

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ושישים-ושבע של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, ט"ז בטבת התשנ"ח (14 בינואר 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

תוכן העניינים

שאליות בעל-פה

אלימות נגד חרדים בגלל זהותם

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה – הסדרת חיובי ארנונה למפעלים ביטחוניים),
התשנ"ז–1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון – ארנונה למפעלים
ביטחוניים), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת ח' מירום)

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – דרישת ערובה על-ידי ועדת ערר), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון – תאונה באזור, בשטחי עזה ויריחו או באזורים),
התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת צ' הנדל)

הצעת חוק חופש ההתאגדות המקצועית וחופש השביתה, התשנ"ח–1997

(הצעת קבוצת חברי ההכנסת)

חילופי גברי בוועדות הכנסת

הצעת חוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה)

(תיקון – בחירות מיוחדות), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת ס' טריף)

הצעת חוק הדיינים (תיקון – מינוי רשמים), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת ש' הלפרט)

הצעת חוק המועצה המוסלמית הכללית בישראל, התשנ"ח–1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק בתי-הדין הדתיים (יחידות סיוע לענייני משפחה), התשנ"ז–1997

(הצעת חברת הכנסת י' דיין)

הצעת חוק לדיור עולים חדשים בודדים, התשנ"ז–1997

(הצעת חברת הכנסת ס' לנדבר)

הצעת חוק ניסויים גנטיים (איסור שכפול), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת ח' מירום)

הצעת חוק השימוש בתאריך העברי, התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת א"ח שאקי)

הצעת חוק-יסוד: מבקר המדינה (תיקון – תקופת כהונה); הצעת חוק-יסוד: נשיא המדינה (תיקון –
זמן כהונתו של נשיא המדינה)

(הצעות חבר הכנסת מ' שטרית)

הצעת חוק להנצחת זכרו של לוי אשכול, התשנ"ח–1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעה לסדר-היום

שנה להסכם חברון – אש"ף מתמיד בהפרת ההסכם
הצעה לסדר-היום
הפעלת הפעימה בשני שלבים
הצעה לסדר-היום
שרפת ספרי תורה בפרדס-חנה
שאלות ותשובות
פיצוי התושבים הגרים ליד התחנה המרכזית החדשה בתל-אביב
החרמת תעודות זהות מתושבי מזרח-ירושלים
מערכות הביוב ביישובים הערביים
הריסת בית בסילואן
הריסת בתי בדואים בנגב
סלילת כביש בבית-הקברות המוסלמי "אל-קסאם" בנשר
החזרת תשלומים שנגבו על-ידי עיריית ירושלים
הפקדת כסף בעבור הזמנת קרובים או מכרים ממדינות חבר העמים
גביית ארנונה במגזר הערבי
רישום תאריך לידה בתעודות הזהות של יוצאי צפון-אפריקה
רישום תאריך לידה בתעודות הזהות של יוצאי צפון-אפריקה
הקפאת צווי הריסה במזרח-ירושלים
אי-הקצאת מבנה לקייטנה דתית בקריית-ביאליק
נוהלי ביקורים של תושבי ברית-המועצות בארץ
ערעורים על החלטות ועדות מקומיות לתכנון ובנייה
השבת הדרכונים שבמרתפי הסוכנות לבעליהם
מפגע תברואי באשדוד
פיקוח עיריית ירושלים על הפעלת מועדון
בנייה פלסטינית לא חוקית על שטח המיועד לשכונה יהודית
קריאת רחוב בכפר-קרע על שם עז-אל-דין אל-קסאם
אי-קבלת בקשות לאיחוד משפחות
המועצה המקומית פרדס-חנה – כרכור
טיפול משרד הפנים – מינהל האוכלוסין
כניסת להקת טראנס לארץ
מפקד תחנת כיבוי אש טבריה-צמח
תוספת תקציב לרשויות מקומיות
רישום זוגות שנישאו בנישואים אזרחיים
מועצת העיר שדרות
הנחות בארנונה לקשישים
בחירות דמוקרטיות ביישובים בדואיים בנגב
הצעות לסדר-היום אי-בחירת עורך-הדין אבו-ורדה למחזיק תיק החינוך בעיריית חיפה

הודעת היושב-ראש
שאלות ותשובות
בעיית הדיור של תושבי חיפה הערבים
פרויקט השכרת מבני מגורים לציבור החרדי
מכירת דירות על-ידי חברת "עמידר"
מינויים באגודה לתרבות הדיור
שיווק הקרקעות לבנייה
המרכז למיפוי ישראל
דירות "עמידר" לנכי המלחמה בנאצים
דיור ציבורי
רכישת דירות להשכרה על-ידי משרד הבינוי והשיכון
גביית תשלום עבור "קרן שיפוץ" מדיירי "עמידר"
דירות ריקות בבעלות המדינה
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
שאלות ותשובות
תוכנית מיתאר ארצית לתעשייה
דיור למגזר החרדי
פרויקט "בנה דירתך" במצפה-אפק בראש-העין
מצוקת הדיור של ערביי חיפה
רכישת בתים בכפר-חיטים
מיסוי דמי השכירות שמקבלים עולים נכי המלחמה בנאצים
הצעות לסדר-היום
האירוע בפלוגה של חטיבת גולני
הצעות לסדר-היום
החרפת המצב בחברון
הצעה לסדר-היום הודעת שר הביטחון על תמיכתו ביישום החלטה 425 של האו"ם
הצעה לסדר-היום
כבישים עוקפים בדרום-לבנון

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

היום יום רביעי, ט"ז בטבת התשנ"ח, 14 בינואר 1998, ישיבת הכנסת פתוחה.

אדוני שר האוצר, בינתיים אני אשאל אותך, עד שיגיע השר לביטחון פנים. אחת לכמה שנים מתקיימת תערוכה בין-לאומית "אקספו". התערוכה הקרובה נערכת בליסבון. האם ישראל משתתפת או לא משתתפת? האם ידוע לך?

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, אני לא מתמצא בנושא תערוכות. אני מוכן לבדוק את זה.

היו"ר ד' תיכון:

אני אומר לך גם למה. מישהו החליט כנראה שישראל לא משתתפת, אבל בסופו של דבר היא כן תשתתף. שמעתי הערה של מישהו שאולי נרצה מקום, ואז נפנה לאש"ף, והם ייתנו לנו איזה שולחן בביתן שלהם. מה שקורה עם התערוכות האלה – וכך היה בסביליה בפעם האחרונה – שמטעמי חיסכון החליטה ממשלת ישראל שלא להשתתף, ומובן שבדקה התשעים שינו את הגישה; אז היה מאוחר, והביתן היה עלוב. לכן אודה לך מאוד אם תבדוק את העניין. תודה.

שבח וייס (העבודה):

שולחן משותף עם אש"ף זה לא רע, זה לחידוש האווירה.

היו"ר ד' תיכון:

מה עם השר לביטחון פנים – הוא מגיע? אנחנו לא יכולים להתקדם.

שבח וייס (העבודה):

המתנה דרוכה. אפשר לעשות דיון חופשי על איזה רעיון.

היו"ר ד' תיכון:

אומרים שהוא נמצא כאן. לפחות העוזר שלו מצוי כאן.

שבח וייס (העבודה):

אולי העוזר יענה על הדברים.

היו"ר ד' תיכון:

אני בטוח שהוא יעשה את זה די טוב.

אם תמצאו לי את חברי הכנסת אורי אור, בני בגין או חגי מירום, נוכל להתקדם.

אפי אושעיה (העבודה):

אבל, אדוני, הם לא יודעים.

היו"ר ד' תיכון:

אולי חבר הכנסת זנדברג או חבר הכנסת הנדל מוכנים להתחיל. טוב, רבותי, הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – דרישת ערובה על-ידי ועדת ערר) – חבר הכנסת אליעזר זנדברג, בבקשה. ישיב שר האוצר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יש לך החוק שלי?

היו"ר ד' תיכון:

אני עוד לא מוריד כלום, אך אני מנסה להתארגן. הנה, הגיע השר לביטחון פנים.

חבר הכנסת משה גפני שואל את השר לביטחון פנים בנושא אלימות נגד חרדים בגלל זהותם. בבקשה, חבר הכנסת גפני.

אלימות נגד חרדים בגלל זהותם

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר לביטחון פנים, ב"יתד נאמן" פורסם על שלושה מקרי אלימות נוספים כלפי חרדים רק בגלל זהותם החרדית, כתוצאה מהסתה אנטי-חרדית הגוברת לאחרונה.

רצוני לשאול:

1. מה העלתה חקירת המשטרה בכל התקיפות על רקע דתי?

2. אגב, אדוני היושב-ראש, זה ניסוח לא שלי, אבל בסדר – האם המשטרה פועלת בנדון? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב השר לביטחון פנים, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת משה גפני, התשובה על השאלתא שלך בנושא אלימות נגד החרדים: עד כמה שיכולתי לבדוק בהתאם לנוסח שאתה הגדרת במשטרת ישראל, אני יכול לומר לך, שעל המקרה הראשון בבני-ברק לא ידוע במשטרה מאומה. אם תתקבל תלונה, המשטרה תטפל בזה. המשטרה לא יודעת שום דבר. מה שכתוב בעיתון זה לא אסמכתה למשטרה.

האירוע השני, בגבעת-שאול – כפי שהבנתי, גם בזה אתה מתעניין – למשטרת מחוז ירושלים נודע על האירוע במהלך סיור שגרתי באזור; לא הוגשה תלונה בנושא, אך האירוע נחקר בכל מקרה.

מבדיקת העניין עולה, כי לא מדובר באירוע על רקע של דתיים-חילונים. רמז לכך הוא, שהתוקפים היו עם כיפות שחורות. אני מניח שלאחר שייבדק העניין הזה נהיה חכמים יותר. למשטרת ישראל ידוע על עימות פיזי שפרץ בין התוקפים לאחד האברכים, ולא על אירוע שהיה קשור בו ראש ישיבה.

האירוע הנוסף – באזור בית-החולים "ביילינסון" בבני-ברק; האירוע ידוע למשטרה, ואף נערכה חקירה. בחקירה הוברר שמדובר בסכסוך בין קטינים והרקע אינו חילוני-דתי. נגד הדוקר, קטין בן 13.5, הוגש כתב אישום, ומשטרת ישראל תבקש מהרשויות המתאימות למצוא עבורו מסגרת מתאימה לגילו.

נדמה לי, שמתוך שלוש התשובות שאני נותן לך עולה, שלא ניתן להבין את רוח השאלה שלך, שאנשים מותקפים משום שהם חרדים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שתי שאלות נוספות לחבר הכנסת גפני. בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני לחלוטין אינני מבין את התשובה שלך. ב-17 בספטמבר 1997 תקפו את הבחור יחזקאל רוזנבוים ברחוב ז'בוטינסקי ברמת-גן; הוגשה תלונה למשטרה. ב-9 באוקטובר 1997 שיסו כלב ברב בפתח-תקווה, והוא נזקק לטיפול רפואי. ב-27 באוקטובר שרפו את סוכתו של רב העיר כרמיאל, הרב מרגלית. בשלושת המקרים שאני מדבר עליהם, ויש לי פה רשימה ארוכה מאוד, בשלושת המקרים הללו לא היה שום רקע אחר – ואני בדקתי את העניין לפני שהגשתי את השאילתא – לבד מהנושא של תקיפת חרדים.

ב-8 באוקטובר 1997 הופץ כרוז שנקרא "כרוז החזיר" ברחוב שיינקין בתל-אביב, ובו מתואר באופן החמור ביותר חרדי עם חזיר. הוגשה תלונה למשטרה. לא רק שלמשטרה הוגשה תלונה – גם ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליטת המדינה. אני רוצה לומר לך, אני לא יכול לקרוא את כל המכתב, אבל קיבלתי השבוע תשובה ממשרדה של פרקליטת המדינה, שבה פנו היועץ המשפטי לממשלה ופרקליטת המדינה למשטרת ישראל על רקע כל האירועים הללו, ולאחר שהיא בדקה הסיבה משטרת ישראל: על"ן – עברין לא נודע.

מאחר שאנו נמצאים בטרואמה קשה ביותר של מסע הסתה שגרם לרצח ראש ממשלה, אנחנו עדים למצב שבו אדם חרדי יכול ללכת ברחוב – אף אחד לא מכיר אותו, לא יודע את דעותיו, והוא מותקף ומוכה, ומשכיבים אותו על הרצפה, מכים בו, דורכים על כובעו, פעם אחר פעם, ואתה, כמייצג המשטרה, אדוני השר, אומר שאתה לא מוצא שום קשר בין האירועים, כאשר אנחנו שומעים מדי פעם בפעם בחצי השנה האחרונה על אירועים שמתרחשים אך ורק בגלל היות המותקף אדם חרדי.

האם לא הגיע הזמן שמשטרת ישראל תיענה לבקשתם או לדרישתם של היועץ המשפטי לממשלה ופרקליטת המדינה לערוך בירור מקיף? האם לא עומדת פה איזו מחתרת חילונית – לא חילונית, אלא מחתרת של בריונים – או איזו קבוצה ששמה לה למטרה להכות ביהודים חרדים? תשובה כזאת כמו שאתה משיב, אדוני השר, היא התחמקות והטמנת הראש בחול. הרי זה מה שקורה היום ברחובות ישראל.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רן כהן, שאלה נוספת.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חבר הכנסת גפני עוד יכריח אותי להתנער מהקמת הלשכה הפרלמנטרית אתו אם הוא ימשיך עם ההתבטאויות האלה, של מחתרת חילונית, או מה שהוא אמר השבוע: אם תרצו אלימות נשיב לכם באלימות. אני שואל אותך, האם לא צריך להוקיע את ההתבטאויות שיש בהן פרובוקציה וחידוד האלימות בחברה הישראלית.

שאלתי גם אליך, אדוני השר: המציאות כפי שאתה מכיר אותה מהמשטרה – האם מדובר באלימות כפולה, גם אלימות חרדית נגד חילונים ושאר אזרחי ישראל וגם אלימות כלפי החרדים, או שאתה רואה אלימות רק של חילונים כלפי החרדים? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת מאיר שטרית. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אני חושש שהתופעה של המתח בין חרדים לבין אחרים מתחילה להגיע לממדים מאוד מסוכנים. אדוני השר, אני חושב שהמשטרה לא צריכה לעבור לסדר-היום בעניין הזה של פגיעות בחרדים – כיוון שאם אדם ייפגע בגלל היותו יהודי או חרדי, מי שפוגע בו רק מהסיבה הזאת, לדעתי בתופעה הזאת צריך טיפול אמיץ וחזק, בתופעה של אלימות בכלל, ובין היתר בתופעה הזאת, שמתחילה להדאיג וליצור מהומות רבות. זה יכול למנוע צרות הרבה יותר גדולות בעתיד.

אני אודה לך אם תגיד לי, האם המשטרה מתכוונת לשנות את קו הטיפול במקרי אלימות בכלל ובאלימות זו בפרט?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב השר לביטחון פנים. בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת גפני, הניסיון שלך לפגוע במשטרה ולפגוע גם בי, כשר, בסגנון דיבורך – אני מציע לך לשנות אותו. גם בסגנון שלך יש אלימות, כלפי שר; שר שעומד כאן ונותן לך תשובות על-פי שאלות שאתה הגשת. אתה הגשת שאילתא וצירפת עיתון, ומהעיתון שצירפת לקחתי את המאמרים וניתחתי אותם והתייחסתי לתלונות שהגשת עם העיתון המצורף. התשובות שקיבלת הן בדיוק לנקודות האלה. אם מישהו רוצה להגיש תלונה למשטרה, אז קודם כול שיגיש את התלונה, ושלא יצפה שאם הוא לא יגיש תלונה המשטרה תטפל. למשטרה יש הרבה מאוד דברים לעשות.

מתוך דברייך עולה כאילו המשטרה נוהגת במשוא פנים כלפי צד אחד וצד אחר. אני מוכרח לומר לכל חברי הכנסת ולכל חברי הבית, בדרך כלל, בכל סכסוך שקיים בין בני אדם בסוף המשטרה יוצאת הרשעית, הרעה, הלא-מטפלת, חסרת הרחמים וכן הלאה. להיכנס לתוך סכסוכים קיימים, זה לא דבר קל.

כל תלונה שתוגש תיבדק. אני לא חושב, שאני עומד כאן כשר לוודא שכל תלונה שהגשת אתה מקבל עליה תשובה. יש גם דרכים אחרות, אדוני, חבר הכנסת גפני. תיגש אלי למשרד; אם אתה לא מקבל תשובה אתן לך תשובה על כל תלונה שהוגשה. אבל נדמה לי, ששר שעומד כאן צריך לדבר על דברים עקרוניים, מהותיים, ולא להשיב כל רגע תשובה על כל תלונה שהוגשה. יש גם דרכים אחרות במדינת ישראל לבדוק תשובות לתלונות, עם כל הכבוד. לכן, כל תלונה שתגיד לי מתי הוגשה ובאיזה יום, נגד מי – אני אתן לך תשובה ברורה. אני אינני מתחמק, אני לא חמקן – יש מטוס כזה לאמריקנים.

לגבי בירור מקיף בסוגיה הזאת. אני מקבל, כפי שהעלו כאן חברי הכנסת רן כהן ומאיר שטרית – קיים מתח בזמן האחרון, אולי קצת יותר בין חרדים לבין ציבור חילוני. הדבר הזה מתבטא בתקריות האחרונות שהיו בפרדס-חנה, בתקריות האחרונות שהיו בטבריה, בתקריות נוספות שהייתי עד להן. אני בדקתי אותן באופן אישי, והלכתי למקום גם כדי לראות דברים; לא בכל המקומות.

אני מוכרח לומר שהמתח הזה קיים, ולא אחת קשה לנו להבחין מיהו המתחיל; לא הייתי אומר כרגע: צד זה או צד אחר. אינני רוצה ללבות, אבל תפקידה של המשטרה לא רק להיות החומה המפרידה בין הנצים, אלא גם לפעמים למצוא את השפה – שפת הדיבור בין שני המחנות – ולנסות לתווך ביניהם. והמשטרה, אני מוכרח לומר, אדוני היושב-ראש, עשתה כמה פעולות של תיווך בין הנצים והביאה לשקט יחסי, נוסף על טיפול בדברים מזווית ראייה של תלונה כזו או אחרת.

לכן, יהיה יפה או יאה לכולנו, גם בשפה שאנחנו מתבטאים וגם במה שאנחנו עושים, לנסות להוריד את רמת המתח. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לשר.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מבקש להגיב, השר אמר – – –

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה. אבל לפני משורת הדין ובהגנות.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני רוצה לומר, ואני חוזר ואומר, ואני חוזר בי אם הבנת אותי לא נכון.

בשאלה המקורית שהגשתי בשאלתא, אני פניתי באופן עקרוני לשר לביטחון פנים. אדוני השר, אני פונה אליך. אני שאלתי באופן עקרוני, האם המשטרה לא נערכת לתופעה של התגברות האלימות נגד חרדים אך ורק משום שהם חרדים.

מה שאני צירפתי לך היתה רק דוגמה מקרית של השבת האחרונה, אבל אני דיברתי על כל המקרים שבהם הוגשו תלונות. המשטרה לא מצאה את העברייין מלבד אותו מקרה שעליו הצבעת, השבת האחרונה, שאחד מהם תפסו, אבל היו מקרים רבים. אחת הדוגמאות שצירפתי – עברייין לא נודע. האם לא הגיעה העת לעשות חשבון במשטרה, כיוון שיש פה תופעה שיכולה להגיע לממדים של אסון, ולכן על המשטרה להיערך היערכות גוברת בעניין הזה? לא דיברתי ספציפית על מקרה זה או אחר.

אם ראית בדברי פגיעה בחבר כנסת או פגיעה במשטרה – אני רחוק מאוד מזה, בוודאי לא התכוונתי לכך, להיפך. אני, כחבר כנסת, מבקש שתתייחס לעניין הזה בכובד ראש, שתתייחס לתופעה ולא למקרה ספציפי כזה או אחר.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, נא לשבת. ביציע המכובדים נמצא מזכיר הפרלמנט ההולנדי, מר וילם דה-בופור, ורעייתו. אני מברך אותם בשם הכנסת.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה – הסדרת חיובי ארנונה למפעלים ביטחוניים), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים להצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה – הסדרת חיובי ארנונה למפעלים ביטחוניים), התשנ"ז-1997, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק מס' פ/1570. חבר הכנסת אורי אור, בבקשה.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

אורי אור (העבודה):

אני לא שומע.

רחבעם זאבי (מולדת):

שיצלצלו להצבעה.

אורי אור (העבודה):

שיצלצלו להצבעה? אני סומך על היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

יש זמן. יש שתי הצעות חוק בעניין הזה.

אורי אור (העבודה):

אחת.

היו"ר ד' תיכון:

לא, יש עוד אחת, של חגי מירום, והשר משיב.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, רבותי חברי הכנסת, תיקון החקיקה שאני מציע פה בא להסדיר נושא של הטלת ארנונה על-ידי הרשויות המקומיות על מפעלים או על מתקנים ביטחוניים שהם עתירי שטח ומבנים.

אף שהנושא נראה קצת אפור, אני רוצה להרחיב אותו, ברשותכם. בכלל, הייתי רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, בפתיחה, אמרתי זאת גם בדיונים על התקציב, שלכל נושא הביטחון אין לובי, אין מי שמגן עליו – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדשמידט.

אורי אור (העבודה):

יושב-ראש סיעת העבודה – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדשמידט – – –

אורי אור (העבודה):

אתם מפריעים לנו.

היו"ר ד' תיכון:

– – – אתה מפריע לו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

סליחה, אדוני היושב-ראש.

אורי אור (העבודה):

אני רוצה לומר, שגם בדיונים על התקציב, כבר אמרתי זאת גם כששר האוצר היה נוכח, אין, לצערי הרב, ונראה שגם לא יהיה לובי שיגן על מערכת הביטחון. יש חלקים רבים מאתנו שעדיין סבורים שאין צורך. להערכתי, לאחר הדיונים שראיתי בתקציב האחרון – יש ויש צורך. בשנים האחרונות לא ראיתי שסיעה – ואני אומר את זה – תעזוב את הקואליציה, כי מפקירים לדעתה את נושא הביטחון. הנושא שאני רוצה להעלות פה הוא נושא הארנונה על התעשיות הביטחוניות ובכלל על מפעלים ביטחוניים.

רבותי, התעשיות הביטחוניות עוסקות בחומרים מסוכנים ונפיצים בתהליכי ייצור ייחודיים, ואלה מחייבים אותן להחזיק שטחים גדולים מאוד בניצולת נמוכה. השטחים הריקים הללו משמשים מרחקי בטיחות אם פנים-מפעליים ואם בתוך המבנים שמשמשים לאחסון חומרי נפץ. יתר על כן, רבותי, אנחנו מדברים פה על מפעלים מסווגים מבחינה ביטחונית, ולכן נוסף על השטחים שהם מחזיקים יש שטחים שכל מטרתם לשים חיץ בין המפעלים לבין עיני אנשים זרים, כמובן מחשש של דליפת סודות או סינון או דברים אחרים.

נכון שהשטחים הריקים האמורים לא מחויבים היום בתשלום ארנונה, והם מסווגים כאדמת בניין. כך זה בפקודת העיריות. אבל אני רוצה לומר לך, אדוני שר האוצר, שכל פעם מתחדשים הוויכוחים, לכן הייתי רוצה גם את הדבר הזה להגדיר בחוק.

אני לא רוצה לציין פה את המועצות המקומיות, שהתווכחו קשות והגיעו עד בתי-דין, בסוף היה פסק-הדין לטובת התעשייה, אבל לא מוגדר בחוק, שרצוי שהם ישלמו ארנונה גם על שטחים ריקים. לכן הייתי רוצה להגדיר גם את הנושא הזה בחוק. אבל אני מדבר על השטחים הבנויים המחויבים בתשלום ארנונה והם משמשים את התעשיות הביטחוניות בניצולת נמוכה מאוד. אמרתי גם למה – כי דרישות הבטיחות מחייבות הקמת מבנים ושטחי אחסנה גדולים על מנת לאפשר שמירת מרחק בין חומרים או תהליכים של ייצור בתוך המתקנים. דרך אגב, לדוגמה, יש סככות ומבנים של חומרים מסוכנים שאתה מנצל 10% מנפח האחסנה שלהם בלבד.

דבר נוסף שהזכרתי ואני רוצה להדגיש הוא, שדרישות הביטחון מחייבות בניית מבנים קטנים שרחוקים מאוד זה מזה. לכל מבנה עדיין יש קבוצת מבנים נוספת שנותנת לו עזר ושירותים, ורק אחוזים בודדים של השטח הבנוי או הקרקע התפוסה מנוצלים לשרשרת הייצור ולאחסנה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, אתם מפריעים לו. חבר הכנסת מאיר שטרית.

אורי אור (העבודה):

חשוב להדגיש, רבותי, כי הניצולת הנמוכה מתרכזת תמיד בתחומים שהשימור שלהם חשוב במיוחד לביטחון הלאומי ואיננו עוסק בכל התחומים.

אני רוצה לציין מספרים שאנשים רבים לא יודעים. היום נטל הארנונה שמוטל על התעשיות הביטחוניות, יחסית להיקפי הפעילות הכלכלית שלהן, גבוה מאוד בהשוואה אפילו למפעלים ביטחוניים אחרים בישראל שאינם עוסקים בחומרים מסוכנים או שאינם מסווגים. מסווגים – דרך אגב, רפא"ל לדוגמה הוא מפעל מסווג. לדוגמה, במפעל רגיל, רבותי, הארנונה היא פחות מ-0.1% – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. אתם פשוט מפריעים לדובר. חבר הכנסת ריבלין. אתם מפריעים לדובר. הוא לא יכול להתרכז.

אורי אור (העבודה):

רבותי, אני חוזר על המספרים. אני אומר לכם, שנטל הארנונה על מפעלים, אפילו מפעלים ביטחוניים שאינם מסווגים, הוא פחות מ-0.1% מהיקף המכירות. רבותי, התעשייה הצבאית, לדוגמה, משלמת היום – תקשיבו היטב למספרים – 2% ארנונה מהיקף המכירות שלה. אלה מספרים שלא ייאמנו.

אני רוצה להגיד לכם, שהתעשייה הצבאית – בשנה האחרונה היא הגיעה, לשמחתי, בפעם הראשונה לאיזון תפעולי – שילמה 10 מיליוני דולר רק ארנונה. זה, רבותי, אחרי תחנונים רבים מאוד, כי הדרישה הראשונית היתה ל-15 מיליון. שימו לב – 15 מיליון – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת מירום, אתם באמת מפריעים לו.

חגי מירום (העבודה):

אני מתנצל.

אורי אור (העבודה):

אני רגיל.

אני רוצה לחזור עוד הפעם, כי המספר הזה הוא בעצם מהות הדיון. אם התעשייה הצבאית משלמת 2% מהיקף המכירות שלה רק לארנונה, ומפעלים אחרים משלמים פחות מ-0.1% – רבותי, זו מהות החוק, ועל כך אני יוצא היום.

מה הדגש ומה אני רוצה בהצעת החוק הזאת? דבר ראשון, אני רוצה לעגן בחוק את הפטור מהארנונה שקיים היום אבל לא מעוגן בחוק, לקרקע שמסוגלת כאדמת בניין אבל היא משמשת לצורכי בטיחות, היא משמשת לביטחון. חקיקה בנושא הזה ראוי שתיעשה, כי היא איננה קיימת. אני לא רוצה שתהיה כל שנה התדיינות משפטית בין הרשויות לבין התעשיות הביטחוניות.

רבותי, דבר שני, אני רוצה שנטל הארנונה שמוטל על בניינים וקרקע תפוסה יהיה מתואם. אני לא רוצה, אני חוזר עוד הפעם, אינני רוצה לשחרר מארנונה לא את התעשייה הצבאית ולא את רפא"ל. מה שאני רוצה הוא להשוות את נטל הארנונה שלהם לממוצע בתעשייה בכל מדינת ישראל.

אני חושב, אני חוזר, שניתן להשיג זאת על-ידי שינוי חקיקה בשני חוקים: 1. תיקון פקודת העיריות; 2. תיקון חוק הסדרים במשק המדינה, על-ידי החלת תעריפים נמוכים בשטחים הבנויים ועל קרקע תפוסה.

אני רוצה לומר לכם, רבותי, שמשרד הביטחון תומך בהצעת החוק. אני חוזר עוד הפעם – אינני רוצה לפטור את התעשיות מתשלום ארנונה. כל מה שאני רוצה, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, אדוני היושב-ראש, הוא להשוות את נטל הארנונה של התעשיות הביטחוניות לממוצע בתעשייה. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון – ארנונה למפעלים ביטחוניים), התשנ"ז-1997 **(הצעת חבר הכנסת ח' מירום)**

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת חגי מירום, באותו נושא. דקה. בבקשה.

חבר הכנסת אור, אני לא רוצה להתערב, אבל נדמה לי שבשנים שעברו הם שילמו רק 10% או 20% מן החיוב.

אורי אור (העבודה):

לא.

היו"ר ד' תיכון:

תאמין לי שכן.

אורי אור (העבודה):

אני אומר לך שלא.

היו"ר ד' תיכון:

על-פי חוק ההסדרים, הרי הם היו פטורים במשך שנים, עד שהחלנו עליהם.

אורי אור (העבודה):

התעשייה הצבאית שילמה קרוב – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בייגה שוחט בוודאי מעודכן.

אברהם שוחט (העבודה):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

אני חושב שבכל זאת זה רק חלק. חבר הכנסת מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ראשית, אני רוצה להודות לך ולמזכירות הכנסת על כך שכללו אותי.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת מאיר שטרית.

חגי מירום (העבודה):

אני הגשתי הצעת חוק שמספרה 1586, הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון – ארנונה למפעלים ביטחוניים), התשנ"ז–1997, הצעה זהה כמעט להצעת החוק של חבר הכנסת אורי אור. אני מסכים עם כל מלה שאמר כאן חבר הכנסת אורי אור. אני חושב שזה לא מקרה שחבר הכנסת אורי אור, שהיה סגן שר הביטחון ויו"ר ועדת החוץ והביטחון, חבר הכנסת בני בגין, שהוא חבר מאוד מעורה ומעורב בוועדת החוץ והביטחון, יחד עם חבר הכנסת חגי מירום, שגם שימש יו"ר ועדת החוץ והביטחון, ויש גם הצעת חוק של חבר הכנסת מאיר שטרית שהיא דומה מאוד, כשהוא יושב-ראש הוועדה המשותפת לדין בתקציב הביטחון, מגישים ביחד הצעה כזו. יש בעיה מתמשכת; או שמקבלים היתר מהאוצר או שלא מקבלים היתר מהאוצר.

היו"ר ד' תיכון:

לא מקבלים.

חגי מירום (העבודה):

כוונתנו היתה – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני אומר לך, שבמשך שנים הם היו פטורים, ואז חבר הכנסת – – –

חגי מירום (העבודה):

ומה אם שר האוצר אינו רוצה להמשיך פטורים כאלה או אינו רוצה ללכת לקראת החברה? בעצם, מטרת הצעת החוק היא לעגן זכות מיוחדת למפעלים ביטחוניים עתירי שטח בגלל הצורך במגבלות ביטחון.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. נדמה לי שתשיג את המטרה הפוכה. לפי מיטב זיכרוני, הנושא עלה לראשונה בימי חבר הכנסת גדליה גל. אז החלטנו על סולם הדרגתי, כדי להכניס אותם אל תוך החוק, כך שיתחילו לשלם ארנונה. זה התחיל ב-10%, וזה עלה ל-15% וקפא – – –

אורי אור (העבודה):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

פטרו את יישובי העולים.

היו"ר ד' תיכון:

בחוק ההסדרים השנה היתה בוודאי התייחסות לכך.

אברהם שוחט (העבודה):

40%.

היו"ר ד' תיכון:

40% מסך כל החיוב. רבותי, אז לא טעיתי. זה בסך הכול 40% מהחיוב.

אורי אור (העבודה):

אני רוצה להגיד, שגם 40% זה יותר מהממוצע בתעשייה.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא בטוח.

חגי מירום (העבודה):

זו הבעיה.

היו"ר ד' תיכון:

אבל אדוני שר האוצר ישיב. בבקשה.

אורי אור (העבודה):

זה יותר מהממוצע.

היו"ר ד' תיכון:

השאלה היא, למה נמל חיפה, שהוא עתיר קרקע, לא צריך לשלם ארנונה – –

נסים דהן (ש"ס):

מה עם רמת-השרון?

היו"ר ד' תיכון:

– – וחבר הכנסת שבח וייס, שיש לו דירה קטנה, צריך לסבסד אותם.

חגי מירום (העבודה):

לא. זה מפעל ביטחוני.

אורי אור (העבודה):

זה מפעל ביטחוני.

היו"ר ד' תיכון:

תאמין לי שאני יודע על מה אני מדבר.

חגי מירום (העבודה):

השטח הרחב זה בגלל מגבלות ביטחוניות.

היו"ר ד' תיכון:

על זה יש להם פטור. אני אומר לך שהחיוב הוא חיוב חלקי, בסך הכול.

חגי מירום (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

אדוני שר האוצר, בבקשה.

אורי אור (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

לא. למטר רבוע מופלים לטובה.

אדוני שר האוצר, בבקשה. אתה לפחות תאיר את עינינו. אני כבר לא מעודכן.

שר האוצר י' נאמן:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, הממשלה מתנגדת להצעת החוק. יש פה הצעה להוריד, למעשה, את תקציבי הרשויות המקומיות ולהגדיל, בלי שזה מופיע בספר התקציב, את התקציבים של חברות בתחום הביטחון שהן חברות ממשלתיות במלואן.

אדוני היושב-ראש, מסי הארנונה מהווים נדבך מרכזי בהכנסות הרשויות המקומיות. נוכח העובדה שרוב הרשויות המקומיות נסמכות על תקציב המדינה באמצעות מענקי איזון, הרי שכל הנחה או פטור בתשלום מסי הארנונה יתגלגלו על תקציב המדינה. במלים אחרות, יצטרכו להגדיל את המסים המוטלים על התושבים או להכביד נטל אחר על התושבים על-ידי קיצוץ בהוצאות ממשלה אחרות.

אני רוצה להדגיש גם בפני חברי הכנסת הנכבדים שהציעו את הצעות החוק – חבר הכנסת אורי אור, חבר הכנסת בנימין בגין וחבר הכנסת חגי מירום – שמסי הארנונה אינם מהווים כלי מדיניות לטיפול או לתמיכה במשברים ענפיים או מגזריים או בבעיות של תעשיות הביטחון, ואת הפתרונות לכך יש למצוא בכלים כלכליים ולא באמצעות מסי הארנונה.

יתר על כן, אדוני היושב-ראש, אתה צודק בהחלט – בתקנות הקיימות היום יש התייחסות מפורשת בתקנות הארנונה לקרקע תפוסה במפעל עתיר שטח. התקנה הזו באה במיוחד עבור התעשיות הביטחוניות, שכפי שתיארו פה הן עתירות שטח, ובה נקבע תעריף מופחת למפעל עתיר שטח. אני רוצה להדגיש זאת, כדי שיהיה ברור שכבר היום, במסגרת הדין הקיים, יש פתרונות לבעיות שהועלו בהצעות החוק.

אני רוצה לומר יותר מזה. הנטל על התעשייה הביטחונית איננו גדול יותר מאשר הנטל המוטל על כל מפעל ומפעל. אין מקום בנושא של מסים של רשויות מקומיות להפלות בין מפעל למפעל, במיוחד כאשר כל התעשיות הביטחוניות הן חברות ממשלתיות או חלק ממשרד הביטחון, ובצדק יעלו התושבים בכל רשות מקומית את הטענה: מדוע הנטל מוטל אך ורק על התעשייה הפרטית, על תושבי המקום, ואיננו מוטל באופן שווה על המדינה? אדוני היושב-ראש, אתה גם צודק, שבחוק ההסדרים גם השנה עדיין הנטל הזה איננו מגיע לכלל הנטל שמוטל על התעשייה הרגילה. עם כל הכבוד למציעים, אני חושב שההצעה הזו איננה באה לפתור בעיה של סקטור מסוים, גם אם זה סקטור שכולו מוחזק על-ידי הממשלה. כאשר בחוק הקיים יש מצב שרק 40% מהנטל המוטל על מפעל רגיל מוטל על תעשייה ביטחונית – – – אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. אדוני שר התחבורה. חבר הכנסת סלומינסקי, חבר הכנסת דהן וחבר הכנסת אושעיה, הוא לא יכול להמשיך. רוצים להתרכז כאן. נא לשבת, חבר הכנסת הנדל. חבר הכנסת בניזרי, הואל לשבת. אדוני, בבקשה.

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, ההצעות המונחות פה הן, למעשה, ניסיון להגדיל סעיפים מסוימים בתקציב הביטחון בלי שהדבר יופיע בספר התקציב. עם כל הכבוד לחברי הכנסת שהציעו את ההצעה הזו, זה איננו במקום. אין כל מקום, שהתעשיות הביטחוניות תהיינה במצב שונה מאשר התעשיות הרגילות, וגם לגבי התעשיות הביטחוניות כמו לתעשיות הרגילות יש תקנות מפורשות, שלמפעל עתיר שטח יש הנחה. זאת נוסף על ההנחה הקבועה בחוק הצמיחה, שהתקבל על-ידי הכנסת בשבוע שעבר, שבו נקבעה הנחה נוספת לתעשיות הביטחוניות.

אני רוצה גם להדגיש בפני חברי הכנסת – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת אושעיה, חברת הכנסת גוז'נסקי, חבר הכנסת סילבן שלום, חבר הכנסת שטרן, חבר הכנסת גדעון עזרא, חבר הכנסת בויס. חבר הכנסת בויס. חבר הכנסת שטרן, אנחנו מפריעים לך? חבר הכנסת סילבן שלום, אנחנו מפריעים לך? אי-אפשר להתקדם. חבר הכנסת בויס. אדוני השר לביטחון פנים. חבר הכנסת הראל, אנחנו מצטערים להפריע. או בחוץ או לא לדבר.

שר האוצר י' נאמן:

אני רוצה גם להדגיש בפני חברי הכנסת, שההצעה הזו גם תפריע לאפשרות של גיוסי הון לחברות הממשלתיות שתהיינה סמוכות על שולחן הממשלה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

למה זה יפריע?

שר האוצר י' נאמן:

אני מבקש מחברי הכנסת להסיר את ההצעה מסדר-היום כי היא איננה במקומה. יש כבר היום הנחות לתעשייה הביטחונית. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אורי אור, אתה רוצה להתייחס?

אנחנו עוברים להצבעה, נא לשבת. שתי הצעות חוק. אני אביא להצבעה ביחד. הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה – הסדרת חיובי ארנונה למפעלים ביטחוניים) של חברי הכנסת אורי אור ובנימין בגין. אפשר להצביע.

חגי מירום (העבודה):

וגם שלי. אתה מציג את שניהם.

היו"ר ד' תיכון:

אני אצביע בשלך בנפרד, כי כך הם טוענים.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 28

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 35

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה הסדרת חיובי ארנונה למפעלים ביטחוניים), התשנ"ז-1997, נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 28, נגד – 35. הצעת החוק לא עוברת להכנה לוועדת הכספים.

רבותי, עוד הצבעה. נא לשבת. הצעת חוק לתיקון חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי תקציב), של חבר הכנסת חגי מירום – אפשר להצביע.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 28

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 37

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון ארנונה למפעלים ביטחוניים), התשנ"ז–1997, נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 28, נגד – 37, אין נמנעים. גם הצעת החוק הזו לא עוברת להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – דרישת ערובה על-ידי ועדת ערר), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר ד' תיכון:

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – דרישת ערובה על-ידי ועדת ערר), של חבר הכנסת אליעזר זנדברג; הצעת חוק פ/301. בבקשה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חבר הכנסת – – –

היו"ר ד' תיכון:

תחכה קצת. תמתין. רבותי, נא לשבת. גברתי השרה, התאוששת מההתקררות? רבותי. חבר הכנסת שטרית, אולי אתה רוצה להחליף אותי ואז יהיה שקט. "חבר הכנסת" בלשניקוב. אדוני השר מיכאל איתן. אדוני השר מיכאל איתן. נא לשבת, חבר הכנסת דיין. חבר הכנסת ראם. אדוני ראש העיר, נא לשבת.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

שלום.

היו"ר ד' תיכון:

שלום. חבר הכנסת ראם, הואל בטובך לשבת. חבר הכנסת גפני, הואל לשבת. חבר הכנסת זיסמן, הואל לשבת. כן, בבקשה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, על-פי סעיף 88 לחוק מס שבח מקרקעין, מי שרואה עצמו מקופח מהחלטת מנהל בהשגה על שומה לערעור על החלטה, יכול לערער בפני ועדת ערר. אולי אני אסביר במלים פשוטות. אדם מקבל שומה על-פי חוק מס שבח מקרקעין. שלב א', יכול ללכת למנהל, שזה הפונקציונר, ולהגיש ערר, או קוראים לזה ערעור. לא מקבלים את ערעורו, ערעורו נדחה, הוא יכול לפנות לוועדה שהיא ועדת ערר.

אלא מה? על-פי תקנות שקיימות, ועדת הערר הזו יכולה לתבוע מאותו אדם להפקיד פיקדון או ערובה לצורך הדיון בערעורו. אני חייב לומר, שאני לא מוצא היגיון בדרישה כזו, מהטעם הפשוט, שאם בשלב הראשון כשהוא מערער אין חובה כזו, אין הצדקה שתהיה בשלב השני. יותר מזה אני רוצה להוסיף: ממילא החוב הוא חוב צמוד ונושא ריבית.

אברהם פורז (מרצ):

בשלב השני זה כמו בבית-המשפט.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פורז, אבל אין שום הצדקה להטלתה של אותה חובה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זנדברג, לפי מיטב ידיעתי והבנתי, הסעיף הזה מועתק מפקודת מס הכנסה ושם יש סעיף דומה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

לא, אדוני. הסעיף לא מופיע בחוק.

היו"ר ד' תיכון:

אני אומר לך, שבפקודת מס הכנסה, נדמה לי סעיף 196 מחייב אותך בעצם לשלם אם אתה פונה לבית-המשפט.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אלה שני דברים שונים, אדוני. תשלום הוא תשלום. אני רוצה לומר דבר אחר.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא. אתה חולק על הקביעה של מס הכנסה, ואז מחייבים אותך לשלם כדי שתוכל לפנות לבית-המשפט.

שר האוצר י' נאמן:

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

וכאן לא מדובר על המס השנוי במחלוקת. כאן מדובר בערובה שהיא דבר אחר. זה בעצם כלי להבטחת התשלום. אבל התשלום הזה נושא ריבית והצמדה, ולא ניתן לקבל אישורים לבצע עסקאות ללא אותו תשלום, לדוגמה.

קיבלתי מכתב משר האוצר, ואני חייב לברך עליו כי יש בו משום שינוי במדיניות. יש לי החלטת הממשלה משנת 1995, שהתנגדה להצעת החוק. שר האוצר הפנה את תשומת לבי לכך, שהוראות ביצוע מס שבח 26/96 קובעות, שאין להתנות עוד רישום השגה במתן ערבות. ואולם, אדוני היושב-ראש, אני סבור, שגם במצב הזה יש מקום להצעת החוק, מהטעם הפשוט, שהוראות הן הוראות, תקנות הן תקנות. הדבר צריך להיות כתוב בחוק, וזו הצעתי. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר האוצר, בבקשה.

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, אין לי כל התנגדות להעביר את התיקון המוצע לדיון בוועדה. אני רוצה להדגיש, אדוני היושב-ראש, כי כבר ביום 16 בדצמבר 1996 הוציאה נציבות מס הכנסה הוראה לביצוע מס שבח מס' 26/96 בדבר ביטול הדרישה לערובה כתנאי להשגה. ואני אקרא קטע מהוראת הביצוע: "בכל מקרה של הגשת השגה על שומת מס שבח או מס רכישה יש לרשום את ההשגה, לדון בה ולהשיב עליה, ללא התניית התשובה במתן ערבות או חתימה על ההסכם. אין להפעיל הליכי גבייה לגבי חוב שנוי במחלוקת, אך מנגד יש לפעול מיידית לגביית החוב שאיננו שנוי במחלוקת. המשרדים יערכו לרישום ודיון גם בהשגות שהוגשו בעבר במועד ולא נרשמו בשל ההנחיה הקודמת".

לכן, אף שאין צורך היום בחוק מפורש בנושא הזה, אין לי התנגדות – – –

משה שחל (העבודה):

אדוני שר האוצר, מאיזה תאריך ההנחיה?

שר האוצר י' נאמן:

ההנחיה היא מיום 16 בדצמבר 1996.

היו"ר ד' תיכון:

לפני שנה.

משה שחל (העבודה):

מניסיון אישי שלי, בפועל ההתניה קיימת.

שר האוצר י' נאמן:

נראה שלא היה לך ייצוג נכון, חבר הכנסת שחל. אני מכיר עורך-דין טוב שייתן לך ייעוץ. הוא קרוב אצלך.

משה שחל (העבודה):

הוא נמצא בממשלה עכשיו.

שר האוצר י' נאמן:

לא, לא. אני דיברתי עליך. אתה לא בממשלה כרגע.

אני רוצה לומר גם לכבוד יושב-ראש הכנסת, עד כמה שזכור לי, בפקודת מס הכנסה – עד לפני שישה חודשים עסקתי בה באינטנסיביות – המס השנוי במחלוקת לא נגבה ולא חייבים לשלם אותו עד לאחר הערעור בבית-המשפט המחוזי.

היו"ר ד' תיכון:

אתה אפילו לא יכול לעתור לבית-המשפט המחוזי, כי הוא כותב, פקיד השומה, לאחר שעברת את כל התהליך: קיים חשש שהנישום יברח לחוץ-לארץ. ואז מכניסים אותך – – –

שר האוצר י' נאמן:

לא, זה סעיף מיוחד בפקודה, אם יש חשש להברחת נכסים.

בכל אופן, אין לי התנגדות שהצעת החוק של חבר הכנסת זנדברג תעבור לדיון בוועדה.

היו"ר ד' תיכון:

אני אסב את תשומת לבך למה שאמרתי.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – דרישת ערובה על-ידי ועדת ערר), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג, בקריאה טרומית. מי בעד העברת הצעת החוק לוועדת הכספים להכנה לקריאה ראשונה? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 26

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון דרישת ערובה על-ידי

ועדת ערר), התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 26, אין מתנגדים, שני נמנעים. יש להוסיף את חבר הכנסת שבח וייס לרשימת התומכים, כפי שאני מבין.

שבח וייס (העבודה):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון – תאונה באזור, בשטחי עזה ויריחו או באזורים), התשנ"ז-1996 **(הצעת חבר הכנסת צ' הנדל)**

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו מתקדמים. הנושא הבא: הצעת חוק פ/586 – הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון – תאונה באזור, בשטחי עזה ויריחו או באזורים), התשנ"ז-1996. ינמק מהמקום חבר הכנסת צבי הנדל. בבקשה, דקה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מבקש לתקן חוק קיים ולהחיל אותו על תאונות שקורות בשטחי יש"ע, מול רכב פלסטיני. היום, גם אם לפוגע יש ביטוח – ישראלי שנפגע בתאונה כזאת צריך

להתרוצץ בבת-משפט עזתיים, והפיצוי בוודאי לא ניתן. עשרות ישראלים מכל רחבי הארץ שבאים לבקר במקום, עושים תאונה כזאת ונשארים בסופו של דבר ללא פיצוי.

התיקון הזה מקובל על הממשלה. גם ידידי חבר הכנסת אלי גולדשמידט יתמוך בו. הוא בא לתקן עיוות, שלא ייפגעו כאלה שבמקרה עשו את התאונה מול פלסטיני בשטחי י"ע. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר האוצר. בבקשה.

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, אני לא מתנגד להעברה של הצעת החוק, שהציע חבר הכנסת הנדל, לוועדה. אני רק רוצה לומר, שהממשלה, יש לה הצעת חוק בנושא, שתלויה ועומדת בפני הכנסת: הצעת חוק ליישום הסכם הביניים (הסדרים כלכליים והוראות שונות), התשנ"ז-1997, שכבר מונחת על השולחן לקריאה ראשונה.

היו"ר ד' תיכון:

מה קורה עם הצעת החוק הזאת? היא נעלמה באחד הדיונים.

שר האוצר י' נאמן:

היא נעלמה במעבר בין השרים שעסקו בנושא, ואני אתן לה את הקדימה הראויה.

לכן, הממשלה מסכימה להעברת הצעת החוק של חבר הכנסת הנדל לוועדה, אף שהממשלה סבורה שבהצעת החוק שהציעה הממשלה יש פתרון מושלם יותר. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת פורז מבקש להסיר את הצעת החוק. בבקשה, שלוש דקות.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, אם אני מבין היטב את הצעת החוק, מדובר על כך שאזרח ישראלי, שנפגע על-ידי רכב שאיננו מבוטח על-ידי חברת ביטוח בישראל, אלא מבוטח על-ידי חברת ביטוח בשטחים, יקבל פיצוי מ"אבנר" או מחברות הביטוח הישראליות. זאת אומרת, שאנחנו, אזרחי ישראל, באמצעות ביטוח החובה שלנו, נסבסד אנשים שבעצם צריכים לקבל את הפיצוי ממקום אחר. מחר יכולים לומר, שאם ישראלי נפגע בתאונת דרכים ביוון, ומשום-מה לנהג הפוגע לא היה ביטוח, הרי מדינת ישראל תשלם על התאונה שהיתה ביוון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פורז, ארץ-ישראל זה לא יוון.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני חבר הכנסת ריבלין, בעיני לא יכולה להיות – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זו הוראת שעה עד שנחיל את החוק הישראלי.

אברהם פורז (מרצ):

אני מבין שהטיעון הזה בוודאי מקובל גם על ראש הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורז, תרשה לי, על חשבוני.

אברהם פורז (מרצ):

בבקשה.

היו"ר ד' תיכון:

הרי זה תפקידה של הקרן לנפגעי תאונות דרכים: לבטח אנשים שאין להם ביטוח.

אברהם פורז (מרצ):

נכון. אם מישוהו נוהג בישראל בלי ביטוח – במקרה שכחו לחדש את הפוליסה, או שהיתה תאונת פגע וברח, ולא יודעים מי פגע – הקרן משלמת; אבל כשמדובר באוטונומיה שלמה, עם אלפי כלי רכב שמבוטחים במקום אחר – מה פתאום האוצר בישראל צריך לקחת על עצמו לפצות על כך?

אני מבין שצריך לבוא בדברים עם האוטונומיה, עם חברות הביטוח שם, ולמצוא הסדרים, כדי שמי שנפגע יקבל את הפיצוי. אבל מה פתאום אנחנו צריכים לפצות? מחר אזרח ישראלי ייפגע ביוון או ייפגע בצרפת, ויגידו: האוצר ישלם. למה? כי הוא אזרח ישראלי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת פורז, אני רוצה לשאול אותך משהו: הולך רגל נפגע בכביש הבקעה מרכב מיריחו שאינו מבוטח. זה יכול להיות יהודי, וזה יכול להיות ערבי. אתה לא רוצה – – –

אברהם פורז (מרצ):

אם זה בשליטה של ישראל – אין בעיה. אם זה כביש הבקעה – כביש הבקעה מכוסה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא, הוא לא מכוסה.

אברהם פורז (מרצ):

ודאי שכן.

צבי הנדל (מפד"ל):

הוא לא מכוסה – – –

אברהם פורז (מרצ):

רבותי, לא יכול להיות מצב שהמבוטחים בארץ – ציבור משלמי ביטוח החובה לרכב – ישלמו פיצוי, כשאין פרמיה בצדו. אם יש מקום לשלם פיצוי, צריך גם לגבות פרמיה. אני מתנגד להצעת החוק. יכול להיות שצריך להגיע להסדר עם הרשות הפלסטינית לגבי כלי רכב שמגיע לישראל, הסדר שמחייב, נניח, שהם יעבירו כסף ל"אבנר", כך שאם יש תאונה, "אבנר" תכסה, אבל באיזה מקום אסור לנתק את הזיקה בין ביטוח לבין פרמיה: יש ביטוח רק כשיש פרמיה. רוצים ליצור פה מצב שיש ביטוח בהעדר פרמיה, והדבר הזה לגמרי לא מתקבל על הדעת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון – תאונה באזור, בשטחי עזה ויריחו או באזורים), התשנ"ז–1996. מי בעד? ומי נגד העברת הצעת החוק לוועדת הכספים להכנה לקריאה ראשונה? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 38

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 6

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון

תאונה באזור, בשטחי עזה ויריחו או באזורים), התשנ"ז–1996,

לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

למה במרצ מתנגדים?

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 38, נגד – 6, שני נמנעים. הצעת החוק עוברת להכנה לקריאה ראשונה בוועדת הכספים.

הצעת חוק חופש ההתאגדות המקצועית וחופש השביתה, התשנ"ח–1997

(הצעת קבוצת חברי ההכנסת)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים להצעת חוק חופש ההתאגדות המקצועית וחופש השביתה, התשנ"ח-1997 – הצעת חוק פ/1700, של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר העבודה והרווחה, אני מתכבדת – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. כך זה לא יכול להימשך. חבר הכנסת שטרית, אם אתה לא מושיב את החברים שלך – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חברי הכנסת, לשבת, לשבת.

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, חבר הכנסת מודי זנדברג, ההצעה שלך אושרה. או בחוץ או בפנים – לא במעבר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חברי הכנסת, הצעת חוק ההתאגדות המקצועית וחופש השביתה הועלתה תחילה כהצעת חוק-יסוד, אבל בנסיבות הקיימות היום בכנסת היא מוצעת כהצעת חוק, ולא כהצעת חוק-יסוד. הצעת החוק הזאת מוצעת על-ידי ועל-ידי קבוצה של חברי כנסת מסיעות שונות.

חברי הכנסת, במדינת ישראל אנחנו נמצאים בעידן שבו שולטות בכיפה גם ההפרטה, גם ההעסקה באמצעות חוזים אישיים וחברות כוח-אדם וגם מערכת שלמה שמחסלת בהדרגה את האיגוד המקצועי.

כתוצאה מפניות דחופות של מעסיקים בבתי-המשפט, מתגלה ונחשפת הפגיעות של העובדים השכירים מול המעבידים. אף שישראל חתומה על אמנות בין-לאומיות רבות שמגינות על חופש ההתאגדות המקצועי ועל חופש השביתה, לרבות האמנה שהתקבלה על-ידי האו"ם ב-1966 לזכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות ואמנות של ארגון העבודה הבין-לאומי – למרות זאת, בישראל 1998,

מעסיק שמפטר עובד או עובדים בשל ניסיונם לארגן את מקום העבודה, לבחור ועד עובדים ולהגיע למצב שבו הם יהיו מיוצגים מול המעביד – אין דרך להעניש מעסיק שמחליט לפטר את העובד או את העובדים רק בשל החלטתם להצטרף, נניח להסתדרות הכללית, או לאיגוד מקצועי כמו הסתדרות הרופאים וכו'.

אין גם דרך חוקית למנוע ממעביד שאינו רוצה לקבל עובד לעבודה, או שאומר לו: אתה תתקבל לעבודה בתנאי שאתה מתחייב לא להיות חבר באיגוד מקצועי. גם התנאי הזה היום הוא לא תנאי בלתי חוקי, ואי-אפשר לחייב מעביד.

לכן, קיימת בעיה חריפה, שמחריפה במדינת ישראל, של ארגון עובדים. אני רוצה לומר, שארגון עובדים הוא זכות יסודית של עובדים שכירים שמוכרת בעולם. עקרונית היא מוכרת גם בארץ, אבל היא לא קיימת בחוץ-לארץ. ובמצב שקיים היום, הנושא הזה דורש תיקון.

הנושא השני הוא הנושא של חופש השביתה. בישראל לא קיימת חוקה, אין חוק-יסוד: זכויות חברתיות, ולכן זכות השביתה אינה מעוגנת כיום בשום חוק. במצב הזה, ועדי עובדים וארגוני עובדים חשופים להרבה מאוד תביעות; בין היתר – תביעות פיצויים. עלול להיות מצב, שבשל תביעות פיצויים מצד המעסיק או מצד כל גורם אחר שיטען שנגרמו לו נזקים בשל השביתה, בעצם תחוסל זכות השביתה, כי הרי במדינת ישראל יש חוק-יסוד שמגנים על המעבידים, כמו למשל חוק-יסוד: חופש העיסוק. תחת הכותרת של חוק-יסוד: חופש העיסוק, יכולים בתי-המשפט לתת פרשנות מאוד רחבה – וכבר נותנים – על זכויות המעסיק מול זכויות העובד.

לכן, בתנאים האלה, עדיף שבמדינת ישראל תהיה חקיקה ברורה שתציג את הנושאים האלה, גם זכות ההתאגדות וגם זכות השביתה.

חברי הכנסת, אני מבקשת לומר, שבחברה דמוקרטית זכות התאגדות האיגוד המקצועי היא כמובן עניין של בחירה ועניין של החלטה, אבל כאשר עובדים מחליטים להתארגן, אז צריך להגן עליהם.

אנחנו יודעים, שבמערכת החוקה ובמערכת חוקי העבודה קיימים הסדרים שונים שקשורים בשביתה, בלי שמוכרת הזכות העקרונית לשביתה. ולכן, ללא ספק, הצעת החוק הזאת, כאשר היא תעבור במסגרת הדיונים בוועדת העבודה והרווחה, נצטרך להגיע להתאמות עם חוקי העבודה הקיימים, כך שלא תהיה סתירה בין החוק הזה לבין החוקים האחרים ונצטרך להגיע לחקיקה קוהרנטית, וכל החלקים שלה ישלימו.

הצעת החוק הזאת מביאה בחשבון, שבמדינת ישראל קיימים ארגוני עובדים יציגים, קיימת מערכת של הסכמי עבודה קיבוציים, והצעת החוק הזאת באה להגן על המערכת הזאת, באה להגן על האיגודים המקצועיים, באה להגן על ההסתדרות, באה להגן על המערכת שמייצגת את העובדים כבר היום. אבל אם למשל הולך נציג של ההסתדרות לקבוצת עובדים ומנסה לשכנע אותה להצטרף להסתדרות – בעצם, הפנייה שלו היום לא נשענת על בסיס חוקי.

לגבי שירותים ציבוריים ונושאים אחרים. במדינת ישראל קיימת היום חקיקה שעוסקת בעניינים של צווים שמוציאה הממשלה. הצעת החוק הזאת לא עוסקת בנושא הצווים – כולה מנקודת הראות של

העובד, כולה מנקודת הראות של הגנת זכות העובד גם להתארגן וגם לשבות כאחת החירויות הדמוקרטיות במדינת ישראל.

לכן אני חושבת, חברי הכנסת, שבעידן שבו אנחנו נמצאים גם במצב של אבטלה גוברת, גם במצב שהעובדים נלחצים בהרבה מאוד שיטות על-ידי המעבידים, במצב שהמעבידים מאורגנים ועוזרים לחבריהם שנמצאים בשביתה או במצב של השבתה – במצב כזה האיגוד המקצועי הוא אינטרס חיוני של החברה הישראלית. האיגוד המקצועי דואג לרמת החיים, לרמת השכר של העובדים, דואג לזכויות שלהם במקום העבודה, אבל גם ברמה הכלל-ארצית. אני חושבת, שבשנים האחרונות האיגודים המקצועיים מגלים יותר ויותר מעורבות בניסיון להגן על עצם הזכות להיות חבר באיגוד מקצועי.

הי"ר ד' טל:

חבר הכנסת שבח וייס, מה אדוני רצה? בקצרה, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני לא רוצה לנצל את זכות ההתנגדות, כי באופן עקרוני אני בעד החוק. אני רוצה להציג שאלה, בעיקר אני מעוניין בתשובה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שאני מאוד קרוב לה בהשקפותיה החברתיות והסוציאליסטיות. יש כאן בעיה.

אנחנו, כלומר הסוציאליסטים והסוציאל-דמוקרטים התנגדנו בעבר להתערבות המחוקק בעניין זכות השביתה; ראינו בזה ערך כל כך מרכזי. עם הזמן, המנגנונים הממלכתיים השתלבו בעניין, ואם זה לצד העובדים – זה בסדר. שאלתי: האם לא יינתן פירוש לחוק שאני תומך בו? אני אפילו חתמתי עליו. אני רוצה ממך הבהרה, כמובילה עיקרית – האם זה לא יוביל לחופש טוטלי להתאגדויות קטנות, שבגדול יכולות להזיק לציבור העובדים, ולשמש בגדול גם ל"הפרד ומשול" מצד המעסיקים על-ידי סכסוך בין האיגודים עצמם? תודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת שבח וייס, לפני שהעליתי את הצעת החוק התייעצתי עם המומחית בנושא של חוקי עבודה, הפרופסור רות בן-ישראל, שוודאי מוכרת לך. הפרופסור רות בן-ישראל היתה בין המומחים שהיו שותפים בעבר לחשש שאולי לא צריך חוק כזה. ודווקא הפרופסור רות בן-ישראל אומרת, בחוות דעת שהיא פרסמה רק לאחרונה, שבעידן חוק-יסוד: חופש העיסוק, בעידן שבו יש תביעות נזיקין נגד איגודים מקצועיים – בעידן הזה, במצב הקיים היום במדינת ישראל, היא משנה את דעתה, את עמדתה הקודמת, וחושבת שצריך לעשות את זה.

אני חושבת שהכוונה איננה לפורר את העובדים, הכוונה איננה שכל חמישה עובדים יקימו איגוד מקצועי. הכוונה היא לתת אפשרות לאיגודים המקצועיים להמשיך ולפעול במדינת ישראל. אני חושבת שהכוונה הזאת מאוד חשובה. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה, גברתי.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מי יגן על עובדי ההסתדרות?

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת מאור, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברת הכנסת גוז'נסקי, אם הזכרת את הפרופסור רות בן-ישראל, אני רוצה להזכיר, שעמדתה היא, שצריך להעביר את חוק-יסוד: זכויות חברתיות. במצב שחוק-יסוד: חופש העיסוק הוא חוק-יסוד והוא מגן על המעסיקים, עיגון זכויות העובדים בחוק רגיל, ולא בחוק-יסוד: זכויות חברתיות, הוא אי-איזון, הוא אסימטרי. לכן, אתמוך בחוק, אבל צריך להמשיך ולהיאבק על חוק-יסוד: זכויות חברתיות; הנחנו אותו, ואני מקווה שהוא יעבור. תודה.

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת מאור, גברתי ודאי יודעת, שהחשש הוא החשש כפי שהעלה כרגע חבר הכנסת וייס, שמא תינתן פרשנות מאוד מרחיקת לכת ומישהו צריך לשכנע ציבור לא קטן בבית הזה שאין סיכוי שכזה. תודה. אדוני השר, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ועדת השרים לענייני חקיקה החליטה להתנגד להצעת החוק. ראשית, אני סבור שהצעת חוק זו חשובה, ובעיקרון אני תומך בה בכפוף לכמה סייגים. לדעתי, יש להתאים את ההצעה לאמנות הבין-לאומיות בנושא חופש ההתארגנות וההתאגדות המקצועית. בהצעה גם חסר איזון בין ההתאגדות של איגוד מקצועי לבין ארגוני מעסיקים.

ההצעה בעיקר לוקה בהקניית זכות מוחלטת לשביתה כשהדבר סותר זכויות אחרות, כמו פיקוח נפש, זכויות הציבור לשירותים חיוניים, ועל כן בעולם המערבי מסייגים את זכות השביתה בהתאם לעקרונות משפט העבודה, וכך צריך להיות בהצעה זו.

גם החיוב בענישה פלילית לא מתאים לנושאים שביחסי עבודה.

הבעתי את עמדתי האישית, שאינה עולה בקנה-אחד עם החלטת ועדת השרים של הממשלה.

דיברתי על כך עם חברת הכנסת גוז'נסקי. אני מציע, אדוני יושב-ראש הקואליציה, להעביר את הצעת החוק בקריאה טרומית; להסכים, ואולי לעשות דבר קצת חריג, שחברת הכנסת תמר גוז'נסקי תסכים, שבפרק זמן של שישה חודשים, אם הממשלה תגיש הצעה, שתיהן תידונה יחד. אם לא, הצעתה של חברת הכנסת גוז'נסקי תמשיך לרוץ. כפי שאמרתי, עקרונית, בהסתייגויות שהעליתי, אני תומך בהצעה.

הי"ר ד' טל:

גברתי מסכימה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, קודם כול אני מודה לשר העבודה והרווחה על עמדתו. אני מקבלת, שבהצעת החוק, במסגרת הטיפול, נצטרך לתקן ולהתאים אותה למערכת החוקים הקיימת, כפי שאמרתי, כדי ליצור חוק קוהרנטי.

אני חושבת, שאם הממשלה תגיש הצעת חוק משלה בזמן סביר, כפי שדובר פה, אנחנו נאחד את שתי ההצעות. כמובן, הממשלה תגיש את הצעתה לקריאה ראשונה והצעתי היא רק בקריאה טרומית, אז נמצא את הדרך. תודה.

הי"ר ד' טל:

תודה, גברתי. חבר הכנסת פורז מבקש להסיר את החוק. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני התכוונתי להימנע בהצבעה, אבל מששמעתי שהשר למעשה תומך בחוק, אני רוצה להסביר למה החוק הזה איננו נכון.

ראשית, אין זה נכון שבמשפט הישראלי השביתה איננה מוגנת. בפקודת הנזיקין נאמר במפורש, שהשתתפות בשביתה או בהשבתה לא יכולה לשמש עילה לתביעה בדבר הפרת חוזה. מתי כן אפשר
-- --

משה שחל (העבודה):

מדוע זכויות יסוד אחרות צריכות להתקבל בצורה חיובית וכאן לא?

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה לומר לך, שאם בית-המשפט יפסוק שהשתתפות בשביתה מנוגדת לחוק-יסוד, אני אתמוך בזה. אבל מתי השביתה איננה חוקית? כאשר השביתה היא בשירות ציבורי, בלתי מוגנת, כאשר היא נעשית בניגוד לצווים של בית-המשפט, אז היא בלתי חוקית.

אנחנו נמצאים היום בסיטואציה שצריך להגן על הציבור מפני עובדים שלפעמים מאבדים שיקול דעת, משביתים את המשק על שטויות, על דברים שלא צריך. כשבית-הדין לעבודה אומר שראש איגוד מקצועי צריך לבוא לבית-הדין, לא משביתים את המשק על זה. וכשטוענים כלפי שר האוצר שהוא לא מקיים הסכם בעניין פנסיה, פונים לבית-המשפט באכיפה, ולא משביתים את כל המשק.

לכן החוק עכשיו מיותר. צריך לשמור על הציבור מפני עובדים שמתפרעים.

היו"ר ד' טל:

תודה. אנחנו עוברים להצבעה, על-פי ההסכמות של שר העבודה והרווחה ועל-פי הסכמתה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. ההצבעה החלה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 44

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 6

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק חופש ההתאגדות המקצועית וחופש השביתה,

התשנ"ח-1997, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

בעד – 44, שישה נגד, אין נמנעים. הצעת חוק חופש ההתאגדות המקצועית וחופש השביתה, התשנ"ח-1997, תועבר לוועדת העבודה והרווחה.

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת צוקר, נפתור את הבעיות ונעביר את הצעת החוק לוועדת הכנסת, שהיא תחליט.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

היו"ר ד' טל:

הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת, בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת ההכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להודיע בזאת על חילופי אישים בוועדת הכספים מטעם סיעת העבודה:

חבר הכנסת מיכה גולדמן יכהן כחבר בוועדת הכספים במקום חבר הכנסת אלי גולדשמידט, וחבר הכנסת אלי גולדשמידט ישמש ממלא-מקום חבר בוועדה במקום חבר הכנסת מיכה גולדמן.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני.

אני מעביר לפרוטוקול, שהצבעתי הקודמת נרשמה כהצבעתו של חבר הכנסת דן תיכון. אשר על כן, האנשים כאן יתקנו את הטעון תיקון.

הצעת חוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה)

(תיקון – בחירות מיוחדות), התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת ס' טריף)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק פ/1654, הצעת חוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה) (תיקון – בחירות מיוחדות), התשנ"ז-1997. ינמך חבר הכנסת סאלח טריף מהמקום. בבקשה.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, החוק המוצע, תיקון לחוק המועצות האזוריות, הוא אחד מתוך שורה של תיקונים שלנו שנועדו ליישר קו ולעשות הקבלה בין המועצות המקומיות לאזוריות. גם בתוך החוקים הקיימים נדרשים תיקונים, משום שההצעה המוגשת לפניכם כאן מבטאת למעשה מצב בלתי הגיוני שקיים היום, ולפיו דרישות הזכאות להיבחר כחבר מועצה המפורטות בסעיף 11 לצו המועצות האזוריות הן קשות ומחמירות יותר מדרישות הזכאות להיבחר כראש מועצה.

כך, למשל, אם מישהו עבר עבירה שיש עמה קלון ולא עברו חמש שנים, יכול ראש מועצה אזורית להיות מועמד לתפקיד ראש מועצה, אבל הוא לא יכול להיות מועמד לתפקיד חבר. אנחנו הופכים בדיוק את היוצרות ומחילים את הדבר הזה על מי שרוצה להיות זכאי להיות ראש מועצה.

אודה לך אם הכנסת תאשר את הצעת החוק.

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שלפנינו, עניינה, כפי שנאמר, להקביל בין הזכות להיבחר על-ידי נבחר ציבור לתפקיד ראש מועצה אזורית לבין בעל תפקיד מקביל כראש עירייה או כראש מועצה מקומית. כיום אין סימטריה בין הדרישות, ולמעשה מוטלים תנאים מגבילים על מי שרוצה להיבחר כראש רשות מקומית, יותר מאשר על מי שרוצה להיבחר כראש מועצה אזורית. ההצעה באה לתקן מצב זה.

אנחנו תומכים בהצעה, וגם ועדת השרים לחקיקה תומכת בה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת טלב אלסאנע מבקש להסיר את הצעת החוק. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לציין, שלא אחת קורה שמנצלים את האפשרות של פירוק מועצות אזוריות על מנת להקים מועצות מקומיות. על-פי החוק, מועצה מקומית, במסגרת תיקון חוק אשר הוגש על-ידי חבר הכנסת דוד מגן, כשמדובר במועצה אזורית ממונה, יש חובה לקיים בחירות בתוך פרק זמן של ארבע שנים. לעומת זאת, כשמדובר במועצה מקומית ממונה, חובת עריכת בחירות הינה בתום ארבע שנים. היינו, כשמדובר במועצה מקומית ממונה, יש חובה שהמועצה תכהן ארבע שנים, דבר שהוא אבסורדי לחלוטין, כשיש לנו שני חוקים – חוק מועצות אזוריות, מצד אחד עריכת בחירות בתוך פרק הזמן של ארבע שנים, היינו, אחרי שנה או שנתיים, או שלוש שנים, ואז מתקיימות הבחירות. לעומת זאת, על-פי חוק המועצות המקומיות הממונות יש חובה שהמועצה תכהן ארבע שנים.

המצב הזה נוצר בצורה שלילית, לדעתי, כשבמסגרת חמש מועצות מקומיות אשר הוקמו בנגב לאחר פירוק המועצות האזוריות, מונו ראשי מועצות וסגני ראשי מועצות מהסקטור היהודי, וכולם, אפשר לומר, שייכים פוליטית למפלגה מסוימת.

אני רוצה לומר מדוע אני מעלה את זה דווקא עכשיו. לאחרונה שמענו כולנו תגובות נזעמות וצעקות רמות עקב פסילת מינויו של חבר מועצת עיריית חיפה לתפקיד יושב-ראש ועדת החינוך בעירייה, עורך-הדין גאסן אבו-וורדה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מאיזו מפלגה הוא?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת ראובן ריבלין, אני מדבר על העיקרון. זה לא קשור – מיהו ראש העיר בחיפה. אני מדבר על העיקרון, וכל אותם אנשים שהצדיקו אותה החלטה –

נואף מסאלחה (העבודה):

— — —

קריאות:

— — —

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אני מבקש את תשומת לבכם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — פסולה לפסול את עורך-הדין גאסן אבו-וורדה לכהן בתפקיד של ראש ועדת חינוך ותרבות, שהיה מאויש על-ידי נציג של תנועת מרצ, וכאן פסלו אותו אך ורק בגלל השייכות הלאומית שלו, מפני שהוא ערבי, מלכהן בתפקיד של ראש ועדה בלבד בתוך רשות מוניציפלית. מצד שני, מכשירים, מסכימים, מצדיקים ולא פוסלים מינוי של ראש מועצה מקומית ביישובים בדואיים בנגב, ביישובים ערביים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שר הפנים בש"ס עשה דבר כזה? מי עשה את זה?

נואף מסאלחה (העבודה):

מצנע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' טל:

מי מנע?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מי שמנע זה ראש העיר עמרם מצנע, אבל הוא לא היה היחיד אשר תמך באותה גישה. שמענו הרבה הרבה קולות אשר לא פסלו את הגישה.

סאלח טריף (העבודה):

— — — אולמרט

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סאלח טריף. חבר הכנסת ראובן ריבלין, אני קורא לך ומבקש ממך בפעם המי-יודע-כמה להואיל בטובך לשבת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני נזעק אם פגעתי במישהו מש"ס. אם מישהו מהעבודה עשה זאת – זה בסדר.

קריאות:

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת ריבלין, אתה גינית את מה שנעשה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא צריכים לשמוע לכל – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רובי ריבלין, אני קורא לך שוב ומבקשך לשבת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לומר – יש כאן מידה של צביעות. כשפוסלים את מינויו של עורך-דין ערבי אך ורק מפני שהוא ערבי, ללא שום סיבה אחרת, כשהוא גם מוכשר ואף אחד לא חולק על כישוריו, לתפקיד של ראש ועדה ברשות מוניציפלית, ומצד שני מסכימים, מכשירים, לא פוסלים מינוי של ראש מועצה ביישוב ערבי, שגם לא קשור ליישוב, הוא לא גר ביישוב, איננו שייך, אין לו זיקה ליישוב – והוא צריך להיות אחראי גם לחינוך, גם לשירותי דת וגם לשירותי תרבות בתוך היישוב – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה אמר ראש הממשלה לבדואים?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, אנחנו רוצים להתקדם להצבעה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לומר לכם, רבותי, יש הבדל גדול מאוד – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת זאב בוים. אני מבקש לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לסיים, אך לא נותנים לי.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת דיין. חבר הכנסת בוים. רבותי, אני אתחיל להפעיל את סמכותי ואני אקרא לסדר.

נואף מסאלחה (העבודה):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת נואף מסאלחה, אני לא רוצה לקרוא לך לסדר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, אני רוצה רק להראות מה ההבדל. עורך-הדין גאסן אבו-וורדה — — —

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה יושב-ראש. מפני שהוא שייך לש"ס, אתה אומר לו מה לעשות? אתה יושב-ראש הסיעה שלו, אתה לא יושב-ראש הכנסת.

מכיוון שהפריעו לי, תרשה לי.

היו"ר ד' טל:

אני מאפשר לך, אבל סיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

להבדיל מראשי המועצות הממונים בנגב, שאף אחד מהם לא גר בשום יישוב בדואי – – –

היו"ר ד' טל:

אף לא אחד.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אף אחד מהם לא בדואי, לאיש מהם אין זיקה לעניין. גאסן אבו-וורדה שייך לחיפה, הוא תושב חיפה, הוא מוכשר, הוא מסוגל. מדוע פסלו אותו שם ומכשירים אותם פסולים שם?

היו"ר ד' טל:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה) (תיקון – בחירות מיוחדות), התשנ"ז–1997, של חבר הכנסת סאלח טריף. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 41

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה) (תיקון בחירות מיוחדות), התשנ"ז-1997, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות

הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

אם כן, רבותי חברי הכנסת, 41 בעד, אין מתנגדים, נמנע אחד. הצעת החוק של חבר הכנסת סאלח טריף – הצעת חוק המועצות האזוריות – תועבר לוועדת הפנים להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק הדיינים (תיקון – מינוי רשמים), התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת ש' הלפרט)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק מס' פ/1248, הצעת חוק פרטית של חבר הכנסת שמואל הלפרט – הצעת חוק הדיינים (תיקון – מינוי רשמים), התשנ"ז-1997. בבקשה, אדוני.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק הדיינים (תיקון – מינוי רשמים) היא בעיקרה הצעת חוק טכנית, שקבלתה יכולה לסייע רבות לעבודת בתי-הדין הרבניים.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אני מבקש את תשומת לבכם.

שבח וייס (העבודה):

אנחנו עומדים לתת לך רשת ביטחון, אז – – –

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

בסדר גמור, תודה רבה.

כידוע, חלק ניכר מעבודת בית-הדין הוא סידור הגט. מדובר בשלב האחרון של הגירושין, לאחר שהתקיימו דיונים רבים בין בני-הזוג, או כאשר הדבר נעשה מתוך הסכמה.

מכיוון שבשנים האחרונות התרבו, לצערנו, המקרים של גירושין, ובמקביל יש מחסור בכוח-אדם בבתי-הדין – נאלצים זוגות המבקשים להיפרד להמתין תקופה ממושכת עד לקביעת מועד סידור הגט.

אני חוזר ומציין, שחלק מסידור הגט הוא עניין מינהלי טכני, כגון בירור שמות, חקירת פרטים ומינוי עדים וסופרים, ובחלק זה עוסקת הצעת החוק שלפנינו.

נדמה לי שיש הסכמה כללית על כך, שאם העבודה הטכנית הזו תיעשה על-ידי רשם מוסמך, יקל הדבר רבות על בתי-הדין לגטין ויקצר את זמן ההמתנה של זוגות המבקשים להיפרד.

בהתאם להצעת החוק, ימונה רשם לענייני גטין, שיוכל לשמש כדיין לצורך זה, ויקצר את מועד ההמתנה לגט. אגב, בבתי-משפט קיים מאז ומתמיד תקן של רשם, ומה שאני מציע בסך הכול – שני תקנים בבתי-הדין הגדולים בתל-אביב ובחיפה.

כדי להבטיח שמינוי זה יהיה נאות וראוי, קובעת הצעת החוק, שוועדה מיוחדת תעניק כושר לכהן כרשם לגטין, וכי המינוי ייעשה על-ידי נשיא בית-הדין הגדול ובאישור שר הדתות. הרשם יהיה מוסמך לסדר גטין, לרבות בירור השמות לצורך כל ענייני הגט, וזאת בכפוף ובתנאי שיקבל תעודת כושר מיוחדת למטרה זו מהוועדה שמונתה על-ידי נשיא בית-הדין הגדול.

אני מבקש מהכנסת לאשר את הצעת החוק בקריאה טרומית. אם מישהו סבור שיש צורך בתיקון כלשהו, נוכל לדון על כך בוועדה. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

קריאות:

— — —

אריה גמליאל (ש"ס):

— — —

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

סגן השר תומך בזה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ביבי, סגן השר בעד — — — לא צלצלנו.

אריה גמליאל (ש"ס):

— — —

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן השר, אתה יכול לעלות ולומר את דברך.

רפאל פנחסי (ש"ס):

הוא אומר מכאן.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת פנחסי, אנחנו צריכים לצלצל חמש דקות לפני הזמן, והצלצול נשמע רק כרגע.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אנחנו תומכים.

היו"ר ד' טל:

אתם תומכים ומסכימים לבצע את ההצבעה.

גברתי, אני לא עובר על חוקי התקנון?

אברהם פורז (מרצ):

אני מבקש להסיר.

היו"ר ד' טל:

אתה מבקש להסיר, איך לא?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אברהם, אתה המסיר הלאומי.

קריאה:

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת כהן, ילמד אדוני את התקנון. הצלצול לא אומר דבר חוץ מכך שצריך חמש דקות לפני הזמן להצבעה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני ראיתי שחבר הכנסת הלפרט מנמק מהדוכן, ואז הנחתי שיש התנגדות הממשלה, אבל הסתבר שאין התנגדות ממשלה, וממילא אדוני צריך לחכות כמה דקות עד להצבעה.

אני רוצה לומר, שאני משמש פה חימום, כי האמת היא שחבר הכנסת הלפרט צודק. ההצעה הזאת תאפשר לייעל את בתי-הדין הרבניים, משום – – –

חיים אורון (מרצ):

יש החלטה בוועדת הכנסת שלא משתמשים – – –

אברהם פורז (מרצ):

לא, ההחלטה היא אחרת, שמי שעושה זאת, נותנים את רשות הדיבור למישהו אחר שמדבר לעניין. – – –abuseכשאחד עושה

נעמי חזן (מרצ):

– – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

אברהם פורז (מרצ):

– – – אבל אני אגיד לכם, אני לפחות הוגן ואני אומר שאני תופס את הזמן כי ממילא הייתם צריכים להמתין. במקום להמתין בשעמום מוחלט, יש לכם אפשרות לשמוע אותי. זה דבר מרשים, זה דבר שמכניס לכם איזו לחלוחית, איזה עניין.

היו"ר ד' טל:

בואו נעבור לשעמום הלא-מוחלט.

אברהם פורז (מרצ):

מכל מקום, אם אדוני מוכן כבר להצביע, אני רוצה לומר שההצעה הזאת היא במקומה וצריך לתמוך בה. אני לא אתמוך בה, כי אמרתי שאני בא להסיר אותה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הדיינים (תיקון – מינוי רשמים), התשנ"ז–1997.

היו"ר ד' תיכון:

הצעת חוק הדיינים (תיקון – מינוי רשמים), התשנ"ז–1997, של חבר הכנסת שמואל הלפרט, קריאה טרומית, להעברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 28

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הדיינים (תיקון מינוי רשמים),

התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

28 בעד, אין מתנגדים, נמנע אחד. החוק עובר להכנה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הצעת חוק המועצה המוסלמית הכללית בישראל, התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק פ/1723, של חבר הכנסת טלב אלסאנע וקבוצת חברי הכנסת, הצעת חוק המועצה המוסלמית הכללית בישראל, התשנ"ח-1997.

אדוני חבר הכנסת טלב אלסאנע, בדרך כלל אחרי המלה "הכללית" מופיעה המלה "החדשה" בישראל.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כן.

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני סבור שהצעת החוק כאן מעלה את המובן מאליו. מי כמוך, כבוד היושב-ראש, כאיש דת, יכול להבין את הצורך בקיומם של מוסדות דת. ואני רק אתן דוגמה פשוטה, המראה את המצב האבסורדי שאליו נקלעה האוכלוסייה המוסלמית במדינת ישראל.

מדי שנה בשנה יש אלפים אשר מבצעים את המצווה של עלייה לרגל למכה. עקב העדר מוסד דתי אשר יטפל בכל הסיידורים הנלווים מבחינת הרישום, מבחינת התשלום, מבחינת ההסעה, מבחינת המגורים, קמים כל מיני גופים וכל מיני עמותות אשר מתחרים ביניהם מי אכן מוסמך – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת זנדברג. אדוני יושב-ראש הקואליציה ואדוני יושב-ראש סיעת העבודה, אתם תעזרו לי אם לא יהיה קל במליאה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

המצב הקיים מלמד על אנדרלמוסיה מוחלטת עקב העדר מוסד דתי אשר ייתן שירותים בתחום הפולחן, ידאג לאותם פקידי דת אשר תנאי השכר והתעסוקה שלהם נמוכים בהרבה משכר המינימום, הזכויות הסוציאליות שלהם לא מובטחות מאחר שהם מועסקים על-פי חוזה מיוחד, העדר תחזוקה של מסגדים, כל הסוגיה של ענייני קבורה, צרכי חינוך דתי, צדקה, עזרה וסעד שמקובלים בשירותי דת.

לכן באה הצעה החוק הזו, אשר מטרתה להקים מועצה מוסלמית המורכבת מ-51 נציגים נבחרים של האוכלוסייה המוסלמית. חברי המועצה יהיו מוסלמים תושבי מדינת ישראל מעל גיל 18. נוסף על אותם 51 חברי המועצה הנבחרים יהיו חברים במועצה גם כל הקאדים של בתי-הדין השרעיים בישראל.

חברי המועצה ייבחרו בבחירות חשאיות ארציות, שישתתפו בהן כל בני האוכלוסייה המוסלמית במדינה. הבחירות יתקיימו פעם אחת מדי ארבע שנים.

בכל מקום – עיר או כפר – שיש בסביבתו נכסי הקדש, יוקם ועד מקומי אשר יטפל בנכסי ההקדש. ועדים אלה יהיו מורכבים מ-7-15 חברים, לפי גודל אותו יישוב. יישוב שמספר התושבים בו הוא עד 5,000 נפשות, מספר חברי הוועד יהיה שבעה. מעל 10,000, מספר חברי הוועד יהיה עד 15.

חברי הוועד יהיו מוסלמים תושבי ישראל, והם יהיו מוסמכים לנהל את העניינים הפנימיים ואת שירותי הדת המקומיים, לרבות הטיפול בענייני הווקף המוסלמי ונכסי ההקדש וכל שירותי הדת לאוכלוסייה המקומית.

גם הבחירות לחברי הוועד המקומי יתקיימו באותו זמן שבו נבחרים חברי המועצה המקומית.

כל ועד מקומי ינהל את כל נכסי ההקדש המוסלמי הנמצאים במקומו, יפקח עליהם וישקוד על כך שהכנסותיהם ופירותיהם ישמשו לצורכי המטרות שלמען הוקדשו.

כל ועד יקיים חשבונות להכנסות ולהוצאות ומסור דוח שנתי למועצה. כל ועד יקיים תקציב שנתי אשר ממנו ישלם את ההוצאות. התקציב הזה יאושר על-ידי המועצה הנבחרת.

המועצה תקבל לידיה את כל נכסי ההקדש המוסלמי, נכסי הווקף, הנמצאים במקומות שקיימים בהם ועדים מקומיים. היום, על-פי המצב הקיים, משמעות הדבר גם ביטול ועדי הנאמנים שמונו עקב העדר מוסד נבחר אשר ייצג את כלל האוכלוסייה המוסלמית.

המועצה רשאית למנות עובדים מתאימים שיפקחו על עבודת הוועדים – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא שומעים. יש רעש מהצד ההוא.

הי"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה, אתה צודק, אין מה לעשות. חבר הכנסת גפני, חבר הכנסת פורת, אני מבקש מכם לשוחח בחוץ או להישאר כאן בשקט. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

רבותי, אני רוצה לציין, שעם קום המדינה קבע האפוטרופוס על נכסי נפקדים, שנכסי הווקף המוסלמי הם נכסי נפקדים. קביעה זו עוררה את מחאתם הנמרצת של אזרחי המדינה המוסלמים, יתר התושבים הערבים וכל הכוחות הדמוקרטיים, שראו קביעה זו כאבסורדית לחלוטין.

הווקף הוא לא רכוש של אדם פרטי אלא רכוש של כלל המוסלמים. לכן, יש צורך להשאיר אותו בפיקוח של המוסדות הדתיים המוסמכים. כפי שנכסי ההקדש של עדות אחרות, כמו הנצרות או היהדות, הם בידי העדה כבעלת הרכוש והנהנית מפירותיו, יש צורך שאותו דין יחול גם על האוכלוסייה המוסלמית.

המצב הקיים היום הוא, שחלק קטנטן מאוד, זעיר מאוד, זניח, שהועבר מנכסי הווקף לאותם ועדי נאמנים בכמה ערים, גם כן לא מנוהל בצורה נכונה. מה גם שאותם ועדים לא נבחרו, הם מונו מקרב אנשים המקורבים לשלטון, השלטון רצה לרצות אותם בגין שירותים כאלה או אחרים אשר ניתנו לשלטון על-ידי אותם אנשים.

יתירה מזו, לפעמים מנצלים את העובדה שמשחררים נכסי ווקף לוועד על מנת לחזור ולרכוש אותם או למכור אותם. היינו, מנצלים את הוועד כאמצעי לעסקאות בנכסי הווקף, להכשרת העסקאות השחורות האלה באמצעות אותם אנשים שנקראים ועדי נאמנים.

הצעת החוק הזו באה להבטיח את שחרורם של נכסי הווקף המוסלמי ואת העברתם לוועד נבחר.

הצעת החוק קובעת הקמת מסגרת מייצגת, כמו שאצל היהודים יש מועצות דתיות המשרתות את כלל האוכלוסייה היהודית. לא ברור לי מדוע, למשל, צריכה להיות הבחנה. מדוע לגבי היהודים צריכות להיות מועצות אשר ישרתו את האוכלוסייה היהודית, ידאגו לשירותי הדת, אבל האוכלוסייה המוסלמית, שמונה יותר מ-800,000 בתוך מדינת ישראל, שוללים ממנה את הזכות שיהיו לה מוסדות?

היו"ר ד' טל:

יש רעיון לבטל אותם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מדבר לא על מועצות מקומיות אלא על מועצה כללית. אני יודע שלגבי המועצות הדתיות יש קולות שרוצים לבטל אותן, אבל הרוב מתנגד. כשרוצים לבטל אותן, רוצים להקים אלטרנטיבה במסגרת הרשויות המוניציפליות. אבל לגבינו לא קיים עד היום מוסד דתי נבחר אשר ישרת את האינטרסים הדתיים של כלל האוכלוסייה.

כבוד היושב-ראש, אפילו במשרד הדתות, מי שמופקד על שירותי הדת לאוכלוסייה המוסלמית הוא לא מוסלמי בכלל. יש מחלקה שעומד בראשה אדם יהודי, והוא רחוק מאוד מהסוגיות ומהנושאים הקשורים לאוכלוסייה המוסלמית.

לכן אין פלא, רבותי, שמדי יום אנחנו שומעים על פגיעה במסגד או על חילולו של בית-קברות. זו תוצאה ישירה והכרחית של מצב שבו אין דין ואין דיין. משרד הדתות, שמופקד על מתן שירותים לאוכלוסייה המוסלמית, רואה במתן אחוזים קטנים מאוד, פרומיל אחד מסך כל תקציב משרד הדתות, ניסיון לרצות את האוכלוסייה המהווה יותר מ-20%.

לכן אני חושב שהצעת החוק צודקת, היא באה לתת מענה למצב אבסורדי.

היו"ר ד' טל:

תודה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הגיע הזמן שיתוקנו העוול והעיוות האלה במדינת ישראל.

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני סגן שר הדתות, יגאל ביבי, יעלה וישיב.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב, שחבר הכנסת טלב אלסאנע הגיש הצעת חוק חמורה ביותר, מסוכנת ביותר, לרעת האזרחים המוסלמים. מה שעשה כאן חבר הכנסת טלב אלסאנע במסווה כאילו של נכסי הנפקדים, הוא דבר חמור ביותר.

שבח וייס (העבודה):

מה — —

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הוא רוצה, בבחירות חשאיות ארציות — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

— — לבחור מועצה מוסלמית ארצית של 51 נציגים. זאת אומרת — מדינה בתוך מדינה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מה כתוב?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

זה מה שהוא כותב בהצעת החוק, תקרא את החוק.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — יש מועצות דתיות?

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

מועצות דתיות ממונות, משהו מקומי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — מועצה אחת.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה, חבר הכנסת דהאמשה, לא לצעוק.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

הערה זה בסדר, תפאדל, אבל לא לצעוק ולהמשיך לנאום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מועצה דתית זה מדינה בתוך מדינה?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הוא לא הציע מועצה דתית.

היו"ר ד' טל:

שמעו פעם אחת, די.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הוא לא הציע מועצה דתית. הוא הציע מועצה מוסלמית עליונה — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — למה לא?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

— — שתטפל בנושאי רווחה, חינוך וכו'. הוא התכוון, רבותי — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא התכוון למועצה דתית.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

— — לדבר חמור ביותר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בסך הכול מדובר במועצה דתית.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני מתפלא עליו, כעורך-דין, שהוא הגיש הצעת חוק כל כך חמורה, כל כך מזיקה לציבור המוסלמי —
—

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תגיד את האמת.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

דבר אמת.

היו"ר ד' טל:

היות שעוסקים כרגע בנושא המוסלמי, אני ארגיש לא נוח לקרוא אותך לסדר. אבל אם תכריח אותי – אעשה את זה. אז אני מבקש ממך.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — מדינה בתוך מדינה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

מדינה בתוך מדינה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה, בוא תשמע את תשובת סגן השר. אאפשר לך לומר מלה לאחר מכן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זו מועצה דתית.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הוא לא כתב "מועצה דתית", הוא כתב "המועצה המוסלמית".

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת דהאמשה, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. חבר הכנסת דראושה, בבקשה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

רבותי, משפט אחד.

היו"ר ד' טל:

סליחה, משפט.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני מבקש מאנשי המערך, מפלגת העבודה.

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן השר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ברשות היושב-ראש — — —

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

לא יכול להיות שחבר כנסת שנבחר על-ידי האומה יציע לפלג את העם, לעשות מדינה בתוך מדינה — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

ש-800,000 איש יבחרו להם פרלמנט משלהם, והם ישלטו וינהלו את העניינים שלהם. תחליטו, או שאתם יושבים פה ואתם מקבלים את המרות, או שאתם רוצים מועצה מוסלמית — — —

נואף מסאלחה (העבודה):

זו הסתה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ביבי, שאלה קצרה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני מציע להוריד את הדבר הזה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה, בבקשה – שאלה קטנה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

— — — לא

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני סגן השר, יש לי שאלה.

היו"ר ד' טל:

בקצרה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

לא, אני לא רוצה לענות. העניין הזה בכלל צריך לרדת, ואני מציע לחבריני המוסלמים שלא לתמוך בו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

זה בומרנג מסוכן וקשה.

היו"ר ד' טל:

זה ברור.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש לי שאלה, אדוני סגן השר.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

לא.

היו"ר ד' טל:

אפשרתי לך, אך סגן השר לא רוצה לענות. נעבור להצבעה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הנושא חמור. חבר הכנסת גולדשמידט, הם מציעים להקים מדינה בתוך מדינה. אסור לכם להצביע לזה, חבר הכנסת גולדשמידט. טוב, אני רוצה לשמוע את השאלה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה, שאלה בקצרה בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — האורתודוקסים בוחרים את נציגיהם; הקתולים בוחרים את נציגיהם בבחירות חשאיות דמוקרטיות; גם הדרוזים בוחרים את נציגיהם.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אף אחד לא הציע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

למה למוסלמים אסור לבחור את הנציגים שלהם? למה?

היו"ר ד' טל:

תשובה קצרה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני שמח שיושב-ראש סיעת העבודה הגיע לכאן, ולכן אני חושב שאמשיך לדבר ואסביר את הדברים.

היו"ר ד' טל:

תשובה קצרה.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

לא סיימתי.

חגי מירום (העבודה):

— — — סיים, קצת הגינות.

היו"ר ד' טל:

רבותי, זה לא ייתכן; חבר הכנסת דראושה ביקש לשאול – אתם רוצים תשובה. הוא ישיב לו ויסיים. אני כבר ביקשתי ממנו לרדת קודם, והוא הסכים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מוותר על — — —

חגי מירום (העבודה):

הוא מוותר על השאלה.

היו"ר ד' טל:

הוא ביקש, ולכן אפשרתי לו. האם אתה רוצה לומר שתי מלים בקצרה? בקצרה, בבקשה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני חושב שזה רגע אומלל לתנועת העבודה. יושב-ראש סיעת העבודה, אני פונה אליך, אלי גולדשמידט.

נואף מסאלחה (העבודה):

— — —

היו"ר ד' טל:

אבל אתה לא מאפשר לו, נואף.

נואף מסאלחה (העבודה):

היו"ר ד' טל:

אז הוא ימשיך וידבר עכשיו.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אלי, אני מבקש ממך, מציעים כאן להקים מדינה פלסטינית בתוך "הקו הירוק".

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

רמאות ושקר.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הוא מציע בחירות חשאיות – לבחור מועצה מוסלמית, לא דתית, עליונה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

--- שקרן.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אם מפלגת העבודה תצביע בעד זה – זה אסון. אני מציע כידיד שלכם: אל תיתנו יד למדינה בתוך מדינה; זה מה שהוא מציע עכשיו.

היו"ר ד' טל:

תודה. רבותי חברי הכנסת – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

איך אתה לא מתבייש? תוריד את הכיפה.

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק המועצה המוסלמית הכללית בישראל – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה, למה אתה עושה את זה?

הצעת חוק המועצה המוסלמית הכללית בישראל, התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת טלב אלסאנע.
חבר הכנסת ביבי, אני מבקש לשבת. אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 28

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 37

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק המועצה המוסלמית הכללית בישראל,

התשנ"ח-1997, נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

אם כן, בעד – 28, נגד – 37. הצעת החוק של חבר הכנסת טלב אלסאנע לא עברה.

הצעת חוק בתי-הדין הדתיים (יחידות סיוע לענייני משפחה), התשנ"ז-1997

(הצעת חברת הכנסת י' דיין)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק פרטית פ/1517, של חברת הכנסת יעל דיין – הצעת חוק בתי-הדין הדתיים (יחידות סיוע לענייני משפחה), התשנ"ז-1997.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה, אני קורא אותך לסדר פעם שלישית. אני מבקש לעזוב את האולם. חבר הכנסת בן-צור, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת דהאמשה, אני מבקש לעזוב את האולם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך.

חברת הכנסת יעל דיין – בבקשה, גברתי.

חבר הכנסת ביבי, אני מבקש. גברתי, הזמן לרשותך.

יעל דיין (העבודה):

תודה רבה. הזמן לרשותי, ואשמח גם אם תשומת הלב תהיה לרשותי.

היו"ר ד' טל:

אתחיל לפנות לחברים.

יעל דיין (העבודה):

אני מבקשת.

היו"ר ד' טל:

בוודאי, ברצון רב. חבר הכנסת שבח וייס וחבר הכנסת נואף מסאלחה, בואו נאפשר לעמיתתכם מסיעתכם לומר את דבריה. גברתי השרה הנכבדה.

יעל דיין (העבודה):

— אני מבקשת, כבוד היושב-ראש —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת פורת.

יעל דיין (העבודה):

— וחברי הכנסת הנכבדים, אני לא יודעת מי השר המשיב על הצעה זו, שר או סגן שר.

היו"ר ד' טל:

סגן שר הדתות.

יעל דיין (העבודה):

אז אני מפנה את דברי אל סגן שר הדתות. סגן השר, אני מדברת ממש אישית אליך. אני רוצה לבקש מכם וגם מראש הממשלה שמכבד אותנו בנוכחותו — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, אי-אפשר ככה; אבל אי-אפשר. אני לא שומע אותה, והיא צודקת, אי-אפשר לשמוע. בבקשה.

יעל דיין (העבודה):

גם סגן השר שלום, כבוד ראש הממשלה והשר איתן, אני מבקשת לחשוב שיש כאן אי-הבנה ביחס להצעת החוק שלי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אנחנו תומכים בה.

יעל דיין (העבודה):

אני יודעת, כאשר מסומן עליה בספסלי הקואליציה סימון – להצביע נגד. אני רוצה להסביר בשיא הקיצור את הצעת החוק – –

היו"ר ד' טל:

בבקשה.

יעל דיין (העבודה):

– – ולהסביר מדוע בעצם הממשלה היא בעד.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שטרית, אני מבקש. חבר הכנסת שטרית, אני מבקש ממך. אדוני יושב-ראש הקואליציה.

יעל דיין (העבודה):

השר לוי. חבר הכנסת שטרית, חיפשתי אותך כדי שתשנה את הרישום. יש כאן הצעה – – –

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

ראש הממשלה ב' נתניהו:

חברת הכנסת דיין, אני שומע בדברי הקואליציה – – – שנבחן מחדש את עמדתנו לגבי הצעת החוק. אין אפשרות כרגע לבדוק את זה – – –

יעל דיין (העבודה):

סליחה, עברנו אותו מעמד לפני כחודש.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

— — —

יעל דיין (העבודה):

לא, אני רוצה מאוד להיענות לבקשתך, אבל ההצעה הזו עלתה. כדי שנדע במה מדובר, אני מבקשת מחברי הכנסת להקשיב רגע. הרי זה לא בעד ונגד אוטומטי.

יש בבתי-המשפט למשפחה יחידות סיוע המאפשרות למתדיינים לקבל תסקירים לגבי הנושאים השנויים במחלוקת. אני מציעה אותן יחידות סיוע, על דעתו של שר העבודה והרווחה אלי ישי ובתמיכתו המוחלטת, היחידות האלה נמצאות בפיקוחו והן ת"פ שלו, להקים את יחידות הסיוע האלה בבתי-הדין הדתיים. אני עושה זאת למען הציבור שפונה אלי. הפניות אלי אינן רק מנשים חילוניות "מופקרות"; כיושבת-ראש ועדה אני מייצגת גם את ציבור הנשים הדתי וגם את ציבור הנשים החרדי. הן נתקלות בבעיות קשות מאוד והן בחיים לא יפנו לבתי-המשפט למשפחה.

היו"ר ד' טל:

סליחה, גברתי, אני רוצה להבין. גברתי מקבלת את הצעתו של ראש הממשלה?

יעל דיין (העבודה):

אני רוצה לציין דבר שראש הממשלה אולי לא יודע. אנחנו עברנו את הסיבוב הזה וכבר דיברתי כאן מהדוכן. שר המשפטים השיב לי — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו לא יכולים לשנות את החלטת הממשלה. אנחנו נתמוך בך בשבוע הבא, לא שאנחנו מבקשים לדחות.

יעל דיין (העבודה):

אז תיתנו לי מכסה, אין לי מכסה בשבוע הבא.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

בדיון בשבוע הבא אנחנו נתמוך בך. נדחה את הדיון ואת ההצבעה לשבוע הבא.

יעל דיין (העבודה):

אז אני מבקשת שתתייחסו להצגת החוק, כי אני מעוניינת מאוד שתשמעו על מה מדובר. בסדר, אנחנו נדחה את ההצבעה לשבוע הבא. אני מציינת שעשינו זאת פעם, משום שהשר ישי הודיע שהוא תומך מאוד בעניין הזה; הוא ביקש להעביר את זה חזרה לוועדת שרים וזה נפל בין הכיסאות.

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן השר סילבן שלום, האם אתה מוכן בשם הממשלה לבקש לדחות?

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

יעל דיין (העבודה):

לבקש לדחות בהבנה שתהיה הסכמת ממשלה בשבוע הבא ושאני לא אזדקק למכסה של טרומית.

היו"ר ד' טל:

התקנון מחייב שהממשלה תבקש.

רפאל פנחסי (ש"ס):

סגן השר יגאל ביבי גם יכול לענות.

היו"ר ד' טל:

סליחה, סגן השר סילבן שלום, הוא צודק, סגן השר ביבי נמצא פה, והוא ידבר בשם הממשלה, זה אפשרי.

יעל דיין (העבודה):

מאה אחוז. אני אסכים, ואני מודיעה לראש הממשלה שאני נעתרת לבקשתו – בהנחה, כמובן, שהממשלה תתמוך.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אני לא ראיתי בכלל את הדבר הזה – – – אם עמדתנו תשתנה או לא, זה רק לאחר הבדיקה.

יעל דיין (העבודה):

ללא ספק. אני שמחה להודיע לך שעמדת הנוגעים בדבר היא חיובית. אני רוצה לומר, שיש כאן מענה למצוקה אמיתית של נשים שאינן פונות לבתי-המשפט למשפחה, ולכן אנחנו רוצים להרחיב את סמכות בתי-הדין. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן השר, בבקשה, בקצרה. אם תבקש, אני איעתר, ונדחה את ההצבעה הזאת לשבוע הבא.

ענת מאור (מרצ):

— — —

היו"ר ד' טל:

לא, לא, צריכה להיות בקשה של הממשלה, והוא מבקש כרגע בשם הממשלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אם הוא מבקש עכשיו – – – רק שר יכול.

היו"ר ד' טל:

אבל בתקנון לא כתוב בשם הממשלה. כתוב ששר יכול להתערב – – –

ענת מאור (מרצ):

– – –

היו"ר ד' טל:

אני מוכן לבדוק את העניין.

ענת מאור (מרצ):

שלא יעלה לדבר מהדוכן.

היו"ר ד' טל:

הוא יכול לדבר גם מהפינה אם זה מה שמפריע.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

סגן השר עונה על ההצעות לסדר. רבותי, אני מודיע שהתשובה וההצבעה יהיו בשבוע הבא, לפי בקשתה של חברת הכנסת דיין.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. יש מישהו שמתנגד? אין, אנחנו נדחה את ההצבעה הזאת לשבוע הבא. תודה.

שבח וייס (העבודה):

אי-אפשר להתנגד לפני תשובת השר.

הצעת חוק לדיור עולים חדשים בודדים, התשנ"ז-1997

(הצעת חברת הכנסת ס' לנדבר)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק פרטית מס' פ/1224, של חברת הכנסת סופה לנדבר, הצעת חוק לדיור עולים חדשים בודדים, התשנ"ז-1997. חברת הכנסת מנמקת מהמקום?

סופה לנדבר (העבודה):

אני רוצה להסביר לך, אדוני היושב-ראש –

היו"ר ד' טל:

המזכירות הודיעה לי כרגע, שהורידו את הנושא הזה מסדר-היום. האם זה מה שגברתי רוצה להודיע?

סופה לנדבר (העבודה):

לא, אנחנו לא מורידים. לפי התחייבות של יושב-ראש הקואליציה, אנחנו מעבירים אותו לשבוע הבא לאישור, עם תמיכה של הממשלה.

היו"ר ד' טל:

רשמנו לפנינו.

הצעת חוק ניסויים גנטיים (איסור שכפול), התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת ח' מירום)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק פרטית פ/1245, של חבר הכנסת חגי מירום, הצעת חוק ניסויים גנטיים (איסור שכפול), התשנ"ז-1997. חבר הכנסת מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני רוצה כבר בתחילת דברי לומר כאן, שאני מודה מאוד לחבר הכנסת מאיר שטרית ולהנהלת הקואליציה על שהחליטו שלא להתנגד להצעת החוק. אני חושב שאין טעם להתנגד להצעת החוק, מפני שכאשר אנו מדברים על ניסויים גנטיים, על שכפול או על מה שנקרא בעברית שיבוט, אנחנו עוסקים במאטריה, בסוגיה מאוד מאוד בעייתית, שחשוב ביותר לשים אליה לב.

חברי חברי הכנסת, לאחרונה התפרסמו מקרים מעוררי אימה על שכפול של כבשה, שכפול קוף וניסיונות גנטיים שיש בהם להביא להעתקה מוחלטת של תכונות גנטיות.

שבח וייס (העבודה):

עוד מעט ילדו בפקס.

חגי מירום (העבודה):

הגדיל לעשות מומחה אמריקני בשם ד"ר דיס, שקצב 2 מיליוני דולר כדי להקים מכון לשכפול גנטי של בני אדם, ואף העריך שבעתיד ילך תהליך זה ויגדל ויעצים עד כדי כך שבסופו עשוי מכון כזה לייצר שכפול של אדם בעד 10,000 דולר בלבד.

אנחנו, חברי חברי הכנסת, מתייחסים בשלב זה לרעיון הזה כאל דבר דמיוני. זה יציר שנראה לנו אורול, משהו של שנות 2050. אבל גם אם הוא יהיה בשנות 2050, גם אם חלילה הוא יתקדם, מדובר כאן בניסיון להתערב במין האנושי בצורה שמעוררת חלחלה ופחד. אילו ידעתי שמדובר על רעיון של עבודת הנדסה גנטית לטובת האדם ולבריאותו, ניחא. אך מדובר כאן על שכפול של אנשים, על ניסיון לשכפל תכונות פיזיות ונפשיות שלהם, דבר שנראה לי פשוט מאיים על המין האנושי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מה אכפת לך שיהיו הרבה חגי מירום, יהיה – – –

חגי מירום (העבודה):

נורא הייתי רוצה, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, שיהיה חבר כנסת עמנואל זיסמן אחד כזה, אחד ויחיד ומיוחד. המין האנושי נוצר באופן טבעי, ואני חושב שהתערבות כזו שלא כדרך הטבע היא התערבות נוראה. ראית איך עניתי לך עם דוגמתך ולא דוגמתי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

חגי מירום (העבודה):

אין לי כל ספק. כאשר התעוררה הסוגיה נשאלו שאלות מדוע שלא יהיו המון קלאודיה שיפריות כאלה ברחבי העולם, אבל קלאודיה שיפר לא תהיה עוד קלאודיה שיפר אם יסתובבו מיליוני מיליוני קלאודיה שיפריות כאלה ברחבי העולם. אנשים כדוגמתם של מדענים מפורסמים, אנשי רוח, רבנים, שיהיה להם כאילו שכפול נוסף, יאבדו את כל עוצמתם הרוחנית, את כל הביטוי האנושי. הגניוס האנושי ההומני, שמניח שאדם הוא אדם באשר הוא אדם על תכונותיו, שנותן לטבע לעשות את שלו בתחום הזה, עומד להתמוטט לנוכח ניסיונות או מחשבות על התערבות הגנטיקה בעניין הזה.

הייתי רוצה להגיד כאן לחברי חברי הכנסת, שיש המון עניינים היתוליים שאנחנו יכולים להעלות כאן במהלך הדיון הזה, אבל אני מזמין כל אחד מחברי הכנסת לחשוב על המשמעות העמוקה של תופעה כזאת. הייתי אומר כך, מדובר בנושא שדומה לייצור פצצת גרעין, שראשיתו בכוונות על פיתוח גרעין לטובת המחקר, אך אחריתו ביצירת כלי השמדה המוניים שיכולים לאיים על עתיד המין האנושי כולו. גם כאן יכולים להגיע לדברים ולבעיות – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

בניזרי, תגיד בעד או נגד – – – צריך לשכפל לו את הנאום.

חגי מירום (העבודה):

אני רוצה לומר כאן, שהצעת החוק הזו רוצה להניח, שהמין האנושי ירצה להגן על עצמו. אני אומר כאן לפרוטוקול: אנחנו לא נמהר עם החקיקה כי היא מסובכת, היא סבוכה מבחינת ההגדרות שלה. אבל הייתי רוצה, שנגיע למוצר שבסופו של דבר יקים מערך של פיקוח על ניסיונות גנטיים, במיוחד באדם, ויכניס מגבלות מוסריות, עמוקות, אל תוך החקיקה, על מנת שלא יהיה מצב שמי שמשיג הון גדול ורוצה לעשות מעשה ולהתפרסם באמצעותו יגיע למין ביטוי מפלצתי של שכפול גנטי.

אני רוצה לומר כאן, שבשיחותי עם אנשי מחקר הם הביעו את החשש, שמא החקיקה הזאת תפגע במחקר. אני מצהיר כאן, שאנחנו נחפש כל דרך שלא לפגוע במחקר, כל דרך לאפשר את המחקר אם הוא נועד לטובת האדם, למען בריאותו ולהבטחת חוזקו וחוסנו נגד כל מיני תופעות.

אני חושב שלא צריך למהר. אני רוצה לראות שיתנגדו. אני לא חושב שצריך להתנגד. אנשים צריכים לחשוב. הכנסת הזו היא לא רק קואליציה ואופוזיציה, היא גם מקום שבו אנחנו צריכים לחשוב על שאלות הומניות עמוקות ביחד, קואליציה ואופוזיציה במשותף.

אני רוצה להגיד כאן, שאני רוצה להמשיך את החקיקה מכאן ואילך עקב בצד אגודל עם משרד הבריאות ועם גורמים אחרים שעוסקים בזה בתחומי המחקר. אני מאמין שנגיע לתוצאה רצויה, שמצד אחד לא תפגע בחירות המחקר ובמחקר, ומצד שני תמנע תופעות שעלולות להיות איומות. לכן אני אומר שנלך עקב בצד אגודל.

אני רוצה להגיד לחברים כאן, היום תיחתם אמנה שבשלב ראשון יחתמו עליה 13 מדינות אירופיות, שעניינה איסור מוחלט על שכפול גנטי של בני-אנוש. האמנה הזאת תיחתם בפריס, והמדינות שעומדות לחתום עליה הן מדינות מאוד נאורות. אקרא את שמותיהן: דנמרק, פינלנד, צרפת, יוון, איסלנד, לוקסמבורג, נורבגיה, פורטוגל, רומניה, סן-מרינו, ספרד, שבדיה וטורקיה. יש פה מדינות –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

לא כל המדינות ברשימה כל כך נאורות.

חגי מירום (העבודה):

לא כל הרשימה, חבר הכנסת רביץ, אבל אני משוכנע שלרעיון עצמו אתה מסכים. צריך להיזהר בכגון אלה וצריך לפקח על זה וליצור מצב שלא כל מדען מטורף או איזו חבורת אנשים, שתחליט להגיע ליעדים שאנחנו לא יכולים כחברה להסכים להם, יעשו את זה.

אשר על כן, חברי חברי הכנסת, אני מבקש מהכנסת לאפשר העברת הצעת החוק בקריאה טרומית לוועדת המדע והטכנולוגיה, ואני מבטיח שנלך עם ההצעה עקב בצד אגודל להשלמת החקיקה. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני סגן שר הבריאות.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ההתקדמות בתחומי הרפואה והביו-טכנולוגיה טומנת בחובה סיכויים וסיכונים.

הצעת החוק בנושא ניסויים גנטיים (איסור שכפול) הועלתה עקב הסערה הציבורית שעורר ניסוי שכפול הכבשה "דולי", ולאחרונה נתבשרנו שפיזיקאי אמריקני מבקש לשכפל עוברים אנושיים.

סוגיית השכפול הגנטי מעלה שאלות מהותיות בתחומי האתיקה, החברה והמשפט ומחייבת התייחסות מעמיקה לאתגר שמציבה היכולת המדעית בפני החברה וערכיה.

האינסטינקט המיידי להתמודדות עם החרדה הציבורית הוא לצאת במעשה חקיקה שלכאורה יפתור את הבעיה.

הצעת החוק המונחת לפניכם היום היא גורפת, והיא מציבה בפני מערך הרפואה והמחקר בעיות מהותיות שעלולות לפגוע בהתפתחויות טכנולוגיות ריפוי חדשניות שלהן מייחלים חולים רבים.

הצעת החוק אוסרת ניסויים רפואיים וטיפולים גנטיים בבעיות תורשתיות, ואף אוסרת שימוש בטכנולוגיות או בחומרים המאפשרים שכפול תכונות.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מבקש לשכפל את סגן השר בניזרי.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

רוצים לשכפל אותי, כך שמעתי. תודה.

יעל דיין (העבודה):

זו הצעה שלי.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

הצעה שלך. תודה. אני יודע שיש כמה שרוצים לשכפל אותי.

אופיר פינס-פז (העבודה):

גיל קופטש ביקש מאתנו להעלות את זה במליאה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

תודה.

טכנולוגיות אלה נמצאות כבר היום בשימוש נרחב ברפואה, ולדוגמה – משתמשים בשכפול עוברי בעלי-חיים למטרות של ייצור הורמונים או השבחת בעלי-חיים למזון וכו'.

הצעת החוק אינה מתייחסת להבחנה בין ניסוי גנטי בבעלי-חיים לבין ניסוי בבני-אדם.

ההצעה אינה דנה בהבחנה הנדרשת בין פעולת השכפול עצמה, שבה יש כוונה לשכפל את האורגניזם בשלמותו, לבין שאר הפעולות הכוללות מחקר וטיפול גנטיים שמטרתם ריפוי.

ראוי לזכור, שאנו בתחילתו של עידן חדש בביו-טכנולוגיה. ההנדסה הגנטית והטיפולים הרפואיים הגנטיים מבוססים על אפשרות של שכפול תכונה גנטית שחסרונה גורם למחלה.

מחקרים בתחומים גנטיים, לרבות טכנולוגיות שכפול שלוו בהתלבטויות מוסריות דומות בשנות ה-70 וה-80, מאפשרים היום אבחון טרום-לידתי, פונדקאות וריפוי גנטי. סייגים מהסוג שמוצעים בחוק היו מונעים התפתחויות אלה, חבר הכנסת מירום.

אני שותף לדעה, שיש למנוע בשלב זה שכפול גנטי מלא של בני-אדם, אך אסור, למשל, למנוע פיתוח אפשרות לשכפול איברים או מחקר למטרות אבחון.

בשל מורכבות הנושא, מינה משרד הבריאות צוות רב-מקצועי, הכולל את מיטב המוחות האקדמיים במדינת ישראל מכל המוסדות הרפואיים והאקדמיים. צוות זה בוחן את החקיקה בתחום הגנטי ואת נושא השיבוט בכלל זה.

עמדתי הנחרצת היא, שיש להגביל ולאסור פעילות שכפול של בני-אדם. נושא זה ירד כהנחיה מחייבת לוועדות-הלסינקי ולוועדות אתיקה לאישור ניסויים. במקביל יש להמשיך ולגבש תפיסה כוללת לגבי הסדרת התחום הגנטי.

דרך אגב, אני בתור אדם דתי לא כל כך מתרגש מהשכפול הגנטי. מבחינת השכפול – מה שאתה משכפל, למעשה אתה משכפל אולי בן-אדם. אבל מבחינת ה"אני מאמין", אנחנו לא רק אוסף מולקולות כשיטת האבולוציה. אני מאמין שאני שילוב של גוף ונשמה דווקא, ואת הנשמה, תאמין לי, אי-אפשר לשכפל. אומנם, גדולי התורה ברגע שיגיעו למצב כזה שיצטרכו להכריע בנושא של שכפול בן-אדם, אני מאמין שאז הם כבר יוכלו לחוות את דעתם. אני לא בא להגיד עכשיו דעת תורה, אני רק אומר – – –

שבח וייס (העבודה):

לפי פרופסור פנפילד ישכפלו בני-אדם ללא נשמה, דווקא לשיטתך צריך – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

הם ישכפלו גוף, נו, אז מה קרה? אני אומר: אני לא מתרגש כל כך, מובן שזו רק עמדת הפרטית, שבה יצטרכו להחליט גדולי עולם. אני לא מאמין שאני אוסף מולקולות. אני מאמין, שמעבר למולקולות, שאני מורכב מהן – מעבר לאותן עיניים שרואות ואותו פה שמדבר, כהגדרתו של פרופסור פנפילד – יש איזה פרפר פנימי בתוכנו שמפעיל את כל המערכות. את זה באמת כבר אי-אפשר לשכפל, אבל זו רק הערת אגב.

מעבר להגבלות של ועדות אתיות המפורטות כבר היום בחוק הקיים לניסויים בבעלי-חיים אסור שנגביל, שכן מחקרים אלה הם הרקע לפיתוח תרופות עתידיות. כך למשל פורסם החודש, כי הכבשה "דולי" שפותחה משיבוט גנטי מייצרת היום גורמי קרישה אנושיים לטיפול בחולי המופיליה.

מחד גיסא, אסור שבחופזה "נסנדל" את עתיד המחקר והקדמה הרפואית. אך מאידך גיסא אני הבנתי שכבר יש הסכמה קואליציונית שקידום של החקיקה ייעשה בתיאום; דווקא אני חושב שאין פה אינטרס קואליציוני או אפוזיציוני, אלא זה אינטרס של כולנו. פשוט יש להמשיך לשמור על שפיותה של החברה, ולכן אין לי התנגדות שהצעת החוק תעבור. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק ניסויים גנטיים (איסור שכפול), התשנ"ז–1997. ההצבעה החלה. מי בעד? מי נגד? לכשיוכרע בחיוב, יועבר הנושא לוועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 20

נגד – 1

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק ניסויים גנטיים (איסור שכפול), התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדה המיוחדת לענייני מחקר ופיתוח מדעי וטכנולוגי נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

אכן, בעד – 20, אחד נגד, נמנע אחד. הצעת חוק ניסויים גנטיים (איסור שכפול), התשנ"ז–1997, תועבר לוועדת המדע והטכנולוגיה.

הצעת חוק השימוש בתאריך העברי, התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת א"ח שאקי)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום, וכאן מקזזים הצעות חוק, ואנחנו מגיעים להצעת חוק פ/634, של חבר הכנסת אבנר חי שאקי. הצעת חוק השימוש בתאריך העברי, התשנ"ז–1996 – בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

הדחייה בהצעות החוק היא לפי פניית שר המשפטים. צריך לציין זאת בפרוטוקול.

היו"ר ד' טל:

בסדר. אני מקבל מהמזכירות אישור שזה בוטל. זה בסדר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, המציאות בישראל כיום היא, שרבים אינם מכירים את התאריך העברי, את הלוח העברי, ומשתמשים אך ורק בלוח הלועזי.

אינני צריך להיכנס לפרטים כדי להסביר מה הם היתרונות של הלוח העברי, במיוחד במדינה יהודית, מדינת ישראל.

מדובר גם במערכת החינוך – מורים לאלפיהם ולרבבותיהם אינם מסוגלים להשיב על השאלה מה התאריך היום בלוח העברי. כבר קרה שאדם ידוע שנשאל בערב ט' באב, איך הוא נמצא במקום שהוא נמצא בניגוד לחוק עזר, והוא אמר: לא ידעתי שחודש אב היום, שט' באב – ודאי שלא.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מה התאריך העברי היום, אתה יודע?

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא לא עונה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

קבעו לא אחת – – –

קריאות:

– – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני בא להנהיג את זה.

קריאות:

– – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני אבדוק. אם זה נכון – נתקן את זה. אני בא לתקן לכולנו. אינני בא להתפלמס – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

– – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת הנדל, בוא נאפשר לחבר הכנסת שאקי לסיים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הייתי יכול להביא עשרות נימוקים מדוע זה טוב יותר שבישראל, במדינה יהודית, גם הלוח העברי – מי שירצה לועזי – לועזי, אבל חובה לוח עברי. לכן אני קורא לכולכם – –

היו"ר ד' טל:

תודה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

– – לתמוך בהצעה ולהצביע בעד.

היו"ר ד' טל:

תודה. רבותי חברי הכנסת, סליחה?

ענת מאור (מרצ):

– – –

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת מאור רוצה להסיר? בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להתחיל מהדברים המשותפים. חבר הכנסת שאקי, אין מחלוקת על חשיבות המסורת היהודית, התרבות היהודית ועל האחידות, ויש גם חשיבות לשימוש בלוח העברי לצורך החגים. כולנו חיים לפי זה. עם זאת, צריך לזכור שאנחנו מדברים על מוסדות רשמיים, על משרדי ממשלה. בהצעת החוק עוד נאמר: בכל ציון בעל-פה ובכתב צריך יהיה לציין את הלוח העברי, ואם רוצים – גם את הלוח הלועזי.

אנחנו חיים במדינה יהודית ודמוקרטית, שמשמעותה שילוב בין המסורת היהודית לבין הדברים הכלליים, האוניברסליים, על הערכים ועל הלוח הכללי. אני סבורה, חברות וחברי הכנסת, שהביטוי החכם ביהדות, שאין גוזרין על הציבור גזירה שהוא לא יכול לעמוד בה צריך גם להיות חלקנו במידת ריסון עצמי מרצון. לא נכפה כבית-מחוקקים על משרדים, על בית הנשיא ועל כל מערכת החינוך לעשות דברים שאחר כך יגרמו לכך שיהיו עוברים על החוק.

אני רוצה לומר לכם בתור – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

– – –

קריאות:

– – –

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת שמריהו בן-צור, סמל המדינה הוא סמל יהודי, וטוב שכך, ודגל המדינה הוא דגל יהודי וישראלי, ואנחנו גאים בו. דווקא בגלל זה, מתוך חשיבות הטקס, הסמל והמועד לכולנו – לא צריך לקבע בחוק ולחייב בצורה קיצונית כל כך ומכשילה את המשרדים.

אני מציעה, חבר הכנסת שאקי, שזה יהיה ברוח הדברים, לא בחקיקה – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הם מוכנים לזה וגם לדגל. השגנו עכשיו שתי מטרות.

ענת מאור (מרצ):

לא הבנתי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת שמריהו בן-צור מוכן תמיד גם לדגל – – –

קריאות:

ענת מאור (מרצ):

– – – לא להצביע פה שהוא לא בעד הדגל תמיד. לכן, חברי הכנסת, אני מציעה, חבר הכנסת שאקי, שלא תעמיד זאת להצבעה ושנחנו לא נמסמס את הדבר בחקיקה. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד, מי נגד – אפשר להצביע על הצעת חוק השימוש בתאריך העברי, התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק השימוש בתאריך העברי, התשנ"ז–1996,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

21 בעד, ארבעה מתנגדים, אפס נמנעים. הצעת חוק השימוש בתאריך העברי, התשנ"ז–1996, תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט, אלא אם כן יוחלט אחרת. תודה.

הצעת חוק-יסוד: מבקר המדינה (תיקון – תקופת כהונה); הצעת חוק-יסוד: נשיא המדינה

(תיקון – זמן כהונתו של נשיא המדינה)

(הצעות חבר הכנסת מ' שטרית)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק פ/1908, הצעת חוק-יסוד: מבקר המדינה (תיקון – תקופת כהונה) ולהצעת חוק-יסוד: נשיא המדינה (תיקון – זמן כהונתו של נשיא המדינה), הצעת חוק פ/1731, של חבר הכנסת מאיר שטרית. מהמקום.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני מבקש לנמק את שתי ההצעות שלי יחד, כי אין טעם לטרטר את הכנסת. יצביעו בנפרד על כל אחת – – –

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש לנמק את שתיהן יחד, ואפשר להצביע על כל אחת בנפרד.

היו"ר ד' טל:

כן, נצביע בנפרד. אתה יכול להציג את שתיהן יחד.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, שתי הצעות החוק שלי, שמונחות בפני הכנסת – הצעה אחת דנה בחוק-יסוד: נשיא המדינה והצעה שנייה דנה בחוק-יסוד: מבקר המדינה – עיקרן אחד הוא. העניין הוא למנוע מהדרגה הנבחרת הזאת של נשיא המדינה ומבקר המדינה, ששניהם נישאים מעל כולם, לעמוד באמצע כהונתם לבחירה נוספת של הכנסת, כדי למנוע שיקולים פוליטיים כלשהם בפעולתם, הן של נשיא המדינה והן של מבקר המדינה.

נדמה לי שיהיה יאה לכנסת ולמדינת ישראל, שהנשיא ומבקר המדינה או מבקר המדינה, מי שייבחר, יהיו מנועים מהצורך לבוא לבחירה נוספת בכנסת באמצע כהונתם, כדי לשחרר אותם מלחץ פוליטי כלשהו.

אני מבקש לציין בפני הכנסת, שלגבי נשיא המדינה, ההצעה אמורה לא לחול על הנשיא הנוכחי או על הנשיא שייבחר בבחירות הקרובות, כדי שלא לערב בכך שום שיקול פוליטי.

אני רוצה לומר, שההצעה איננה פוליטית כלל. ההצעה לא נועדה לגעת בצורה כלשהי בנשיא הנבחר הקיים היום – יש כאלה שבעדו, יש כאלה שנגדו – אין לה שום קשר לנשיא הנכנס, שמכהן היום וייבחר בכהונה הקרובה.

היו"ר ד' טל:

תודה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לגבי מבקרת המדינה, אדוני, המצב הפוך. אנחנו אכן רוצים לנסות להעביר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית עוד לפני כניסתו של המבקר החדש, כדי להבטיח שאומנם המבקר החדש ייכנס לתקופת כהונה אחת בלבד, קצרה מעשר שנים. כך גם לגבי נשיא המדינה. שניהם יכהנו תקופה של שבע שנים או שמונה שנים, כפי שהוועדה תחליט אחרי דיון, ולא יותר מתקופת כהונה אחת, בלי צורך לעמוד לבחירה נוספת.

אודה לכם, חברי הכנסת, אם תאשרו את העברת הצעות החוק האלה להכנה לקריאה ראשונה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אדוני שר המשפטים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הנושא הזה הוא נושא בעל חשיבות גדולה מאוד. במסגרת ועדת שרים לחקיקה, מכיוון שבדרך כלל לא מגיעה שורה נכבדה של שרים אלא בודדים בלבד, החלטנו שלא לקיים על כך את הדיון ולבקש מסיעות הבית השונות לגבש עמדה בסוגיה שהיא אחת הסוגיות המהותיות של ביקורת המדינה.

ממילא ההצעה של חבר הכנסת שטרית, כך אני מבין, איננה אמורה לחול, אדוני, על הבחירה של – אתה מדבר כרגע על הנשיא או על מבקר המדינה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

על שניהם.

שר המשפטים צ' הנגבי:

שניהם. בשניהם זה לא אמור לחול, כך אני מבין, על הבחירה הקרובה – – –

היו"ר ד' טל:

לא. לגבי מבקר המדינה זה יחול. לגבי הנשיא זה לא יחול, בוודאי, על הנשיא הבא.

שר המשפטים צ' הנגבי:

הבנתי. אנחנו חשבנו שגם לגבי מבקר המדינה כוונת המציע היא שהנושא לא ייכנס לתוקף בבחירה הקרובה, אבל הנושא ודאי יידון בוועדה המסוימת.

כממשלה לא היינו רוצים לגבש עמדה בסוגיה רצינית כל כך ללא דיון מעמיק, בעיקר ללא דיון מעמיק שייערך בסיעות השונות, ואולי גם בוועדה לענייני ביקורת המדינה בראשותו של חבר הכנסת יוסי כץ, בהקשר של ביקורת המדינה, ולשמוע גם את עמדת מבקרת המדינה גברת מרים בן-פורת. לכן כעת אין לממשלה עמדה בהירה בנושא. היא תציג עמדה כאשר הדיון יתקיים בוועדה, אם הכנסת תחליט

להעביר את הנושא לאחת מוועדותיה. בינתיים, אני מתאר לעצמי שגם סיעות הבית השונות תגבשנה עמדה לגוף ההצעות השונות. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. נצביע על הצעת חוק פ/1908, הצעת חוק-יסוד: מבקר המדינה (תיקון – תקופת כהונה). אפשר להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 19

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: מבקר המדינה (תיקון תקופת כהונה) לדיון מוקדם בוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

פה-אחד – 19 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק-יסוד: מבקר המדינה (תיקון – תקופת כהונה), תועבר להכנה לקריאה ראשונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הוועדה לענייני ביקורת המדינה.

היו"ר ד' טל:

הוועדה לענייני ביקורת המדינה? הוועדה לענייני ביקורת המדינה. תודה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק פ/1731 – הצעת חוק-יסוד: נשיא המדינה (תיקון – זמן כהונתו של נשיא המדינה). בבקשה, אפשר להצביע.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: נשיא המדינה (תיקון זמן כהונתו של נשיא המדינה) לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

גם זה לוועדה לביקורת המדינה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא.

היו"ר ד' טל:

ובכן, פה-אחד – 18 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הנושא יועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה.

הצעת חוק להנצחת זכרו של לוי אשכול, התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק פ/1830, של חבר הכנסת משה שחל – הצעת חוק להנצחת זכרו של לוי אשכול, התשנ"ח-1997. אדוני, בבקשה.

מזכירת הקואליציה. אדוני, בבקשה.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראש ובראשונה אני רוצה להפנות את דברי לחברי הליכוד. באתי כדי להנציח את זכרו של ראש ממשלה, שאני חושב שכל הבית הזה צריך להתאחד לכבוד כמה דברים שהוא עשה; גם דברים שלא זכו תמיד להכרה גם בגלל אופיו של המנוח לוי אשכול, זיכרונו לברכה.

אני רוצה לציין, שבסוגיה זו של הנצחת זכרם של ראשי הממשלה בישראל קיימת אי-הבנה, או אי-עקביות. האי-עקביות היא, שחלק מראשי הממשלה שהלכו לעולמם, יוחד בחוק כל נושא ההנצחה של זכרם; אני רואה מסכת שצריכה להיות חלק מההיסטוריה שלנו, שמציינת כל ראש ממשלה במעשיו ובתרומתו. לציבור נשאיר את ההכרעה והעמדה, איך הוא מתייחס לכל אחד מראשי הממשלה שניהנו בתפקידהם.

אדוני היושב-ראש, גם בממשלה, הייתי בין אלה שיזמו וביקשו להנציח את זכרם של שניים מראשי הממשלה; כאשר מדובר היה במנחם בגין, זיכרונו לברכה, הופנתה בקשה גם אלי, בתפקידי כשר המשטרה, לבדוק אם אתר תחנת המשטרה ביפו יכול לשמש אתר הנצחה. כאשר פנה אלי בזמנו מר קדישאי, אמרתי שהעניין נראה לי, בגלל ההערכה הרבה שרחשתי לראש הממשלה, ובגלל בקשתם של מוקירי זכרו, שרצו להנציח את זכרו, כי הדבר הזה אכן ייעשה כך. לי נדמה, שאולי הדבר המתאים ביותר הוא שאני אצטט כמה דברים שאמר – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בויס. אני מבקש מהסדרנים לסגור את הדלת. גברתי מזכירת הקואליציה, אני קורא לך כבר פעם שלישית. אי-אפשר כך. עוד מעט תהיי חברת כנסת.

יוסי שריד (מרצ):

פעם שלישית אפשר להוציא אותה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שריד, אני אאמץ את זה. המזכיר אומר לי שיש לה חסינות.

משה שחל (העבודה):

אפילו אני מסכים שתהיה הפרעה.

היו"ר ד' טל:

לא תקבל את הגנתי בפעם הבאה.

משה שחל (העבודה):

לאלה שטוענים נגד חקיקה מיוחדת לראשי ממשלה – דעתי אינה כדעתם, ואני לא מקבל את זה. אני חושב שלחוק עצמו יש ערך חינוכי – אני רוצה להשיב להם דבר אחד: לוי אשכול, כראש ממשלת ישראל במלחמת ששת הימים, לוי אשכול, כאיש שייצג זרם פוליטי במדינה, היה הראשון שתרם תרומה חשובה לאחדות העם בהחלטה שלו להעלות את עצמותיו של זאב ז'בוטינסקי, זיכרוננו לברכה. אל יקל הדבר הזה בעיניכם. הנושא הזה לא היה מן הנושאים הפשוטים.

חבר הכנסת שריד, האיש היחיד שאני מנסה לשכנע אותו, הוא חבר הכנסת בני בגין.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לא. אתה מפתיע אותי. אתה תיווכח, אם היושב-ראש ייתן לי את רשות הדיבור, שאותי אתה לא צריך לשכנע.

משה שחל (העבודה):

אני שמח לשמוע את זה, כי הפחידו אותי ואמרו לי, שמשום-מה תהיה התנגדות. אני לא ראיתי ולא הבנתי גם מה הסיבה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לא.

משה שחל (העבודה):

אני כבר גומר.

לכן אני מוצא לנכון, כדבר מתאים, לצטט כמה דברים שאמר מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, לזכרו של לוי אשכול ביום הזיכרון. יאפשר לי היושב-ראש לצטט כמה דברים: "אני מבקש רשות לומר מלים מספר על ראש הממשלה המנוח לוי אשכול, זיכרוננו לברכה, אשר תחתיו שירתנו למעלה משנתיים. באתי

אליו בסוף מאי 1967 והצעתיו לו הצעה קשה, שיסכים להזמין את מר בן-גוריון להתייצב בראש ממשלת הליכוד הלאומי וגם יסכים לכהן כסגנו. לאחר שהסברתי את הצעתי זו, אמרתי לראש הממשלה לוי אשכול, אם לא מצאתי חן בעיניו, הוא זכאי להפסיק את השיחה בינינו, ולא אבוא בשום טענות. לא זו בלבד שלא הפסיק אותה, אלא ביקש לערוך בירור שנמשך קרוב לשעה. ואני חושב שיש לי יסוד לומר, שמאז התקשרו בינו וביני לא רק יחסי הבנה אלא גם יחסי קרבה".

ממשיך מר מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, לומר לזכרו של לוי אשכול: "ראש הממשלה המנוח לוי אשכול הוכיח, שכל הדברים שהיו קשורים כביכול בתדמיתו היו דברי סלף, ושזה כלל לא נכון שלא היה מסוגל לקבל החלטות". הוא אומר, שהוא "היה אחד מאלה שהיה ראש הצוות, שבלעדי הסכמתו או יוזמתו לא היה מתבצע" – והכוונה היא למלחמת ששת הימים.

הוא ממשיך ואומר: "אנחנו החלטנו, ביום שני בלילה, במקלט קטן בכנסת לשחרר את ירושלים. בלי לוי אשכול ההחלטה הזאת לא היתה מתקבלת. אנחנו החלטנו לעלות על רמת-הגולן לקראת סוף מלחמת ששת הימים. בלי לוי אשכול ההחלטה ההיא לא היתה מתקבלת".

ומוסיף מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, לומר דברים, אולי מן החשובים – אני מסופק אם בציבור באמת ידעו מה היתה התרומה של איש צנוע ועניו, יהודי בכל רמ"ח איבריו וחם לב, שתרם, כי הוא לא היה מורגל לפרסם, ובוודאי בימינו אלה, עם מה שקורה, אני מניח, שאיש לא היה זוכה אפילו לשמוע את הדברים. אבל אומר מנחם בגין, שבלי לוי אשכול לא היה מתקבל חוק ירושלים – חוק שקבע כי ירושלים המאוחדת היא בריבונות ישראל. הוא אומר: "בעקבות אותו חוק איחדנו את ירושלים. איחודה של ירושלים היה בלתי אפשרי בלי עמדתו של ראש הממשלה המנוח לוי אשכול".

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסיים את דברי. אני בהחלט מעריך את העובדה שהבית הזה יתאחד בהחלטה בעד. באתי פשוט כדי למלא חובה שהרגשתי שהיא צריכה להתקיים – להנציח זכרו של ראש ממשלה, שהיה ראש ממשלת ישראל במלחמת ששת הימים. הוא היה ראש ממשלה שסימל אולי יותר מקודמיו את הצורך באחדות העם הזה.

ההצעה מבוססת על אותה מתכונת שבה הוגש חוק יד מנחם בגין לפני כחודש ימים. אני מבקש להעביר אותה לאותה ועדה – לוועדת החינוך של הכנסת – כדי להכין אותה לקריאה ראשונה, שנייה ושלישית.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אדוני חבר הכנסת בגין, מבקש הערה? בבקשה, הערה. חבר הכנסת גנדי ידבר אחרי סגן השר.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, החיים מזמנים לנו לעתים תערובת מסוימת בין הכללי לבין הפרטי, בין הציבורי לבין האישי, וכך זימן לנו הבוקר הזה מזכיר הכנסת כאשר החליט על סדר-היום – אני

רשום להעלות הצעה לסדר-היום מייד אחרי הצעתו של חבר הכנסת משה שחל, ואני כמובן יכול להצטרף לדברים של חבר הכנסת שחל ביחס לראש הממשלה המנוח, לוי אשכול. חבר הכנסת שחל הביא דברים מפי אבי-מורי לאחר מות, לאחר שנפטר ראש הממשלה אשכול. לפעמים אומרים ומצטטים את סדר הפרשיות: אחרי-מות קדושים אמור. אני יכול להעיד, כי בחייו ובחיי אבי כמובן שמעתי ממנו פעמים אין-ספור על אישיותו החמה, על אנושיותו, על מנהיגותו השקטה והחכמה של לוי אשכול, כל זה עוד כאשר שירת בתפקידו כראש ממשלה.

אבל, אני מבקש להעיר הערה הנוגעת לחקיקה עצמה. אני חושש שאנחנו עלולים להיכנס, כפי שצפיתי לפני כחודשיים, לסדרת הצעות חוק שתכליתן דומה תחת שמות שונים. אני יכול לומר, שהצעתי לחברי – ועד היום לא אמרתי זאת – הצעתי לחברי ולמציע החוק לפני כחודשיים, להימנע מחוק אישי לעניין הנצחה, אלא להכליל בחוק הערה כוללת ובכך לא להפלות בין איש לאיש, בין פועלו של זה לפועלו של זה, ובחוק שכוונתו טובה, הנוגע לאבי-מורי, הנה היום – לוי אשכול, ובמה יגרע חלקם של משה שרת וגולדה מאיר, זיכרונם לברכה. אני חושב שכדאי בתהליך החקיקה לאחד את כל הצעות החוק האלה. נאמר לי שעלולה להיות בעיה תקציבית והתנגדות באוצר. צריך יהיה למצוא את הדרך המתאימה, מפני שאם לא נאחד מלכתחילה את הצעות החוק האלה, הן תבואנה עלינו אחת לאחת, ואדם יאמר לעצמו, לא חשוב מאיזה מחנה – הרי פשוט אי-אפשר להתנגד לחקיקה כזאת.

על כן אני מציע, אולי גם בהסכמת המציע הזה, ששתי הצעות החוק האלה יובילו להצעת חוק כללית של הנצחת ראשי ממשלה ונשיאים בישראל.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת שחל הגיש כאן הצעה שקשה מאוד להתנגד לה.

משה שחל (העבודה):

להצעות שלי אי-אפשר להתנגד כי הן טובות.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בן-מנחם, אתה מפריע לחבר הכנסת שחל.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני לא מפריע.

היו"ר ד' טל:

סליחה, אני מתנצל. חבר הכנסת אושעיה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אומר חבר הכנסת שחל, דווקא בצנעה, שלהצעות שלו בדרך כלל אי-אפשר להתנגד כי הן הצעות טובות. קשה מאוד על הבסיס הזה להתנגד להצעת החוק הזאת, שבאה להנציח פועלו של ראש ממשלה שכיהן אולי בתקופה הקריטית ביותר לקיום מדינת ישראל, מלחמת ששת הימים, ובמשך תקופה לא קצרה בממשלות ישראל כיהן בתפקידים בכירים; הוא גם היה שר האוצר היחיד שלא רק שלא נעלם, אלא היה לראש ממשלה מתפקיד של שר אוצר. ולכן, הלב אומר כמובן לתת יד להצעת החוק הזאת.

חבר הכנסת בני בגין העלה כאן הצעה לחוקק חוק אחיד, אבל חבר הכנסת בגין אולי לא ידע או שכח שכבר יש חוק, חוק להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה התשמ"ו–1986. ויש החלטת ממשלה מס' 1505, מיום 27 בנובמבר 1988, שגם הצעת החוק וגם החלטת הממשלה מספקות אמצעים ותקציבים נאותים להנצחת זכרם של נשיאי מדינת ישראל וראשי ממשלותיה.

מאז 1988 היו רק שני מקרים חריגים: הצעת החוק של חבר הכנסת יוסי שריד, אם אני לא טועה, לגבי יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, והצעת החוק של חבר הכנסת ראובן ריבלין לגבי מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, שלגביהם היתה באמת דעה, הייתי אומר שיש נסיבות מיוחדות שמצדיקות את ההנצחה של שני ראשי הממשלה האלה. הממשלה באופן הלכוני כמובן, ביחס לכל הצעת חוק כזאת אומרת, שאם היום תהיה הצעת חוק מיוחדת גם לראש הממשלה לוי אשכול, זיכרוננו לברכה – בשבוע שעבר הצליח להעביר חבר הכנסת רפי אלול הצעת חוק להנצחת זכרו של הנשיא הראשון חיים ויצמן, זכרו לברכה, בקריאה טרומית – אנחנו רואים מצב, שכל נשיאי ישראל שהלכו לעולמם, אלה שנמצאים בחיים ויידלו לחיים ארוכים, וגם האחרים בקרב ראשי הממשלה, יהיה טעם בהנצחת זכרם בחוק מיוחד. לומר על דבר כזה – עלויות כספיות, זה נשמע אפילו גס רוח, כאשר כל אחד מראשי הממשלה האלה ומהנשיאים האלה עשה למען המדינה ולמען המולדת באמת.

מאחר שכך הם פני הדברים, ואתה פנית אלי עוד לפני שעלית לדוכן, אף שהעמדה היא כמובן להתנגד, בעניין הזה הייתי מבקש, חבר הכנסת שחל, שאנחנו נראה באיזו צורה ליצור את החקיקה הכללית, למרות החוק הקיים, ולא נמשיך בהליכי החקיקה הפרטניים האלה לתקופת זמן מסוימת – לא אגיד לך לאורך כל הדורות – כדי לראות איך אפשר לקדם את הצעת החוק לגבי כל ראשי הממשלה ונשיאי ישראל.

יוסי שריד (מרצ):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כבר יש חוק מ-1986. ההערה של חבר הכנסת יוסי שריד היא הערה נכונה, ואני מקבל אותה ואני מסכים לה. אם חבר הכנסת שחל מסכים, מובן שאנחנו נתמוך בהצעה שלו.

משה שחל (העבודה):

אני מקבל את ההמלצה, ואחת ההצעות שאני אציע אותה בוועדה היא, שלחוק הכללי יהיו פרקים שמתייחסים לראשי ממשלה באופן ספציפי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, יש הבדל בין חוק הנצחה לראש ממשלה לבין חוק הנצחה לאישיות מסוימת או למורשת מסוימת, שזה לא הנצחה אלא מרכז ללימוד, מרכז מחקר כמו מרכז רבין, כמו מרכז בגין. חוק הנצחה, אני בהחלט תומך בעניין זה, אולי יש באמת צורך להנציח את מורשתו של אשכול. אבל צריך להבחין בין ראשי ממשלה וראשי מדינה לבין אנשים שהיו אישים — — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, אין לך רשות הדיבור. חבר הכנסת זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, אני מבקש לעשות צדק עם לוי אשכול, זכרו לברכה, בהיותי חבר המטה הכללי בזמן ששת הימים, 1967, כאשר אותו מטה כללי היה בעימות עם ראש הממשלה ושר הביטחון לוי אשכול, שהוביל אותנו לתקופת המתנה של שלושה שבועות עד שיצאנו למלחמה. ואנחנו כסוסי מלחמה אבירים חשבנו שהוא טועה ושוגה ואמרנו דברים לא יפים. עובדה, בראייה רטרוספקטיבית, אחרי 30 שנה, המהלך של אשכול היה חכם, שקול, הביא את צה"ל לכניסה למלחמה כשהוא ערוך יותר טוב, הכלים נוקו, התכנונים נבדקו, היחידות תורגלו, וזכינו גם באהדה בזירה הפוליטית הבין-לאומית. המנוח אשכול הוכיח עצמו לפחות בהיבט הזה של התבונה המדינית-הביטחונית שלו. אני מעיד מכלי ראשון ומכה על חטא, אולי גם בשם חברי שלא הסמיכו אותי, שלי אשכול עשה מהלך נכון בכך שהוא משך אותנו לתקופת המתנה, שהביאה אותנו לניצחון המזהיר בששת הימים. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה. בגלל חשיבות הנושא, אני אתן רשות הדיבור גם לחבר הכנסת שריד וגם לחבר הכנסת ריבלין, אבל בקצרה, בבקשה.

יוסי שריד (מרצ):

לפני הרבה מאוד שנים היה לי הכבוד והיתה לי הזכות לומר את מה שהיה לי לומר על אשכול בספר "ואלה שנות", על 50 שנה למדינה. הוא אדם שאני מעריץ ואוהב, וככל שחולף הזמן אני מעריץ אותו יותר ואוהב אותו יותר. אבל נאמרה כאן הערה חשובה לעניין המורשת; בעצם מדובר בהנצחת מורשת. הדבר הזה צריך להיות ברור מאוד לכולנו, כי יש ראשי ממשלות שאין להם מורשת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למשל?

היו"ר ד' טל:

הכול ברור.

יוסי שריד (מרצ):

הביטוי מורשת הוא ביטוי מפתח, כי יש ראשי ממשלות, היו ויהיו, שאין להם מורשת. אם תהיה להם מורשת, אז תהיה להם הנצחה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת ריבלין, לשם האיזון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על כך שאפשרת לי להעיר הערה.

מלבד הזכויות הרבות שהיו לראש הממשלה אשכול בביסוס המדינה, בהקמתה ובאותה מלחמה, שהיא אחד מסימני הדרך בתולדות המדינה והציונות בכלל, הייתי רוצה לציין לפרוטוקול, לפני שאני מצביע בעד, את תרומתו המכרעת של לוי אשכול לקירוב לבבות בעם הזה, עם החלטתו ועם ביצוע החלטתו להעלות את עצמות ז'בוטינסקי למדינת ישראל.

היו"ר ד' טל:

זה חלק ממורשתו.

חבר הכנסת וייס, האם נעבור להצבעה או שאדוני רוצה לומר מלה?

שבח וייס (העבודה):

אני רוצה לומר מהמקום.

היו"ר ד' טל:

בבקשה, אבל בקצרה.

שבח וייס (העבודה):

אני בכל זאת מציע שנתמוך בחוק. השאלה היא, איך עושים סימטריה בדיון בוועדה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד, מי נגד הצעת חוק להנצחת זכרו של לוי אשכול, התשנ"ח-1997? אם היא תעבור כאן בהצבעה, היא תועבר לוועדת החינוך של הכנסת.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

אם כן, 16 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק להנצחת זכרו של לוי אשכול תעבור לוועדת החינוך של הכנסת. תודה.

הצעה לסדר-היום

שנה להסכם חברון – אש"ף מתמיד בהפרת ההסכם

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 3645, של חבר הכנסת בנימין בגין. בבקשה, אדוני: שנה להסכם חברון – אש"ף מתמיד בהפרת ההסכם.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני שנה, כמעט בדיוק, אישרה הכנסת הצעת סיכום אשר חזרה על החלטת הממשלה יום קודם לכן, להפקיר את חברון לידי הברית של אש"ף וה"חמאס". החלטת הכנסת בנושא זה הובאה כהצעת סיכום בשם סיעות שונות. יושב-ראש הכנסת דן תיכון קרא לפרוטוקול את שמות הסיעות החתומות על אותה הצעת סיכום מפקירה. ואלה הן: העבודה, הליכוד-גשר-צומת, מרצ, ישראל בעלייה, חד"ש-בל"ד, הדרך השלישית, מד"ע-רע"ם. על-פי הכללים, שמות הסיעות נקראו בהתאם לגודלן, לאו דווקא בהתאם לחשיבותן. אבל אני חושב, שיש חשיבות מרירה, מרה, קשה, לציין, שסיעת הליכוד, שהקואליציה, שהממשלה ראתה לנכון להביא הצעת סיכום כזאת בשם כל הסיעות הללו.

היה רוב, רוב גדול, 87 חברי כנסת הצביעו בעד ההפקרה. מעטים, באופן יחסי, הצביעו נגד. וכבר אז החל להתפאר ראש הממשלה, כי רק הוא יכול, רק הוא מסוגל לרכז רוב כזה, הנשען על כל כך הרבה מפלגות וסיעות, כאשר הדברים נוגעים למסירת חלקים של ארץ-ישראל לידי צר ואויב.

ההסכם הזה, הסכם חברון, הופר, כידוע לכולנו, ביום שבו נחתם. ההפרות הן מהותיות, וכפי שהערכנו לפני שנה, התרשומת לתיק הפכה לתרשומת לריק. שום סעיף מאותם סעיפים שגרשמו על-ידי השליח האמריקני רוס לא קוימו על-ידי מה שקרוי הרשות הפלסטינית. וכעבור חודשיים בלבד,

בלילה של 19 במרס 1997, כבר נתן יאסר ערפאת במשרדו בעזה אור ירוק לארגוני הטרור האחרים, מלבד ה"פתח": ל"חמאס", ל"ג'יהאד האסלאמי", ל"חזית העממית לשחרור פלסטין", ל"חזית הדמוקרטית לשחרור פלסטין" ניתן אור ירוק לביצוע מעשי טרור נגד ישראל ונגד ישראלים.

פרטי ההפרות של הסכם אוסלו חשובים. חלק מן הפרטים האלה הופיעו בשבוע שעבר במוסף בן 16 עמודים, יוזמת הנהגת היישובים היהודיים בשומרון, ביהודה ובחבל-עזה; אוסף מדהים של סעיפי הסכם חשובים, חלקם עיקריים, מהותיים, של הסכמים אשר הופרו בדם ובאש ובחומרי נפץ.

אבל, אני, ברשותך, אדוני היושב-ראש, רוצה לומר, שכל כמה שהפרטים האלה חשובים, יש עניין החשוב מכולם יחדיו, וזה האירוע שאני רואה בו את האירוע החשוב ביותר מאז חתימת הסכמי אוסלו ב-1993 ועד היום. האירוע הזה, הנוגע להפרה היסודית של הסכמי אוסלו, בא בלילה הארוך ביותר בשנה, ב-21 בדצמבר, לפני שנתיים, ב-1995.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היום הקצר ביותר.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

דיברתי על הלילה. וחושך גדול אחריו.

שבח וייס (העבודה):

יש ממשלת היום וממשלת הלילה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

זו היתה ממשלת הלילה.

שבח וייס (העבודה):

אצלנו היתה ממשלת היום.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

מה היה ב-21 בדצמבר 1995? אזכיר מייד לחברי הכנסת, שבזמנה היתה מחלוקת לגבי הפרשנות לאותו אירוע. מצאתי את עצמי שוב במיעוט, גם כלפי חוות דעת מקצועיות של קהיליית המודיעין בישראל. אבל היום אני יכול לומר לחברי הכנסת, ובאמצעותם לציבור, שאין עוד מחלוקת בשאלת הפרשנות של אותו אירוע בדצמבר 1995.

טענתי אז, ואני טוען היום, שבאותו יום הושג הסכם בין אש"ף לבין ה"חמאס"; הסכם שהיה, למעשה, רשיון להרוג ישראלים בכל מקום, בתנאי או בשני תנאים מזעריים מגבילים. אמרו אז, לא היה הסכם, ויש עוד רבים האומרים היום, הסכם לא היה. אבל יש הסכמה כללית בקרב כל הגורמים המקצועיים הנוגעים בדבר, שב-21 בדצמבר 1995 הושגה הבנה בין אש"ף לבין ה"חמאס". לדידי גם הבנה היא סוג של הסכם, אבל ניחא, לא הסכם, רק הבנה.

וזה פירושה של ההבנה לגבי המשפט שהוסכם שם, בין סלים זענון, יושב-ראש המועצה הלאומית הפלסטינית, מצד אחד, לבין אדם ששמו היום מוכר יותר בשם ה"חמאס", חאלד משעל, מצד שני, ושם נאמר, שה"חמאס" איננו שם לו למטרה, אין זו כוונתו להביך את הרשות הפלסטינית. והיום ידוע ומקובל על הכול, שהמשפט הזה פירושו אחד – רשיון ל"חמאס", מטעם יאסר ערפאת, להרוג בכל אשר Aמקום, בהגבלה של שני תנאים: או שהעקבות של המפוצצים, של הרוצחים, לא יובילו לשטחי בשליטתו של ערפאת, או חלופה אחרת, שמעשה הרצח הזה לא יהיה בניגוד ללוח הזמנים המדיני של הרשות הפלסטינית. זה הכול.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אלה המצאות שלך, חבר הכנסת בגין. פנטזיות שלך. יש לך הוכחות שכך זה היה? יש לך ראייה?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, שמענו את קריאת הביניים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אלה דברים חמורים שהוא אומר.

היו"ר ד' טל:

זכותו לומר אותם. הוא נמצא כאן כדי לומר אותם. על חשבון המכסה שלו הוא יאמר את מה שהוא רוצה. כמו שאתה רצית לומר את מה שאמרת קודם.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על ההגנה הנאמנה שאתה מספק לי.

אני רק מבקש לומר לחבר הכנסת טלב אלסאנע, שאת הדברים עצמם אני פרסמתי ואחרים פרסמו. אני מבקש שתביא בחשבון את מה שאמרתי. הודיתי שמחלוקת בעניין זה היתה ואי-הסכמה היתה. אני מבקש שתתייחס לדברים שאמרתי ברצינות – שזה חודשים אחדים, ודאי שבעה-שמונה חודשים, כל זרועות המודיעין במדינת ישראל מסכימות, שההבנה, שהבאתי אותה כאן לפניך, היא אכן ההבנה שהושגה בין ערפאת לבין חאלד משעל, באמצעות אבו-אדיב – סלים זענון – בליל 21 בדצמבר 1995.

השאלה המכרעת – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כדאי שתברר במקורות שלכם, חבר הכנסת אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תברר אתו.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אם תתיר לי. ניסיתי לענות כמיטב יכולתי.

השאלה המכרעת הנוגעת להבנה הזאת, להסכמה הזאת, להסכם הזה, ברגע זה היא: התאריך. ודאי יזכור חבר הכנסת משה שחל מי היה השר לביטחון פנים ב-21 בדצמבר 1995. אתה מכיר אותו.

משה שחל (העבודה):

אני מכיר אותו.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

ייתכן אפילו שאתה מוקיר אותו, כי אדם קרוב אצל עצמו.

הי"ר ד' טל:

ואפילו מקורב לו.

משה שחל (העבודה):

מוקיר, אני לא יודע; אני עדיין מתלבט.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

ב-21 בדצמבר 1995, מי היה ראש הממשלה? – שמעון פרס; מי היה שר הביטחון? – שמעון פרס; מי היה שר החינוך? – אמנון רובינשטיין; מי היה השר לאיכות הסביבה? – יוסי שריד; מי היתה שרת התקשורת? – שולמית אלוני; מי היה שר התיירות? – עוזי ברעם. ובתנאים האלה, כאשר היתה ממשלה שהשר ביילין כינה אותה: הממשלה הנוחה ביותר לצד הערבי שניתן לצפות לה – בתנאים אלה, כאשר האופק פתוח לחלוטין לפני ערפאת ומרעיו, הפרוודור פתוח לקראת הטרקלין של הקמת מדינה ערבית עצמאית של אש"ף ו"חמאס" בכל השומרון, בכל יהודה, בכל חבל עזה, ובירתה ירושלים, בהסדר זה או אחר – בתנאים אלה הגיע ערפאת לאותו סיכום, לאותה הסכמה, לאותה הבנה עם ה"חמאס" לגבי הרשיון לרצח של ישראלים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה סותר את ההיגיון – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

כן, זה סותר את ההיגיון, אבל זו המציאות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

הי"ר ד' טל:

חבר הכנסת אלסאנע, חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מצטער, אני לא מרשה לך.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לא נורא.

היו"ר ד' טל:

מותר לו לומר את אשר על לבו, ואני לא מרשה לך להפריע לו. הוא כבר מסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הרשות הפלסטינית – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני לא מרשה לך, מה לעשות.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

זה נראה בלתי הגיוני, זה נראה נוגד את ההיגיון הפנימי של הסכם אוסלו, אבל זו המציאות, אלה העובדות, ולזאת יצטרכו תומכי אוסלו להתרגל.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מציאות מדומה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

שמעון פרס לא סיפר לנו אז את הדברים האלה, אבל אפילו הוא הודה לפני חודשים אחדים – והדברים רשומים עלי פרוטוקול – כי עד חודש מרס 1996, כך אמר, ערפאת אכן לא שעה לדרישותיו של שמעון פרס לטפל ב"חמאס" ולמגר אותו. בשנת 1995 לא את הדברים האלה שמענו משמעון פרס; בינואר 1996 לא את הדברים האלה שמענו מדוברי הממשלה. ב-1997 הוא כבר נאלץ להודות. עד אז נקטו כלפינו שיטות של הסוואה, הערמה, הטעיה, מחיקה. לא עוד.

וקרבה, אדוני היושב-ראש, שעת המבחן. אין זה רק מבחנה של הממשלה. אולי קודם כול זה הוא מבחנם של האחרים, זה המבחן לאדריכלי אוסלו, להוגי אוסלו, לתומכי אוסלו, לתמימי אוסלו, לאווילי אוסלו, למשלי אוסלו, למטעי אוסלו. למה התכוונתם, חבר הכנסת שחל – במקרה אתה באולם ברגע זה – לניסיון כן להשיג שלום וביטחון לישראל, או לתירוץ, באמצעות הסכם, לבריחה מבוהלת, מזרזת, לנטישה, להפקרה של חבלי ארץ-ישראל לכנופיות אש"ף ו"חמאס"? אם אתם כנים, אם הייתם כנים, היום, לשיטתכם, עליכם לתמוך בהחלטת הממשלה, כפי שהתקבלה; לשיטתה, לא לשיטתי. על-פי ההחלטה שהתקבלה אתמול שוב, תנאי למסירת חלק כלשהו של ארץ-ישראל לשלטון אש"ף ו"חמאס" הוא מילוי ההתחייבויות של הרשות הפלסטינית בהסכמים שנחתמו אתה החל מ-13 בספטמבר 1993.

הבוקר קראתי פלפול: האם מדובר בדרישה למילוי ההתחייבויות, או כל ההתחייבויות? על-פי העברית שאני מכיר, אין הבדל. דרישה למילוי ההתחייבויות, פירושה דרישה למילוי כל ההתחייבויות.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

האם תעמדו על כך? אני מפקפק.

אני מסיים, אדוני היושב-ראש. אבקש להביא בפניכם, חברי הכנסת, דברים קצרים, אולי מעניינים, שנרשמו במסמך לא בלתי חשוב לפני הבחירות ב-1996. במסמך הזה נרשמה תביעה – אני מצטט – "מהרשות הפלסטינית, שהאמון בה בקרב הציבור נפגע באופן קשה, לצעדים מרחיקי לכת נגד הטרור ודבקות מוחלטת במחויבותיה לפי הסכמי אוסלו". לא היתה זו דרישה של המפד"ל, לא היתה זו דרישה של הליכוד. התביעה מהרשות הפלסטינית לדבקות מוחלטת במחויבותיה לפי הסכמי אוסלו היא חלק ממצע מרצ לבחירות ב-1996. אני אינני בטוח שסיעת מרצ וסיעת מפלגת העבודה יעמדו היום על הדרישה הזאת.

היו"ר ד' טל:

תודה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אם תרשה לי, עוד שני משפטים.

על כן יש לקוות שנלמד הלקח. לממשלה שלכם, חבר הכנסת שחל, היה יתרון: אתם יכולים לטעון להגנתכם שלא ידעתם. לממשלה הזאת אין הגנה כזאת. היא כבר יודעת. ואם היא לא תעמוד על החלטתה מאתמול, היא פשוט לא תעמוד. לממשלה שלא תעמוד על החלטה כזאת, לא תהיה תקומה. היא לא תהיה הרע במיעוטו, אלא הרע במרבו. אם רק היא תוכל למסור שטח בהשגת רוב מוחץ בכנסת, צריך יהיה ליטול ממנה את היכולת הזאת.

ואם יאזלו המלים ואם לא יהיה עוד טעם בנימוקים, כי אז, על-פי הססמה המסחרית: ניתן לאצבעות ללכת במקומנו אל כפתורי ההצבעה. תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש, על סבלנותך הרבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אדוני סגר שר הביטחון, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת בני בגין מעלה נושא חשוב מאוד לדיון: שנה להסכם חברון – האם אכן מולאו ההתחייבויות? הסכם חברון בוצע כתוצאה מהסכמי אוסלו, שאנחנו התנגדנו להם, כמובן; הסכמי אוסלו, שאנחנו לא רצינו בהם, אבל כשהלכנו לבוחר, אמרנו שנקיים את הסכמי אוסלו אם תהיה התחייבות הדדית מכל הצדדים לקיים אותם. ולפי מה שאני זוכר, גם חבר הכנסת בני בגין היה אחד מאלה שהופיעו ברשימת הליכוד לכנסת האחרונה, שהלכה עם מצע מסוים גם בעניין הזה.

התחייבויות רבות לקחו על עצמם הצדדים בהסכם חברון. ממשלת ישראל מילאה את כל התחייבויותיה ועמדה בהן אחת לאחת. לצערי הרב, כפי שתיאר כאן חבר הכנסת בני בגין בכשרון רב – חלק מההבטחות הצד השני לא קיים ואינו מקיים.

אני רוצה לפרט חלק – לא אוכל הכול, זה ספר שלם – מההפרות הפלסטיניות של ההסכם, אותה תרשומת לתיק, כי הרי יש ספר שלם של הפרות, אבל אנסה בקיצור –

שבח וייס (העבודה):

זה הופך אצלכם ל"הפרה קדושה".

סגן שר הביטחון ס' שלום:

– – כדי לומר מה הם בדיוק הדברים שנעשו ומה הם הדברים שאכן הופרו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אדוני סגן השר, אולי תאמר לנו במקביל גם מה מן ההתחייבויות הממשלה קיימה, חוץ מהמנהרה, התנחלויות באבו-ע'נים, ראס-אל-עמוד וכל הדברים האלה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ממשלת ישראל התחייבה קודם כול לנסיגה, ואת הנסיגה הזאת היא ביצעה. זה הדבר המהותי מבחינת ההתחייבות הישראלית לגבי אותו הסכם כאשר דובר, כמובן, על אותה התחייבות שישראל לקחה על עצמה.

ישראל גם פרסה את כוחותיה מחדש בחברון, גם כן על-פי אותה התחייבות שהיא לקחה על עצמה בהסכמי חברון לפני שנה. ישראל אישרה את השלב הראשון בפריסות הנוספות ביהודה ובשומרון, שחררה אסירות פלסטיניות, חידשה את המשא-ומתן בנושאים שטרם נפתרו בהסכם הביניים והציעה לחדש את המשא-ומתן על הסדרי הקבע.

אבל, חבר הכנסת טלב אלסאנע, כמה שתנסה להיות סניגור, בהסכם יש דברים כתובים, והדברים הכתובים האלה לא בוצעו, לצערי הרב. ההפרות הפלסטיניות רבות, עד כדי קעקוע כל יסודות ההסכם, ובחודשים מרס-אפריל ומאי-יוני או יוני-יולי 1997 היו הפגנות בחברון שאורגנו על-ידי הרשות הפלסטינית. לצורך כך היא הביאה בהסעות צעירים שהיא שילמה להם 30-50 שקלים ביום כדי שהם יזרקו אבנים. אז יש לך עוד מה לומר לגבי הפרות מהותיות בעניין הזה?

הרי הדברים ידועים. לא רק שהיא ארגנה, גם אלה שבאו כביכול מכוח עצמם, היא נמנעה מלרסן אותם ופרסה שוטרים בחברון בהיקף של כמעט פי-ארבעה ממה שנקבע בהסכם. בהסכם נקבע, אדוני היושב-ראש, שיהיו 400 שוטרים בלבד, ובחברון יש 1,500 שוטרים. היא גם חימשה אותם בנשק, דבר האסור על-פי ההסכם.

אני מדבר רק על ההפרות בחברון, אני לא מדבר על ההפרות הכוללות. לדבר זה אכנס מייד לגבי ההסכם שיש בין ישראל לבין הרשות הפלסטינית. לא אזכיר לך את מספר השוטרים הכולל, שהוא פי-שניים ממה שנקבע. לא אומר לך דבר לגבי ראזי ג'באלי ופעילותו למען הדברת הטרור, כאילו, אבל בעצם למען פעילות הטרור.

היו אכן דברים רבים. הדברים האלה מחייבים מבחינתנו ביצוע מהיר ומידי של הפעולות שאנו דורשים לפני ביצוע כל הסכם בינינו לבין הרשות הפלסטינית.

בנימין אלון (מולדת):

מה עם הסגרת מבוקשים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תיכף אתייחס לכך.

המחויבות הפלסטינית כוללת ארבעה תחומים עיקריים: 1. השלמת תהליך תיקון האמנה הפלסטינית; 2. מלחמה בטרור ומניעת אלימות; 3. גודלה של המשטרה הפלסטינית; 4. הגדלת פעילות שלטונית בתחומים המצויים באחריותה.

כאשר מדובר על תיקון האמנה, לצערנו הרב, אכן היה ראש ממשלה בישראל שאמר באותו מוצאי יום העצמאות במשרד הביטחון בתל-אביב, כאשר היו הרמות כוסית, נאמר אז בצורה מפורשת, חודש לפני הבחירות, שהנה אכן נגמרו מאה שנות טרור, כי בוטלה האמנה הפלסטינית.

אני רוצה מאוד להאמין – אני חושב, שפרס אולי חשב שכך הם פני הדברים. אבל היום הרי כל בר-דעת יודע שהדבר הזה לא בוצע. אתמול אני קורא, שאבו-מאזן, חבר הכנסת בני בגין, אומר: אתם רוצים שאנחנו נעשה חוקה חדשה? אתם 50 שנה עדיין אין לכם חוקה. אז מה אתם באים אלינו בטענות כשאתם רוצים שאנחנו נתקן?

אבל אנחנו לא רוצים, אנחנו תובעים שגם תהיה החלטה של הוועדה המשפטית וגם שהמל"פ – המועצה הלאומית הפלסטינית – תאשר את החלטת הוועדה המשפטית. הדבר הזה ברור. לא רק ביטול אותם סעיפים, אלא מניעת קבלת סעיפים אחרים במקומם. הדבר הזה, חבר הכנסת טלב אלסאנע, צריך להיות ברור.

לגבי המלחמה בטרור ומניעת אלימות, חבר הכנסת בני אלון הזכיר הסגרת 36 מבוקשים. שניים מהם נעצרו במעבר, כשניסו להעבירם מחברון לרמאללה, אותם חברי חוליית צורף. שניים נעצרו, לא אומרים ש-34 נוספים לא צריכים להימסר.

מובן שמדובר לא רק בנאשמים, אלא גם בחשודים. אבל מבחינתנו יש לנו כל הכלים לתבוע את הסגרתם. הרשות הפלסטינית – בהתחכמות, כמובן – תובעת לפעמים ראיות משפטיות של מאה אחוז, כאשר אנחנו איננו נמצאים בשטח. אבל גם הדברים האלה יש צורך שייעשו.

לגבי מניעת הסתה – שייפסקו דרשות ההסתה במסגדים, שנעשות לא ברשות ובסמכות, וגם לא נמנעות על-ידי האנשים שאמורים למנוע אותן. שייפסק השימוש שנעשה באמצעי התקשורת הפלסטיניים הרשמיים במונחים שנוגדים את ההסכם. למנוע התבטאויות אנטישמיות – ויכולתי לקרוא לכם כאן איזה התבטאויות מופיעות מצד הרשות הפלסטינית.

כמו שאמרתי, נוסף על הסגרת החשודים אנחנו דורשים גם החרמת כלי הנשק הבלתי-חוקיים, ענישת אלה שמחזיקים בהם ומסירת כלי הנשק שלא צריכים להיות בנמצא.

על גודל המשטרה כבר דיברתי. לא רק בחברון גודלה פי ארבעה. בכלל, גודל המשטרה – אנחנו קוראים לה משטרה, אבל הם קוראים לה, כמובן, חיילים וצבא, עם כל הסממנים המאפיינים צבא, עם חלוקה לחטיבות ולגדודים, עם כל החלוקה הצבאית האמיתית.

גם לגבי ירושלים, חבר הכנסת בני בגין, התביעה ברורה – למנוע ולהפסיק את מסע ההפחדה והאימים נגד התושבים במזרח-ירושלים מצד אנשי הרשות הפלסטינית. למנוע את מה שקורה היום ב"אוריינט האוס" ולהביא לסגירת אותו מכון שפועל כביכול למען מטרות אחרות, מטרות של מחקר; להפסיק את תוכניות הלימודים, להפסיק את קביעת העובדות בהר-הבית. הדברים האלה צריכים להיפסק בשורה ארוכה מאוד של נושאים.

לאור הדברים שאמרתי עד עכשיו, גם בנושא המקרקעין, גם בנושא איכות הסביבה, גם בנושא התקשורת, שורה ארוכה, והייתי צריך לשבת כאן יום שלם רק כדי לקרוא את רשימת ההפרות. אם מישהו מעלה בדעתו שהפרות אלה לא יבוטלו ואנחנו נמשיך הלאה, הוא גם טועה וגם מטעה.

ממשלת ישראל אישרה אתמול את מסמך המחויבויות של תרשומת התיק ואימצה את המסמך הזה. הוחלט להקים צוות בין-משרדי בראשות מזכיר הממשלה למעקב אחרי ביצוע אותן התחייבויות פלסטיניות. בצוות ישתתפו נציגי משרד החוץ, משרד המשפטים, צה"ל, שירות הביטחון הכללי והמשרד לביטחון פנים.

לפני כשעתיים קיבלה הממשלה החלטה נוספת לקראת ההחלטה הסופית מחר, שאמורה לקבוע אותם פרמטרים של ההסכם שאנו רוצים להגיע אליו עם הרשות הפלסטינית.

1. ממשלת ישראל קובעת, שהאינטרסים הלאומיים החיוניים של מדינת ישראל ביהודה ושומרון ובקעת-הירדן, כפי שהוצגו בפניה בישיבות שקיימה ב-26 בנובמבר 1997 וב-30 בנובמבר 1997 ובסיריה ב-23 בדצמבר וב-28 בדצמבר 1997, יהוו את הבסיס לעמדת ישראל הן להסדר הביניים והן להסדר הקבע עם הפלסטינים.

2. אינטרסים חיוניים אלו כוללים את המרכיבים הבאים, החופפים בחלקם: 1. אזור הביטחון המזרחי; 2. אזור הביטחון המערבי; 3. האזור העוטף את מרחב ירושלים; 4. אזורי ההתיישבות הישראלית; 5. אינטרסים בתחום תשתיות מים, חשמל ותחבורה; 6. אתרים צבאיים ביטחוניים בעלי חשיבות אסטרטגית או בעלי חשיבות ליכולת ההתרעה של מדינת ישראל; 7. מרחבי צירי התנועה העורקיים והרוחביים החיוניים לביטחון ולהתיישבות; 8. אתרים היסטוריים המקודשים לעם היהודי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה נותר מכל הדברים האלה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סליחה?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה נותר? איזה שטח?

הי"ר ש' וייס:

אתרים היסטוריים המקודשים לעם הפלסטיני.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה נותר? – – –

בנימין אלון (מולדת):

יש 21 מדינות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– – – צירי תחבורה, התנחלויות – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, נכון שהממשלה הקודמת – – –

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע, יש לך הצעה אחרת במקומי, אז תוכל להתבטא.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

נכון שהממשלה הקודמת אולי נתנה את התחושה, את ההרגשה, או אמרה לרשות הפלסטינית ולערפאת, שלאחר ביצוע שלוש הפעילות, יימסרו לידי 90% משטחי יהודה ושומרון וחבל עזה. מה לעשות, שהממשלה הזאת חושבת אחרת. הממשלה הזאת לא תעשה שום צעד מעבר לצעד האחד – שהיא עשתה עד היום בחברון –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

-- ולא תמסור שטח נוסף עד לביצוע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אנחנו לא נחליט, גם מחר בישיבת הממשלה, על אחוזים או על קביעה של מפה כזו את אחרת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה רק עקרונות.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, אני מציע לא לפתח את זה יותר מדי, כי יכול להיות שננהל כאן משא-ומתן על שובו של חבר הכנסת בגין לממשלה, לפי המסמך הזה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אתה צריך להבין שעמדתי בכל זאת שונה. סגן השר מביא עמדה מסוימת, ובניגוד לעמדתו של חבר הכנסת אלסאנע – את חלקי ארץ-ישראל שהממשלה, ברגע זה לפחות, עומדת על

כך שיישארו בשליטתה. אבל מיניה וביה, ממש עם ההחלטה הזאת, נמצא ביטוי לנכונות לוותר על כל הדברים האחרים.

היו"ר ש' וייס:

טוב, אני פשוט ניסיתי לשחרר את חברי מפלגתי מרשת הביטחון ולהחזיר אותך לממשלה, אבל לא הלך לי.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — לא תוכל להניח שאני יכול להשלים עם החלטת ויתור כזאת, שהיא עוד בטרם החל המשא-ומתן.

היו"ר ש' וייס:

לסגן השר תהיה עוד הזדמנות, יהיה לו עוד נאום, כך שנמשיך לברר את זה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אני רק יכול לומר, שמהחלטה זו לא יישאר זכר, כי היא לא יכולה להביא להסכם, לא לשלום, לא לביטחון, ולצער, הוויתור יירשם.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני סגן השר, אתה יכול להמשיך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני חושב שאולי אני יכול להמשיך ולסיים את דברי.

היו"ר ש' וייס:

בוודאי. לא, יש לנו עוד סיבוב עם משה שחל, ואחר כך אתה תחזור ונמשיך.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

הציעו לי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ש' וייס:

אני פשוט ניסיתי לתווך, לחסוך את רשת הביטחון של "המתנדבים בעם" של המפלגה שלי. אבל לא הלך לי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אחרי הדברים האלה – על איזו רשת ביטחון אפשר לדבר?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע, גם אתה תגיע לרשות דיבור, כחוק. עוד מעט.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, הדברים האלה הם דברים ברורים לא רק לפלסטינים – גם לאמריקנים; הם ברורים לכל הצדדים. ניתן לומר שאנחנו ויתרנו, אנחנו נתנו, אנחנו מסרנו, אבל יכול חבר הכנסת בני בגין לבוא ולומר: מלבד אותו הסכם בחברון, בוצעה איזו פעולה של מסירת שטח או בוצעה איזו פעולה של מסירת חלקי ארץ-ישראל? ואנחנו כבר שנה ושבעה חודשים לאחר הקמת הממשלה, שנה לאחר הסכם חברון. ובהסכם חברון נקבע בצורה המפורשת ביותר, שמי שיקבע את היקף הפעילות יהיה ממשלת ישראל, לבדה.

יש כמובן משא-ומתן עם הפלסטינים, יש משא-ומתן עם האמריקנים, אבל קביעת היקף הפעילות תהיה קביעה ישראלית בלבד.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

בהסכם בין – – – לבין הליכוד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע, עוד מעט תקבל רשות דיבור.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ואז, חבר הכנסת בני בגין, אתה אומר: ממשלת ישראל עומדת לעבור ממצב של הרע במיעוטו למצב של הרע במרבו – כך הגדרת זאת; ומי שהבין את דבריך – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אם לא תעמוד – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אם לא תעמוד. זאת אומרת, אם ההתחייבויות האלה יקוימו וילכו להסכם, היא ודאי גם הופכת להיות הרע במרבו מבחינתך. לכן, עצם קיום ההתחייבויות אינו פרמטר כלל לקביעה אם צריכים להמשיך בתהליך או לא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא אמר – – – של הממשלה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ואז יוצא שכאשר אתה אומר: היא הופכת להיות מהרע במיעוטו לרע במרבו, אני מפרש אותך, ואני לא טועה, כי אמרת בסוף מה בדיוק המסקנה. הרע במיעוטו מבחינתך הוא, שכאשר יש הצבעות אי-אמון – אתה לא משתתף. הרע במרבו הוא, שאתה לוחץ להפיל את הממשלה וללכת לבחירות. זה מה שאמרת.

כאשר אתה עושה את הדברים האלה – אני באמת מעריך אותך עוד מהתקופה שלפני היותי בכנסת, לפני שחשבתי להיות בכנסת, כאדם הגון, כאדם ישר עם עצמו, כאדם שחשב, כאשר היו אחרים

שלקחו על עצמם, הייתי אומר, קבלת אחריות בניגוד לעמדת הממשלה, או לעמדת הסיעה, או לעמדת הקואליציה – הם חשבו שאולי מקומם לא אתה.

זה לא שאני מייעץ לך, חלילה וחס, לעזוב. קטונתי. אבל קשה לי לקבל את הסתירה במצב שאחרי שהלכנו לבחירות על בסיס שבו אמרנו: נקיים את ההסכמים אם תהיה התחייבות או אם יהיה קיום הדדי, וכאשר אנחנו תובעים את הקיום ההדדי ויהיה קיום הדדי, אנחנו נבצע את ההתחייבות שלנו. ואז אתה אומר – לא.

זו סתירה שאני לא יכול לתפוס, כי אם לפני הבחירות היינו אומרים: אנחנו לא נקיים את ההסכם – זה דבר אחד; אבל אנחנו אמרנו: אנחנו נקיים במידה שהם יקיימו. עכשיו אתה אומר: גם אם הם יקיימו, אנחנו לא צריכים לקיים. אני נמצא באיזו בעיה של סתירה לוגית.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

סגן השר, לא קטונת. חלילה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, אני רק אומר שיש כאן סתירה לוגית מבחינתך.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה אדם רציני, אבל לדעתי אתה נוקט התחמקות לא ראויה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מדוע?

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע כמוני – ואם אתה לא יודע וראש הממשלה לא יודע, אינכם יודעים איפה אתם חיים – שההתחייבויות של ערפאת לא יקיימו. קיבלתם את – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת בגין, בוא – – –

היו"ר ש' וייס:

חברים, אני מבקש להתחיל לסכם את הפרק הזה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

34 רוצחים הוסגרו?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

קודם כול, אלה תביעות פרלימינריות לקיום ההסכם. לכן יש פרק הזמן הזה שבין ההחלטה לבין הביצוע, פרק זמן של שלושה חודשים – – –

בנימין אלון (מולדת):

– – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

– – – אבל מעבר לכך. עכשיו הלכתי על מודל תיאורטי שמציג סתירה לוגית, שאני לא יכול לקבל אותה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בני אלון. אדוני סגן השר, צריך לסיים כאן, ואני אגיד מדוע. אנחנו הכפלנו את הזמן בגלל חשיבות הנושא והעובדה שהאולם מלא. עוד מעט יחזור לנושא הזה בדרך משלו חבר הכנסת שחל, וסגן השר יעלה שוב. יהיה לנו זמן להמשיך. אני ארשום אותך להצעה אחרת להצעה של חבר הכנסת משה שחל, ותהיה לך אפשרות להתבטא.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני, שאלת אינפורמציה בנושא הזה.

היו"ר ש' וייס:

קצר, ואדוני סגן השר יתחיל לסכם, כי יהיה לו סיבוב נוסף בעוד חמש דקות. בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני סגן השר, האם החלטת הממשלה הזאת מצריכה החלטה נוספת שתאשר את ביצועה – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לפני שאענה לך, אני רוצה באמת, חבר הכנסת בגין, להגיד בצורה הידידותית ביותר. בסך הכול, אני חושב שחבר הכנסת בגין הוא אחד מעמודי התווך של הליכוד. אם נשמעה אמירה כזאת או אחרת, שאני ממליץ שהדבר יקרה – באמת לא זאת היתה כוונתי.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אין לי בעיה עם זה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא. אני אומר: לי יש בעיה עם עצמי.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי בעיה עם המדיניות שלכם.

חיים רמון (העבודה):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לי יש בעיה עם עצמי בעניין הזה, אבל אין לי אלא להלין על אותו פער לוגי במחשבה, שאני לא מצליח לבוא ולגשר עליו, כאשר לפני הבחירות אמרנו: אם הם יקיימו – אנחנו נקיים. היום אנחנו אומרים: אם הם יקיימו – אנחנו נקיים, ואתה אומר: לא, אם הם יקיימו – אנחנו לא נקיים. את זה אני לא יכול – –

חיים רמון (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רמון, תצטרף לגל הבא, כי אנחנו מסיימים עכשיו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

קודם כול, לחבר הכנסת בני אלון – מחר תהיה החלטת ממשלה סופית. הממשלה מתכנסת מחר בשעה 10:00 לשיבה שלא הוגדרה בזמן, שאמורה להימשך עד הערב או עד הלילה – ישיבה ארוכה מאוד שצריכה לקבל החלטות. לפי ההחלטות שיתקבלו מחר ייסע ראש הממשלה למפגש הפסגה שיהיה בווישינגטון. מובן שאם יהיה הסכם, ההסכם יותנה באותן התחייבויות הדדיות, ולאחר מכן יובא הדבר לכאן לכנסת, כמובן.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל קשה לי להבין את חבר הכנסת חיים רמון. כאשר אני שומע את היושב-ראש שלך, את חבר הכנסת ברק, ואת יושב-ראש מרצ, חבר הכנסת יוסי שריד, מודיעים, שהם יצביעו אי-אמון בממשלה גם אם תהיה פעימה שנייה, על נושא הפעימה. וזאת למה? בגלל העניין הטכני שלפיו "אין לנו אמון בממשלה, לכן אנחנו לא יכולים להצביע בעד".

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זאת תשובה לשחל.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הרי אתה צריך להבין, חבר הכנסת חיים רמון, שיש בעניין הזה גם אידיאולוגיה. לפחות כך אני מאמין.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, תשאיר את התשובה לחבר הכנסת משה שחל, כי זה הנושא שהוא מעלה, ברשותך.

חיים רמון (העבודה):

אדוני סגן השר, היום קיבלתם החלטה כאילו הגדה זה ערבות סיביר – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חיים רמון, רק שנייה. סליחה, אני מבקש כאן. אדוני סגן השר, תאפשר לי לנהל את הישיבה לפי כללים הוגנים. יש הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת משה שחל. אני לא רוצה לארגן לו מצד אף אחד. תעזור לי לקיים playקעכשיו הקדמה שבעצם תבטל את הצורך בהצעה שלו. זה לא את כללי המשחק. פנייה חברית. אתה תגמור את זה עם חבר הכנסת חיים רמון. בשביל מה אני צריך להעלות אחר כך את שחל?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, אני מוכן לקבל פנייה חברית, אבל עוד לא ראיתי יושב-ראש שיכול לומר למשיב על איזה תחום להשיב לזה ועל איזה תחום להשיב לזה.

היו"ר ש' וייס:

אני פשוט רואה את סדר-היום. אתה מבין את בקשתי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אם ביקשת, אני כמובן אסתפק בכך ואבקש להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני נרשמתי להצעה אחרת. מכיוון שאני מנהל את הישיבה, אתה מקבל את המיקרופון.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מודה לך, כבוד היושב-ראש.

אני רוצה לומר, אחרי שאני שומע את תשובתו של סגן השר על מרחב של שטחי ביטחון מצד מזרח, מצד מערב, צירי תחבורה באמצע התנחלויות, מחנות צבא, ירושלים, כל הדברים האלה, אני שואל את עצמי: על מה חברי רצים לתת רשת ביטחון?

אני רוצה לומר לך, כבוד היושב-ראש, שהיום פנה אלי חבר הכנסת מאיר שטרית ואמר: אתם, חברי הכנסת הערבים, איך אתם יכולים להצביע נגד הפעימה, נגד השלום? ואיך אתם יכולים להרגיז את הרשות הפלסטינית?

אני רוצה להזכיר לך, אדוני היושב-ראש, שאותם אנשים באו בטענות לממשלה הקודמת בראשותו של יצחק רבין, איך היא מרשה לעצמה להישען על קולותיהם של חברי הכנסת הערבים. זאת אומרת, אז היינו פסולים מלתמוך בתהליך השלום, ועכשיו הם מבקשים שאנחנו נתמוך בהם. מה שהיה פסול אז, כשר עכשיו, והם דואגים עכשיו לרשות הפלסטינית, לערפאת ולמערכת היחסים בינינו לבין יאסר ערפאת.

אני רוצה לומר, שהפעימה כאן תפורה לפי המידות של מולדת, המפד"ל, וזה פחות מהמינימום שאנחנו יכולים לתמוך ולהצביע בעדו. על כל פנים, אני אצביע נגד הפעימה שתהיה, אם תהיה בכלל.

היו"ר ש' וייס:

אתה מציע להוריד את זה מסדר-היום. אגב, מבחינת השיקול של הציבור הערבי, אתם בהחלט צריכים לתמוך בזה. סוף סוף הציבור בישראל יתרגל לכך שבלי הציבור הערבי אי-אפשר לעשות שלום. תחשבו על הרעיון.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה הישג.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו, חברים, הצבעה. חבר הכנסת בני בגין, אתה מוכן להעביר את הצעתך לוועדת החוץ והביטחון?

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

למליאה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, אם נסכים כולנו על מליאה זה בסדר?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

חשבתי, שאם זה יבוא בעוד כמה חודשים, ההפרות של ההסכמים יהיו גם בעוד כמה חודשים.

היו"ר ש' וייס:

זה יבוא קודם.

חברים, הצעתו של חבר הכנסת בני בגין תידון במליאה במועד שיקבע יושב-ראש הכנסת. ההצבעה החלה.

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 2

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שבעה בעד, שניים נגד, אין נמנעים. הנושא יידון במליאה.

הצעה לסדר-היום

הפעלת הפעימה בשני שלבים

היו"ר ש' וייס:

חברים, אנחנו עוברים עכשיו לסעיף הבא בסדר-יומנו: הפעלת הפעימה בשני שלבים, הצעה לסדר-היום מס' 3686, של חבר הכנסת משה שחל. אדוני סגן שר הביטחון, היה נא דרוך כי הנושא נוגע שוב לך. בבקשה.

משה שחל (העבודה):

חבר הכנסת בני בגין, אם תרשה לי, תחילת דברי מיועדים באמת למשהו שנוגע לך, ואני הקשבתי רוב קשב לדברים שלך.

רבותי חברי הכנסת, תהיתי מה קרה לממשלה שהחליטה לפצל את התשובה שלה על שתי הצעות לסדר-היום, שהן זהות בנושא, כל אחד מנקודת המבט וההשקפה שלו. אני תהיתי עד שהעיר חבר הכנסת רובי ריבלין, המציל הלאומי של הליכוד, כי הוא היחיד שנמצא כאן כדי להגן עליו, העיר לסגן השר המשיב בשם הממשלה: תענה בנפרד. כי לממשלה יש שתי גרסאות, יש לה שני קולות, והיא מנסה להשיב לכל אחד משומעיה תשובה אחרת.

אתה יודע, אדוני סגן השר, שאינכם דוברי אמת לא בהחלטה שקיבלתם עד אתמול, לא בהחלטה שקיבלתם היום ולא בהחלטה שתקבלו מחר, כי האדם שהממשלה הזאת נשענת עליו, ראש הממשלה, איננו מתכוון לומר אמת, הוא למעשה עוסק באחיזת עיניים.

אני רוצה לפתוח את דברי בנושא שהוא בוויכוח ביני לבין חבר הכנסת בני בגין, בסוגיה אם היה הסכם או לא היה הסכם, ולא חלילה מפני שאני בא להגן על אש"ף ועל הרשות, אלא כמי שלפחות

ידע חלק מהדברים בתוקף תפקידו, ואני לא אכנס לפרטים. אני רק אומר לך, שהציטוט, ששמעתי אותו ממך פעמים מספר, יש בו בעיה של אי-דיוק.

אני אבקש מאדם שאתה מעריך אותו, אני בוודאי מעריך אותו, שהוא היה בסוד העניין ופעל מטעמי ומטעם הממשלה בסוגיה הזאת, ואני מתכוון למר משה ששון, שהוא יקבע אתך פגישה, יביא לך את כל הנתונים ואת כל החומר בסוגיה הספציפית הזאת.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

משה שחל (העבודה):

חבר הכנסת בני בגין, אני אומר לך עוד הפעם. כמי שהיה אמור לקרוא את החומר, לעיין בו, כמי שנתן אישורים להיכנס לכלא של שיח' יאסין, שהיה לו קטע מסוים בכל הפרשה הזאת, אני מוצא לנכון, על מנת שלא תטעה, לבקש מאדם, שאני משוכנע שגם אתה מעריך את יכולתו, את יושרו ואת הגינותו, איש מקצוע מעולה, מקובל עלינו, במשך שנים עסק בסוגיות האלה, את מר משה ששון, שהיה לי באמת התענוג והכבוד שהוא יהיה יועץ שלי בתקופה ההיא בסוגיה הזאת – אני אבקש ממנו שיקבע אתך פגישה, ישב אתך ויעדכן אותך בכמה דברים. אם אחרי הפגישה אתו תחזור ותאמר את הדברים האלה, אני מבטיח לך דבר אחד: אני אשאר בדעתי ואתה תישאר בדעתך.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

עוד בקשה. לאחר פגישתו של מר ששון אתי, כפי שאתה מציע, תואיל לשאול את מר ששון מה דעתו על ההסכם של ערפאת עם ה"חמאס", לאחר שאני אנסה לשמוע אותו.

משה שחל (העבודה):

חבר הכנסת בני בגין, עכשיו העלבת אותי לחלוטין, ואגיד לך למה. פגעת בי עד הסוף.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לא לזה התכוונתי.

משה שחל (העבודה):

וכי חשבת שאני אציע את ההצעה הזאת לפני שדיברתי איתו? תן לי מעט אשראי, לא הרבה. אחרי זה בדקתי את עצמי ודיברתי עם מר משה ששון. אני רק אומר לך עוד הפעם, אני בוודאי אשאל אותו. אני גם אשאל אותך אחרי זה. אני מעריך שאולי תשנה את דעתך, כי האמת חשובה יותר מהדעה.

היו"ר ש' וייס:

גמרנו קול ששון, עכשיו עוברים לקול כלה. מתחילים את הדיון.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לישראל יש שלוש זרועות מודיעין. חבר הכנסת שחל כבר יודע, שכל אחת מזרועות המודיעין, שלושן יחד מסכימות, שהיתה הבנה כזו בין אש"ף ל"חמאס" – – על-פי הפירוש שנתתי לו בסוף.

משה שחל (העבודה):

ניפגש אחרי זה, נשמע. לפחות זרוע אחת מהזרועות האלה היתה מתואמת אתנו במשך כל המהלכים האלה.

אני חוזר לעניין כפל הלשון, כפל ההחלטה של הממשלה הנוכחית.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מסכים אתי שאם זה כפל לשון זה כבר לא אני?

משה שחל (העבודה):

זה לא אתה.

אני בא ושואל: אדוני סגן שר הביטחון, כמה זמן אתם חושבים שתוכלו להמשיך להטעות את הציבור ולהתל בו? כמה זמן חושב ראש הממשלה ביבי נתניהו שהוא יוכל להחזיק מעמד בכך שהוא ישמיע לכל גורם את מה שהוא רוצה לשמוע, כאשר אין כוונה לומר את האמת, או, לדעתי, אובדן מוחלט של האמת כמות שהיא?

אני לא מדבר על תוכניתו של דן שילון במוצאי-שבת, שקבעה, על-פי דעת רוב הציבור, כי אין מאמינים לביבי נתניהו. אינני מדבר על זה, זאת עובדה. אני מדבר על שריו בממשלה. שלושה מהם

עזבו אותו. על איזה רקע? על זה שהם אומרים: אין לנו אמון באיש הזה. הוא איננו דובר אמת, אף מלה אחת. אני מדבר על חבריו לסיעה.

מי נשאר להגן עליו? – באמת מתנדב כמו חבר הכנסת רובי ריבלין, שהוא עושה את זה גם כן לא למען האיש כמו למען העניין המפלגתי, כי הוא קנאי מפלגתי, נאמן למפלגה שלו. אין מישהו שיקום ויגן עליו, יגיד עליו מלה טובה.

אומר לך, חבר הכנסת בני בגין, בדברי התשובה, דברי ההתחמקות, עכשיו תגיד לי את מי מרמים? את האמריקנים? הרי לפי דבריך הוא יוצא לארצות-הברית כאשר לא היתה הבטחה על גודל הפעימה שמדובר בה.

. אם לא the record אנחנו יודעים אחרת. אנחנו יודעים שהוא אמר להם דברים מסוימים בשיחות השתתפת בפגישות אלה, אני יכול לספר לך מניסיון, שיש דבר פורמלי, ואחר כך יושבים, ומדובר באנשים רציניים ומבוגרים, ואז הוא אומר להם: תראו, אני לא יכול, יש לי בעיה של תקציב, יש לי בעיה של אופוזיציה בתוך הממשלה; אבל אני אומר לכם, הפעימה תהיה דו-ספרתית, אין לכם מה לדאוג, זה יהיה בסדר, זאת הבנה.

הוא חוזר לכאן, והוא יודע שיש לו בעיה. אני אומר לך מה היא הבעיה שלו – ויש לו בעיה, מפני שאני כן מאמין לחבר הכנסת בני בגין. כי כשחבר הכנסת בני בגין אומר: אני לא אצביע גם אם מדובר בהחזרת סנטימטר אחד – הוא לא מותיר ספק, אין כאן עמימות. אז ביבי נתניהו יודע, שאם חבר הכנסת בני בגין יצביע נגד, יש בעיה; הוא מעמיד גם את המפד"ל בפני בעיה, ונניח שגם את אלה שהיו מעדיפים אולי איזו מלה עמומה יותר.

אדוני סגן השר, אתה יודע שההחלטה הזאת על פעימה אחת ושתי החלטות ממשלה היתה הצעה של השר לוי לביבי נתניהו, כשהוא אמר לו: תחלק את ההחלטה, נוכל לחיות עם השלב הראשון. אז ביבי נתניהו, עט על ההחלטה הזאת כמוצא שלל רב וקיבל אותה. הוא מרמה את מישהו, את מי עוד לא ברור – או את האמריקנים, או את הפלסטינים, או את חבריו לממשלה, או את העם, כי אי-אפשר לחיות עם שני המובנים גם יחד.

אני אומר לך בכנות, אני מכבד את דעתו של חבר הכנסת בני בגין; אני חולק עליה, אבל אני מכבד אותה. זו עמדה ברורה. האם אתה באמת משלה את עצמך שההתנאות האלה תקוימנה? הם יסגירו לך את 34 המבוקשים?

בנימין אלון (מולדת):

למה לא?

משה שחל (העבודה):

הם לא יסגירו, ואני אגיד לך למה, חבר הכנסת בני אלון.

בנימין אלון (מולדת):

למה שלא – – –

משה שחל (העבודה):

חבר הכנסת בני אלון, אני אומר לך עוד הפעם, הסעיף הזה – היה לי חלק מועט וקטן בניסוח, לא של אוסלו א', לא הייתי שותף, לא ידעתי, אבל גם בהסכם קהיר, במיוחד בהסכם אוסלו ב', וחלק מהסעיפים האלה עברו תחת ידי בתוקף תפקידי כאחראי לביטחון הפנים. קיימת בעיה. ולא שאני בא להצדיק את הפלסטינים, כי אני חושב שבעניין הזה הם היו צריכים וחייבים להסגיר. אבל קיימת בעיה עם ההסגרה. קיימת בעיה. אם תהיה ישר והוגן עם עצמך, תבין מה המשמעות. הם לא יישארו בחיים אם יעשו את זה; זה ייראה בגידה. קיימת בעיה. היה שלב שאנחנו – – –

בנימין אלון (מולדת):

זאת התחייבות.

משה שחל (העבודה):

חבר הכנסת בני אלון, אני אומר לך עוד פעם, שאינני בא להצדיק. אני גם חושב שהמצב הנוכחי הוא בלתי נסבל. לא יכול להיות באמת שתהיה דלת מסתובבת. אין לי ויכוח. אבל אני מדבר אתו מבחינת הממשלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה הפתרון?

משה שחל (העבודה):

הרבה יותר הגיוני שתקומו ותגידו: איננו מוכנים בשום פנים ואופן, אין אוסלו – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, אל תדחק את הקץ.

משה שחל (העבודה):

— — אנחנו מתנגדים.

אדוני סגן השר, מה החוצפה הזאת שאתה בא ואומר כאן בוויכוח: למה אתם לא תצביעו בעד הממשלה בעניין אידיאולוגי? על איזו אידיאולוגיה מדובר? לביבי נתניהו יש אידיאולוגיה? חבר הכנסת רובי ריבלין, אני שואל אותך, ולא אכריח אותך להשיב, כי אני יודע שיהיה לך קשה: האם לביבי נתניהו יש אידיאולוגיה? מישהו יודע אותה? האם יש לו איזה דבר שהוא דבק בו?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, ביבי נתניהו בא מבית טוב מאוד.

משה שחל (העבודה):

יש לו? אני אומר לך עוד הפעם, גם היום הוא יושב עם אנשי הדרך השלישית ומספר להם סיפור אחד; הוא יושב עם אנשי המפד"ל ואומר להם דבר אחר, הוא יושב עם "כוח 17" ואומר דבר שלישי, וכשהוא יושב אתנו, הוא אומר דבר אחר.

סגן השר עונה בשם הממשלה ואומר: נראה אתכם, למה לא תיתנו לממשלה רשת ביטחון?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת ברק — —

משה שחל (העבודה):

איזו רשת ביטחון? למי לתת רשת ביטחון? אני אומר לך: אני המתנגד החריף ביותר. תקומו על רגליכם, תחליטו אתם מה היא המדיניות. איזו חוצפה של ראש ממשלה שנבחר אישית, שבא ואומר: אתה יודע מה? אין לי קואליציה בעד הצעד, אבל אני סומך על זה שהאופוזיציה תיתן לי את חבל ההצלה להישאר ראש ממשלה. ואתה בא כאן מעל הבמה ואומר את זה ובא בטענה? מדוע?

אתם כממשלה תחליטו, תבטל את אוסלו. אני רוצה לראות אתכם גיבורים. קום, בטל את אוסלו. הם לא מקיימים את ההבטחות – תציע אתה את הפתרון שלך. אל תבוא לכאן ותגלגל עיניים לשמים ותגיד: קיבלנו את חברון. ניסחתי שלוש פעימות, אנחנו כתבנו. אל תבואו ותגידו: היינו מחויבים להמשיך.

יש ממשלה שהיתה אומרת: אני מכבדת את ההסכמים שנחתמו על-ידי הממשלה הקודמת. זה דבר מקובל במשפט הבין-לאומי. יש ממשלה חדשה, יש לה גישה אחרת שאומרת: אני לא מוכנה לזוז, אלא אם כן תקוימנה כל ההתחייבויות על-פי תפיסתי; בלי זה אני לא זזה. זה אותו עיקרון שאתה מדבר עליו היום. הדדיות – יקיימו. אבל אני אומר לך מה הדבר שמקומם אותי יותר מכל דבר אחר. הכול מותר? שום כללים? מדוע? כדי להיבחר? הרי יש לכם בעיה עם הציבור.

אתם מאשימים את יצחק רבין ואת הממשלה שלו ואותי, שהייתי חבר בה, שהסכמנו והיינו מוכנים לחזור לגבולות 1967. בשביל מה השקר הזה? הרי המסמכים אצל ראש הממשלה. הוא יודע את האמת, והוא יודע – ואני אומר לך שאני מוכן להישבע כאן בכל היקר לי – שהמפה שאתם מדברים עליה היום, אם בכלל יש לכם מפה, נשענת על מה שהכין יצחק רבין. הוא עבד על אותו בסיס. אתה יודע כסגן שר ביטחון שלא היתה אף פעם החלטה לחזור לגבולות 1967. אבל אתם משתמשים בשקר הזה, ואני שומע אותו. ראש הממשלה קם כאשר הוא במצוקה, והוא יודע שיש לו בעיה עם ארבע ידיים שיצביעו נגדו והוא יכול ליפול. אם הוא ייפול, הוא עלול להיות מודח, והוא יודע את זה.

אז הוא מתחיל את תעמולת הבחירות. הוא מתחיל באופן אוטומטי, כמו פזמון שחוק; אנחנו לא כמו הממשלה הקודמת – לא נחזור לגבולות 1967; ואתם יודעים שזה שקר. יש לו שני עוזרים, שני עובדי מדינה, שמפיצים את השקר הזה יום יום ושעה שעה, מקס ומוריץ – שי בזק והשני, איך קוראים לו? דני נוח, מזכיר הממשלה. לא היה במדינת ישראל מצב כזה שעובדי מדינה בכירים משמשים כלי פוליטי להפצת שקרים. אגב, זו תופעה מאוד מעניינת – הם בחורים נחמדים, מוכשרים מאוד. הם משקרים בלי להניד עפעף; ממש לא מפריע להם.

אדוני היושב-ראש, בגלל השקרים האלה הממשלה היתה צריכה ליפול. רק בגלל זה לא היה צריך לתת לכם רשת ביטחון. מתי הולכת אופוזיציה להצביע יחד עם ממשלה? כאשר יש אירוע כמו קמפ-דייוויד, ולא על טקטיקה זולה ונלוזה, שלא תחזיק מעמד.

אני מסכם ואומר לך עוד הפעם, אדוני סגן השר, תכין את עצמך – ביבי נתניהו רוצה להוביל לבחירות בסוף השנה הזאת, הוא ומיזמתו; ולא משיקול מדיני – לא מדינת ישראל ולא ארץ-ישראל, אלא כדי למנוע משני יריביו, שהוא חושש מהם, מאהוד אולמרט ומרוני מילוא להתמודד מולו. הוא יעשה את זה, הוא יכין את זה והוא מתכנן את זה, ולכן ההחלטה.

יהיו שני שלבים. אוגוסט, פגרת הכנסת – אין אי-אמון; להגיע לנובמבר 1998, ואז גם אהוד אולמרט וגם רוני מילוא לא מתמודדים מולו. זו הבעיה האמיתית – לא שום דבר אחר, וכל היתר הוא עורבא פרח. למעשה, אין מדיניות.

אני אומר לך, אני נאמן, ואני לא צריך ללכת ולהרחיק עדות, די לי להגיד מה שרי ממשלת ישראל הנוכחית אומרים עליו – אלה שנתרו, כי עוד מעט לא יישאר אף אחד. די לי לצטט את מה שאמר שר החוץ עד לפני כמה ימים על ראש הממשלה כפי שהוא מכיר אותו.

אדוני היושב-ראש, אני משתמש בזכותי על-פי סעיף 96 ומסתפק בהעלאת הדברים. איני מבקש תשובה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני חושב שמה שאתה עושה זאת חוצפה. — — את השטויות שלך.

היו"ר ש' וייס:

חברים, אני אנוס על-פי התקנון, זה המצב.

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום – שרפת ספרי תורה בפרדס-חנה, חבר הכנסת אבנר חי שאקי. היתה פה הפתעה מעניינת. חבר הכנסת שאקי, שב בטובך פה, אנחנו עושים בירור קטן, כי גם אני לא הייתי מוכן כל כך לעניין. רק שנייה. כן, חבר הכנסת זאבי, תקרא לנו.

רחבעם זאבי (מולדת):

סעיף 96: "חבר הכנסת רשאי לחזור בו מהצעתו בכל עת לפני ההצבעה לפי סעיף 92, ואם חזר בו, תוסר ההצעה מסדר-יומה של הכנסת".

היו"ר ש' וייס:

כן, מה המשמעות?

רחבעם זאבי (מולדת):

שחבר הכנסת שחל — —

היו"ר ש' וייס:

אני אנהג לפי עצה של סגנית המזכיר, דווקא מכיוון שאני ממפלגתו של חבר הכנסת שחל.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גם נתת לו מספיק זמן.

היו"ר ש' וייס:

אגב, גם לבני בגין נתנו אין סוף זמן. אני לא ידעתי את ההמשך. גם אותך לא הייתי מגביל.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, הממשלה רשאית לתת את התשובה, אף-על-פי שחבר הכנסת חזר בו.

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. תאמינו לי שאנהג לפי התקנון. טוב לי שסגנית המזכיר, גברת שושנה כרם, נמצאת כאן, כי כשהייתי יושב-ראש הכנסת לא נתקלתי במצב כזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

תשים לב לארבע כוכביות.

היו"ר ש' וייס:

חברים, על-פי התייעצות עם חבר הכנסת זאבי וסגנית מזכיר הכנסת, ולפי ארבע הכוכביות: "הממשלה רשאית ליטול את רשות הדיבור גם כאשר המציע חזר בו מהצעתו – החלטת ועדת הפירושים מיום כ' בחשוון תשנ"ב, 28 באוקטובר 1991". לפיכך, יש לממשלה זכות תשובה גם במקרה שחבר הכנסת שחל בעצם הסיר את הצעתו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הוא לא נמצא כאן.

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שהוא לא היה מודע לעניין, והוא בוודאי יבוא לשמוע את תשובתך. ברשותך, נמתין עוד דקה; יגידו לחבר הכנסת שחל, כי לך יהיה יותר נוח לדבר מולו. אני מתנצל בפני חבר הכנסת שאקי, כי היה כאן דבר לא צפוי. אני מבקש להזכיר לחבר הכנסת שחל, שארבע הכוכביות נמצאות בעמוד 50 – תקדים וירשובסקי מ-28 באוקטובר 1991.

אדוני סגן השר, בוא תתחיל בבקשה את תשובתך. אין מה לעשות, הזמנו את חבר הכנסת שחל, ואני מקווה שהוא יבוא.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת שחל, שאמון על תכסיסים, לא הצליח גם הפעם. התכסיס הנלוז, לבוא ולומר את הדברים בלי לקבל תשובה, לא צלח, כי חבר הכנסת זאבי גילה את ארבע הכוכביות, ואני מודה לחבר הכנסת זאבי שאפשר לי לענות תשובה לחבר הכנסת שחל.

חבר הכנסת שחל נאם כאן בהתלהבות חסרת מעצורים כאילו זה נאווה האחרון בכנסת. הוא כבר הודיע מזמן שהוא עוזב. הפלא ופלא, אני לא יודע – קרה משהו ששינה את החלטתו? אומנם חבר הכנסת רובי ריבלין עבר בין האנשים וביקש לחתום עבורו, אמרתי בסדר – הוא רוצה שיחתמו עבורו, אז חתמתי לו. אבל מה החליט חבר הכנסת שחל – להישאר או לא להישאר? לפי נאווה כרגע, אני מבין שזה נאווה האחרון. כי התלהבות חסרת מעצורים כזאת היא סימן שהוא עוזב את הכנסת. אבל נראה שההבטחות של חבר הכנסת שחל אינן הבטחות ודבריו אינם דברים. כרגיל, הוא נותן כאן סעיף וחושב שכולם יעברו לסדר-היום ונגמר. חשבתי לרגע, ולא הבנתי את העניין.

היו"ר ש' וייס:

שמת לב ששינוי חשבנו שזה תקין.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כן, אבל אני לא ויתרתי ופניתי לסגנית מזכיר הכנסת וביקשתי לדעת. אך דבריו של חבר הכנסת שחל אינם נכונים גם במקרה הזה, כי הוא תמיד אומר דברים שאינם נכונים. חבר הכנסת חיים רמון עם עיניים פעורות; כמה פעמים אמר את זה חבר הכנסת רמון על חבר הכנסת שחל, בציטוטים מפיו?

חיים רמון (העבודה):

לא היה ולא נברא.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בציטוטים רדיופוניים, טלוויזיוניים.

היו"ר ש' וייס:

תעזוב את זה, הם חברים.

חיים רמון (העבודה):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אתה רוצה שאני אחזור על המלים שאמרת על חבר הכנסת שחל? אתה לא רוצה שאני אחזור?
אוקיי, כי אני פשוט לא רגיל, זה היה בעיתון ואולי יגידו שהוציאו דברים מהקשרם. שמעתי במו אוזני
וראיתי במו עיני, איזה דברים אמרת; אני אפילו לא יכול לחזור עליהם.

היו"ר ש' וייס:

אדוני, יש לי בקשה, אתה תנהג כמו שאתה רוצה. חבר הכנסת שחל לא כאן, כיוון שהוא סבר שהוא
נוהג לפי התקנון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הוא לא סבר, זאת הבעיה.

היו"ר ש' וייס:

לא, אני חושב שכן. תסתדרו כבר ביניכם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין דבר, אני עובר לעניין. זה פשוט היה דבר שלא ייעשה, ועכשיו הוא צריך לחטוף את מנתו. חטף.

חבר הכנסת שחל גם מדבר על כך שהוא יודע הכול, הוא יודע שאני פיצלתי את תשובתי – – –

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, כבר הודעתם לחבר הכנסת שחל?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הוא יודע. כבר מצאו אותו כנראה, והוא לא רוצה להיכנס.

חבר הכנסת שחל יודע מהרהורי לבו שאני פיצלתי את תשובתי, כי אני רוצה לענות לחבר הכנסת בני בגין דבר אחד ולחבר הכנסת משה שחל דבר אחר. הוא גם יודע, שראש הממשלה בנימין נתניהו אומר דברים שהם רשמיים, אבל בשיחות המסדרון הוא אומר להם דברים אחרים. חבר הכנסת שחל הרואה ואינו נראה. הוא גם היה כנראה בשיחותיו של ראש הממשלה עם האמריקנים והפלסטינים, רק שאף אחד לא ראה אותו. הוא ידע באותו רגע ושמע שראש הממשלה אמר דברים אחרים בשיחות המסדרון. הרי אחרת איך הוא יכול לדעת? הוא גם ידע שהממשלה פיצלה את החלטתה, גם כי הוא רואה ואינו נראה. הוא יושב בפורומים ויודע. אבל זה תמיד מהרהורי לבו של חבר הכנסת שחל. מה אני יכול לעשות? כמו שהוא אמר לגבי הפיצול.

מדוע רצה חבר הכנסת שחל שאני אענה גם לו? כי כל העיתונאים היו למעלה כשבני בגין דיבר, והוא רצה להיות זה שמדבר אחריו, כדי שכשאתי אדבר יהיו עדיין כל העיתונאים ששמעו אותו. אבל שתי ההצעות הן הצעות שונות לחלוטין. ההצעה של בני בגין מדברת על ההפרות מאז הסכם חברון וההצעה של חבר הכנסת משה שחל מדברת על שתי פעימות. אלה שני דברים שונים לחלוטין.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אנחנו לא שמענו את התשובה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת שחל אומר, שראש הממשלה מרמה, שראש הממשלה משקר. הרי אלה דברים שלא ייאמנו; באמת יש גבול. כאשר הממשלה שלו הביאה את הסכם אוסלו הראשון – לא שאנחנו, העם בישראל, לא ידענו, לא שאנחנו חברי הכנסת לא ידענו – שרי הממשלה לא ידעו, חבר הכנסת שחל לא ידע. השר שחל בזמנו, לא ידע אז. אז הוא יכול לומר, שראש הממשלה מרמה, שראש הממשלה משקר וראש הממשלה אומר כך ואומר אחרת?

אנחנו מדברים על מצב של ביצוע ההתחייבות ההדדית בצורה מושלמת. בהצעה הקודמת קראתי את כל ההתחייבויות. לא יהיה – לא יהיה. אין דבר כזה. הממשלה הזאת הלכה על הנוסחה של התחייבות הדדית מהיום הראשון שהיא הלכה לבוחר. לאחר מכן ביצעה את הסכם חברון, ובכך ביצעה את הצד שלה. אך הצד השני לא ביצעו דבר וחצי דבר. לכן אנחנו לא נעשה, עד אשר כל אותם דברים ימולאו.

לגבי רשת הביטחון. חבר הכנסת שחל מדבר על כך שהוא התנגד לרשת הביטחון, שהוא לא ייתן יד לרשת הביטחון. הרי כל מה שמעניין את חבר הכנסת שחל ואת חבר מרעיו הוא רק לחזור לכיסאות האלה, כאן, בשולחן האמצעי.

היו"ר ש' וייס:

למה "חבר מרעיו"?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא חבר מרעיו – חבריו. חבר הכנסת שחל וחבריו רוצים לחזור לשולחן הזה. מה לעשות שקרתה התקלה המצערת לפני שנה ושבעה חודשים, תקלה היסטורית?

היו"ר ש' וייס:

דרך אגב, זה מקום לא רע, השולחן הזה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זו תקלה שלא מאמינים לה, אי-אפשר לקבל אותה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הרי כולנו זוכרים, חבר הכנסת וליד צאדק, את החגיגות במטה מפלגת העבודה ובמטה מרצ. כולנו זוכרים את החגיגות כאשר עוזי ברעם אומר בדברי רהב: אנחנו את המפד"ל לא מקבלים; הם קיצונים – אנחנו את אלה לא מקבלים. כאילו שכחנו את מפגן האימה של 29 במאי, בלילה שאחרי פרסום תוצאות הבחירות, כאשר עוזי ברעם ויוסי ביילין מתחרים ביניהם את מי הם זורקים מכל המדרגות ולמי אולי הם יעשו טובה וייתנו לו איזה "תיקון" או איזה "תיקצ'יק" או איזה כיסא קטן פה ליד שולחן הממשלה. אבל מובן שהבוחר אמר אחרת, וממשלה אחרת נבחרה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

מעטים לא רוצים לשבת ליד השולחן הזה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

עכשיו יודע שחל שראש הממשלה יקיים את הבחירות ביוזמתו – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת וליד צאדק, אל תיפגע – את הריקודים שלכם הוא לא הזכיר, את המחולות הסוערים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

– – והוא ידחה את הבחירות עד סוף 1998, כי הוא רוצה להרחיק את אהוד אולמרט ורוני מילוא. הכול הוא יודע. הוא נמצא בתוך נפשו של ראש הממשלה.

כאשר מדובר על רשת ביטחון, חבר הכנסת וליד צאדק, תסביר לי אתה – כאשר תבוא לכאן הפעימה השנייה, ונאמר באופן תיאורטי שחבר הכנסת זאבי יגיש הצעת אי-אמון – –

רחבעם זאבי (מולדת):

רק סיעה יכולה להגיש אי-אמון.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, תעשה לנו טובה – לא ב-26 בינואר, כי סילבן שלום ואני צריכים לייצג את ישראל בשטרסבורג; תדחה את זה לאיזה שבוע. אנחנו כבר מתוכננים לנאום שם, זה לא "פייר".

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סיעת מולדת תגיש הצעת אי-אמון – נצא מתוך הנחה תיאורטית, האם אתה, וליד צאדק – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, פעימה שנייה עכשיו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

האם אתה, וליד צאדק, תצביע בעד הצעת האי-אמון? אני רק רוצה להעיר עוד שתי הערות, עוד משפט. הרי מה קורה? צריך להבין – לפחות כך חשבתי כל חיי – שאני בא לכאן, כי יש לי אידיאולוגיה שמנחה אותי. מה זה אומר בעצם? שאם היתה באה ממשלת העבודה שלך, אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת וייס, ומציעה, לדוגמה, להחיל את הריבונות על יהודה ושומרון, והיו באים חברי מד"ע-רע"ם או בל"ד או מרצ ומגישים הצעת אי-אמון בממשלה, האם הייתי יכול להצביע אי-אמון בממשלה? האם היה חשוב לי יותר להפיל את הממשלה מאשר ליישם את האידיאולוגיה שלי?

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע על מה זה מסתמך – היה תקדים כשרבין עוד היה בין החיים. עזוב.

וליד צאדק חאג' יחיא (מרצ):

אתם הצבעתם בעד פינוי – – –

היו"ר ש' וייס:

לי אין בעיה, כי לי אין בעיה להצביע עם ערבים או עם יהודים. אני מתייחס אל כולם כאל בני אדם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אמר חבר הכנסת וייס, ידידי הטוב: היה תקדים.

היו"ר ש' וייס:

בשבילי זה – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא רק שלא היה תקדים – לא היה רבע תקדים.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

הזיכרון שלנו עדיין טרי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני אזכיר לך.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת וליד צאדק. אדוני סגן השר, אני נתתי לך מנה וחצי, אז נא לסכם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני כבר גומר. התקדים שחבר הכנסת וייס מדבר עליו הוא מצב, שבו סיעת מד"ע מנסה להגיש הצעת אי-אמון בנושא ירושלים.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

נכון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יפה. זה היה ב-1995. לא רק שלא הצבענו בעד הצעת האי-אמון – אפילו משא-ומתן לא היה; היתה שיחה אקראית עם בנימין נתניהו – אפילו לא באופן ישיר – בין "אנשים של" ל"אנשים של". כל הכנסת צעקה, מדינה שלמה צעקה, איך זה יכול להיות שבנימין נתניהו מעלה בדעתו להצביע אי-אמון בנושא ירושלים רק כדי להפיל את הממשלה ולשבת כאן בכיסא ראש הממשלה. מה אתם עושים היום? אתם הולכים להצביע. שמעתי גם את חבר הכנסת אהוד ברק וגם את חבר הכנסת יוסי שריד. הרי אנחנו לא הגענו אפילו לשלב של הצבעה.

לכן, לסיכום – ובזה אני רוצה לסיים – אם תעשו את זה, תבגדו כמובן בכל דבר שאומר שאתם נלחמים על נושא שבאידיאולוגיה. ואם אכן זה יקרה, מפלגת העבודה תלך לציבור. נאמר שהממשלה תיפול; אתם תלכו לציבור, והציבור ידע שמה שמעניין אתכם הוא לא אידיאולוגיה, אלא רק כיסאות. ואז הוא גם יאמר את שלו בקלפי, כמובן.

עכשיו – תשובה לחבר הכנסת וליד צאדק.

היו"ר ש' וייס:

לא, אני לא יכול.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מבקש להסיר את ההצעה.

היו"ר ש' וייס:

אתה יכול לבקש להסיר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הוא ביקש להסיר. כבר אין הצעה בכלל. אני השבתי אף-על-פי שאין הצעה.

היו"ר ש' וייס:

חברים, חבר הכנסת שחל החליט את החלטתו, אני מקווה שבתום לב, כי אם הוא היה רואה את הכוכביות הוא בוודאי היה נשאר כאן. אני רוצה להניח, שיש כאן שימוש בכללי משחקי פרלמנטריים, כמו משחק שח-מט; זה חלק מהעניין. חבר הכנסת שחל שיחק את השח-מט שלו וחבר הכנסת זאבי הוסיף את הקריאות שלו, סגן השר סילבן שלום לקח את הפיון ועם הפיון הלכנו להתייעץ עם סגנית מזכיר הכנסת, ואני חושב ששמרנו על הגינות פרלמנטרית. הוויכוח הוא ויכוח פוליטי, ואני לא חושב שצריך לפגוע בחבר הכנסת שחל – הוא השתמש בתקנון כהבנתו, ואתם הגבתם כהבנתכם. מי שניצח כאן הוא התקנון.

עכשיו אני גם לא יכול לאפשר לחבר הכנסת אלון הצעה אחרת, כיוון שבעצם אין הצעה אחרת.

הצעה לסדר-היום

שרפת ספרי תורה בפרדס-חנה

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש את סליחתו של חבר הכנסת אבנר חי שאקי. עכשיו יבוא – יעלה, אני כבר לא אומר, כי הוא כבר עלה. אחרי שהוא עלה – הוא יבוא. שרפת ספרי תורה בפרדס-חנה – הצעה לסדר-היום מס' 3605. השר לביטחון פנים אמור להשיב, אלא אם כן ישיב שר הפנים. מבחינתי – לממשלה יש אחריות קולקטיבית, אין בעיה. בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת הנכבדים, לפני כמה שבועות קרה אסון בפרדס-חנה, בנווה-רותם. בעקבות סכסוך פנימי, בין מה שנקרא ציבור חילוני לבין מה שנקרא ציבור חרדי, הגיעו אנשים לאובדן עשתונות ושרפו ספרי תורה, רחמנא ליצלן, שרפו סידורים, שרפו תפילין, שרפו מזוזות – פוגרום לכל דבר ועניין בתוככי מדינת ישראל. הדעת אינה סובלת שתופעה כזאת תתקיים בכלל, ודאי לא בהמשכיות כזו ובעקשנות כזו, כפי שזה קורה זה שבועות בפרדס-חנה.

האמת היא, שלפני זמן לא רב קראנו על עקירת מזוזות בקריית-גת. ממש בימים אלה קראנו על כך שצילומים פורנוגרפיים הודבקו על חלונות בית-כנסת ברמת-גן. לאמור: המתח בין ציבור דתי לבין ציבור חילוני הולך וגובר.

עליתי לכאן במטרה אחת – לנסות ולהפיג את המתח הזה; לקרוא לכל הצדדים – אינני יודע מי אשם, אינני שופט, אבל אני מניח, לנוכח מה שקראתי ושמעתי, שכל הצדדים עשו שגיאות למכביר. אני קורא מכאן לתושבי שכונת נווה-רותם, חילונים וחרדים, לכל תושבי פרדס-חנה, לעשות מאמץ עילאי להידבר ולמצוא אפשרות לקיום יחד. אין לנו מנוס – עלינו לחיות יחד כאזרחים שווים. הפלורליזם מחייב כיבוד דעת הזולת, גם אם לא להסכים אתה.

אני יודע שהמתח הזה הוא מהבעיות הקשות שלנו, הוא מלווה את המדינה מיום קומה. היתה לי הזכות להקים בכנסת עצמה שדולת חברי כנסת לקידום הבנה בין דתיים לחילונים, וכולי תקווה שאכן נצליח לתרום ולו תרומה צנועה לצמצום הפערים, לקידום הבנה. היום הזה ממש, מייד כשאני מסיים ויוצא מן האולם הנכבד של המליאה, אנחנו מקיימים ישיבה של השדולה ומנסים, במאמץ משותף, למצוא לשון משותפת כדי להפיג את המתח, כדי להגביר הידברות, כדי להגדיל סובלנות, כדי להעמיק הבנה.

אני רוצה לומר שהיו פרובוקציות; היתה שנאת חינוך מרובה; היו האשמות על כפייה דתית ואנטי-דתית – נכונות או לא נכונות, מבוססות או מחוסרות יסוד. אבל דבר אחד אין הדעת סובלת, שקבוצת אזרחים בארץ תוכל לשלול זכותה של קבוצה שנייה להקים שכונה בקרבתה. אין בעלות ומונופולין לשום קבוצה בישראל נגד קבוצה אחרת. על חילונים ללמוד לחיות ליד חרדים ועל חרדים ללמוד לחיות ליד חילונים. צריך לעשות מאמץ עילאי שלא לכפות דעות, שלא לפגוע בכבודם של אחרים, לדעת שדווקא ההידברות והשכנות הטובה הן הערובה הטובה ביותר לקיום היחד ולאותה אחדות נכספת שכולנו רוצים בה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אולי אדוני ידבר גם על – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הדיבורים הרמים על בואו נחלוק, בואו ניפרד – כל המאמרים הללו שחוזרים ומתפרסמים אינם לכבוד לעם כולו, כי הצעות אלה פירושן לפלג את העם, להחליש את העם, לעשות מלחמת תרבות, "קולטורקאמפ", שבאמת עלולה להביא למלחמת אחים. המושג הזה חזר ונשנה כמה פעמים, ואני מבקש מכולם להיות שותפים למאמץ האינטלקטואלי, הפוליטי והמעשי למנוע את האפשרות הנוראה הזאת של מלחמת אחים, חלילה.

אנחנו על סף שנת ה-50 של המדינה; עברנו מכשולים, קשיים, מאבקים, מלחמה איומה. אנחנו בתהליך של שלום, יהי רצון שיעלה יפה, אבל לא יעלה על הדעת שיהיה שלום עם מי שהיו כל השנים אויביו, אם לא נצליח להגיע לשלום אמת בתוכנו. אין שלום חוץ ללא שלום פנים. השכל הישר אומר האלמנטרי שיש לכל חבר כנסת, לכל אזרח בישראל, common sense. את זה. זה זה.

לכן, אני קורא לאיפוק, אני רואה שהאיפוק הוא צו השעה. ואני שמח שקיימנו לא מכבר אוהל בתל-אביב, שהשתתפו בו למעלה מ-1,000 נערים ונערות, תלמידי שביעיות ושמיניות בתיכונים, מחציתם דתיים, מחציתם חילונים, ודנו. היו כמה חברי כנסת מהשדולה של הכנסת, בראשותו של ד"ר טרופר, ראש "גשר", אווירה נפלאה – –

היו"ר ש' וייס:

ראש גשר הוא לא דוד לוי?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גשר – אני כבר יכול לספר. אני נתתי לגשר של דוד לוי את השם, כי פעם הקימותי יחד עם ד"ר טרופר את גשר השני, שהוא גשר בין דתיים לחילונים. המושג "גשר" הוא נפלא. אמרתי שאנחנו זקוקים למהנדסי גשרי לבבות יותר מאשר למהנדסי גשרים. כי גשרים יש בשפע, ברוך השם.

לכן סיכומי הוא פשוט – קריאה לאיפוק, קריאה להבנה, קריאה לישיבת יחד ולהידברות, לא להיפרדות, לא לחלוק ולא להיפרד. די לנו בפילוגים. לכן אני מציע שהדבר יובא בפני ועדת הפנים ואיכות הסביבה, כדי שזה יידון – – –

היו"ר ש' וייס:

לא. אתה מציע במליאה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מציע במליאה.

היו"ר ש' וייס:

אחר כך נראה – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

נכון.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת אבנר שאקי. אדוני שר הפנים, אני מבין שזה אתה בנושא זה. כבודו.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אומנם לא אני הייתי אמור לענות על ההצעה הזאת, אבל אני מתכבד להשיב עליה, מכיוון שאני הייתי מעורב בכל מה שקורה בפרדס-חנה. ניסיתי, במשך הרבה שעות שישבתי עם שני הצדדים, לגשר ולתווך בין הצדדים.

אני לא רוצה להלאות אתכם, אבל בסיכומי של דבר הצעתי הצעת פשרה, ואני חושב שהיא היתה הוגנת; מבחינתי, הוגנת מאוד וגם צודקת. את הצעת הפשרה הזאת, ותיכף אני אפרט את האלמנטים המרכזיים שבה, אימץ הצד הנקרא הצד החרדי, אימצה גם המועצה המקומית לאחר שהיא בדקה את ההיתכנות של ההצעה הזאת. ואכן, שני הצדדים הודיעו בבית-המשפט שהם מאמצים את הצעת הפשרה. הצד של מה שקוראים התושבים החילונים של שכונת נווה-רותם לא הסכים, לצערי, לאמץ אותה, ועכשיו יש איזה הליך של הצעת פשרה חדשה על-ידי כל מיני גורמים שהתערבו בהליך.

הצעת הפשרה שאני הצעתי היא, שכל השלטים שנתלו על-ידי שני הצדדים יוסרו מהשכונה על-ידי שני הצדדים. בית-הכנסת שמוקם בתוך בית ללא היתר שימוש חורג יוצא מהמקום הזה – דרך אגב, קיבלתי אישור ופסק הלכה של הרב עובדיה יוסף להציע את הדבר הזה.

לעניין התלמוד-תורה שנמצא במקום בתוך שלושה קרוונים – במקום קיימות שש כיתות, ביקרתי שם אחרי השרפה. אני הצעתי שבשלב הזה, בוודאי – אפילו בית-המשפט לא נתן הוראה לפנות את התלמידים, את 60 התלמידים שלומדים בקרוונים האלה באמצע שנת הלימודים. לכן אני חושב שהצעתי הצעה תכנונית, שיכולה לפתור את הבעיה גם של היזק הראייה והיזק השמיעה, אם הם קיימים בכלל בשכונה הזאת. הצעתי לחסום כל כניסה מתוך השכונה לתוך המגרש הציבורי הזה, הצעתי לשתול עצים בוגרים שיהוו חיץ בין השטח הציבורי לבין בתי השכונה.

יותר מכך, הצעתי בשלב רחוק יותר, שנתחיל אותו היום, להחליף את המיקום של השטח הציבורי, אני לא רוצה להלאות אתכם בפרטים, אבל על-ידי הרחקת השטח הציבורי מבתי השכונה וקירוב בתי-מגורים שנמצאים בשולי השכונה. הדבר נבדק מבחינה הנדסית על-ידי המועצה המקומית פרדס-חנה, נמצא שהוא ייתכן, והם אכן הציעו זאת כפשרה בהסכמה לבית-המשפט. אני מקווה מאוד שבית-המשפט יאמץ את הפשרה הזאת, כי אני לא רואה פשרה אחרת.

מובן שמיותר לדבר על הדברים או על הכיוון שהולך ומתפתח בשכונה, ולא רק בתוך השכונה הזאת. חברים מהבית הזה ממשיכים, לצערי הרב, בליבוי האש. גם באותו זמן, כשניסיתי לתווך ולגשר, ביקרו שם חברי כנסת שהסיתו והלהיבו את היצרים. השרפה הזאת של ספרי קודש והשרפה של שתי כיתות מתוך שש הכיתות היא תוצאה של אותה הסתה שאנחנו עדים לה, לצערי, בתקופה האחרונה.

אני בהחלט תומך בהצעה של חבר הכנסת המציע, ואני מבין שהוא רוצה לדון בה בוועדה. אני בהחלט מסכים לעניין – – –

היו"ר ש' וייס:

חשבתי שאם הולכים להסדר כזה, אולי תסתפק בהודעה של השר. יכול להיות שבועדה עוד הפעם תתלקח האש.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — — להיפך — — —

היו"ר ש' וייס:

טוב, בסדר. יש הסכמה — בסדר.

שר הפנים א' סויסה:

אני בהחלט מסכים לעניין הזה, ואני מקווה שבועדה נוכל להגיע לאיזו פשרה. אולי אפילו לאמץ את הפשרה שהצעתי, אני חושב שהיא הוגנת. אני מקווה שהוועדה תוכל לאמץ אותה.

היו"ר ש' וייס:

טוב. אנחנו נצביע. אני מודה מאוד לשר הפנים — — —

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

יש למישהו הצעה אחרת? אין. חברים, עוברים להצבעה. יש כאן הסכמה בין בעל ההצעה לבין שר הפנים להעביר את ההצעה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, וזה מה שיהיה. הנושא הוא: שרפת ספרי תורה בפרדס-חנה. אנחנו לא נעביר את השרפה לוועדה, אלא את הפתרון; לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, כמובן.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא יידון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, בטעות ישבתי על כיסאו של חבר הכנסת רביץ.

היו"ר ש' וייס:

אני מודיע שחבר הכנסת רביץ לא היה כאן, אם כי ודאי שהוא היה מצביע בעד. לעומת זאת אני מבקש שיופיע צבי הנדל במקום רביץ, וכך נתקן את הטעות התמה.

הנושא הועבר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לטיפול.

שאלות ותשובות

פיצוי התושבים הגרים ליד התחנה המרכזית החדשה בתל-אביב

חבר הכנסת א' רובינשטיין שאל את שר הפנים ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

ברצוני לשאול:

1. מדוע עדיין לא שולמו פיצויים לתושבים שחיים בסמוך לתחנה המרכזית החדשה בתל-אביב – כמסכם בין החברה שבבעלותה התחנה המרכזית החדשה, בבעלות מרדכי יונה, ובין עיריית תל-אביב?

2. אילו פעולות ננקטות כדי לצמצם את הנזקים שנגרמים לתושבים אלה?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בטרם אשיב ברצוני להתנצל על העיכוב בתשובה על השאלתא, אשר נבע מהצורך לקבל תשובות מגורמים רבים ומתיאום ובדיקת התשובות.

1-2. כפי שעולה מהשאלתא, עניין הפיצויים לתושבי התחנה המרכזית הוא בתחום אחריותה של הוועדה המקומית הן מכוח ההסכמים שבינה לבין יזם התוכנית והן מכוח סעיף 197 לחוק, הקובע כי תשלום פיצויים בגין פגיעה תכנונית הוא באחריות הוועדה המקומית. בנסיבות אלו פנינו לוועדה המקומית לקבל את תשובתה, ובשל כך, בין היתר, התעכבה תשובתנו.

מתשובת הוועדה המקומית תל-אביב עולה, כי במסגרת הסכם שנחתם בין יזם התחנה המרכזית לבין העירייה חויב היזם בביצוע טיפול אקוסטי לדירות הנפגעות וכן בתשלום פיצויים, אם יידרש, כתוצאה מהפעלת התחנה.

החרמת תעודות זהות מתושבי מזרח-ירושלים

חבר הכנסת ס' טריף שאל את שר הפנים ביום י"ז באדר ב' התשנ"ז (26 במרס 1997):

נודע לי כי משרד הפנים החרים מתחילת 1996 853 תעודות זהות של פלסטינים תושבי מזרח-ירושלים. כמו כן, שולל משרד הפנים את זכות התושבות בירושלים מפלסטינים הגרים בפרברים מחוץ לעיר.

רצוני לשאול:

1. מדוע נוקט משרד הפנים פעולה שכזו?

2. האם ננקטת מדיניות שווה לכל התושבים בעניין זה?

3. האם תשונה מדיניות זו?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. הנושא היה בדיונים בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת בראשותך ובשיחות שקיימנו בעל-פה, ועל כן הניחו במשרדי שאין מקום להשיב גם על השאילתא.

לגופו של עניין, פעולותינו נעשות בהתאם להוראות החוק, והן באות למלא מטלות שהחוק מטיל עלינו. החוק חל על כולם, ללא הבדל מקום גיאוגרפי או ארץ מוצא. גם במסגרת החוק הגמשנו עניינים על מנת לפתור בעיות בנושאים הומניטריים, בעיות של סטודנטים ועוד.

לאור האמור לעיל, ברור שאין מדובר במדיניות אלא בשמירת החוק ובאכיפתו.

מערכות הביוב ביישובים הערביים

חבר הכנסת ו' צאדק חאג'ל-יחיא שאל את שר הפנים ביום י"ח באדר ב' התשנ"ז (27 במרס 1997):

העדר מערכת ביוב במספר רב של כפרים ערביים היא בעיה אופיינית קשה במגזר הערבי, הגורמת להשלכות סביבתיות ובריאותיות קשות. העיר שלי, טייבה, המונה יותר מ-25,000 תושבים, היא דוגמה לכך.

רצוני לשאול:

1. האם קיימת תוכנית להקמת מערכות ביוב בכפרים הערביים, לרבות בטייבה?

2. בכמה מהכפרים הערביים קיימת מערכת ביוב?

3. מה נעשה עד היום בנדון?

שר הפנים א' סויסה:

אני מפנה את תשומת לבו של חבר הכנסת השואל לכך שנושא הביוב מטופל על-ידי המשרד לתשתיות לאומיות, ולא על-ידי משרד הפנים. מכיוון שהשאילתא טופלה על-ידינו, אני מתכבד להשיב עליה.

3-1. בפברואר 1997 נקבע סופית מיקום המתקן האזורי לחיבור שפכי טייבה.

עיריית טייבה עמדה בהתחייבותיה ושילמה את החלק היחסי ברכישת הקרקע ובתשלומי תכנון.

בדצמבר 1997 נקבעה ישיבה במנהלה הארצית למים ולביוב לשחרור תקציבים ולפרסום מכרזים לביצוע המתקנים.

בעיריית טייבה כבר הוקמה ועדה מיוחדת, שחבריה חברי עיריית טייבה, לטיפול בנושא ביצוע ביוב בכל רחבי העיר, ובימים הקרובים תתחיל הוועדה בפעילות אינטנסיבית.

כל התוכניות לקווים פנימיים, חיצוניים ומאספים מתוכננות ומאושרות, ובקרוב תתחיל העירייה בביצוע הפרויקט.

ביתר היישובים הערביים במחוז המרכז קיימת מערכת ביוב מסודרת. בזמר עדיין אין מערכת ביוב, אך יש תוכנית לחיבור למתקן אזורי במסגרת איגוד ערים "עירון" לביוב.

היו"ר ש' וייס:

כבודו, יש שאלה נוספת. בבקשה, חבר הכנסת וליד צאדק.

וליד צאדק חאג' - יחיא (מרצ):

אדוני השר, תודה רבה על התשובה, אבל אני רוצה להסב את תשומת לבך ואת תשומת לב הבית לכך, שכפרים רבים עדיין לא מחוברים למערכת הביוב. מערכת הביוב היא – אני לא רוצה להגיד – – אבל היא באמת צורך חיוני בכל התשתיות של העיריות ושל המועצות המקומיות, כי זה מעכב סלילת כבישים, זה מעכב וזה ממרמר את חייהם של האנשים.

אני אישית, כתושב טייבה, כאשר אני הולך להתקלח אני באמת סופר את הטיפות שנופלות עלי, כיוון שאני יודע שזה ידרוש את פיניו של בור הסופגין ואת סילוקו מהמקום.

אני חושב שהגיע הזמן שזה יתפוס מקום גבוה בסדר העדיפויות – –

היו"ר ש' וייס:

תודה.

וליד צאדק חאג'–יחיא (מרצ):

– – של האנשים האחראים לעיריות, וגם במשרד הפנים ובמשרד לתשתיות לאומיות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אני בהחלט מקבל את ההערה. אני חושב שמצב התשתיות במגזר הערבי הוא באמת ברמה נמוכה יותר מאשר במגזר היהודי, אבל, אני אומר את מה שכבר אמרתי פעמים רבות. אני חושב שהמגמה שלנו, של משרד הפנים, לפחות – בשנים האחרונות יש גידול מתמיד, ואנחנו ממשיכים באותו כיוון, בהגדלת כל תקציבי הפיתוח. אני בהחלט תומך במה שאתה אומר, ואני אעשה כל מה שביכולתי, במסגרת המשרד שלי, כדי להמשיך באותו כיוון. אדרבה, להמשיך ולהגדיל את התקציבים המיועדים במיוחד לתשתיות במגזר הזה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני שר הפנים, אני מודה לך מאוד.

הריסת בית בסילואן

חבר הכנסת א' סעד שאל את שר הפנים ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

בתאריך 28 במאי 1997 הרסה עיריית ירושלים עוד בית בסילואן, אף שיש בידי בעל הבית צו מבית-המשפט האוסר על העירייה להרוס.

רצוני לשאול:

1. האם כך פותרים מצוקת הבנייה?

2. מדוע לא יפעל משרדך להעניק תוכנית מיתאר מורחבת על מנת לסיים את מצוקת הדיור?

שר הפנים א' סויסה:

2-1. אכיפת החוק היא מטרה בפני עצמה, ומיותר להסביר את חשיבות העניין. מצוקת דיור או אחרת אינה מצדיקה עבירה על החוק. היא אמורה לקבל פתרונות בדרכים ובכלים שנתן החוק. לסילואן יש תוכנית מיתאר מאושרת, וכל בנייה בתחום הכפר חייבת להתאים לכללים ולמסגרות שקבעה אותה תוכנית. במקום להרחיב את "הקו הכחול" של התוכנית, שממילא לא ניתן, אפשר למשל להגדיל את צפיפות הבנייה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סעד, שאלה נוספת.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אני מודה לך על תשובתך. אני לא רוצה להיכנס עכשיו לוויכוח על השאלה מה זו בנייה לא חוקית, בנייה בלי רשיון. אבל, במצב הקיים, בעל הבית קיבל צו מבית-המשפט שלא להרוס את הבית שלו, ואף-על-פי-כן הרסו אותו. איך אתה מסביר את זה?

היו"ר ש' וייס:

כבוד השר, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אני לא מעלה על דעתי, שקיים צו של בית-משפט שמונע הריסת בית ומישהו הרס אותו.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אני אראה לך.

שר הפנים א' סויסה:

אני רוצה לומר: כפי שאתה יודע, יש יחידת פיקוח במשרד הפנים ויש יחידות פיקוח בעירייה. בעיקרון, אנחנו, משרד הפנים, לא פועלים בירושלים בתוך הכפרים. אנחנו עשינו איזו חלוקת עבודה, על מנת שנוכל למלא את המטלות שמוטלות עלינו; זאת אומרת, על משרד הפנים ועל העירייה, בצורה סבירה. אני משער, שאם נעשה משהו, אולי נעשה בעירייה. אם תעביר לי את הפרטים הספציפיים של המקרה – את שם בעל הבית ואולי את מספר הבית – אני מוכן לבדוק את זה עם עיריית ירושלים ולהעביר לך התייחסות מסודרת יותר.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לשר הפנים. השר יואיל בטובו להשיב על שאילתא מס' 1348, של חבר הכנסת אלול; לפרוטוקול.

הריסת בתי בדואים בנגב

חבר הכנסת ר' אלול שאל את שר הפנים ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

לאחרונה התפרסמו ידיעות על הריסת בתי בדואים בנגב.

רצוני לשאול:

1. כמה צווי הריסה תלויים ועומדים נגד תושבים ביישובים הלא-מוכרים בנגב, וכמה מתוכם הוצאו בשנה האחרונה?

2. כמה צווי הריסה בוצעו בשנה האחרונה וכמה בוצעו בשנתיים שלפניה?

3. כמה קנסות הוטלו על תושבים בדואים בנגב בגין עבירות על חוקי התכנון והבנייה, כמה בגין ביזיון בית-המשפט לאחר שלא בוצעו צווי ההריסה, ומה היו הכנסות המדינה בשלוש השנים האחרונות מקנסות אלו?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מספר צווי ההריסה התלויים ועומדים נגד התושבים ביישובים הלא-מוכרים הם כ-230 צווים. מתוכם הוצאו בשנת 1997 כ-70 צווים.

2. בשנת 1997 בוצעו כ-57 צווי הריסה, ובשנים 1995-1996: 370 צווים.

3. סך כל ההכנסות בשלוש השנים 1995-1997 – כ-1,027,000 ש"ח; מתוכם: כ-475,000 ש"ח על הפרת צו בית-משפט.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו יש לנו כאן בעיה קטנה, ואני אנסה לפתור אותה. חבר הכנסת דהאמשה, ברוב סערה, הוצא מן האולם על-ידי סגן היושב-ראש דוד טל. מובן שאני לא יכול להחזיר אותו לאולם, כי לא מקובל שיושב-ראש אחד מוציא והשני מחזיר. לעומת זאת, אני יכול לבקש ממך שתשיב על השאילתא שלו, אף שהוא לא באולם, אלא בפאתי האולם. אחר כך נראה מה יהיה הלאה. זהו פתרון ביניים.

סלילת כביש בבית-הקברות המוסלמי "אל-קסאם" בנשר

חבר הכנסת ע' דהאמשה שאל את שר הפנים ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

עיריית נשר החליטה לסלול כביש בבית-הקברות המוסלמי "אל-קסאם" בנשר, ולאחרונה החלו בעבודות להכשרת השטח.

רצוני לשאול:

1. האם ינקוט משרדך צעדים המתאימים למניעת חילול כבוד המתים במקום?

2. מה ייעשה בנדון?

שר הפנים א' סויסה:

מאחר שאנחנו גם סמוכים לפורים, ובפורים יש מושג שנקרא: "סמוך ונראה", אז בהחלט אני מתכבד להשיב לשאילתא.

מדובר בבעיה שהתעוררה בעיריית נשר.

1. עיריית נשר, כפי ששמרה בעבר כן תשמור בהווה ובעתיד על כבוד המתים.

2. עיריית נשר מקיימת כל העת מגעים שוטפים עם הנוגעים בדבר, לרבות ראשי ערים ונכבדים מהמגזר הערבי, כדי למצוא פתרון לשביעות רצון כל הצדדים.

מאז כתיבת התשובה כבר היו התפתחויות נוספות בעניין הזה: גם נחתם הסכם בין עיריית נשר לבין הצדדים, ונדמה לי שאפילו חבר הכנסת דהאמשה היה צד להסכם הזה. גם בשבוע האחרון, ביום ראשון האחרון, התקיימה בבוקר ישיבה אצל ראש הממשלה, בהשתתפות שבעה שרים מהממשלה, שכולם דנו בנושא הזה של תוואי הכביש. בסיכום הישיבה הודיע ראש הממשלה, שבתוך ימים מספר הוא ימנה צוות שרים. אני הצעתי, שימנה את שר התחבורה ואת שר התשתיות הלאומיות, שאמורים לשאת בהוצאות של שינוי תוואי הכביש. אני מקווה, שהם אכן ימונו. הם אמורים למצוא פתרון. בכל אופן, מבחינתי, אם יימצא פתרון – פתרון הנדסי, שיוכל להסיט את הכביש מתוך בית-הקברות – אני תומך בפתרון הזה.

אבל אנחנו צריכים להבין ולדעת, שיש צו של בית-המשפט לסלול את הכביש בתוואי שלו; דהיינו בתוך בית-הקברות. אבל במקרה זה אני אפילו תומך בהליכה לקראת פתרון הבעיה, ואם אפשר להסיט את תוואי הכביש, הייתי מסיט אותו.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה. השר ישיב לפרוטוקול על שאילתא מס' 1487 של חבר הכנסת דרעי, על שאילתא מס' 1522 של חבר הכנסת יורי שטרן, על שאילתא מס' 1525 של חבר הכנסת שמואל הלפרט, על שאילתא מס' 1526 של חבר הכנסת דוד ראם, על שאילתא מס' 1527 של חבר הכנסת גולדמן, על שאילתא מס' 1561 של חבר הכנסת הנדל, על שאילתא מס' 1570 של חבר הכנסת אזולאי, על שאילתא מס' 1618 של חברת הכנסת סופה לנדבר, וגם על שאילתא מס' 1519 של חבר הכנסת יצחק וקנין. כך גם ייעשה עם שאילתא מס' 1635 של חבר הכנסת דוד טל, עם שאילתא מס' 1636 של חבר הכנסת יצחק כהן, עם שאילתא מס' 1663 של חבר הכנסת אריה דרעי ועם שאילתא מס' 1766 של חבר הכנסת סלומינסקי.

החזרת תשלומים שנגבו על-ידי עיריית ירושלים

חבר הכנסת א' דרעי שאל את שר הפנים ביום ד' בתמוז התשנ"ז (9 ביולי 1997):

במענה על שאילתא מס' 1072 אישרת, שעיריית ירושלים גבתה מים מעבר לצריכה, והיא פועלת לתיקון העניין "על-ידי פריסת תשלומים לחיובים". רצופות בזה השאילתא והתשובה.

רצוני לשאול:

1. באילו סכומים מדובר?

2. מדוע לא יוחזרו הכספים שנגבו כאמור?

3. התואיל להשיב גם על שאלות 3 ו-4 בשאלתא המקורית לגבי רשויות אחרות ופעילות משרדך בעניין זה?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. אומדן הסכומים בגין צריכת מים, שחלקם הגדול כבר הוחזר, מגיע לכמה עשרות אלפי ש"ח בלבד.

הצרכנים שלא פנו לעירייה ומגיע להם החזר, יקבלו בימים הקרובים את ההחזרים לפי תוכנית מחשב מיוחדת שפותחה לצורך זה.

בימים אלה יוצא לרשויות חוזר מנכ"ל בעניין.

הפקדת כסף בעבור הזמנת קרובים או מכרים ממדינות חבר העמים

חבר הכנסת י' שטרן שאל את שר הפנים ביום י"א בתמוז התשנ"ז (16 ביולי 1997):

נודע לי, כי משרד הפנים מחייב את המזמינים את קרוביהם או מכריהם מחבר העמים להפקיד 5,000 ש"ח – סכום שאינו בר-השגה למשפחות עולים רבות.

רצוני לשאול:

1. מדוע החליט משרדך על מדיניות זו?

2. לגבי אילו מדינות נוספות נדרש סידור דומה?

3. האם אין זה פוגע בזכויות האזרחים יוצאי חבר העמים, כאשר בהזמנת קרוביהם הם נדרשים להפקיד כסף?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. המדיניות מתייחסת רק למי שאינו זכאי חוק השבות, והיא נקבעה לאור הניסיונות הרבים הנעשים על-ידי אזרחים זרים להגיע ארצה למטרת עבודה ושהייה בלתי חוקית. חובה זו חלה לא רק על תיירים מחבר המדינות.

3. אני בהחלט מודע לטרחה שהדבר גורם, אבל באיזון בין האינטרסים השונים, נראה לנו צודק לפעול כך. בכל אופן, חובת הפקדת הערבות בוטלה לתקופה מסוימת שבה נבדוק את השפעות ההחלטה.

גביית ארנונה במגזר הערבי

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר הפנים ביום י"א בתמוז התשנ"ז (16 ביולי 1997):

נמסר לי, כי קיימת בעיה של גביית מסי ארנונה ומסים עירוניים אחרים במגזר הערבי, וכי נרשמו במגזר זה חובות עקב אי-תשלום במאות מיליוני ש"ח.

רצוני לשאול:

1. מה הוא הפער בין המגזר היהודי לערבי בממדי הגבייה?

2. מה היא הסיבה לפער זה?

3. מה ייעשה כדי לתקן את הפער ולהעמיק את הגבייה כנדרש?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. שיעורי הגבייה במגזר הערבי נמוכים משיעורי הגבייה במגזר היהודי. אומנם, המצב הסוציו-אקונומי במגזר זה נמוך, אבל אינו מצדיק גבייה נמוכה.

3. משרד הפנים מתנה כל סיוע כספי לרשויות המקומיות בהעמקת הגבייה בארנונה ומים, וכמובן – החיוב מחושב בהכנסה ומקוזז ממענק האיזון שמשרד הפנים מעביר לרשויות המקומיות.

רישום תאריך לידה בתעודות הזהות של יוצאי צפון-אפריקה

חבר הכנסת ד' ראם שאל את שר הפנים ביום י"א בתמוז התשנ"ז (16 ביולי 1997):

לאלפים מיוצאי צפון-אפריקה שעלו בשנות ה-50 לא רשום תאריך לידה בתעודת הזהות, משום שהסוכנות לקחה את דרכניהם.

רצוני לשאול:

1. האם ומתי יירשמו תאריכי לידה על סמך תעודות הנמצאות ברשות הסוכנות?

2. האם תבוטל גביית תשלום עבור שירות זה?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. משרד הפנים החל בהפעלת נוהל חדש, שמאפשר קבלת תצהיר של תושב בקשר ליום ולחודש הלידה, ורואה בכך השלמת פרטים. בכל מקרה שאין בו רישום על שנת הלידה חייב המבקש להמציא תעודה ציבורית שתאמת את בקשתו. השירות ניתן ללא גביית תשלום.

רישום תאריך לידה בתעודות הזהות של יוצאי צפון-אפריקה

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את שר הפנים ביום י"א בתמוז התשנ"ז (16 ביולי 1997):

בארכיון הסוכנות כ-20,000 דרכונים, בעיקר של עולים מצפון-אפריקה, שעלו לארץ לפני 40 שנה. עקב כך, בתעודת הזהות של העולים לא מופיע תאריך הלידה המלא.

רצוני לשאול:

1. האם יתקן משרד הפנים לאלתר את העוול שנגרם לאותם אנשים?

2. האם יוענק פיצוי כספי על הנזק שנגרם עקב זאת?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בתחילת חודש דצמבר יצא נוהל המורה ללשכות למינהל האוכלוסין להתייחס לעניין כאל השלמת נתונים ולא כאל תיקון גיל. מדובר אך ורק על השלמת יום הלידה וחודש הלידה, אין מדובר על שנת הלידה.

2. פרשיית הדרכונים אינה קשורה למשרד הפנים; יש לפנות לסוכנות ולבקש את תגובתם.

הקפאת צווי הריסה במזרח-ירושלים

חבר הכנסת צ' הנדל שאל את שר הפנים ביום כ"ב באלול התשנ"ז (24 בספטמבר 1997):

במסמך של משרד הפנים מ-22 ביוני 1997 דווח על 64 תיקים שבהם הגיע מועד ביצוע ההריסה של בנייה לא חוקית במזרח-ירושלים וביצוע ההריסות טרם יצא לפועל.

רצוני לשאול:

מה היא הסיבה לאי-אכיפת צווי ההריסה?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

צווי הריסה בירושלים נאכפים. מדי פעם, עקב חוסר יכולת המשטרה להקצות כוחות אבטחה לביצוע ההריסה, מתעכבות הריסות ונדחות למועדים מאוחרים יותר.

אי-הקצאת מבנה לקייטנה דתית בקריית-ביאליק

חבר הכנסת ד' אזולאי שאל את שר הפנים ביום י"ח בתמוז התשנ"ז (23 ביולי 1997):

רצופה בזה ידיעה, כי ראש עיריית קריית-ביאליק, דני ז'ק, מסרב להקצות מבנה להפעלת קייטנה לכ- 80 ילדים דתיים ומונע את קיומה. ז'ק, שלא נתבקש אף להקצות כספים, נימק את סירובו בחשש שהעיר תהפוך לדתית.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. התפעל להקצות מבנה לקייטנה?

3. האם קייטנות אחרות קיבלו מימון, וכמה?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. ראש העירייה טוען כי לא מנע קיום קייטנה. עם זאת, הציע ראש העירייה, שכל הילדים שמדובר בהם ייקחו חלק בקייטנה העירונית וינתן להם כל השירות הנדרש, תוך התחשבות בעובדה שאלה ילדים דתיים.

העירייה מקיימת קייטנה עירונית ואינה משתתפת בקייטנות אחרות, אם בכלל קיימות כאלה.

אם נכונות ההתבטאויות המופיעות בעיתון, אני רואה את הדברים בחומרה, ואני מתכוון לפנות לראש העירייה כדי להבין את עמדתו.

נוהלי ביקורים של תושבי ברית-המועצות בארץ

חברת הכנסת ס' לנדבר שאלה את שר הפנים ביום י"ח בתמוז התשנ"ז (23 ביולי 1997):

מפניות רבות של יוצאי ברית-המועצות הובא לידיעתי, כי הותקנו נהלים חדשים בנוגע לביקורי תושבי ברית-המועצות את קרוביהם בארץ. מדובר, על-פי הפניות, בהגדלת הפיקדון המוטל על המבקרים ובדחיית מועד ההחזרה שהיה נהוג.

רצוני לשאול:

האם אכן הותקנו תקנות חדשות הנוגעות לגובה הפיקדון שיש להפקיד בעת ביקור תושב ברית- המועצות בארץ ולמועד החזרתו?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

על מנת להקל ולייעל את הליך הביקור של תיירים, הנחיתי לבטל את הצורך בהפקדת ערבות בנקאית על-ידי המזמינים.

בחודשים הקרובים נעקוב אחר התפתחויות ההחלטה והשפעותיה, ובהתאם לכך נחליט על דרך התייחסותנו לנושא.

ערעורים על החלטות ועדות מקומיות לתכנון ובנייה

חבר הכנסת י' וקנין שאל את שר הפנים ביום י"ח בתמוז התשנ"ז (23 ביולי 1997):

ממקרה ספציפי שהובא לידיעתי עולה, כי גם בוועדה המחוזית לתכנון ובנייה וגם בבית-המשפט לא ניתן לערער על החלטות הוועדות המקומיות לתכנון ובנייה.

רצוני לשאול:

1. האומנם כן?

2. מי אמור לסייע לאזרח שנפגע מהחלטת ועדה מקומית לתכנון ובנייה?

3. האם הוועדה המחוזית אמורה לבקר את הוועדה המקומית?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, כפי שתוקן בתיקון מס' 43, קובע מנגנוני ערעור על החלטות ועדות מקומיות.

על החלטת ועדה מקומית, או רשות רישוי מקומית שלא לתת היתר בנייה, או לתיתו בתנאים, וכן על החלטה לדחות התנגדות לבקשה להקלה או לשימוש חורג ניתן לערור לוועדת ערר.

כמו כן, ניתנת זכות ערעור לוועדת ערר על החלטת ועדה מקומית לאשר או שלא לאשר תוכנית בסמכות ועדה מקומית, או לדחות התנגדות שהוגשה לאותה תוכנית.

על המלצת ועדה מקומית בעניין הפקדת תוכנית בסמכות ועדה מחוזית ניתן להשיג בפני הוועדה המחוזית.

השבת הדרכונים שבמרתפי הסוכנות לבעליהם

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר הפנים ביום כ"ה בתמוז התשנ"ז (30 ביולי 1997):

נוכח גילוי "הארץ" על הימצאות של יותר מ-20,000 דרכונים של עולים מארצות המזרח כמו מרוקו, תוניסיה ועוד במרתפי הסוכנות היהודית, רצוני לשאול:

1. האם יפעל משרדך להשבת הדרכונים?

2. מה נעשה עד כה בנדון?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. העניין אינו בתחום הטיפול והאחריות של משרד הפנים, כי אם, כפי שנאמר בשאלתא, באחריות הסוכנות היהודית. כפי שפורסם, החלה הסוכנות במבצע החזרת תעודות המסע והדרכונים.

מפגע תברואי באשדוד

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר הפנים ביום כ"ה בתמוז התשנ"ז (30 ביולי 1997):

תושבי קריית-חרדים ברובע ג' באשדוד קובלים נגד העירייה על שאינה פועלת לסלק את ערמות הלכלוך והצמחייה סביב השכונה, שהפכו מוקד לנחשים ולמזיקים נוספים. כמה ילדים הוכשו לאחרונה ונזקקו לטיפול רפואי. רצופה בזה ידיעה בנושא.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם תפעל העירייה להגנת התושבים?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. אצטט את התייחסותה של עיריית אשדוד, העונה לדעתי על השאלות:

"עם קבלת הודעה על המפגע, שלחתי מייד טרקטור שניקה את השטח בצמוד לבניין המגורים, ולאחר מכן נסעתי עם מר יוסי לרר – מנהל אגף הנטיעות והפיתוח – ונפגשנו בשטח עם המתלונן.

"בהגיענו לשטח ראינו צמחייה, עצי שיטה, וכמה ערמות קטנות של פסולת בנייה ופסולת אחרת, שהושלכה על-ידי הדיירים המתגוררים בסמוך.

"לאחר הפגישה בשטח, מנהל הנטיעות שלח טרקטור וניקה את כל השטח (כולל את עצי השיטה שהיוו מפגע לסביבה). עם סיום עבודות הטרקטור, השטח נראה נקי והמפגע חוסל."

פיקוח עיריית ירושלים על הפעלת מועדון

חבר הכנסת א' דרעי שאל את שר הפנים ביום כ"ה בתמוז התשנ"ז (30 ביולי 1997):

השבועון "יום ליום" מגלה – רצוף בזה צילום הידיעה – כי מועדון הפועל בפאתי שכונת גבעת-שאול בירושלים ביצע לכאורה עבודות בנייה וסלילה ללא אישורים, והוא מהווה מטרד בשל הפעלת מוזיקה בשעות הלילה, גם בליל שבת, מעבר למידה המותרת.

רצוני לשאול:

1. האם הרחבת המקום וסלילת הכביש לאחרונה קיבלו את האישורים העירוניים?

2. האם תפעל עיריית ירושלים למנוע חריגה מהאישורים?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. מעיריית ירושלים נמסר לנו, שעל בסיס הנתונים שבשאלתא אין כל דרך לאתר את המקום.

לעיריית ירושלים לא ידוע על שום מועדון שהרחיב או סלל כביש באזור המדובר. אם נקבל פרטים יותר מדויקים, נשמח לבדוק כל דבר לגופו של עניין.

בנייה פלסטינית לא חוקית על שטח המיועד לשכונה יהודית

חבר הכנסת נ' סלומינסקי שאל את שר הפנים ביום כ"ב באלול התשנ"ז (24 בספטמבר 1997):

ב"הארץ" מ-4 ביולי 1997 נכתב, כי הערבים בונים בנייה לא חוקית בשטח המיועד, לפי תוכניות עיריית ירושלים, לשכונה יהודית חדשה בשם "שער מזרח".

רצוני לשאול:

1. האם ידיעה זו נכונה?

2. מה יעשה משרדך בעניין בנייה לא חוקית זו והחזרת השטח לייעודו המקורי?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. במזרח-ירושלים קיימת בנייה בלתי חוקית בהיקפים גדולים, והרבה פעמים; זו בנייה מכוונת, הבאה לקבוע עובדות בשטח.

משרד הפנים – דרך הוועדה המקומית, ובכוחות עצמיים – מבצע פעולות אכיפה רבות על מנת למנוע, בשלב מוקדם ככל האפשר, בנייה בלתי חוקית.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו אנחנו עוברים קצת לתשובות של ממש. אדוני ישיב כאן על שאילתא מס' 1824, של חבר הכנסת גדעון עזרא, בנושא קריאת רחוב בכפר-קרע.

קריאת רחוב בכפר-קרע על שם עז-אל-דין אל-קסאם

חבר הכנסת ג' עזרא שאל את שר הפנים ביום ה' בחשוון התשנ"ח (5 בנובמבר 1997):

נודע כי בכפר-קרע יש רחוב הקרוי על שמו של עז-אל-דין אל-קסאם.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. מה משרדך עושה בנדון?

3. מה היא מדיניות המשרד במקרים כאלו?

שר הפנים א' סויסה:

מדובר בקריאת רחוב בכפר-קרע על שם עז-אל-דין אל-קסאם. קודם כול, אני מאמת את האינפורמציה שהביא לנו חבר הכנסת גדעון עזרא. זה אכן קיים. הרחוב הנזכר לעיל היה אחד מבין 44 רחובות שקיבלו שמות בכפר-קרע עוד ביולי 1996, לפני שנושא זה עלה לכותרות.

מועצת כפר-קרע סבורה, שהחוק אינו אוסר קריאת שמות לרחובות, ובמידה שהחוק אוסר, הם מוכנים לנהוג בהתאם להוראות החוק. עם זאת, קיימת חוות דעת משפטית המצביעה על אפשרות שיש בעניין משום חשש להסתה ולהמרדה.

כדי להכריע בעניין, העברתי את הנושא לטיפולו של היועץ המשפטי לממשלה, ואני מאוד מקווה שבימים הקרובים אוכל לקבל את חוות דעתו. דרך אגב, קיבלתי מספר חוות דעת, שלי אישית היה קשה להכריע ביניהן, ולכן פעלתי כפי שפעלתי.

אבל, מעבר להיבט המשפטי נראה לי שהרשות המקומית נקטה צעד לא חכם, בלשון המעטה, והייתי מצפה ששם הרחוב ישונה. אני גם מקווה לפנות לראש הרשות ולשוחח אתו על העניין הזה, כדי לפתור את הבעיה לא בהיבט המשפטי אלא בהיבטים אחרים, שקטים יותר.

אברהם פורז (מרצ):

— — — אדוני השר

היו"ר ש' וייס:

לא. סליחה, זה לא נושא לקריאות ביניים.

אברהם פורז (מרצ):

יש רחוב על שם שלמה בן-יוסף, שביצע פיגוע.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, אבל אלה שאילתות.

אברהם פורז (מרצ):

הם עושים אותו דבר.

שר הפנים א' סויסה:

כפי שאמרתי, אני לא הייתי רוצה לראות דברים כאלה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עזרא, יש לך שאלה נוספת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — ולא נגד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, שאלות זה ממש לא נושא לקריאות ביניים. אנה אנו באים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עז-אל-דין אל-קסאם נלחם בבריטים – – –

היו"ר ש' וייס:

בסדר. עכשיו חבר הכנסת גדעון עזרא.

חבר הכנסת דראושה, בשאלות אנחנו לא עושים – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה זה "שאלה"? זה יסכן את ביטחון ישראל?

היו"ר ש' וייס:

בשאלות אנחנו לא עושים קריאות ביניים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הרבה יהודים אחרים – – –

היו"ר ש' וייס:

בשאלות אנחנו לא עושים קריאות ביניים. זהו. אדוני, בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני מודה לשר על תשובתו, וזה בהחלט מספק אותי. אבל אני רוצה להעיר כאן, שמשום-מה אלו שהם בעד הנצחת זכרו של עז-אל-דין אל-קסאם הם האנשים שעושים כל מה שאפשר נגד הד"ר גולדשטיין.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

כדאי שנהיה כולנו יד אחת נגד שני הצדדים בעת ובעונה אחת. אי-אפשר לדרוש הזזת קברו של האחד ולהשאיר את קברו של האחר.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני שר הפנים.

שר הפנים א' סויסה:

רבותי ---

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

חברים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

איזו השוואה? הוא נלחם בבריטים.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

מה אתה משווה?

היו"ר ש' וייס:

אלי, תן להם קצת להתקוטט.

שר הפנים א' סויסה:

אני אסכם.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא לא נלחם ביהודים — — —

שר הפנים א' סויסה:

חבר הכנסת דראושה — — —

היו"ר ש' וייס:

לא. תן להם להוציא קצת אנרגיות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא נלחם בבריטים.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, זהו. עכשיו שר הפנים.

שר הפנים א' סויסה:

חבר הכנסת דראושה, כפי שאמרתי – במקרים כאלה עדיף להיות חכם. אני מציע: תנו לי את ההזדמנות לטפל בעניין הזה. אני רוצה לומר לכם, שכבר אחרי המקרה הזה עלתה הצעה לקרוא שם רחוב על שם יחיא עיאש. לכן אני מציע שנטפל בעניין בשקט.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני, זה שונה.

שר הפנים א' סויסה:

לא משנה. בואו לא נקשור אחד לשני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש שוני.

שר הפנים א' סויסה:

אני מאוד מקווה שאוכל לפתור את הבעיה בדרך שקטה.

אי-קבלת בקשות לאיחוד משפחות

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר הפנים ביום ה' בחשוון התשנ"ח (5 בנובמבר 1997):

לאחרונה מסרבות לשכות משרד הפנים לקבל בקשות מתושבי ישראל הלא-יהודים לאיחוד משפחות. המבקשים מופנים להגיש בקשות בקונסוליה הישראלית במקום שבו נמצאים בן או בת הזוג. בקונסוליות נאמר להם להביא אישור להגשת בקשה ממשרד הפנים, וחוזר חלילה.

רצוני לשאול:

1. האם הנתונים נכונים?

2. למי מבקשי איחוד משפחות צריכים לפנות כדי להתאחד עם יקיריהם?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בטרם אשיב לגוף השאילתא רצוני לציין, כי ככלל, אדם השווה בארץ כחוק ומבקש להזמין את בן או בת זוגו לשהות בארץ, יגיש בקשה בלשכת משרד הפנים אשר באזור מגוריו, בליווי האישורים הנדרשים. בקשתו תיבחן בהתאם לכללים שנקבעו, והודעה על כך תימסר למבקש. אם תאושר הבקשה, תועבר האשרה לקונסוליה במקום מגורי המוזמן בחוץ-לארץ.

1. כאמור, הנתונים אינם נכונים.

2. המזמין השווה בארץ כחוק יפנה ללשכת משרד הפנים במקום מגוריו.

המועצה המקומית פרדס-חנה-כרכור

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שר הפנים ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

נוכח הפרסומים בדבר הגירעון הכספי שנתונה בו המועצה המקומית פרדס-חנה-כרכור, השביתה הכללית המתמשכת של עובדי המועצה, שיתוק מערכת החינוך יותר מעשרה ימים ועצירת כל פעולות הפיתוח והתשתית במקום – רצוני לשאול:

האם נשקל למנות לאלתר ועדה קרואה לניהול ענייני המועצה המקומית פרדס-חנה-כרכור?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הפנים מודע למצבה המוניציפלי והכספי של פרדס-חנה-כרכור.

בחוודש האחרון סייע משרד הפנים למועצת פרדס-חנה, ואישר למועצה המקומית מענק כספי בסך 1,800,000 ש"ח והלוואה בסך 1,500,000 ש"ח. כתוצאה מהסיוע הכספי הסתיימה השביתה והעובדים חזרו לעבודה תקינה.

ראש מועצת פרדס-חנה התחייב להגיש למשרד הפנים תוכנית הבראה והתייעלות. משרד הפנים יבדוק את תוכנית ההבראה של מועצת פרדס-חנה – כרכור ויעקוב אחר ביצועה ויישומה.

עם זאת עלי לציין, כי נושא ועדה קרואה במקום ניהול הרשות על-ידי נבחריה נחשב לצעד הקיצוני ביותר. דבר זה נעשה על-ידי המשרד בזהירות, ולאחר שאנו לומדים את הנושא ומגיעים למסקנה, כי אין יכולת להכין ולבצע תוכנית הבראה על-ידי הנהלת הרשות. למיטב שיפוטנו, קיים היום שיתוף פעולה עם ראש הרשות ורצון להכין ולבצע תוכנית הבראה, שנמצאת בשלבי סיום, ותחילתה בהשבת העובדים לעבודה ובחזרת הרשות לתפקוד.

היו"ר ש' וייס:

השר, תואיל להשיב כאן על שאילתא מס' 1859, של חבר הכנסת גדעון עזרא: טיפולי משרד הפנים – מינהל האוכלוסין.

שר הפנים א' סויסה:

זה פשוט לא "פייר". חבר הכנסת גדעון עזרא שובר את הרצף.

היו"ר ש' וייס:

מה לעשות?

טיפול משרד הפנים – מינהל האוכלוסין

חבר הכנסת ג' עזרא שאל את שר הפנים ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

למשרדי מגיעות בקשות רבות מבני מיעוטים בעלי תעודות זהות ישראליות וגדמ"עיות בנושאים הקשורים למינהל האוכלוסין שבמשרד הפנים, כגון איחוד משפחות וישיבת קבע, שלא זכו למתן תשובה. גם פניותי למשרד הפנים בנוגע לאותן בקשות לא זוכות למענה, חלקן למעלה משנה.

רצוני לשאול:

מדוע לא יפעל משרד הפנים למתן תשובות ישירות ומהירות לפונים, וזאת בלי שיזדקקו לסיוע איש ציבור, שאף הוא לא נענה?

שר הפנים א' סויסה:

אני מתכבד להשיב על השאילתא. מינהל האוכלוסין מטפל במגוון ובכמות רבה של נושאים ובקשות, ובכלל זה נושאים מורכבים כבקשות לאיחוד משפחות ולישיבת קבע. מטבע הדברים, נושאים אלו, בשל חשיבותם ומורכבותם, מחייבים בדיקות רבות ומגוונות המצריכות זמן. יתר על כן, פונים אשר התשובות שהם מקבלים אינן נראות להם רואים לנכון לפנות לגורמים אחרים, בתקווה שההחלטה בעניינם תשונה.

נוסף על אלה, מינהל האוכלוסין עובר בחודשים האחרונים שינויים רבים, הכוללים הכנסת בעלי תפקידים וקליטת מערכת מחשוב משוכללת, ואלה, אני מקווה, אמורים להתמודד עם האתגרים הרבים העומדים מול מינהל זה.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת.

אברהם פורז (מרצ):

מה פירוש המלה גדם"עיות?

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת הוותיקים והמנוסים, דראושה ופורז, אל תכניסו נורמה של קריאות ביניים לשאילתות, לא נצא מזה.

אברהם פורז (מרצ):

אבל אני לא מבין את המלה גדם"עיות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עזרא, תפתור לחבר הכנסת פורז את הבעיה.

שר הפנים א' סויסה:

גדמ"עיות, גדה מערבית.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

רבתי, אדוני השר, אני מודה לך על התשובה שלך, נדמה לי שמשרדך בנושאים הללו עושה עוול גדול להרבה הרבה מאוד משפחות. מאחר שהמשפחות הגיעו למסקנה שהן אינן יכולות לחיות על-פי הוראות משרד הפנים – תדע לך, יש פה הפרת חוק לאורך כל הקו, ואנשים גרים במקומות שהם לא צריכים לגור בהם. אף משפחה לא מצטרפת לחלק שגר ביהודה, שומרון ועזה, וכולם גרים בישראל בניגוד לחוק. ככל שנמהר לתת תשובות כך ייטב לכולנו. הייתי מבקש, אדוני השר, שתדווח לנו או לי או לחברי הכנסת שנמצאים פה על המועד החדש שבו מינהל האוכלוסין יתחיל לתפקד.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

כפי שאמרתי קודם לחבר הכנסת גדעון עזרא, מאז כניסתי לתפקיד השקעתי שעות רבות ודיונים רבים בכל נושא מינהל האוכלוסין. זה לא סוד שמינהל האוכלוסין עומד בפני מטלות כבדות וקשות, והן והולכות ומתרבות מיום ליום. בינתיים הוחלף מנהל מינהל האוכלוסין ונכנס מנהל חדש. בינתיים פרסמנו שלושה מכרזים לשלושה אגפים חדשים. שלושה מכרזים יצאו כשינויים למבנה של מינהל האוכלוסין. הוכנסה רק לאחרונה, לפני כחודשיים, מערכת מחשוב חדשה למינהל האוכלוסין, מערכת "דיגיטל", מערכת מאוד משוכללת, והיא אמורה להתמודד עם טכנולוגיות חדשות. אני מקווה מאוד שכל הדברים האלה – נוסף על כך ביקשתי מהמשרד להתארגן על מנת ליצור תפקיד חדש של קצין פניות הציבור, שתפקידו יהיה אך ורק להשיב על פניות בנושאים האלה. אני מקווה מאוד שכל הפעולות שאנחנו עושים ייטיבו את המצב, ואז נוכל במשך הזמן גם לדווח למי שרוצה על השיפורים המבוצעים במינהל האוכלוסין.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

כניסת להקת טראנס לארץ

חבר הכנסת א' פורז שאל את שר הפנים ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

נודע כי משרדך מנע מחברי להקת טראנס מאנגליה להיכנס לישראל.

רצוני לשאול:

1. האם חבר הלהקה הורשע או נתפס באחזקת סמים?

2. מה ייעשה לתיקון הנזק שנגרם למארגנים, לרוכשי הכרטיסים ולתדמית המדינה?

שר הפנים א' סויסה:

כבר השבתי לחבר הכנסת פורז במסגרת אחרת, ראיתי את עצמי פטור, אבל אמרו לי שחייבים להשיב, אז אני מתכבד להשיב, אם כי קצת באיחור.

ראשית, ברצוני לציין כי בנוהל הכניסה נקבע, כי כל הנכנס לארץ לשהות לצורכי עבודה, ובכלל זה אמנים, נדרש להצטייד באשרת עבודה. האשרה ניתנת בהתאם להמלצות שירות התעסוקה או משרד החינוך במקרה של אמנים או ספורטאים.

2-1. כניסת הלהקה לא אושרה מאחר שהמארגנים לא דאגו להצטייד באשרת כניסה לצורכי עבודה כנדרש. יתר על כן, המשטרה הפנתה את תשומת לבנו, כי הלהקה אמורה להופיע במסיבת אסיד.

2. כפי שנאמר, המארגנים פעלו שלא על-פי הנוהל ולא דאגו להסדרת אשרת כניסה, ועל כן האחריות מוטלת עליהם. תדמית המדינה יצאה נשכרת בכך שהוכח שגבולותיה נשמרים, ושלא כל דיכפין נכנס בשעריה.

היו"ר ש' וייס:

כן, חבר הכנסת פורז. השר אומר לך, שאת הטראנס השאירו מעבר לאטלנטיק.

אברהם פורז (מרצ):

לא, זה האנגלים.

אדוני השר, מוזיקת הטראנס היא מוזיקה לגיטימית.

היו"ר ש' וייס:

אולי תיתן הדגמה.

אברהם פורז (מרצ):

אילו יכולתי להביא משהו מהבנים שלי, הייתי משמיע לכם. האירוע שאתה מדבר עליו היה אמור להתקיים ב"סינרמה" בתל-אביב בפני כמה אלפי אנשים, זו בוודאי לא היתה צריכה להיות מסיבת אסיד, ומשום-מה יש פה איזה מרדף של המשטרה אחרי המוזיקה במקום לרדוף אחרי הסמים. כבר יצרו איזה קונטציה שמוזיקת טראנס שווה סמים, דבר שהוא לחלוטין לא נכון. יש אלפים – בקרב הצעירים, בעיקר – שאוהבים את המוזיקה הזאת ולא משתמשים בסמים ואין להם שום קשר עם סמים. נכון שלפעמים יש כאלה שמשתמשים בסמים, המוזיקה עוזרת להם. רציתי להפנות את תשומת לבך לכך, על מנת שאנחנו לא ניכשל בעניין הזה. אני גם מתכוון לדבר עם המשטרה בעניין הזה, כי הם גורמים, לדעתי, עוול לנושא כולו.

שר הפנים א' סויסה:

אני אומנם לא מתמצא במוזיקה הזאת, אני אוהב מוזיקה אנדלוסית הרבה יותר מהמוזיקה הזאת. אבל, בכל אופן, כפי שאמרתי, הפנייה של המשטרה לא היא שמנעה את הכניסה שלהם. מה שמנע את הכניסה שלהם הוא עצם העובדה שהם לא עמדו בנוהל שהיה אמור להיות מתואם גם עם משרד החינוך ואתנו, ולא קיבלו אישורי עבודה. זאת היתה הסיבה העיקרית.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני השר, יש לי איזה הודעה. אני מבקש למסור לחבר הכנסת דהאמשה, שהשגתי עבורו חנינה, הוא יכול לחזור לאולם.

מפקד תחנת כיבוי אש טבריה-צמח

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר הפנים ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

בתחקיר "ידיעות אחרונות" פורסם, שמפקד כיבוי אש בתחנת טבריה-צמח מואשם על-ידי כבאי התחנה בהונאה, באיומים ובשימוש בצידוד התחנה לצרכים פרטיים.

רצוני לשאול:

1. האם קיימת בדיקה של חריגת מפקד השירות מסמכויותיו בגיבוי ההנהלה?

2. האם התבצעה בדיקת תפקוד מבצעית של מפקד השירות?

שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הנושא היה עילה לסכסוך עבודה מתמשך. בעקבותיו מונה בורר שפסק את הפסיקה הבאה:

מקור הסכסוך בתלונה שהנהלת השירות הגישה נגד 18 כבאים בגין הגשת מסמך כוזב לקבלת גמול השתלמות.

עד סוף שנת 1996 הכבאים רק היללו את המפקד ולא טענו כלפיו במשך שש שנים, מאז כניסתו לתפקיד.

הבורר העיר את הערותיו לתיקון נוהל עבודה, אולם הדגיש כי המפקד הוא הסמכות היחידה הממונה על התפעול האדמיניסטרטיבי והביצועי של השירות.

עלי לציין, שתלונות שהופנו למשטרה על-ידי ועד העובדים נגד המפקד נבדקו, ולא נמצא חשד לביצוע עבירות מרמה.

על רקע מערכת יחסים עכורה בין המפקד לבין העובדים – ובעיקר קבוצת העובדים אשר מואשמים בהגשת מסמך כוזב וקבלת דבר במרמה – ואי-מציאת פתרון לתפקודו הסביר של השירות, קיבלתי את החלטת הנהלת האיגוד לפירוק.

פירוק האיגוד לא יביא, להערכתי, לפגיעה במילוי המשימות המוטלות על מערך כיבוי האש.

תוספת תקציב לרשויות מקומיות

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הפנים ביום י"ט בחשוון התשנ"ח (19 בנובמבר 1997):

מנתונים שנמסרו לכנסת אתמול, 3 בנובמבר 1997, עולה, כי הרשויות המקומיות קיבלו סך של 120 מיליון שקל, מתוך 300 מיליון שקל שהובטחו כתוספת עד סוף שנת התקציב 1997.

רצוני לשאול:

מתי תועבר יתרת התקציב שהובטח לרשויות המקומיות?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הסכום של 300 מיליון שקל הוא חלק מסך של מיליארד שקל שסוכם בין משרדי האוצר והפנים ומש"מ – מרכז השלטון המקומי – לצורכי מימון כיסוי גירעונות כנגד תוכניות הבראה שיכינו הרשויות המקומיות. הסכום הנזכר לעיל מתוקצב בשלוש שנות תקציב: 1997 – 300 מיליון ש"ח, 1998 – 500 מיליון ש"ח, 1999 – 200 מיליון ש"ח.

שחרור הכסף כאמור מותנה בהכנת תוכנית הבראה ובאישורה. כשליש מהסכום המאושר לכיסוי הגירעון משוחרר בחתימת ההסכם, ושחרור יתרת סכום הסיוע מותנה בשלבי ביצוע תוכנית הבראה.

אם לא נספיק לשחרר את הסכום על-פי התנאים כאמור בשנת 1997, הוא יועבר לשנת התקציב הבאה. על-פי הנתונים כיום, הצפי הוא כי הסכום הנזכר לעיל ישוחרר לרשויות בגין תוכניות הבראה או בגין התקדמות בשלבי ביצוע עד תום שנת הכספים 1997.

נכון ל-1 בדצמבר 1997, הועברו 200 מיליון ש"ח מתקציב הבראה לרשויות המקומיות. על-פי הנהלים הקיימים, רשות המבקשת להיכלל במסגרת הסדר לכיסוי גירעונות אמורה להגיש תוכנית הבראה לאיזון תקציבה לא יאוחר משנת 1998. לאחר אישור התוכנית במשרד חותמת הרשות על הסכם הכולל את צעדי ההתייעלות לצורך איזון התקציב השוטף והתחייבותה לעמוד בהם. על-פי הסכם זה, מועברת לרשות מקדמה בגובה שליש מהסכום הכללי לכיסוי הגירעון הנצבר. יתרת תקציב משרד הפנים לצורך השתתפות בתוכניות הבראה של הרשויות המקומיות תועבר בהתאם למספר הרשויות שיחתמו על הסכם הבראה.

רישום זוגות שנישאו בנישואים אזרחיים

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר הפנים ביום י"ט בחשוון התשנ"ח (19 בנובמבר 1997):

הגיעו למשרדי פניות מספר מאזרחים ישראלים שנישאו בנישואין אזרחיים, ביקשו להירשם במשרד הפנים כנשואים ונענו בסירוב.

רצוני לשאול:

1. האם מסרב משרד הפנים לרשום זוגות אלו כנשואים?

2. האם סירוב זה הוא חלק ממדיניות המשרד, או החלטת פקידי הרישום?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. משרד הפנים רושם, לצערי, נישואים אזרחיים, אולם מאחר שהליך זה מנוצל על-ידי רבים מהזרים המעוניינים להישאר בארץ ולקבל מעמד חוקי, הנישואים נבדקים כדי לוודא שאין מדובר בנישואים פיקטיביים.

מועצת העיר שדרות

חבר הכנסת מ' קליינר שאל את שר הפנים ביום כ"ו בחשוון התשנ"ח (26 בנובמבר 1997):

נודע כי חברי המועצה בשדרות מתבצרים בבניין המועצה, היות שראש העיר מבקש לאשר תקציב של כ-100 מיליון שקלים לשנת 1997, בלא פירוט ובלא דוח הוצאות.

רצוני לשאול:

1. האם אכן פעלה עיריית שדרות במשך שנה ללא תקציב מאושר? הכיצד?

2. האם תוקנו הליקויים ובוצעה תוכנית ההבראה טרם העברת הסיוע?

3. מדוע לא יתערב משרדך כדי שחברי המועצה ידעו את פרטי ההוצאה בפועל?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. עיריית שדרות פעלה על-פי תקציב 1996, ובכל חודש היתה אמורה להוציא 1/12 מהתקציב עד לאישור התקציב על-ידי מועצת העיר ומשרדנו. תקציב העירייה לשנת 1997 זה עתה אושר במועצה, והוא יועבר למשרדנו לאישור.

עיריית שדרות הגישה תוכנית הבראה למשרדנו, וזו אושרה לאחר דיונים רבים. המשרד יעקוב אחר מילוי הסיכום, ובהתאם להתקדמות ימלא משרד הפנים את חלקו.

באותה נחישות גם נגן על זכויותיהם של חברי המועצה, והם יוכלו לעיין בכל מסמך שעליו הם נדרשים לקבל החלטה.

הנחות בארנונה לקשישים

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את שר הפנים ביום ד' בכסליו התשנ"ח (3 בדצמבר 1997):

לפי הצעת התיקון בחוק הארנונה – בוטלה ההנחה של 30% לקשישים בשל ביטול חוק אזרחים ותיקים, וכעת עליהם להוסיף 13.9% לתשלום למפרע.

רצוני לשאול:

1. האם מודע משרדך לבעיה שנוצרה?

2. מדוע פוגע משרדך בקשישים?

3. כיצד יפעל משרדך כדי להקטין את הפגיעה?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. מדיניות משרד הפנים – ואני מציע לכולם לאמץ מדיניות זו – היא לבסס את ההנחות בארנונה על מרכיב ההכנסה, ולא על סקטור מסוים.

מבחן זה הוגן וצודק, שכן הנחה לקשישים לא תשרת לגמרי את הרצון לסייע לאוכלוסייה זו. יש בוודאי קשישים שהכנסתם החודשית אינה מחייבת הנחה, ועל כן מבחן ההכנסה הוא המבטיח התייחסות עניינית ואמיתית לכל האוכלוסייה.

בחירות דמוקרטיות ביישובים בדואיים בנגב

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הפנים ביום י"ח בכסליו התשנ"ח (17 בדצמבר 1997):

ועדת השרים לענייני הבדואים בנגב, בראשות ראש הממשלה, החליטה לערוך בחירות דמוקרטיות בחמש רשויות מקומיות ממונות בנגב.

רצוני לשאול:

1. האם יכבד משרדכם את ההחלטה הנ"ל?

2. אם כן – מתי יערכו הבחירות, וכיצד ייערך אליהן משרדכם?

שר הפנים א' סויסה:

1. ועדת השרים לענייני הבדואים לא קיבלה החלטה לערוך בחירות בחמש הרשויות. ההחלטה אומרת, כי שר התשתיות הלאומיות ושר הפנים יקיימו ביניהם דיונים בעניין. אם תרצה, אני יכול לתת לך את ההחלטה. היא מונחת לפני. מחליטים להמליץ בפני שר הפנים לפעול על-פי סמכותו בחוק, להיערך בהקדם לקיום בחירות מוניציפליות למועצות מקומיות ולראשי הרשויות ביישובים הבדואיים בנגב, כדי להביא לסיום כהונתן של המועצות הממונות הפועלות עתה על-פי החוק ביישובים אלה. ציטטתי מהחלטת ועדת השרים לענייני הבדואים.

2. כל עוד לא סוכם הנושא סופית לא יפעיל שר הפנים את סמכותו בעניין.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני השר, ראש הממשלה היה בסיור בנגב והודיע ברבים, כמעין בשורה ליישובים הבדואיים, שהם יזכו לבחירות דמוקרטיות כשאר היישובים במדינה. השר קצב, הממונה על ענייני האוכלוסייה הערבית, היה ברהט ובישר בריש גלי על קיום הבחירות. הליכוד כולו מתגאה בכך שהוא יערוך בחירות. נציגי הממשלה שמסתובבים בנגב מבשרים לתושבי הנגב שיהיו בחירות. מהדברים שלך משתמע, שעדיין אין החלטה. האם יש שתי ממשלות בישראל, ממשלה של בנימין נתניהו וממשלה של שר הפנים? למי להאמין – לך, לראש הממשלה או לשר קצב? אני רוצה לשמוע ממך תשובה, האם יהיו בחירות או לא יהיו בחירות. אני חושב שהאנשים רוצים בחירות, התושבים רוצים בחירות, ואתה צריך להיענות לדרישות של התושבים לפני החלטות של שרים כאלה או אחרים.

שר הפנים א' סויסה:

הצעה אישית. אני מציע לך להאמין תמיד לראש הממשלה, הוא הבכיר ביותר, ואני מציע שתאמין לו. קראתי את ההחלטה, וגם הוא לא אמר שמחר הולכות להתקיים הבחירות.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

התשובה שלך אמינה יותר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני לא מאמין לו.

שר הפנים א' סויסה:

לא ראש הממשלה, לא ועדת השרים, לא השר קצב ולא אחרים קיבלו החלטה לקיום הבחירות מחר, אלא הם אמרו שהם פונים לשר הפנים להפעיל את סמכותו על-פי החוק. החוק קובע, שבתום ארבע שנים ממועד המינוי יתקיימו בחירות. כל עוד החוק הזה לא שונה, אנחנו נחכה ארבע שנים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

למה שאתה לא תתקן את החוק?

שר הפנים א' סויסה:

כל זמן שלא החלטתי אחרת, אני אמור לקיים את הוראות החוק. בתום ארבע שנים ניפגש ונדבר. אני משער שבתום ארבע שנים חלק מהרשויות האלה לא ירצו לקיים את הבחירות, כמו שקרה באבו-גוש. תראו מה קורה באבו-גוש, זו השנה השישית שהם לא מקיימים בחירות מרצונם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה לא רוצה.

שר הפנים א' סויסה:

לא, אני קבעתי תאריך בחירות, והתושבים פנו וביקשו שלא לקיים בחירות. אני מוכרח לומר לכם, שגם אחרי הדיון בוועדת השרים היו אלי פניות רבות של אותם יישובים בנגב, שלא לקיים את הבחירות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, אדוני. חברים יקרים, אני לא יכול אלא להודות לשר הפנים.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

אני לא יכול, מכיוון שפנו אלי עוד חמישה-שבעה, ויאמרו שאני עושה פרוטקציה לפרופסור שלי. אבל לעומת זאת אני מזמין אותך, חבר הכנסת רובינשטיין, לנושא הבא.

הצעות לסדר-היום אי-בחירת עורך-הדין אבו-ורדה למחזיק תיק החינוך בעיריית חיפה

היו"ר ש' וייס:

הצעות לסדר-היום מס' 3652, 3672 ו-3680, בנושא: אי-בחירת עורך-הדין אבו-ורדה למחזיק תיק החינוך בעיריית חיפה. יש שלושה בעלי הצעות: חברי הכנסת אמנון רובינשטיין, תאופיק חטיב ועוזי ברעם. שלוש דקות לכל אחד. אלה הצעות דחופות. כבודו, בבקשה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בדקות המעטות שיש לי אני מבקש לדבר על שלושה דברים: על הפרת הבטחה והסכם, על הטלות דופי באיש ציבור, בלי לפרט במה מדובר, ועל המקרה עצמו. לאחר מכן, אם ייוותר לי זמן, אגיד כמה מלים אישיות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עזרא, אפשר לנו, כי השר צריך להשיב על הנושא הזה, ואנחנו צריכים את הקשבתו.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מרגיש שאתה מעיר את זה בהזדמנויות אחרות. אני לא מבין מה קרה עכשיו.

היו"ר ש' וייס:

אני מעיר על כך תמיד, כי אני תמיד רוצה את תשומת לבו של השר. אולי תעביר לו בפתק, בסדר? בבקשה, מההתחלה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, בזמן הקצר שהוקצב לי אני מבקש לדבר על שלושה דברים: על הפרת הבטחה ועל הפרת הסכם, על הטלת דופי באיש ציבור, בלי לנמק במה מדובר, ועל השאלה עצמה.

אנחנו מטילים דופי באנשים שלא שומרים על הבטחה. בין מרצ לבין ראש העיר חיפה יש הסכם חתום. על-פי ההסכם הזה, חבר מועצה מטעם מרצ יכהן כיושב-ראש ועדת החינוך, למעט החינוך הדתי. סעיף שני אומר, שמרצ רשאית להחליף מדי פעם בפעם את נציגיה בתפקידים המיועדים לה. סעיף שלישי מחייב את כל הסיעות המרכיבות את הקואליציה שלא לפסול נציג של סיעה אחרת. חד-משמעית. אין כל ספק בכך.

במה מדובר? מדובר בחלוקת תפקידים פוליטיים לאנשי ציבור, כמו יושבי-ראש הוועדות בכנסת. אין לראש העיר חיפה ולרוב במועצת חיפה שום זכות להפר הסכם חתום כזה.

הדבר השני, זה כמה ימים אנחנו שומעים את ראש העיר חיפה, עמרם מצנע – ואני אומר כמה מלים על הערכתי האישית לפועלו בעיריית חיפה – שאבו-ורדה נפסל לא משום שהוא ערבי, אלא משום שהוא פסול. וכאשר שואלים אותו וחוזרים ושואלים אותו במה הוא פגום, במה הוא פסול, מדוע הוא לא מתאים – אף מלה. זו לא זכותו של איש ציבור. גם בית-המשפט העליון פסק שהוא חייב לנמק. הוא לא יכול להטיל דופי אישי באיש ציבור, בחבר מועצה, בחבר מכובד, בלי לנמק זאת. אני רואה זאת כדבר חמור ביותר שראש עיר או בעתיד ראש ממשלה או יושב-ראש כנסת יאמר, שאדם מסוים לא מתאים, אני לא מפרט, זה עניין פרטי שלי.

אם הוא לא מתאים להיות יושב-ראש ועדת החינוך של עיריית חיפה, שזה עניין קואליציוני בכלל, זה לא פקיד של עיריית חיפה, אז איך נתן לו עמרם מצנע להיות יושב-ראש ועדת המשנה לחינוך הערבי במשך ארבע שנים? אם הוא פסול לענייני חינוך, איך הוא יכול להיות יושב-ראש? האם הערבים בחיפה הם משהו נחות, שאדם לא מתאים יכול לעמוד בראשם?

אני רוצה לומר לכם מי הוא עורך-הדין אבו-ורדה, שאני גאה להיות בין חבריו וידידיו. הוא עורך-דין, היה עד לא מזמן חבר חבר הנאמנים של אוניברסיטת חיפה, חבר בית-הדין המשמעתי של לשכת עורכי-הדין, בורר מטעם לשכת עורכי-הדין, ארבע שנים חבר בוועדת החינוך, יושב-ראש, כאמור, של ועדת המשנה. פתאום נפל עליו כתם. הרי זה דבר לא סביר ולא קביל. ואנחנו יודעים מה הסיבה האמיתית. הסיבה האמיתית היא, שבקרוב חברי הליכוד וחברי סיעת מפלגת העבודה, למעט נציג המפד"ל, שאני משבח אותו, קמה התנגדות לכך שערבי יהיה יושב-ראש ועדת החינוך.

אומרת גברת אשכנזי, חברת המועצה מטעם מפלגת העבודה: את תיק החינוך בעיר צריך להחזיק רק יהודי בעל רקע מתאים בתחום, ויש למנות לו סגן ערבי. לפי ההיגיון העקום הזה, אסור שיהיה גם שופט ערבי. ואומר חבר המועצה גיורא פיישר: מדובר בבכיה רגישה ועדינה. ועל כך נאמר, או לי מיוצרי ואוי לי מיצרי. והרי גם ראש העיר אמר לעורך-הדין אבו-ורדה, שלא נוח לו עם כל הדבר הזה. אז מה פתאום הפסילה הזאת?

אסור שיהיה מצב, שאדם נפסל בניגוד להסכם, בניגוד להבטחה, בניגוד לכל הנורמות המחייבות אותנו, משום שהוא ערבי שמופקד על ענייני יהודים.

יוסי שריד (מרצ):

תגיד משהו על הדבר הנוסף החמור, שאומרים שהוא לא מתאים. מבחן ההתאמה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

לא שמעת. העניין הזה גורם לי כאב לב, אני אומר בגלוי, וגם ייאוש מסוים, משום שהוא בא מתוך מפלגת העבודה. אני שמח על שחברים ממפלגת העבודה, לרבות יושב-ראש הישיבה וחבר הכנסת

עוזי ברעם, יצאו נגד זה. אני מצטער צער רב על שלא היתה הסתייגות מיידית מטעם יושב-ראש מפלגת העבודה על ההתבטאויות האלה ועל ההחלטות האלה.

כעת אני קורא בעיתון דבר דמיוני לגמרי, שרוצים להפר את ההתחייבות ואת ההסכם עם מרצ, וכדי לצאת ידי חובה, משום שקמה התקוממות ברחוב הערבי, למנות חבר אחר ערבי, וכבר ימצאו אותנו באיזה מקום.

עמרם מצנע הוא לא גזען. אני אומר זאת במפורש. הוא גם תרם רבות לחינוך הערבי בחיפה. ביחד אתנו חנכתי בתי-ספר, והוא שיבח את עורך-הדין אבו-ורדה באוזני ואמר לי דברים חיוביים מאוד עליו. ההחלטה היא גזענית, לא ראש עיריית חיפה.

אברהם פורז (מרצ):

איך זה יכול להיות?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מי שמחליט החלטה גזענית הוא גזען.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני אומר לראש עיריית חיפה: חזור בך מהדרך הרעה. לא נורא להודות בטעות. אנחנו אנשי ציבור, ולא אחת הזדמן לנו להודות ולומר: טעינו, עשינו מעשה שגוי. זה מכובד יותר מאשר לרדת מהעץ באמצעות מינוי פיקטיבי; מכובד הרבה יותר. ודווקא משום שהוא אומר שהוא בעד שיתוף פעולה יהודי-ערבי, וגם עשה זאת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זו לא טעות, זו תפיסת עולם. זו אידיאולוגיה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

הוא השתחרר מהלחץ הזה של חבריו לסיעת העבודה, משום כך הוא ראש העיר. שיגיד לגברת אשכנזי ולחברים האחרים, הדברים שלכם מנוגדים לעקרונות הכרזת העצמאות, מנוגדים לעקרון הדו-קיום דווקא בעיר כמו חיפה, יחזור בו מדעתו וימנה את עורך-הדין אבו-ורדה, כאמור בהסכם עם מרצ, ליושב-ראש ועדת החינוך.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת רובינשטיין. חבר הכנסת תאופיק חטיב. אחריו – חבר הכנסת ברעם.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, יש אנשים שהופתעו ויצאו מכליהם כתוצאה מאי-מינויו של אבו-ורדה למחזיק תיק החינוך בעיריית חיפה. אני לא רוצה להתווכח כאן אם ההחלטה גזענית או האדם גזען. קשה לי להפריד בין החלטה שאדם מקבל לבין מה שהוא בעצמו. לא יכול להיות שאדם לא גזען והוא רק מקבל החלטה גזענית. זה דבר קצת מגוחך.

נראה לי שהיתה כאן כניעה לחברי הליכוד, שהצהירו בעיתון שערבי לא יכול לכהן כחבר או כאחראי לנושאי חינוך או ביטחון. רציתי לשאול אותם, במה כן? לפי תפיסתם, אני חושב שהם לא רוצים שערבי יכהן בשום מקום.

חיים רמון (העבודה):

לפי תפיסתם, בזבל.

היו"ר ש' וייס:

אגב, מי שאומר שירות לאומי מתכוון גם למה שאתה אמרת עכשיו, חבר הכנסת חיים רמון.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כן, זה משהו כזה.

חיים רמון (העבודה):

לכן אני מתנגד.

היו"ר ש' וייס:

לכן שנינו מתנגדים לרעיון הנלוז הזה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אבל, אני באופן אישי לא הופתעתי, אני לא מופתע מההחלטה של העירייה, כיוון שאת הדבר הזה אנחנו חיים יום-יום, מאז 1948 ועד היום הזה.

אגב, מישהו אמר: אני נדהם מההחלטה. אני לא נדהם. אני בסך הכול שמעתי. זה קשה מאוד, כי היה לי קשה לאורך כל הדרך, אבל לא היתה כאן החלטה שונה מכל ההחלטות שהיו נגד הערבים. מה, הפקעת הקרקעות היא החלטה לגיטימית נגד הערבים? לגבי הקרקעות שהופקעו, שנטען אז שהן לצורכי ציבור, האם הכוונה היתה לציבור הערבי, והיום הן כן מוחזרות לציבור הערבי? המינוי של הקאדים הפך היום למינוי כשר, לפי כללים נאותים, או שהוא ממשיך להיעשות לפי כל ההמלצות של כל הגורמים מסביב לשולחן משרד ראש הממשלה? תוכניות המיתאר במגזר הערבי מאושרות היום, או שהן זרוקות חמש-שש שנים על שולחנו של שר הפנים, שצריך להשיב? מה כן ניתן? הווקף הוחזר, הפירות של נכסי הווקף הוחזרו? האימאמים התחילו לקבל משכורת כמו בני אדם, או שהם עדיין מקבלים פירושים של 1,000-2,000 שקל כל אחד? אומרים להם: תרצו – תעבדו, לא תרצו – לא תעבדו.

דיור לזוגות צעירים יש במגזר הערבי? רק היום התקשר אלי אדם מתמרה, שמשפחתו מונה "רק" שמונה נפשות. הוא חי ב-40 מטר רבוע, והוא מחפש פתרון. דירות לקנייה אין, קרקע אין. העירייה לא יכולה לתת פתרונות, משרד השיכון לא נמצא שם, כי הוא לא נמצא בשום כפר ערבי. מה כן? בבתי-הקברות המוסלמיים כבר שקט, לא נכנסים אליהם? איפה אין גזענות כדי שאני אבוא הנה ואביע תדהמה מההחלטה של עיריית חיפה שלא לתת לאבו-ורדה להחזיק בתיק החינוך?

חברי הכנסת הערבים יצאו נשכרים מזה? במשך ארבע שנים שיסו נגדם והיתה הסתה גזענית פרועה, שממשלה שמקדמת את השלום בזכות חמישה קולות של חברי הכנסת הערבים היא ממשלה לא לגיטימית, ואלה שמסיתים ממשיכים לשבת כאן ולהסית. מה הבעיה? אלא שהיום הם רוצים את חמשת הקולות או את עשרת הקולות האלה, וחברים שלך מדברים אתנו פה ואומרים לנו: תתמכו, כי זה בכלל לא טוב שהשלום ייפול בגלל חוסר קולות, והערבים לא יתמכו בו. זה לא הוגן. עכשיו הקולות האלה כשרים. אגב, הקולות שלכם בסדר עכשיו. אתם יכולים לתמוך בהסכם הנסיגה, מה שנקרא פעימה, וזה בסדר, אתם כבר כשרים, מקבלים חותמת משטרית ומצחי הנגבי. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

זהו, יש לכם תעודת כשרות?

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אחרי הנסיגה הזאת, כן.

חיים רמון (העבודה):

— — — זה אחד הדברים הבלתי — — —

היו"ר ש' וייס:

בדיוק. חבר הכנסת רמון, אמרתי זאת קודם לחברים שלי פה. זה יכול להיות דבר עצום.

חבר הכנסת עוזי ברעם, באותו נושא, בבקשה.

עוזי ברעם (העבודה):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, תקופה ארוכה – גם בהיותי שר, גם לפני כן וגם לאחר מכן – אני נמצא ביחסים קרובים עם ראש עיריית חיפה עמרם מצנע. סברתי תמיד, שהוא ראש עיר טוב, שהוא שיפר את מצבה של חיפה, ולא אחת גם חשבתי שהרומן שלו עם תושבי חיפה לוקה בחסר. אבל, אני לא רואה שום סיבה שלא לצאת בגלוי ובצורה הברורה ביותר נגד המהלך של עמרם מצנע. אני לא יכול לראות בו איזה מהלך חריג, חד-פעמי, אלא אני רואה בו השקפה, השקפה שמולידה אפליה.

מה פתאום הופך העניין של מחזיק תיק החינוך לאיזה עניין בין-לאומי אצל חלק מחברי מפלגת העבודה בחיפה? מה זה, בתי-הספר לא מתנהלים על-ידי המנהלים לפי תוכנית לימודים? האם יבוא איזה סגן ערבי או סגן חרדי ויקבע את תוכנית הלימודים? הרי יש פה אחריות מיניסטריאלית, משום שאדם ערבי – ואני לא מכיר אותו היטב, אבל לאחר שביררתי הסתבר לי שהוא גם ראוי לתפקידו – נפסל, והשיקול הוא שיקול של אי-התאמה. הייתי אומר לעמרם מצנע: אין שיקול נלעג מזה. אתה ובחינה Q ובאמת בדקת את מי שלחה לך דגל התורה ואת מי שלחה המפד"ל והעברת לכולם מבחני פסיכומטרית? פתאום בא לך ערבי חבר מרצ, ואתה אומר: הוא לא מתאים. למה הוא לא מתאים? למה הוא היה מתאים לנהל את החינוך במגזר הערבי? ולמה אתה מוכן, רחמנא ליצולן, לתת לו גם לנהל את הכספים? הכספים הם משק מסובך הרבה יותר, הרבה יותר אחראי. איך אפשר לתת לערבי, שאינו כשר לתיק החינוך, להיות שר האוצר?

היום שמעתי – זאת אני אומר לעמרם מצנע – שהוא פתאום מחפש ערבי אחר, והוא אומר: אני אוכיח את העדר האפליה בכך שאני אתן לערבי אחר. עמרם מצנע, זה מוכיח שבעתיים את האפליה. גם כאשר אתה כותב בעיתון – ואני האחרון שמאשים אותך כגזען – שאתה מינית ערבי להיות סמנכ"ל ושאתה מינית ערבי להיות מנהל מחלקה, מה זה אם לא לשים את הערבים בקטגוריה כל כך נחותה וכל כך ברורה? העובדה שאתה מחפש ערבי אחר מראה שאתה נכנע ללחץ של דעת הקהל, שאתה יודע שעשית מהלך שאסור לעשות אותו, ואני קורא לך, עמרם מצנע, מול כנסת שלא יכולה להיות נייטרלית למהלך הזה, לומר בפה מלא: אני טעיתי, אני מצטער על טעותי, ואני מתקן את טעותי. אם כך תאמר, גם תזכה ליוקרה, גם תזכה לאמון וגם תעשה מהלך נכון, גם לתושבי חיפה וגם לתושבי המדינה כולה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת עוזי ברעם.

חברים, שר הפנים ביקש להתנצל, ואני קיבלתי את התנצלותו הפעם, מכיוון שיוצאת משלחת של ש"ס לפגישה עם מלך ירדן, ואני אישית חושב שכל מהלך שמקדם את השלום ראוי למידה של גמישות וסלחנות מאתנו.

יוסי שריד (מרצ):

אתה רוצה שניתן לשר הפנים רשת ביטחון?

היו"ר ש' וייס:

כן, לשלוש שעות.

אם כן, ההנחה המקובלת על-פי התקנון היא שהחברים מבקשים דיון במליאה, ולכן שישה דוברים יוכלו להשתתף כאן בהצעות אחרות. לכל הצעה יש שני דוברים. בסוף נחליט מה נעשה בעניין זה.

חיים רמון (העבודה):

לא יכול להיות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רמון, יכול להיות גם יכול.

חיים רמון (העבודה):

לא, אם היושב-ראש רוצה, הכול יכול להיות.

היו"ר ש' וייס:

לא, זה ממש על-פי התקנון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רמון, לא רק שזה יכול להיות, זה גם חיוני, כי שר הביטחון הודיע שהוא עדיין מתמהמה, וזה יאפשר לנו לעבור את הזמן עד להצעה הדרמטית שלך. לכן זה חיוני.

חיים רמון (העבודה):

זה בסדר.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו זה בסדר? טוב.

חברי הכנסת הרשומים אצלי להצעות אחרות הם דראושה, אלסאנע, חאג'י-חיא, בני אלון, דהאמשה ופורז. זו השישייה של חברי הכנסת שכבר נרשמו.

רן כהן (מרצ):

אחד חסר, ואני — — —

היו"ר ש' וייס:

נראה אחר כך, נעשה משהו. אולי נגבש פה איזו הצעת פשרה, ואני אאפשר גם לך. אני אאפשר עוד לשני חברי כנסת, כי אולי נגבש משהו כדי לסייע לראש עיריית חיפה לרדת מהעניין הזה.

בבקשה, חבר הכנסת דראושה, דקה. תשמרו על הזמן, חברים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את ההצעה של חבר הכנסת רובינשטיין לוועדת הפנים בכנסת. הצעה טובה היתה לו. הנימוקים שלו היו נימוקים טובים.

אבל הסיפור של עורך-הדין אבו-ורדה מזכיר לי סיפור שהיה לי לפני כמה שנים, כאשר העליתי דרישה למינוי שר ערבי. 'צחק רבין המנוח אמר לי אז: תראה, אין שום בעיה ביטחונית במינוי שר ערבי, גם לא עניינית, אבל יש לי בעיה בתוך המפלגה שלי, מפלגת העבודה. נראה שבמפלגת העבודה עדיין יש רוב גזעני, שרוצה את הקולות של הערבים, אבל הוא לא רוצה את הערבים כשווים. הוא רוצה את הערבים כתומכים, כנלווים.

עמרם מצנע הוא, לצערי הרב, אחד הגזענים שבמפלגת העבודה. אני מייעץ לכם, אנשי מפלגת העבודה, לשקול היטב את התגובות שלכם, והיום עשה טוב חבר הכנסת עוזי ברעם, שהוא חבר כנסת טוב, ענייני, דמוקרט ומאמין בדו-קיום ובשלום, הוא עשה טוב בכך שהיום הוא השמיע קול, בכך שהוא תומך גם בקול שהשמיע לפני שבוע חבר הכנסת שבח וייס, 'יושב-ראש הישיבה – ואתם לא הייתם בולטים בין חברי הכנסת מסיעת העבודה, כי אני לא שמעתי את 'יושב-ראש מפלגת העבודה אומר דעה אחרת. דווקא היתה לו דעה בעד עמרם מצנע. לכן אני מבקש מחברי סיעת העבודה, מפלגת העבודה, לנסות להשתחרר מהגזענות האנטי-ערבית הזאת. אתם מבקרים את הליכוד, אבל בדברים רבים אתם גרועים הרבה יותר מהליכוד.

אפי אושעיה (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אומר את הדברים הללו גם בהקשר של דברים שקשורים לך, חבר הכנסת אפי אושעיה.

אפי אושעיה (העבודה):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בוא לא ניכנס עכשיו לוויכוח.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת דראושה. אנא ממך. יש פה נוסחה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני חושב שהכנסת כולה צריכה להתאחד ולגנות את התנהגותו של עמרם מצנע ולדרוש שכעורך-דין טוב, כאיש ציבור טוב, יתמנה אבו-ורדה ליושב-ראש ועדת החינוך בעיריית חיפה.

היו"ר ש' וייס:

נדמה לי שאני מזהה ביציע האורחים את מר אבו-ורדה. אני ממש זיהיתי אותו ראשון, והודעתי לאנשי מרצ שאתה כאן. אם הם ירצו הם יוכלו אפילו לגרום לכך שתשב ביציע כמו אורח שלנו. הם לא ידעו פשוט על נוכחותך. אז תגרמו לכך.

חבר הכנסת רן כהן, בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, קודם כול אני באמת רוצה לקבל בברכה את ידידי עורך-הדין אבו-ורדה. הנה הוא בדרכו לשבת ביציע האורחים.

לאחר הדברים ששמעתי מפי חברי הכנסת רובינשטיין ועוזי ברעם – לא שמעתי, לדאבוני, אחד מהנאומים – אני חייב לומר שאני מזדהה אתם לחלוטין ומצדיע לדברים שהם אמרו. אני רק רוצה להוסיף תוספת אחת משלי.

הלכתי ובדקתי מה קרה בארצות ערב עם מיעוט יהודי ומצאתי, למשל, שאנחנו בעירק היינו 3% יהודים: שר האוצר העירקי היה יהודי, מנכ"ל משרד האוצר בעירק עד 1947 היה יהודי, מנהלי בתי-חולים, מנהלי אוניברסיטאות, מנהלי בתי-ספר, מנהלים ובעלים של העסקים הגדולים ביותר בעירק היו יהודים.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — הם היו

רן כהן (מרצ):

זו האמירה הגזענית הגדולה ביותר שיכולת עכשיו להגיד. מה שאמרת עכשיו אלה דברים גזעניים — — Q-שפלים, משום שאיש לא בדק את ה-

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

רן כהן (מרצ):

הרי אתה לא מקשיב. גם לפי עדותו של ראש העיר עמרם מצנע עורך-הדין גאסן אבו-ורדה הוא אדם מוכשר, והוא מינה אותו לסגנו. כלומר, אין פה בעיה של כישורים. אז מה נשאר? להעמיד את מדינת ישראל על סף שנת 2000 במצב נחות יותר מהמצב בעירק במחצית הראשונה של המאה ה-20? אין בושא וחרפה גדולה מזו.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה לא חזרת לספרד ל"תור הזהב"?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת זאבי ודראושה, בואו נסיים את הקטע הכל-כך עגום הזה.

חבר הכנסת וליד צאדק חאג'י-יחיא, בבקשה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

נראה שיש מנהג, ככל שמערכת הבחירות מתקרבת, הפזילה ימינה הולכת ומתחזקת, וזה מה שעשה ראש העיר חיפה. הוא חושב שהקולות של הערבים מובטחים בכיס, וזה צריך להעליב, להשפיל אנשים בדרכים שונות.

חברי הכנסת ברעם ורובינשטיין וכולם דיברו. אבל, אני רוצה להגיד דבר אחד. שר הביטחון אינו איש ביטחון לפעמים, שר החוץ אינו מומחה בענייני חוץ, ושר התיירות המוצלח עוזי ברעם לא היה בעל לשכת תיירות או חברת תיירות.

אני חושב שהטיעון הנלעג הזה לא מתאים לא למצנע ולא לחיפה, ואני חושב שגאסן אבו-ורדה ידידי הוא עורך-דין טוב ואיש טוב, והוא יכול לנהל את מערכת החינוך בצורה יעילה וטובה. אני חושב שיש למצנע אוזניים לשמוע מה שאמר עוזי ברעם, ועליו לחזור ולהגיד: אני מתנצל, כדי שלא ידבק בו הנגע של גזענות ואפליה בין ערבים לבין יהודים. יש להחזיר את גאסן אבו-ורדה, לא בחסד, זו זכותו בהסכם ובכל דבר אחר.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת וליד צאדק חאג'-יחיא. חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, אני רוצה להגן על חבר לנשק שאיננו חבר פוליטי שלי אלא יריב פוליטי שלי.

רן כהן (מרצ):

אוי ואבוי למצנע אם – – –

עכשיו הוא ימנה אותו לראש העיר.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, תנו לי לסיים. אני פה קצת במצוקה בתור תושב חיפה. בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מאפשר לחבר הכנסת זאבי דקה שלמה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גדעון עזרא, חבר הכנסת בני אלון, חבר הכנסת דראושה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מילא אומרים עלי גזען, זה גם כן לא נכון, אתם לא יודעים מה הוא גזען. אבל להגיד את הדבר הזה על האלוף במילואים עמרם מצנע, שהוא איש ישר, איש שאיננו נמנה עם הימין, איש שהיה יריב פוליטי שלי ונשאר יריב פוליטי שלי, איש שבתקופת האינתיפאדה – שאל אותי על כך חבר הכנסת שריד, מה אמרתי אז על מצנע. מה שאמרתי אז על מצנע הוא מה שאני אומר היום: אפשר להתווכח אתו, אפשר לחלוק עליו, אי-אפשר לחלוק על היושר האישי שלו. וכשעמרם מצנע ראש עיריית חיפה פסל מישהו משיקולים מקצועיים, אי-אפשר להדביק לו שיקולים גזעניים, כי מצנע הוא איש ישר, עם אינטגריטי, הוא נותן יחס של כבוד לכל תושבי חיפה, בוודאי לתושבי חיפה שבחרו בו, וביניהם גם הערבים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ס):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, בערבית יש פתגם האומר, בתרגום חופשי: הגזענות ממאנת לעזוב את הגזענים. צריך כנראה הרבה אומץ לא רק להיות איש צבא, לא רק שיעידו על יושרך אחרים – במבחן של אמת צריך אומץ כדי להצליח.

אני מבין שראש העיר חיפה רוצה לחזור בו מהחלטתו המוטעית. אין ספק שהוא טעה. הייתי רוצה שיאזור אומץ וימנה את אבו-ורדה עצמו לתפקיד. אין דרך אחרת, אין פתרון אחר. אם אתה אכן רוצה לתקן את המצב, זו הדרך היחידה, ולא לחפש כאילו ערבי אחר, כי אין שום סיבה לחפש אחר. זה הפתרון הנכון. אבו-ורדה מספיק מוכשר לדעת כולם. הוא גם היה סגן ראש העיר, ואין סיבה שלא למנות אותו. זה יכפר רק חלקית על הטעות הנוראית שהוא עשה, שגרמה נזק לא רק לעירייה אלא גם לכל תושבי המדינה ולדו-קיום במדינה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת אברהם פורז, אחרי – חבר הכנסת גדעון עזרא.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני הייתי חבר מועצת עירייה חמש שנים. מי שמכיר עירייה יודע שזה משטר נשיאותי. ראש העיר מנהל את העיר באמצעות המנכ"ל ומנהלי המחלקות, והממלאים את התפקידים הם בעצם ממונים עליונים. הם לא משפיעים על התוכניות היומיומיות וגם לא מפעילים בפועל.

דבר נוסף, אני רוצה לומר משהו לאנשי מפלגת העבודה. אני חושב שמפלגת העבודה לא יכולה להסתפק בכך שעוזי ברעם יבוא לכאן ויישא נאום יפה מאוד. אם אתם לא תביאו למצב שאבו-ורדה יתמנה, הכתם הזה, שאתם מפלים את הערבים תושבי ישראל, ידבק בכם, וכשיבוא יום הבחירות, וחלק מהם בבחירה הישירה לראש ממשלה לא יצביעו עבור המועמד שלכם לראשות הממשלה, ישימו פתק לבן ויצביעו רק למפלגות שלהם – אל תתפלאו אם זה יקרה לכם.

לכן, כדאי לכם עכשיו לעשות מעשה, כי מה שעושה עמרם מצנע לא נוגע רק לחיפה, זה נוגע לדברים הרבה יותר מרחיקים לכת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גדעון עזרא, אחרון.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חיפה היא הסימן המובהק והיפה ביותר, לפי דעתי, של דו-קיום בין יהודים לערבים. זו דוגמה של יישוב הראוי לחיקוי. אבל מי שבא בטענות לאלוף מצנע לא יודע על מה הוא מדבר. אני הייתי עם אלוף מצנע בתחילת האינתיפאדה, ראיתי את ההתלבטויות של האיש הזה כמפקד בצבא. איש מהיושבים כאן לא ראה את עמרם מצנע בשעות היפות ביותר שלו בנושא הזה, ואני חושב שלא יפה ולא ראוי שנותנים כזו הגנה לחבר שהוכיח את עצמו בצורה כזאת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לשאול את חברי מרצ – כמה ראשי אגפים אתם מיניתם במשרדים שלכם כשהייתם בשלטון? כמה ערבים מיניתם? כמה? תגיד לי שמו של אחד.

יוסי שריד (מרצ):

אני אראה לך.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

— — —

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

תגיד לי את שמו של אחד במשרד החינוך. אתה יכול להראות לי כמה שאתה רוצה. ולגבי גאסן אבו-ורדה, אני לא מכיר אותו, אני מניח שהוא אדם טוב ואדם ראוי, אבל יש מצבים שבהם אדם מסוים לא מתאים לתפקיד מסוים. כל העולם מלא בדוגמאות כאלה.

ואם מדברים על אפליה, רבותי, הציבור הערבי – אני לא ראיתי שהוזמן חבר כנסת יהודי כשנסעתי לסוריה ושאתם ערערתם על כך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

קודם כול תעשה שלום עם סוריה, ואז יזמינו אותך.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

לא ראיתי, לא ראיתי שהתניתם את זה, לא ראיתי שערערתם על כך שיהודי לא יכול היה להגיע במשך 20 שנה לכותל. תודה.

היו"ר ש' וייס:

חברים, יש לי הצעה. אני רוצה לשאול את בעלי ההצעה אם יסכימו לכך. חברי הכנסת רובינשטיין, תאופיק חטיב וחבר הכנסת עוזי ברעם. חברים, אני רוצה לנסות להציע כאן הצעה. אני מודה — — —

חיים רמון (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רמון, תן פעם למליאה להתנהל כך שישמעו זה את זה.

אני מודה שאני מעורב כאן, גם רגשית, גם כתושב חיפה, גם כמי שהגיב מייד. ביום ראשון שעבר, לפני שבוע וחצי, שוחחתי עם חברי הטוב, האיש שגם הצבעתי עבורו — ואני מצטרף לכל המחמאות שהוא קיבל כאן כאדם נאור, שמנהל בעירו מדיניות שוויונית. לכן זה הפתיע כל כך את חבריו, וזה הסיפור הגדול.

אני שוחחתי אתו שיחה די ארוכה. אמרתי לו: עמרם, אל תעשה את המעשה הזה. לא חשוב תוכן השיחה. אני גם העליתי זאת על הכתב כדי לשדל ולשכנע אותו להימנע מן המעשה הזה. בעיקר אמרתי לו, שדווקא לו ולחיפה זה לגמרי לא מתאים. אנחנו הצלחנו בחיפה לקיים יחס שוויוני ואווירה

יוצאת מן הכלל בזמנים הקשים ביותר, בזמן מבצע סיני, במצבים הקשים ביותר, והיא באמת נותנת את הטון, הייתי אומר שהיא מודל, ועמרם מצנע השתלב נפלא במודל הזה.

אני חושב, שמכיוון שאחרי הכול הכוונה כאן – גם שמעתי זאת בדברים של חבר הכנסת דהאמשה וחבר הכנסת אמנון רובינשטיין, בעצם בדברי כולם, גם של מי שבאו בטענה שיש הפרזה בביקורת עליו, אני הרגשתי כאן איזה רצון כללי לתת לראש עיריית חיפה אפשרות – איך נקרא לזה בשפה לא פרלמנטרית – לשנות את מה שהוא עשה לכיוון שאתם דיברתם עליו.

אני מציע שאנחנו נחליט שיהיה דיון במליאה, כי על כך יש לנו שליטה. אני אבקש מיושב-ראש הכנסת שלא להתחיל בדיון כבר בשבוע הבא. אני אבקש מסגנית יושב-ראש הכנסת, הגברת שושנה כרם, שתגרום לכך שאת פרוטוקול הישיבה נעביר בפקס לראש עיריית חיפה. אני מצרף לכך גם את בקשתי לעשות הכול כדי שהקטע הזה יימחק מסדר-היום החיפאי, להחזיר את הדברים למסלולם.

קורה לפעמים שיש איזה מעשה, ובמחשבה שנייה, מהירה, לא נחפזת, אפשר להסדיר את העניינים, והייתי אומר, למחוק את הקטע הזה. אם זה מוסכם עליכם, נצביע על דיון במליאה. מוכנים?

קריאות:

כן.

היו"ר ש' וייס:

טוב, מי שירצה – יצביע. אם כן, אנחנו נשארים בהצעה המקורית של בעלי ההצעות. ההצבעה החלה. מי שלא למליאה, זה נחשב כאילו ועדה, בסדר? כדי לכבד גם את המתנגדים. מי שלא למליאה, זה כאילו ועדה או כאילו להסיר.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 11

נגד – 4

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

הי"ר ש' וייס:

11 תומכים במליאה, ארבעה מתנגדים או לוועדה – זה כבר לא משנה, כי יש רוב בעד מליאה – נמנע אחד.

אני קובע שהדיון יתקיים במליאה. עם זאת, אני אבקש מיושב-ראש הכנסת – אם הכול יסתדר, גם לא יהיה צורך לקיים את הדיון במליאה. נמצא איזו דרך, אולי בכנסת או במקום אחר, לעשות איזו סולחה או משהו כזה.

בבקשה, חבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני מקבל את הצעת היושב-ראש.

הי"ר ש' וייס:

כבר הצבענו עליה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

לא. אני אומר: גם ברוחה וגם בלשונה. אני מבקש להעיר שתי הערות: קודם כול, אם העניין יסתדר אנחנו נסיר את ההצעות שלנו, ואז תיפתר הבעיה.

הי"ר ש' וייס:

לא תוכלו להסיר, אבל אני אבקש מיושב-ראש הכנסת שלא יעלה את הנושא הזה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

דבר שני, אני מבקש, אדוני היושב-ראש, שתעביר לראש עיריית חיפה לא רק את בקשתנו האישית בעניין הזה, אלא בקשה אחת נוספת – שלפני הדיון במליאה לא ישתנה המצב הקיים בעיריית חיפה. דהיינו, לא צו ביניים, אלא בקשת ביניים.

יוסי שריד (מרצ):

— — —

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אם הוא נענה לבקשת היושב-ראש ולבקשת הכנסת – בבקשה, אני אשמח.

היו"ר ש' וייס:

לא. הוא יעיין בפרוטוקול. היו גם אנשים שתמכו בו פה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני מדבר על הרוב התומך בכך שעורך-הדין אבו-ורדה יוחזר לתפקיד שמגיע לו.

היו"ר ש' וייס:

בוא לא ננהל פה משא-ומתן.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

לא, אני מבקש בקשה אישית – שלא ימונה איש אחר לפני הדיון במליאה.

היו"ר ש' וייס:

זה אנחנו לא יכולים. את זה נמסור לו בפרוטוקול. חברים, אין לנו סמכות להתערב, שלא תהיינה אי-הבנות.

חבר הכנסת רובינשטיין, אני פונה אליך עכשיו כמורה שלי למשפט קונסטיטוציוני.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

לא אמרתי שיש סמכות. אני מבקש.

היו"ר ש' וייס:

אני מבין. אנחנו נבהיר זאת, נעביר את הבקשות. אין לכנסת סמכות להתערב בניהול שוטף של מדיניות של עירייה, זה כדאי לדעת. כמו שהיא הרבה פעמים מעלה לסדר-היום, לדיון, עניינים ציבוריים, אז היא העלתה את הנושא הזה. לו זה היה עובר מחר לוועדה, היו ודאי גם מזמינים את ראש העיר עמרם מצנע וכל אדם אחר, וגם את עורך-הדין אבו-ורדה וכן הלאה לדיון.

אני חשבתי, לפני ההתלקחות בוועדת הפנים – תהיה שם התלקחות – לתת הזדמנות, פסק-זמן קצר, לשיקול דעת נוסף, זה הכול. אנחנו לא מורים לראש העיר מה לעשות, הוא יקרא את הפרוטוקול, יתרשם ויחליט לפי החושים שלו, לפי רצונו. תודה רבה.

אני פונה עכשיו ומאפשר לסגן שר השיכון, בבקשה.

הודעת היושב-ראש

היו"ר ש' וייס:

ראש הממשלה ביקשני להודיע, על-פי סעיף 36(א) לחוק-יסוד: הממשלה, כי שר התיירות שב ארצה – רבותי, בשורה חשובה מאוד – ביום ט' בטבת התשנ"ח, 7 בינואר 1998. השר אתנו, דעו לכם.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, אדוני סגן השר, גם אתה אתנו.

בעיית הדיור של תושבי חיפה הערבים

חבר הכנסת י' יהב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

תושבי חיפה הערבים סובלים מצוקת דיור מתמשכת, ועד כה לא בוצע שום פרויקט דיור לפתרון מצוקה זו. יש בחיפה כ-400 דירות אטומות בבעלות "עמידר". דירות אלו, ובמיוחד הנמצאות בשכונות הערביות, יכולות להוות פתרון חלקי וטוב למצוקתם של ערביי חיפה על-ידי הצעתן במכרזים לזכאים הערבים.

רצוני לשאול:

1. האם יש תוכניות לפתרון בעיית הדיור של ערביי חיפה?

2. האם יפעל משרדך להוצאת הדירות האטומות שבבעלות "עמידר" למכירה לתושבי השכונות הערביות?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אנו מודעים לבעיות הדיור של תושבי חיפה – ערבים ויהודים כאחד – וכמו בכל הערים והיישובים במדינת ישראל, דין אחד לכל האזרחים: כולם שווים זכויות.

משרד הבינוי והשיכון עוסק, כידוע, בקידום שיווק קרקעות לבנייה, במטרה להעמיד היצע של דירות לכל התושבים, ללא הבדל דת. אך בחיפה עצמה יש מצוקת קרקעות, והרזרבה הקרקעית הולכת ומידלדלת.

אנו שוקדים על תוכניות פינוי שכונות ותיקות ובנייתן מחדש, ובד בבד מקדמים תנופת בנייה בכל האזור שמסביב לחיפה, כדי לאפשר חלופות לזוגות צעירים, גם מחוץ לתחום השיפוט של העיר גופא.

אשר לדיור הציבורי, אבקש למסור את הפרטים האלה: א. מדיניות האכלוס ומכירת הנכסים נקבעת על-ידי משרד הבינוי והשיכון ביחס לדיור הציבורי ועל-ידי מינהל מקרקעי ישראל ביחס לנכסי רשות הפיתוח; ב. מבירור שערךנו עם חברת "עמידר" עלה, כי בחיפה יש כ-150 יחידות דיור הראויות לאכלוס לאחר שיפוצן, ולא 400 יחידות דיור כפי שצוין; ג. בהתאם למדיניות משרד הבינוי והשיכון נמכרו בשנה שעברה 29 דירות בעדיפות לזכאים בשכונת חליסה עבור ערבים תושבי חיפה; ד. חברת "עמידר" הודיעה, כי בשכונת ואדי-ניסנאס יפורסם מכרז בחודש הקרוב להוצאת דירות אטומות למכירה לתושבי השכונות הערביות בחיפה, ובעדיפות גבוהה לזוגות צעירים תושבי ואדי-ניסנאס.

פרויקט השכרת מבני מגורים לציבור החרדי

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

נודע לי מפרסומים בעיתונות, כי משרד השיכון מקים פרויקט להשכרת דירות מגורים בסכומי כסף סמליים. לפי מידע זה, יוקם הפרויקט בריכוזים חרדיים בלבד, ועל כן הציבור הרחב לא יוכל ליהנות ממנו.

רצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. היכן מתכוון משרד השיכון להפעיל את הפרויקט?

3. מדוע אין משרדך מפעיל תוכנית דומה לזוגות צעירים שלא מהמגזר החרדי?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הפרסום אינו נכון, והוא אף הוכחש רשמית על-ידי משרד הבינוי והשיכון.

אנו בונים כ-600 יחידות דיור להשכרה לאוכלוסייה בעלת צביון דתי, אוכלוסייה שאיננה יכולה להתגורר בדירות הרגילות של השיכון הציבורי בגלל ריחוקן ממוסדות דת – מקוואות, בתי-ספר נפרדים לבנים ולבנות, ת"תים, ישיבות, כוללים וכו'. משום כך, הפרויקט ייבנה בריכוזים חרדיים כמו ביתר, בית-שמש וקריית-ספר.

משרד הבינוי והשיכון מקדם במקביל פתרונות לכלל הציבור, ותיקים ועולים כאחד, בסכום של כ-200 מיליון ש"ח בכל שנה.

מכירת דירות על-ידי חברת "עמידר"

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

נודע לי, כי חברת "עמידר" מכרה כ-50 דירות ריקות באזורי הפריפריה, והיא מתכוונת לרכוש בכספים שיתקבלו דירות במרכז הארץ.

רצוני לשאול:

1. מה היא התמורה הכספית שתקבל החברה תמורת מכירת הדירות בפריפריה?

2. האם תידרש החברה להשתמש בכספים למימון גירעונותיה ולא לרכישת דירות חדשות במקומן?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עד היום מכרה "עמידר" ביישובי הפריפריה דירות בסכום כולל של כ-9.4 מיליוני ש"ח.

2. כל ההכנסות ממכירת הדירות מופקדות בקרן נפרדת, המיועדת אך ורק לרכישת דירות חדשות.

מינויים באגודה לתרבות הדיור

חבר הכנסת א' פורז שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

הגיע לידיעתי מידע שלפיו מונו לאחרונה מנכ"ל וסמנכ"ל לאגודה לתרבות הדיור.

רצוני לשאול:

1. מה הוא ניסיונו הניהולי של המנכ"ל?

2. האם נכון שהסמנכ"ל עבר זה לא כבר את גיל הפרישה, וגילו יותר מ-68?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

1. ראובן צדוק הוא רב-סרן בצה"ל, והוא משמש סגן מפקד גדוד בשירות המילואים. הוא שימש בעבר, בין היתר, מנהל שיווק בחברת "פרי-מור" ומנהל חברת "קף 2" בבית-המיון המרכזי של רשות הדואר. הוא גם למד מדעי המדינה ושלטון מקומי באוניברסיטת בר-אילן.

המנהל החדש באגודה לתרבות הדיור אושר על-ידי הוועדה למינויים בראשות השופט המחוזי בדימוס מרדכי בן-דרור.

2. הסמנכ"ל שאליו התייחסת, דוד בן-יהודה, מונה לפני ארבע שנים לתפקידו, והוא ממלא תפקידו זה גם כיום. טרם דנו באגודה על צאתו לגמלאות.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת של חבר הכנסת פורז.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני סגן השר, גיל 68 הוא לא גיל מופלג, אבל מקובל בשירות הציבורי שבגיל 65 פורשים. אז מה הסיבה – – –

היו"ר ש' וייס:

לאו דווקא. באוניברסיטאות, דרך אגב, פורשים בגיל 68, ובבתי-משפט בגיל 70.

אברהם פורז (מרצ):

אבל גילו של האיש הוא יותר מ-68. השאלה היא אם באמת ראוי שימשיך.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

איני יכול לומר שהגיעה אלי פנייה שדוד בן-יהודה יישאר או יפסיק את עבודתו באגודה. אני מציין שהוא מונה לפני ארבע שנים לתפקידו, לא בתקופת היותי במשרד הבינוי והשיכון.

אני מוכן לבדוק זאת שוב, ואני אחזור אליך.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לסגן השר. אדוני סגן השר, תואיל בטובך להשיב על שאילתא 1910, של חבר הכנסת אופיר פינס-פז. הנושא: חלוקה בלתי שוויונית של תוכנית שיווק הקרקעות לבנייה. בבקשה.

שיווק הקרקעות לבנייה

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ט בחשוון התשנ"ח (19 בנובמבר 1997):

על-פי פרוגרמת שיווק הקרקעות לבנייה ב-1998, משקלה של הבנייה המתוכננת לציבור החרדי גדול לאין שיעור מגודלו היחסי של המגזר. כמו כן, מספר הדירות המתוכננות מעבר ל"קו הירוק" עולה בעשרות מונים על הביקוש לדירות באותם אזורים בשנים האחרונות.

רצוני לשאול:

1. מדוע אחוז הדירות המתוכנן להיבנות במגזר החרדי הוא 21.7% מכלל הפרוגרמה כולה?

2. כמה דירות לא מאוכלסות יש היום בשטחים שמעבר ל"קו הירוק"?

3. מדוע הוחלט על יעד של בניית 5,200 דירות מעבר ל"קו הירוק" ב-1998?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, 1. מיום כינונה של הממשלה הנוכחית ועד היום הוצאו לשיווק רק 17% ממכרזי הקרקע עבור ציבור בעל צביון דתי. שיעור הדירות המתוכנן להיבנות במגזר הדתי יהיה, בסופו של דבר, 13%-18%.

הממשלה קיבלה החלטה לפני כמה חודשים, החלטה שמספרה 2012: "על מנת להגיע למלאי תכנוני זמין – של קרקעות – בהיקף הנדרש יקודמו בכל נקודת זמן תוכניות מפורטות בקיבולת הגדולה פי שניים, לפחות, מהמלאי הנדרש". זאת מכיוון שכולנו מודעים לקשיים בצינורות הסטטוטוריים וגם מודעים לעובדה שרק 50% מהתוכניות מגיעות לכלל הבשלה. בדרך זו אנו משתדלים לנהוג לגבי כל תוכניות הבנייה לכל מגזרי האוכלוסייה.

2. יש כ-1,180 דירות שאינן מאוכלסות ביש"ע, מהן כ-1,000 בבנייה הכפרית וכ-180 בבנייה העירונית.

הבנייה ביש"ע, כמוה כמו הבנייה בכל הארץ, מבוססת על ביקושים. גם ביש"ע יש מדרג של ביקושים, מקומות אטרקטיביים פחות ומקומות מושכים יותר.

לפי הניסיון של המשרד, הביצוע בפועל של השיווקים קטן מהפרוגרמה המתוכננת, כפי שהסברתי לעיל.

יותר מ-60% מהפרוגרמה ביש"ע מרוכזת ביישובי ירושלים רבתי: מעלה-אדומים, גבעת-זאב וביתר.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אופיר פינס-פז, בבקשה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר השיכון, אני מודה לך על תשובתך. אני רוצה רק לשאול לגבי ועדת החריגים שפועלת במשרדך. הועלו חשדות לגבי אופן עבודתה. מעבר לחשדות – אני לא חושד ולא רוצה להחשיד, רק דבר אחד ביקשתי, נתונים שיימסרו לי כחבר ועדת הכספים, הנתונים הכוללים של ועדת החריגים של משרד השיכון: כמה הקצבות, אילו סכומי כסף, לכמה ניתנו, מה הם הקריטריונים וכדומה.

עד רגע זה, אדוני סגן השר, לא עלה בידי לקבל את המידע. אולי אתה מוכן להבטיח כאן שהדברים יימסרו לי.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

ראשית, כל נתון שנמצא במשרדי ממשלה, זכאי חבר הכנסת לראותו. אני לא זוכר שביקשת לראות נתונים של ועדת חריגים. אולי דיברת על הנושא הזה בוועדת הכספים, בדיון על התקציב של משרד הבינוי והשיכון. אני לא זוכר שביקשת, אבל אם אתה מבקש, אני רושם זאת לעצמי כדי שיעבירו אליך את הפרטים בקשר להחלטות של ועדת חריגים. נראה שאתה מתעניין ביש"ע, אם אני לא טועה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

בשנת 1997.

המרכז למיפוי ישראל

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ט בחשוון התשנ"ח (19 בנובמבר 1997):

נודע לי, כי המרכז למיפוי ישראל גובה עמלות בשיעור של 10%–25% כדמי תיווך בין המודדים לבין משרדי הממשלה המזמינים עבודות.

רצוני לשאול:

1. האם נשקל שמיפוי ישראל יעסוק בפיקוח ובקרה בלבד, ולא בתיווך בין המשרדים למודדים?

2. מה היא ההצדקה לעמלות הגבוהות שנגבות?

3. האם יורה משרדך למיפוי ישראל לחדול לגבות עמלות?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בניגוד להנחת היסוד של חבר הכנסת זיסמן, המרכז למיפוי ישראל – מפ"י – איננו עוסק כלל בתיווך בין מודדים לבין משרדי הממשלה.

תפקידיו של מפ"י בתחום זה הם כדלקמן: א. ניהול עבודות המדידה והמיפוי המקצועיות; ב. פיקוח על המודדים בשטח ועריכת בקרת איכות על מוצרי המיפוי והמדידה; ג. הוצאת מכרזים; ד. ביצוע התשלומים למבצעים בהתאם להתקדמות שלבי העבודה.

מפ"י גובה דמי ניהול בשיעור של 5%–10%, המשמשים לכיסוי העבודות כפי שתוארו.

על-פי תקנות כספים ומשק – תכ"ם – משרדי הממשלה אינם מחויבים להוציא עבודות מדידה, מיפוי ותצלומי אוויר באמצעות מפ"י. הם עושים זאת על-פי בחירתם, מתוך הכרה בייחודיות עבודות אלו, כמו גם במוניטין ובמקצועיות של מפ"י.

זאת ועוד, ביצוע העבודה באמצעות מפ"י יוצר חיסכון כספי למזמין ומונע כפילות בהזמנת עבודות. באתר נתון.

דירות "עמידר" לנכי המלחמה בנאצים

חברת הכנסת מ' סולודקין שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו בחשוון התשנ"ח (26 בנובמבר 1997):

בימים אלה מועלה משמעותית התשלום שמשלמים דיירי "עמידר" המתגוררים בדירות החברה שבע שנים, לפחות.

רצוני לשאול:

1. מדוע מועלה התשלום גם לנכי המלחמה בנאצים, שמצבם הבריאותי רק מידרדר עם השנים והכנסותיהם ממילא אינן גדולות?

2. מדוע הקריטריונים של גיל, מצב בריאותי והכנסות אינם תקפים לעניין זה?

3. מדוע ההחלטה בדבר הארכת תוקף זכויות העולים לשמונה שנים לא חלה על נושא זה?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, 1. שכר הדירה ב"עמידר" צמוד למדד, והוא עולה אחת לשלושה חודשים על-פי עלות המדד. אך שינוי שכר הדירה אינו קשור כלל ועיקר למשך ותק המגורים בדירה.

2. משפחות הנתמכות על-ידי הביטוח הלאומי, שהכנסתן נמוכה, זכאיות להנחה משמעותית בשכר דירה.

3. כאמור, אין קשר בין מעמד העולה לבין עליית שכר הדירה לדיירי השיכון הציבורי שמתגוררים בשכר הדירה הציבורי.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחברת הכנסת סולודקין, בבקשה.

אדוני סגן השר, האם היה איזה קריטריון מיוחד לנכי מלחמה בנאצים לגבי שכר דירה?

אני אאפשר לחברת הכנסת סולודקין, ואחר כך תענה לנו יחד.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

אדוני סגן השר, אני מודה לך מאוד על תשובתך, אבל, אני יכולה לומר לך, שבמשך חודשיים אני מקבלת עשרות מכתבים בשבוע ששכר הדירה גדל פי עשרה ממה שהיה. ההסבר לכך הוא, שאחרי שבע שנים שבהן גרים עולים בדירת "עמידר", יש תשלום אחר, והם לא מבינים מה השתנה בשבע השנים האחרונות. המצב הבריאותי רק מידרדר, ואי-אפשר להבין את ההיגיון שבמדיניות העלאת שכר הדירה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני שומע מהתלונה הזו שכאילו שכר הדירה עולה פי עשרה. הייתי מציע לחברת הכנסת סולודקין – אם יש לך פניות כאלה, את אומרת שהן מגיעות אליך, אשמח לקבל אותן עכשיו, או שאת רוצה להשאיר אצלך העתק מהפניות ולהעביר לי אותן במהלך השבוע הבא פה בכנסת. אני אשמח לקבל אותן, לבדוק ולענות לך ישירות תשובה על הפניות הספציפיות שקיבלת.

אדוני היושב-ראש, אם אני לא טועה, יש גם לנכי מלחמה מתקופת הנאצים איזה קריטריון, אבל אני מוכן לבדוק את הדבר הזה. אני חושב שהם שונים משאר האוכלוסייה הרגילה.

היו"ר ש' וייס:

אני מצטרף לבקשה, כי ציבור נכי המלחמה בנאצים הוא בעצם ציבור שאין לו כאן קבוצת לחץ, לא מפלגה ולא סקטור. משנה לשנה הם הולכים ומתמעטים בגלל גילם, בגלל נכותם. נדמה לי, שכולנו צריכים להתייחס אליהם בהרבה אהדה, אהבה, ולתת להם יחס מיוחד.

דיור ציבורי

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו בחשוון התשנ"ח (26 בנובמבר 1997):

בדוח 47 של מבקר המדינה, בעמוד 149, נכתב, שמשרדך ו"עמידר" לא הצליחו להעביר לזכאים כ-4,700 דירות פנויות או תפוסות, על-ידי פולשים או קרובי דיירים קודמים. נוסף על כך, יש סחבת במכירת דירות פנויות.

רצוני לשאול:

1. מה בוצע בנושא מאז פרסום הדוח?

2. מדוע לא נמכרו הדירות הפנויות?

3. מדוע לא פונו הדירות התפוסות ונמכרו או מוחזרו?

4. מה ייעשה לפינוי הדירות התפוסות?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. בדוח מס' 47 של מבקר המדינה מתפרסמים נתונים של "עמידר", ולפיהם יש כ-4,700 דירות פנויות או תפוסות – מתפנות וחדשות.

עם זאת, סך כל הדירות הפנויות נכון למועד הביקורת, אוקטובר 1996, הוא 3,600 יחידות דיור, על-פי הפירוט הבא: 1,300 דירות מתפנות בעיקר בפריפריה; 1,000 דירות מוקפאות למועמדים ספציפיים; 800 דירות חדשות ביש"ע, ברמת-הגולן ובפריפריה; 250 דירות נ"ר מוקפאות לאתיופים; 250 דירות שאינן ראויות למגורים בשל מצב הנדסי פיזי, ורובן נמצאות בפריפריה.

במהלך שנת 1997 מכרה חברת "עמידר" כ-300 דירות בפריפריה, מתוך כ-450 דירות שאושרו למכירה על-ידי משרד הבינוי והשיכון.

ההצלחה החלקית במכירת הדירות נבעה מהסיבות הבאות: א. מחיר המכירה היה מחיר שומה ללא הנחה, אך בחודש נובמבר 1997 הוחלט להפחית 17% ממחיר השומה ולנסות לשווק את יתרת הדירות; ב. הדירות ממוקמות בפריפריה ולא באזורי הביקוש; ג. מדובר בדירות מתפנות אשר לא הצליחו לאכלסן, לא על-ידי מועמדי משרד הקליטה ולא על-ידי מועמדי משרד הבינוי והשיכון.

במסגרת מבצעי המכירה סוכם, על דעת האוצר, ליעד את כספי המכירה לדירות ספציפיות שייקבעו על-ידי משרד הבינוי והשיכון. כספי המכירה יופקדו בחשבון מיוחד באוצר לצורך רכישת דירות באזורי הביקוש, על-פי אישור משרד הבינוי והשיכון.

הפער בין סך כל הדירות על-פי נתוני "עמידר" – 4,700 – לבין סך כל הדירות הפנויות – 3,600 – נובע, לצערנו, מתופעת הפלישות.

בשנת 1994 היו כ-1,400 דירות התפוסות על-ידי פולשים או בני שוכרים, אך בעקבות פעילות נמרצת וממצאי דוח מבקר המדינה טופל הנושא באופן אינטנסיבי, ונכון להיום יש רק כ-530 פולשים,

מהם 270 בנים למשפחות. משפחות אלו מטופלות בוועדות לבחינת זכאותם לדיור ציבורי. משפחה שאינה עומדת בקריטריונים מטופלת באמצעות תביעה משפטית, תהליך שנמשך זמן רב.

רכישת דירות להשכרה על-ידי משרד הבינוי והשיכון

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו בחשוון התשנ"ח (26 בנובמבר 1997):

פורסם שמשרדך ירכוש בתקציב 1998 כ-200 דירות להשכרה לנזקקים באזורי ביקוש שבהם אין ל"עמידר" דירות, בכ-100 מיליון ש"ח.

רצוני לשאול:

1. רכישת הדירות עלולה ליצור שכונות עוני ותלות של הנזקקים בממשלה. האם שקל משרדך להעניק סיוע נקודתי וישיר בשכר דירה לנזקקים, כחלופה לרכישת הדירות?

2. היכן יירכשו הדירות?

3. מה היא הסיבה לרכישת הדירות באזורי הביקוש דווקא ולא באזורים זולים יותר?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

רכישת 200 דירות בשנה בכל היישובים באזורי הביקוש לא תיצור שכונות עוני, בין היתר משום שהרכישות מבוצעות באורח מתוכנן, תוך הקפדה על ביזור גיאוגרפי.

משרד הבינוי והשיכון אינו סבור שיש מקום לאלץ משפחות קשות-יום, שיש בהן עולים חדשים ונכים הרתוקים לכיסאות גלגלים, להעתיק את מקום מגוריהן לאזורי הפריפריה, ליישובים אחרים שמרקם האוכלוסייה בהם יקשה את קליטת המשפחות.

הדירות המיועדות לרכישה ישמשו פתרון דיור למשפחות נזקקות, שאינן מסוגלות להתמודד עם שכירת דירה בשוק החופשי, אך במקביל מעניק המשרד גם סיוע נקודתי וישיר בשכר דירה לנזקקים.

גביית תשלום עבור "קרן שיפוץ" מדיירי "עמידר"

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו בחשוון התשנ"ח (26 בנובמבר 1997):

לאחרונה החלה חברת "עמידר" לגבות מדייריה תשלום חובה עבור "קרן שיפוץ" בשיעור של עד 14 ש"ח לחודש לדירה.

רצוני לשאול:

1. מה היא קרן השיפוץ, והאם הותר ל"עמידר" לגבות תשלום עבורה?

2. מה הן ההכנסות השנתיות הצפויות מקרן השיפוץ ולכן הן יופנו?

3. מה ייעשה כדי לבטל את התשלום הנוסף מדיירי "עמידר"?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. קרן השיפוץ בחברת "עמידר" היא קרן שנוצרה במטרה לכסות תשלומים גבוהים חד-פעמיים שבהם מחויבים דיירים. תשלומים אלה כוללים השתתפות עצמית בביטוח עקב נזקים, השתתפות עצמית בעלות ביטוח גגות, ביצוע תיקונים ושיפורים בדירות שהן מעבר ל"סל האחזקה" הקיים כאמצעי לשיפור רווחת מגורי הדיירים.

ההחלטה התקבלה לאחר דיון יסודי ומעמיק בוועדת מחירים. הסכום שנגבה מהדיירים הוא 8-13 ש"ח בחודש.

חברת "עמידר" החלה בגביית התשלומים לקרן ב-1 בספטמבר 1997, והיא נערכת לביצוע פעילות אחזקה יזומה בדירות על-פי קריטריונים שיאושרו על-ידי מועצת המנהלים כבר בראשית ינואר 1998.

היקף ההכנסות השנתיות הצפויות מהקרן הוא כ-6 מיליוני ש"ח, וההכנסות יופנו, כאמור, לכיסוי תשלומים גבוהים חד-פעמיים של הדיירים.

אין ספק, שהפעלת הקרן לאורך ציר הזמן תביא לשיפור ניכר ברמת השירות הניתן לדיירים ותמנע הוצאות חד-פעמיות גבוהות לדיירים שידם אינה משגת סכומים אלה.

מן הראוי לציין, כי קרן דומה מופעלת זה שנים בחברת "עמיגור", והיא הביאה ברכה לדיירים.

דירות ריקות בבעלות המדינה

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ד' בכסליו התשנ"ח (3 בדצמבר 1997):

על-פי עיתון "הארץ" מ-17 בנובמבר 1997, יש כ-4,500 דירות ריקות בבעלות המדינה.

רצוני לשאול:

1. האם הנתונים נכונים?

2. אם כן – מדוע אין הדירות מאוכלסות?

3. האם יש כוונה לשפץ ולמכור את הדירות?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, 1. הנתונים המתפרסמים בכתבה שגויים בחלקם הגדול.

2. הדוחות שעליהם מתבססת כתבה זו כוללים דירות מוקפאות הממתינות לגמר שיפוץ, ובדרך כלל הדירות אינן ראויות למגורים בשל צו הריסה או בשל עלות גבוהה של השיפוץ. מרבית הדירות מצויות באזורי הפריפריה.

3. בימים אלה מכינים בחברות "עמידר" ו"עמיגור" דוחות שיחלקו את הדירות ליעדים, עולים או ותיקים, דירות מאושרות למכירה, דירות ראויות למגורים ללא מועמדים. כפי שהובטח לי, הדוחות האלה יוגשו עד סוף חודש זה.

משרד הבינוי והשיכון מוסיף לתקצב כמדי שנה תקציב לאכלוס חוזר ל-5,000 יחידות דיור לעולים ולוותיקים כאחד.

מכירת דירות ממלאי השיכון הציבורי מתבצעת רק באותם יישובים אשר משרד הקליטה ומשרד הבינוי והשיכון לא מצליחים לאכלס בהם מועמדים, או במקרים שבהם עלות השיפוץ גבוהה במיוחד. כשמדובר על עלות של כ-50,000 ויותר, אז אנחנו מוציאים את הדירה למכירה.

היו"ר י' לנקרי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

נכבדי סגן השר, הכוונה בשאלתא היתה להדגיש, כי בהשקעה תקציבית נמוכה יחסית אפשר להכשיר עוד 4,500 דירות העומדות כרגע כאבן שאין לה הופכין.

האם ניתן להבין מדברייך, כי עם קבלת הנתונים בסוף חודש זה, אותן דירות תוכשרנה להשתכנות של זכאים לפי כל הקריטריונים? אם כן, האם תהיה מוכן להעביר את הנתונים, שיימסרו לך בסוף השבוע, גם לעיון השואל?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

א. אני אמרתי שאנחנו אכן מכשירים דירות. ב. אמרתי שאני לא חותם על המספר שפורסם בכתבה, כ-4,500. הוספתי גם שיש דירות שאינן ראויות למגורים בגלל צו הריסה או בגלל עלות גבוהה של השיפוץ.

אתה צודק, שבמחיר זעום אפשר לפעמים להגיע למצב שיש לנו דירה. אבל אם מדובר על השקעה של 50,000 שקל ויותר לדירה – זה שיקול אחר במסגרת התקציב שיש לנו.

לכן, קיימת אצלנו החלטה, שאם השיפוץ עולה יותר מ-50,000 שקל לדירה, אנחנו לא משפצים אותה.

מה צריך לעשות עם זה? יכול להיות שצריכים לחכות למצב של תקציב יותר "מחייך", תקציב יותר טוב, שיוכל גם לטפל בדירות כאלה, אבל בסוף החודש – לא אמרתי בסוף השבוע – כשאקבל את הדוחות מ"עמידר" ומ"עמיגור", אשמח שיביאו לך את הדוחות.

היו"ר י' לנקרי:

האם יש משהו נוסף, חבר הכנסת מגן?

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

שאלתי – – –

חיים רמון (העבודה):

– – –

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

וכבוד השר – – – להביא לי בסוף החודש את הנתונים, ואז אני ארשה לעצמי – – –

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י' לנקרי:

לפני שנמשיך בשאלות שעליהן משיב סגן שר הבינוי והשיכון, יש הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי על-פי בקשת חבר הכנסת תאופיק חטיב, יוסר שמו מהצעת חוק למניעת הגירה שלילית מירושלים, התשנ"ז–1996, שמספרה פ/877, שהונחה על שולחן הכנסת בי"ד בכסליו התשנ"ז, 25 בנובמבר 1996. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה.

שאלות ותשובות

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו נמשיך בסדר השאלות. שאלתא מס' 2063 של חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר, שאינו נוכח – לפרוטוקול.

תוכנית מיתאר ארצית לתעשייה

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"א בכסליו התשנ"ח (10 בדצמבר 1997):

אזורי התעשייה הולכים וקרבים לאזורי המגורים. מרבית תושבי מדינת ישראל מתגוררים בערים. לפיכך, יש להביא בחשבון את רמת הסיכון שגורמים מפעלים לאוכלוסייה קרובה. נדרש להפעיל תוכנית מיתאר כללית, שתכין את תמונת המצב של שילוב התעשייה והמגורים בשנות האלפיים.

רצוני לשאול:

1. האם יש היערכות עתידית של משרדך בנושא?

2. האם אין משרדך רואה צורך בתוכנית מיתאר לתעשייה?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. חבר הכנסת שר הבינוי והשיכון לשעבר, בנימין בן-אליעזר, אכן צודק.

הממשלה והמועצה הארצית לתכנון ובנייה כבר קיבלו החלטה להכין תוכנית מיתאר ארצית חדשה, מס' 35, שענייניה מגורים, תעסוקה, תעשיות ותשתיות.

נושא התעשייה יידון, כאמור, ואף הוא יכלל במסגרת זו.

עבודת התכנון תחל בינואר 1998, מייד לאחר המכרז ובחירת המתכננים.

דיוור למגזר החרדי

חבר הכנסת מ' לוי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"א בכסליו התשנ"ח (10 בדצמבר 1997):

ב-19 בספטמבר 1997 התפרסמה ב"ידיעות אחרונות" כתבה שכותרתה "זוגות צעירים חילוניים יכולים רק לחלום על דיור להשכרה", בשעה שמונחת אבן פינה להקמת שכונת מגורים למגזר החרדי בדמי שכירות של כ-70 דולר בחודש.

רצוני לשאול:

1. האם כך הדבר?

2. אם כן – מדוע ננקטת מדיניות שכזו?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. הכתבה ב"ידיעות אחרונות" כרכה מין בשאינו מינו. בדיור הציבורי – הכולל כ-110,000 דירות – מתגוררות בין היתר משפחות זכאים מהשכבות החלשות, אך מספר בעלי הצביון החרדי שבהם הוא זניח. הסיבה לכך היא, שדירות "עמידר", "עמיגור" וכדומה מפוזרות מבחינה גיאוגרפית ומרוחקות פיזית ממוסדות דת כמו מקוואות, בתי-כנסת, בתי-ספר לבנים ולבנות, ת"תים, ישיבות וכוללים.

אנו בונים או רוכשים דירות בריכוזים דתיים בלבד עבור ציבור זה, כדי לענות על מצוקת הדיור הקיימת.

לגבי זוגות צעירים יש תוכניות אחרות, חלקן מספקות יותר ואחרות פחות, וקבוצה זו איננה קשורה כלל לבנייה להשכרה או לדירות "עמידר".

פרויקט "בנה דירתך" במצפה-אפק בראש-העין

חברת הכנסת מ' סולודקין שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום י"ח בכסליו התשנ"ח (17 בדצמבר 1997):

משפחת ק' – שמה המלא מופיע במקור – רכשה בתשלום מלא ב-1995 דירת ארבעה חדרים בפרויקט "בנה דירתך" במצפה-אפק שבראש-העין מן "החברה הכלכלית". לאחר שהאתר הוכרז כאתר עתיקות, החלה המשפחה במשא-ומתן עם משרדך לקבלת דירה חלופית.

רצוני לשאול:

1. מדוע במשך שנתיים לא נמצאה דירת ארבעה חדרים מתאימה בראש-העין?

2. מדוע לא מוכן משרדך להעביר למשפחה את שתי הדירות בנות שלוש החדרים שנותרו בפרויקט תמורת תשלום הפער?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

2-1. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חברת הכנסת סולודקין התייחסה בשאלתא שלה למשפחה מסוימת, שגם מעל במת הכנסת לא אזכיר את שמה. המשפחה הזו, שהאות הראשונה של שם משפחתה היא קו"ף – לפרוטוקול ייכנס השם המלא, אבל גם היא העדיפה שלא להעביר את השם המלא – נרשמה לפרויקט שבנדון במסגרת הגרלה שהתקיימה בדצמבר 1994. היא זכתה בדירה בת ארבעה חדרים + גג + אופציה להוספת חדר.

ב-6 ביולי 1995 נחתם חוזה עם המשפחה, ששילמה את מלוא מחיר הדירה סמוך לחתימת החוזה. ב-2 בפברואר 1996 הכריזה רשות העתיקות על אתר הבנייה כעל אתר עתיקות בשל הימצאותם של קברים במקום. במהלך 1996 הופסק שיווקן של הדירות שטרם נמכרו, וזאת על מנת להציע אותן לרוכשים שהסתבר להם שדירותיהם לא ייבנו.

בפועל לא נותרו דירות בנות ארבעה חדרים הזהות לדירה המקורית שקנתה המשפחה הזו. למשפחה הוצעה דירת גג בת שלושה חדרים או דירת ארבעה חדרים ללא גג, שהיתה פנויה, וכן אפשרות לבחור בין כל אחת מדירות שלושה החדרים שהיו פנויות. המשפחה פנתה לוועדת מכרזים עליונה, ובקשתה היתה לקבל את שתי הדירות בנות שלושת החדרים בלי לשלם את הפער שבין הסכום ששילמה עבור הדירה שרכשה לבין מחיר שתי הדירות.

בישיבתה מיום 11 באוגוסט 1997 דחתה הוועדה את הבקשה. אנו בודקים כעת את האפשרות להביא את הבקשה לדיון נוסף בוועדה, במגמה לאפשר להם בכל זאת לרכוש את שתי הדירות, אם כי אני לא מתחייב, וייתכן מאוד שהוועדה תדרוש מהם להוסיף את ההפרש שבין אותה דירה בת ארבעה חדרים + גג + אופציה לחדר נוסף לבין רכישת שתי הדירות.

היו"ר י' לנקרי:

שאלה נוספת לחברת הכנסת סולודקין? אין.

ברשותך, אדוני סגן השר, אם נוכל לשוב עקב בקשתו של חבר הכנסת צבי ויינברג לשאלתא – – –

שבח וייס (העבודה):

אם אפשר, ברשותך, להקדים אותי.

היו"ר י' לנקרי:

להקדים אותך, ברשותו של חבר הכנסת ויינברג. נתייחס לשאלתך של חבר הכנסת שבח וייס, מס' 2148.

מצוקת הדיור של ערביי חיפה

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר הדיור והשיכון ביום י"ח בכסליו התשנ"ח (17 בדצמבר 1997):

בחיפה יש אוכלוסייה ערבית של שתי רבבות ויותר. אוכלוסייה זו מקיימת יחסי שכנות וסולידריות עם כלל תושבי חיפה מאז ומתמיד. קיימת מצוקת דיור מעיקה בקרב ערביי חיפה.

רצוני לשאול:

1. מה הן התוכניות להקלה ולפתרון המצב?

2. באיזה קצב תוגשמה תוכניות אלה?

סגן שר הדיור והשיכון מ' פרוש:

1-2. חבר הכנסת שבח וייס צודק. האוכלוסייה הערבית בחיפה סובלת ממצוקת דיור קשה, אך גם האוכלוסייה היהודית – כמי שגר בחיפה אתה בוודאי יודע שגם היא סובלת, אני לא יודע אם להגדיר זאת כמצב חמור פחות או כאותו מצב. בעיקרון הדבר נובע ממצוקת קרקעות חמורה בעיר זו.

להמחשת התמונה: משרד הדיור והשיכון ומינהל מקרקעי ישראל שיווקו ב-1997 קרקעות ל-21 דירות בלבד בוואדי-ניסנאס ול-22 יחידות דיור בשכונת חליסה. באזור חליסה שווקו קרקעות מדינה בסוף 1997 גם לבניית 26 יחידות דיור לזכאי משרד הדיור והשיכון, במסגרת "מחיר למשתכן".

מכיוון שיש מחסור בקרקעות, לא כל כך הצלחנו להיטיב עם האוכלוסייה הערבית בחיפה, אבל בכל מה שקשור לתקציבים אחרים, משרד הדיור והשיכון העביר תקציבים למגזר הערבי בחיפה: בשנת

1996 – 1.4 מיליון שקל לשכונת חליסה ו-1 מיליון שקל לוואדי-ניסנאס. בשנת 1997 – 0.5 מיליון שקל לשכונת חליסה ו-1.5 מיליון שקל לוואדי-ניסנאס. אבל, אין הקומץ משביע את הארי.

אחד הפתרונות הנבדקים כרגע על-ידינו ועל-ידי המינהל הוא ביצוע פרויקטים של פינוי ובינוי, כלומר הריסת שכונות ובנייתן מחדש. אני לא סבור שהדבר הזה יכול להיעשות מהיום למחר, וגם לא מהיום לעוד כמה שנים. אבל אם אנחנו רוצים לבדוק מה הן האפשרויות כדי לטפל באוכלוסייה כזו או אחרת, זו הדרך הכמעט-יחידה אולי שנשארה עדיין לנו ולמינהל לנקוט בחיפה לגבי אותן אוכלוסיות שחבר הכנסת שבח וייס הזכיר.

היו"ר י' לנקרי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני סגן השר, אדוני היושב-ראש, ודאי שיש מצוקת דיור גם לחלק מהתושבים היהודים בחיפה, זאת אוכלוסייה גדולה של עולים, של פרולטריון, ואנחנו מטפלים בכל האוכלוסיות. ברשותך, הייחוד כאן הוא בכך שאדם בשל מצוקת הדיור בחיפה יכול להחליט לעבור לקריית-חיים או לקריית-מוצקין וכן הלאה, לאותו אזור אורבני – – –

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

או ליוקנעם.

שבח וייס (העבודה):

כן, בוודאי, זה פשוט יותר מאשר לערבי שכל המרכז התרבותי, החווייתי, הקהילתי שלו, כמו בית-הגפן – והרי אנחנו בעד חברה פלורליסטית – נמצא בחיפה. לכן הדבקות שלו בקהילה שלו גדולה יותר. אין לו זאת ממש בסביבה המיידית של חיפה. לכן כאן הדגש על פתרון.

מה דעתכם, למשל, על בנייה לגובה המתואמת עם האוכלוסייה הערבית באותם אזורים שבהם הם מתגוררים? זאת אומרת, פינוי מוסכם פלוס שינוי האישור – בנייה לגובה מודרנית, יפה, פה ושם, כדי להקל את העומס שם?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני מודה לחבר הכנסת שבח וייס. אני בהחלט מוכן גם להחליף כמה מלים עם ראש העיר, עמרם מצנע, על הרעיון הזה. מובן שהדבר תלוי יותר בשיקול דעתו ובוועדה המקומית לתכנון ובנייה. אשמח גם להביא לך את תגובתו, ואני מתאר לעצמי שגם תוכל לשמוע ממנו ישירות.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה נובע מהגירה מהכפרים לעיר.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

יש גם ריבוי טבעי.

רחבעם זאבי (מולדת):

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אבל יש גם ריבוי טבעי.

רחבעם זאבי (מולדת):

ריבוי טבעי זו סיבה אחת, אבל הסיבה העיקרית היא הגירה מהכפרים.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

חבר הכנסת זאבי, תסכים אתי שאשוחח עם ראש העיר, מר מצנע, שקודם שמעתי דברים טובים ממך עליו – גם אני יכול להצטרף לדברים הטובים עליו, מהתקופה הקצרה שאני מכיר אותו – – –

שבח וייס (העבודה):

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

לא בנושא ההוא, אני מדבר על הנושא של בנייה לגובה לאוכלוסייה הערבית שאתה הזכרת. בדעתו לשקול, הוא יודע בדיוק מה קורה שם, מהיכן מגיעה האוכלוסייה הזאת. אם הוא יוכל לעזור, אין לי ספק שהוא ירצה לעזור.

שבח וייס (העבודה):

בטוח, תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לסגן השר. לפני שאנחנו שבים לשאלתא מס' 2019 של חבר הכנסת צבי ויינברג, נטפל בשאלתא האחרונה, שאותה נעביר לפרוטוקול, שכן חבר הכנסת שלום שמחון אינו נוכח.

רכישת בתים בכפר-חיטים

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ה בכסליו התשנ"ח (24 בדצמבר 1997):

בישיבה משותפת למשרדך ולמשרד האוצר, נוכח השינויים המתרחשים בהתיישבות השיתופית, הוחלט, כי בתהליך הפרטת מושבים שיתופיים והעברת הבעלות על הבתים מהאגודה לפרט לא יינתן סיוע ממשרדך לפרט.

רצוני לשאול:

האם ידאג משרדך לאפשר לחברים אלו לממש את זכאותם לקבלת סיוע, משכנתה, כדי שיוכלו לרכוש את בתיהם?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לאחרונה הולכת וגוברת התופעה של הפרטת יישובים שיתופיים, ומושבים שיתופיים מחליטים לבצע הרחבה קהילתית.

תופעה זו עוררה את השאלה, האם על משרד הבינוי והשיכון לאפשר לאגודה השיתופית למכור את הבתים לחבריה, כאשר המשמעות היא מתן משכנתאות לחברי האגודה כ"חסרי דיור", בעוד הבתים המוצעים למכירה נבנו בעבר על-ידי המדינה באופן ישיר או בעקיפין על-ידי מתן סיוע.

דיון בנושא זה התקיים במשרדנו עם נציגי משרד האוצר, ובו הוחלט כי הפרטת המושב השיתופי תיעשה בדרך של רישום הבתים השיתופיים על שם החברים, ללא מתן סיוע לחברי המושב השיתופי.

מטרת ההוראה למנוע סיוע כפול לאותה יחידת דיור, דבר הנוגד את השכל הישר ואת נוהלי משרדנו.

הוראה ברוח זו הוצאה לבנקים למשכנתאות, בחתימתם של אבי גבאי, סגן החשב הכללי באוצר, וישראל שוורץ, סמנכ"ל בכיר לאכלוס במשרדנו.

אשר ליישוב כפר-חיטים: יישוב זה מבקש בשלב ראשון לבצע הרחבה קהילתית, והפרטת הבתים תיעשה בשלב מאוחר יותר. לצורך ההרחבה הקהילתית יש צורך לסווג את היישוב בבנקים למשכנתאות.

לשם מניעת ניצול, חלילה, לרעה, נתבקש היישוב להעביר את רשימת חברי האגודה השיתופית.

לאחר "חסימתם" של אלה במחשב משרד הבינוי כחברי אגודה שיתופיים, תסווג ההרחבה הקהילתית בכפר-חיטים לצורך מתן סיוע, והודעה על כך תימסר לבנקים למשכנתאות.

היו"ר י' לנקרי:

לשאלתא של חבר הכנסת צבי ויינברג, העוסקת בזכויות עולים נכי המלחמה בנאצים, הייתי מבקש שכבוד סגן השר יעשה אולי מאמץ לאתר אותה ולנסות להשיב עליה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני רק רוצה לומר, שזאת לא התשובה האחרונה של חבר הכנסת שלום שמחון, כי יש לנו גם זו של חבר הכנסת רפי אלול.

היו"ר י' לנקרי:

— — — היא לא רשומה אצלי, אבל — — —

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

כן, בהחלט.

היו"ר י' לנקרי:

היא לא נמצאת אצלי בכל אופן.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

עמוד 16-17. אבל אני אחזור לשאילתא של חבר הכנסת צבי ויינברג, ובינתיים שיבדקו את השאלה הזאת.

מיסוי דמי השכירות שמקבלים עולים נכי המלחמה בנאצים

חבר הכנסת צ' ויינברג שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ד' בכסליו התשנ"ח (3 בדצמבר 1997):

נודע לי, כי דמי השכירות המשולמים עבור המגורים בדירות של חברת "עמידר" לעולים נכי המלחמה שהם במעמד של נזקקים, נחשבים להכנסה נוספת, ובעקבות כך גובים מנכי מלחמה 190 ש"ח כל חודש במשך חמש שנים.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – מי החליט על נוהל זה?

3. האם הוא ישונה?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, במערכות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון מוכרים העולים נכי המלחמה בנאצים כנתמכים המקבלים את השתתפותה של המדינה בשכר דירה. גביית תשלום חודשי מאותם עולים נכי המלחמה בנאצים נקבעה על-ידי משרד האוצר.

אני מציע לחבר הכנסת ויינברג להפנות את השאלתא הזו לשר האוצר. אולי הוא יבוא ויסביר, מדוע הוא קבע מה שקבע לגבי נכי המלחמה בנאצים.

היו"ר י' לנקרי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת ויינברג.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני מודה לך, אדוני סגן השר. אבל הייתי מבקש ממך, כי אני בטוח שאתה רגיש לכל הבעיות החמורות של העולים מחבר העמים, במיוחד הקשישים וגם הנכים – אם לפי הסמכות שלך אתה לא יכול לפעול כדי לתקן את הדבר, אם הפנייה תבוא ממך לשר האוצר, נדמה לי שהפתרון אולי יבוא מהר יותר. אני מבקש ממך לעשות זאת.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

על סמך פנייתך אפנה למשרד האוצר ולשר האוצר, ואני גם איידע אותך בעת הפנייה ולאחר מכן, כשאקבל את התשובה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני מודה לך מאוד.

היו"ר י' לנקרי:

אדוני סגן שר הבינוי והשיכון, לאחר בירור עם מזכירות הכנסת, מצאנו שאין שאלתא של חבר הכנסת רפי אלול, לפחות לא על-פי הרשומות.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

שאלתא מס' 2148?

רן כהן (מרצ):

היא לא מופיעה.

היו"ר י' לנקרי:

היא לא מופיעה, ועל כן לא נוכל להחליט דבר בעניין זה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

שאילתא 2770?

היו"ר י' לנקרי:

היא לא על סדר-היום. תודה לך, אדוני סגן שר הבינוי והשיכון.

רבותי חברי הכנסת, משום ששר הביטחון טרם הגיע לכנסת, נצטרך להכריז על הפסקה בת חצי שעה בדיונים, כי כל יתר סדר-היום נוגע למעשה לשר הביטחון. בתוך חצי שעה אנו נחדש את הדיונים. אני מודה לכם.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אז שתהיה איזו קריאה או צלצול, כי אנו יורדים לחדרינו.

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו ניתן לכם את ההודעה.

(הישיבה נפסקה בשעה 16:32 ונתחדשה בשעה 17:12).

הצעות לסדר-היום

האירוע בפלוגה של חטיבת גולני

היו"ר י' לנקרי:

רבותי חברי הכנסת, אנא מכם, תנו לי לחדש רשמית את הישיבה שלנו; לקדם בברכה את שר הביטחון. אני רוצה לומר לו, שהפעלתי את כל כישורי הדיפלומטיים אצל הגנרל זאבי כדי לומר לו: הישאר נא, מתוך עקרון אחוות הלוחמים עם שר הביטחון.

אם שר הביטחון כבר מוכן וזמין להשיב, אני מבקש ממנו להשיב על הצעות לסדר-היום בנושא: החרפת המצב בחברון – הצעות של חברי הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, תמר גוז'נסקי, רחבעם זאבי, חנן פורת ורן כהן.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הערבים ביקשו ממני לענות על השאילתא הזאת בסוף.

היו"ר י' לנקרי:

זו לא שאילתא, זו הצעה לסדר-היום.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני מציע לכבד את בקשתם.

היו"ר י' לנקרי:

נכבד את בקשתם.

רחבעם זאבי (מולדת):

היושב-ראש, הוא עונה רק לנוכחים.

היו"ר י' לנקרי:

שר הביטחון ישיב על הצעה אחרת. ההצעה הבאה היא: האירוע בפלוגה של חטיבת גולני, הצעותיהם של חברי הכנסת חגי מירום, חיים דיין ויורי שטרן.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה פתאום, "החרפת המצב בחברון" לפני זה.

היו"ר י' לנקרי:

יש לנו בקשה משר הביטחון, שפנו אליו חברי כנסת ערבים, שמצויים כרגע בסעודה מפסקת, והוא כיבד את בקשתם.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל, גם לי יש בקשה להתחיל בחברון, כי אני מאחר להפגנה. ההפגנה חשובה לי כמו התפילה. זה קיפוח של היהודים. למה?

היו"ר י' לנקרי:

זו שאלה של כמה דקות.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, מכובדי חבר הכנסת זאבי, אני מכיר את רגישותך לענייני מיעוטים, לענייני דת ולענייני תפילה. עמדת על כך גם כשהיית אלוף הפיקוד, שהפולחן הדתי יתקיים תמיד ובכל מקום ללא הפרעה. אני חושב שלכבוד הוא לבית הזה לכבד את רצונם של חברי כנסת דתיים שברגע זה נמצאים בתפילתם.

רחבעם זאבי (מולדת):

ולא לכבד את בקשת היהודים?

שר הביטחון י' מרדכי:

אני אדאג לכך שההפגנה תמתין.

רחבעם זאבי (מולדת):

אין לך השפעה על ההפגנה.

שר הביטחון י' מרדכי:

יש לי. יש לי.

רחבעם זאבי (מולדת):

ההפגנה היא נגדך.

שר הביטחון י' מרדכי:

אנחנו נסיים את זה מהר.

היו"ר י' לנקרי:

אדוני השר, בבקשה. הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת חגי מירום, חיים דיין ויורי שטרן בנוגע לאירוע בפלוגה של חטיבת גולני – הצעות מס' 3632, 3636 ו-3640.

שר הביטחון י' מרדכי:

זה עתה, אדוני היושב-ראש, באתי הישר מחטיבת גולני, משטח האימונים שבאזור תקוע, עם סגן הרמטכ"ל אלוף הפיקוד, עם מח"ט גולני, עם המג"דים, מפקדי היחידות ומפקדי הפלוגה.

האירוע שהתרחש בפלוגת גולני, שבו פלוגה ותיקה לא צייתה להוראות מפקדה ועשתה דין לעצמה, הוא חמור. אין הצבא ואין חטיבת גולני יכולים לעבור לסדר-היום כאשר קבוצה שלמה של חיילים – ואף כאשר מדובר בחייל בודד – אינם מצייתים לפקודות ולהוראות הצבא.

עם זאת, המפקדים בחטיבת גולני יודעים, כי נעשו גם טעויות בהתנהגות המנהיגות, שיכלה למנוע הגעה למצב שבו קבוצת חיילים איננה מצייתת להוראות המפקדים. אני בטוח, שחטיבת גולני לומדת לקחים מהאירוע הזה, והעיקריים שבהם – מפקדים שיפקדו על פלוגות ותיקות יתודרכו, תתקיים הכשרה ולו מינימלית למפקדים הללו, כדי שיוכלו להתמודד עם הסוגיות המורכבות של פיקוד על פלוגה ותיקה. תתבצע חניכה לאותם מפקדים צעירים, בפיקוח ובגיבוי, כדי שיוכלו לעמוד על הנורמות המבצעיות, על הדרכים שבהן הפלוגה תונהג, על הערכים שעל-פיהם תפעל, וכמובן על המשמעת הצבאית הבסיסית.

כאשר התרחש האירוע שבו קבוצת חיילים עשתה את הדין לעצמה, החלו לטפל בכך מפקד הגדוד, ומייד גם מפקד החטיבה, אבל לאחר שנעשו המעשים ורב-סמל שהיה בקבע וקבוצת חיילים עשו את הדין לעצמם, היה צורך לנקוט צעדים משמעותיים, משפטיים, ולשפוט 47 חיילים של הפלוגה עצמה.

ההחלטה בחטיבה היתה, שחלק מהחיילים יחזרו לפלוגה; חלק מהחיילים יחזרו ליחידות החטיבה השונות, וחלק מהחיילים לא יחזרו לשרת בחטיבת גולני אלא ימשיכו את שירותם במקום אחר.

ברור כי טוב היה לולא התרחש אירוע מהסוג הזה, ברור שצריך ללמוד לקחים כדי שאירועים כאלה לא יקרו בעתיד, אם כי כל מי שהיה מפקד בצבא יודע, שיותר מפעם אחת מפקדים צעירים עומדים במבחן מול חיילים ותיקים ופלוגות ותיקות. ועם זאת, אני מגבה את המפקדים ברמות השונות בצעדים שננקטו נגד חיילים שהפירו את המשמעת.

אשר להורים, אני מבין את דאגתם, אני יכול להבין את רצונם של ההורים להשפיע על דרך שירות הבנים ולדבר אל המפקדים. אינני מקבל ואינני יכול לקבל נורמה, שבה ההורים יהיו מעורבים בתהליכי קבלת ההחלטות בתוך המערכות הצבאיות, או ישפיעו על החלטות שנתקבלו.

מפקד החטיבה דיבר עם ההורים, אלוף הפיקוד דיבר אתם, המסרים מצד ההורים נקלטו, ואני הייתי פונה מכאן אל הוריהם של החיילים שנשפטו, שיעשו הכול כדי להמשיך להשפיע על בניהם שישרתו במיטב יחידות צה"ל וימשיכו למלא אחר פקודות הצבא ואחר הצרכים של הצבא.

בשנים האחרונות יש מעורבות של ההורים בנוגע לשירות בניהם, חלקה חשובה ומבורכת, והאחרת לעתים מיותרת ומזיקה, ולכן אני פונה מכאן אל ציבור ההורים ומבקש מהם, כי יתמכו בחיילים, בבניהם, בבנינו הלוחמים ובמפקדים, ושבשום פנים ואופן לא יהיו הם אלה שיתערבו ויקבעו את אמות המידה, המשמעת, הסדר, ההתנהגות וההקפדה על פקודת הצבא קלה כחמורה.

במקום שבו מפקדים אינם פועלים על בסיס הנורמות כפי שהן משתקפות בעיני ההורים, יש להם כל הזכות והיכולת לפנות למפקדים בדרכים המקובלות, והם ודאי יזכו לתשומת לב ולתגובות המתאימות.

אני בטוח שחטיבת גולני היא חטיבה מצוינת. מביקורי גם היום ומהיכרותי רבת השנים את החטיבה אני מתרשם, שהחטיבה בכושר, ברמת מוטיבציה גבוהה ונכונות למלא אחר כלל המשימות המוכתבות לחטיבה והמשימות שהם לוקחים לעצמם.

די לומר היום בגאווה, ש-94% מהמחזור האחרון הגיעו לגולני בעדיפות ראשונה להגיע לגולני. במלים אחרות, הם התנדבו לגולני. אין לזה אח ורע בתקופות אחרות או בשנים קודמות, שאחוז כל כך גבוה של לוחמים ירצה להגיע לחטיבה, חטיבה מצוינת, בהתנדבות ומתוך רצון.

אדוני היושב-ראש, מאחר שהנושא טופל הן על-ידי המח"ט, אלוף הפיקוד, ובביקור אתי, היום, היה סגן הרמטכ"ל ואלוף הפיקוד, והרמטכ"ל ביקר בחטיבה ותדרך את המפקדים – אני נפגשתי היום עם המפקדים ודיברתי אתם – אני מציע להסתפק בדברים שאמרתי כאן, ואני בטוח שהנושא טופל כפי שנושא מהסוג הזה צריך להיות מטופל.

רן כהן (מרצ):

אפשר לשאול שאלה את שר הביטחון?

היו"ר י' לנקרי:

שאלה לחבר הכנסת רן כהן.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבין שיש הצעה לסדר-היום, והשר דיבר לפני שהמציעים עלו להגיד את מה שיש להם לומר – –

היו"ר י' לנקרי:

אם תרשה לי, בכל אופן – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

זה נוגד גם את התקנון.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רן כהן ביקש לשאול שאלה.

רן כהן (מרצ):

כבוד השר, דיברת על החיילים, דיברת על ההורים, אבל אירוע כזה לא יכול לקרות בלי שיש איזו אחריות של מפקדים. מה באשר לאחריות המפקדים למה שאירע שם, ובאיזו מידה הופקו הלקחים לגבי אחריות המפקדים בעניין הזה? דבר כזה לא יכול לקרות בלי שהיתה שגיאה גם מצד המפקדים.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני חושב שהתחלתי בכך שאמרתי, שהמפקדים עצמם ציינו בפני היום, שהיה כשל מנהיגותי והתנהגותי אולי לא מספיק בוגרת ונכונה בשלבים הראשונים של מ"פ צעיר שנכנס לפלוגה ותיקה. ציינתי שהלקחים נלמדו, ציינתי שנקבע כי מפקדי פלוגה צעירים שמתחילים עם פלוגות ותיקות יעברו הכשרה, הדרכה, וילוו בפיקוח צמוד של המפקדים, ואף מתבצעת עבודה לקביעת נורמות, סטנדרדים ודרכים להכוונה של המפקדים האלה.

המפקדים בכל הרמות, מהמח"ט עד המ"פ, אכן יודעים, שבהתנהגות יותר בוגרת ועם מנהיגות אחרת לא היה צריך להגיע להיכן שהגיעו. זה מקובל על כלל המפקדים, והם יודעים את הלקחים שיש להפיק מכך. עם זאת, אי-אפשר לקבל נורמה בצבא, שאם המפקד איננו נוהג בנקודת זמן מסוימת לפי מה שנראה לך נכון, מרגע זה אינך מבצע פקודות, אתה קובע שעד אשר המג"ד לא יבוא לדבר, לא מבצעים שום דבר, ולאחר מכן לוקחים את הציוד והולכים הביתה. זו נורמה שבוודאי איננה מקובלת. המג"ד דיבר אתם, המח"ט דיבר אתם, והם החליטו לעשות דין לעצמם. משעשו דין לעצמם, הם נשפטו על עבירות משמעת שהם ביצעו.

יונה יהב (העבודה):

מצד שני, כשזה קורה לקבוצה כל כך גדולה ולא לחייל בודד, משהו פגום בהנהלה, לא – – –

שר הביטחון י' מרדכי:

אני חוזר ואומר, שמהמח"ט עד המ"פ, המסקנה שלהם היא שהטיפול לא היה נכון מתחילתו. בהתנהגות אחרת ובמנהיגות אחרת ניתן היה למנוע את האירוע הזה. למרות זאת אי-אפשר להסכים ולקבל – אתה יודע זאת כמי ששירת במשטרה הצבאית – מצב, שקבוצת חיילים, יהיו זכויותיה גדולות ככל שיהיו, יהיו ערכיה והישגיה גדולים ככל שיהיו, לא יעלה על הדעת שהיא תבצע פעולות משמעת, תסרב פקודות, תסרב לבצע אחר פקודות המ"פ ומפקדים אחרים. לכן, הלקחים נלמדו, נלמדים, וציינתי שזה עתה באתי משיחה עם מפקדי החטיבה משטח האימונים שבאזור תקוע – – –

יונה יהב (העבודה):

מה נעשה – – –

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת יהב, אני מבקש להימנע מדיון – – –

שר הביטחון י' מרדכי:

אני חושב שתיארתי בצורה פרטנית, למי שלא היה כאן, בדיוק מה שנעשה. לפי דעתי, הפעולות שנעשות הן פעולות נכונות.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לשר הביטחון על תשובתו ועל הבהרותיו.

הואיל ומכל שלושת המציעים רק חבר הכנסת יורי שטרן למעשה העלה את ההצעה, אני מבקש לשאול אותו – – –

קריאה:

חיים דיין – – –

היו"ר י' לנקרי:

כן, חיים דיין רשום, אבל סגנית מזכיר הכנסת הסבה את תשומת לבי לכך, שבפועל הוא לא העלה את ההצעה.

אני שואל את חבר הכנסת יורי שטרן, האם הוא מסתפק בהודעת השר או שיש לו הצעה אחרת?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אני לא מתנגד להצעה שלך – – – כאירוע חריג, ולכן הייתי מבקש שהנושא יועבר לוועדת החוץ והביטחון, לתת-ועדה, כי אני חושב שיש טעם לבדוק אותו בצורה יסודית גם במישור של הכנסת, בגלל חריפותו.

שר הביטחון י' מרדכי:

אין לי בעיה שהנושא יעבור לוועדת החוץ והביטחון. הוא יכול להיות נדון בוועדת החוץ והביטחון. אמרתי לך את כלל הצעדים שנגקטו מרמת המג"ד עד לרמת שר הביטחון. נדמה לי שהצעדים האלה הם צעדים נכונים. להיפך, אני אשמח מאוד שגם ועדת החוץ והביטחון תקבל פרטים מלאים על האירוע.

היו"ר י' לנקרי:

אם כך, אנחנו מצביעים על ההצעה להעביר את ההצעה – – –

קריאה:

לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת דיין ביקש להסיר את ההצעה. בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

הוא לא יכול להסיר הצעה שהוא מעלה.

קריאות:

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא רשום, אבל הוא לא העלה.

היו"ר י' לנקרי:

אם סגנית מזכיר הכנסת ביקשה ממני להתיר לו, סימן שהוא – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו מכירים את הכללים.

היו"ר י' לנקרי:

– – – יכול לעשות זאת.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

לא העליתי את ההצעה בשבוע שעבר, ואני לא חלק מהמציעים, כיוון שחשבתי שהשבוע ההצעה שלי תעלה, בגלל זה אני פה, אך אמרו לי שהיום רק תשובת השר, ולכן יש לי אפשרות להסיר הצעה של חבר כנסת אחר.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, התופעה איננה תופעה חדשה לנו. שכחנו את המרד בכלא-6, שהיה לא מזמן, והנה אנחנו רואים תופעה חוזרת על עצמה במסגרת יחידה אחרת. לא מזמן גם קראנו על תופעה של קצינים, קצינת נח"ל שמנעה מאחד החיילים להגיע לחתונת אחד מאחיו. אנחנו רואים תופעות כאלה שלא אתה ולא אני ולא אחרים יכולים למנוע אותן, אלא אם יש פקודות והדרכה נכונה של מפקדים ותיקים יותר למפקדים צעירים יותר.

חברי הכנסת אמרו כאן, גם אתה אמרת, שבעצם הבעיות הן לא רק בעיות של חיילים, הן בעיות גם של מפקדים, ואני חושב שאולי בפקודות הצבא ניתן לשנות דבר אחד, שחייל בדרגות יותר נמוכות, במקום שיוכל להגיש קבילה על התנהגותו של קצין אחר – עד שקצין קבילות חיילים יקבל את התשובה ועד שהוא ידון בה הרי אנחנו יודעים שאותו חייל יכול להינזק מצד אותו קצין שפוקד עליו.

אולי היה אפשר לנסות, ברגע שיש קצין שמתעלל, או שאינו פועל על-פי פקודות, להעלות את זה לדרג הרבה יותר גבוה ביחידה ולפתור את הבעיות מבפנים, ולא לחכות עד שנציב תלונות החיילים יבדוק את הנושא וייתן את התשובות, כי הדברים עלולים להידרדר ולהגיע למצבים כאלה. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

בבקשה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני חבר הכנסת, מי שמטפלים בבעיות מהסוג הזה הם המפקדים – המפקדים הישירים והמפקדים שנמצאים מעליהם. ואכן, כפי שצינתי, טיפל בבעיה הזו המג"ד וטיפל המח"ט ודיבר עם האנשים. עם זאת, כאשר מתבצעות עבירות, עבירות קבוצתיות, ובצורה חמורה כפי שהן בוצעו, צריך למצות את הדין, כי איננו יכולים להסכים למצב שצבא, או מערכת צבאית לא יהיו בה סדר ומשמעת ולא יקוימו הוראות של כלל המפקדים, זוטרים כבכירים.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

שר הביטחון י' מרדכי:

הדרך הנכונה של חייל או מפקד שיש להם איזו בעיה, היא לפנות ישירות למפקדים שלהם, או לפנות דרכם למפקדים שמעליהם. רוב רובן של הבעיות נפתרות בדרך הזו – ברגישות ובמעורבות של המפקדים.

עם זאת, בצבא גדול, כאשר המפקדים הם מפקדים צעירים ויש קצינות צעירות, ייתכנו בעיות שבין אדם לאדם ובין מפקד לפקודו. הצבא מתמודד עם הדברים האלה, מנחה, מתדרך, מלמד ומכשיר בקורסים, וכשצריך – הוא גם פועל, נוקט צעדים הן כלפי מפקדים שלא התנהגו כשורה והן כלפי חיילים שלא התנהגו כשורה. נוסף להם, קיימים כל הגופים האחרים: קצינת פניות ציבור בדרגת אלוף-משנה בצבא, נציב קבילות החיילים, חבר כנסת, גורמים אחרים ולשכות. כשהדברים האלה מתקבלים על-ידי המערכות שתיארתי, הם זוכים לטיפול מיידי ללא הזנחה אף לרגע.

אני מאמין ובטוח, שהדרך הנכונה היא, שהמפקדים הישירים הם אלה שיהיו ראשונים לדעת על האירוע, והם יהיו הראשונים לטפל, וזו הדרך הנכונה והאמיתית לטפל בבעיות מהסוג הזה ולהסיר אותן מסדר-היום. משאירע אירוע חמור, מטפלים בו כולם, כדי להפיק לקחים לכלל הצבא. לפי הערכתי, גם הופקו הלקחים וגם האירוע מטופל היום בצורה נכונה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה רבה לשר הביטחון.

חבר הכנסת יורי שטרן, אתה מסכים שהצעתך תעבור לדיון בוועדת החוץ והביטחון?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כן.

היו"ר י' לנקרי:

אם כך, אנחנו ניגשים להצבעה. מי להעברת הצעתו של חבר הכנסת יורי שטרן, שמספרה 3640, לדיון בוועדת החוץ והביטחון? אנחנו יכולים להצביע.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת י' שטרן

לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת שטרן לא יכול להציע להעביר את זה לוועדה על-פי התקנון.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא הסכים.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא הסכים – זה דבר אחר.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של תשעה בעד, אפס נגד ואפס נמנעים, עוברת הצעתו של חבר הכנסת יורי שטרן, שמספרה 3640, לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

הצעות לסדר-היום

החרפת המצב בחברון

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו ניגשים לתשובת שר הביטחון – – –

שר הביטחון י' מרדכי:

על נושא חברון.

חיים רמון (העבודה):

הצעה לסדר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אנחנו הצענו.

היו"ר י' לנקרי:

יש עוד תשובה. הוא עוד לא ענה. אנחנו ניגשים לתשובת השר על הצעות לסדר-היום הנוגעות להחרפת המצב בחברון, של חברי הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, תמר גוז'נסקי, רחבעם זאבי, חנן פורת ורן כהן; הצעות מס' 3597, 3600, 3604, 3610 ו-3622. כבוד השר, בבקשה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ההצעות לסדר-היום הן של חברי הכנסת רן כהן, דהאמשה, זאבי, פורת וגוז'נסקי.

אשר למצב בחברון – בזמן האחרון גברו ניסיונות הפגיעה ביישוב היהודי, ולשמחתנו ללא נפגעים, על-ידי זריקת אבנים, ואף נזרקו שני מטענים לעבר "בית אברהם אבינו" ולעבר גן-ילדים. כמו-כן היו שני אירועים של ירי לעבר כוחות הצבא המוצבים שם.

ננקטו צעדים רבים לפני ותוך כדי האירועים: 1. הגברה פעילות האבטחה והסיורים והפעילות המיוחדת; 2. הוקמו עמדות צבאיות נוספות בקו הקדמי; 3. הוטלו הגבלות באזורים הסמוכים לקסבה והקרובים לבתי היהודים, לרבות סגירת מבנים והקמת רשתות ונקיטת צעדים נוספים, כדי למנוע את היכולת לזרוק מטענים או חפצים אחרים לעבר גן-הילדים ולעבר האנשים החיים במקום. סוכם על . תוגברו אמצעי המיגון על-פי הצורך. כמו כן, מתקיים ההתקנת שערים באזור הקסבה לכיוון אזור 1 – שיתוף פעולה עם הרשות הפלסטינית בחברון. הפלסטינים הבטיחו לעצור כעשרה אנשים החשודים בירי ובזריקת מטענים. נערכו פגישות של המפקדים עם ראשי היישוב היהודי.

צריך לזכור, שבחברון קיימים, דרך קבע, כוחות צבא גדולים – משטרה וזרועות הביטחון – ובימים האחרונים הוספנו עוד כוח כוננות. צה"ל, בשיתוף זרועות הביטחון, ימשיך לתת ביטחון מרבי אפשרי בעיר חברון. כמו כן, הרמטכ"ל ביקר בימים האחרונים במקום, עמד על מוקדי חינוך, וביחד עם אלוף הפיקוד, מפקד האוגדה והחטיבה, ניתנו הנחיות פרטניות לגבי מה שקורה בשטח.

עם זאת, אני רוצה לומר במלוא הכנות והיושר – ואמרתי זאת כאן על הבמה הזו פעמים רבות – שהחיים בחברון הם חיים של שילוב ושיתוף יחדיו יהודים ופלסטינים בעיר אחת. לא ניתן להפריד את מערכות החיים. ייטיבו שני הצדדים לעשות אם יכבדו זה את זה וימנעו אלימות והתנגשויות.

צה"ל וזרועות הביטחון ימשיכו לפעול בכל האמצעים, כדי להבטיח את חיי היהודים וכדי לדאוג לשקט ולסדר לכלל האנשים החיים במקום. עם זאת, לא ניתן להבטיח שלא יהיה אף אירוע בעיר חברון. נעשה הכול, כל דבר שאפשר, כדי לצמצם את החינוך ולמנוע אפשרות של פגיעה. הייתי קורא מכאן לאנשי חברון היהודים והפלסטינים ולאנשי כוחות הביטחון לפעול בשיקול דעת ולעשות כל מאמץ אפשרי כדי לצמצם את נקודות החינוך, ההתגרות והפעילות הבלתי-אחראית, שמסכנת חיי תושבים. מוטב – אם נלמד לחיות יחדיו בחברון, מתוך כבוד והערכה הדדיים.

היו"ר י' לנקרי:

האם יש לאדוני הצעה כלשהי בנושא? האם יש לאדוני שר הביטחון הצעה בנושא הזה?

שר הביטחון י' מרדכי:

ההצעה היא להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר י' לנקרי:

יש לנו הצעות אחרות. חבר הכנסת גדעון עזרא יסיר את הצעתו של חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה.

בנימין אלון (מולדת):

האם ההסכם נכשל או לא?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הביטחון, אני חושב שצבא-הגנה לישראל משקיע בחברון כוחות רבים ועושה מאמצים בלתי נלאים על מנת לשמור על השקט. אני רוצה להגיד, שמה שקורה בחברון הוא מיקרוקוסמוס של מה שעלול להיות בחלקים כאלה ואחרים של יהודה ושומרון במעלה הדרך, אם הפלסטינים לא יגרמו לכך שיהיה שם שקט, ושקט לגמרי, משום שלא יעלה על הדעת שאנחנו נצטרך, עם כוחות כאלו, להגן על כל צעד ושעל ביהודה ושומרון.

נדמה לי, שבנושא של חברון מגלים וגילו היהודים, לדעתי, סובלנות רבה, ואם אני לא טועה, אני לא זוכר אירוע כזה או אחר בחברון שהתחילו בו היהודים. ראינו תגובות של יהודים על פעולות של ערבים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — אדוני השר

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש מאוד מכל הרשויות, ובעיקר צריך לדרוש זאת מהרשות הפלסטינית, לדאוג שבחברון היהודית ירגיש אדם חופשי ויחיה בשלום, כמו שערבי מרגיש בחברון הערבית. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת גדעון עזרא. חבר הכנסת רן כהן יסיר את הצעתו של — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

למה אתה משאיר את השר על הדוכן? הוא יכול לרדת.

שר הביטחון י' מרדכי:

מתוך הערכתי אליך, אדוני חבר הכנסת, שאתה מתעקש להגיע להפגנה, אני נשאר פה למקרה שתראה שאשיב על פרטים נוספים.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת זאבי, קטעת אותי בנקודה מאוד מעניינת, שכן אחד המציעים, חבר הכנסת רן כהן, עומד להסיר את הצעתך שלך כמציע.

רן כהן (מרצ):

גם זה, אגב, בשביל לקצר את הזמן.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אבל הוא לא צריך להישאר על הרגליים.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני חושב שכמו אחרים, כמוך, אני מוקיע ומגלה שאט-נפש כלפי המרצחים משליכי המטענים על ילדים, נשים, אזרחים בחברון, ואני בהחלט קורא לך להגביר את כל האמצעים כדי לפגוע בהם, כדי לתפוס אותם ולמנוע קורבנות שווא בתוך חברון.

אבל אני חייב להוסיף, אדוני השר, שאי-אפשר שלא להסתכל בתדהמה על ההתנהגות של חלק מהמתנחלים לפחות, אם לא כולם. ממתי בעם היהודי אנשים הולכים להתפלל בפתח השוק המוסלמי כהתגרות? ממתי מתפרצים לבתים למרות הצבא ומערכת הביטחון? ממתי מנהלים פרובוקציות נגד אנשים שחיים שם זה דורות, ועוד טוענים שרוצים לחיות אתם בשכנות? לעניות דעתי, המתנחלים אומרים שם בגלוי, שהם רוצים לגרור את הצבא ואת המשטרה לשרת את העניין שלהם, לסלק את תושבי חברון הפלסטינים, והם יודעים שזה לא יקרה, והתוצאה אחת ויחידה – מרחץ דמים.

אני שואל אותך בכל הרצינות, אדוני השר, מאחר שאני קורא לך לפגוע בפלסטינים המפגעים, לעצור את האלימים בהם ולשים אותם בכלא, אני שואל מדוע לא ייתפסו גם אותם פרובוקטורים מבין המתנחלים ויסולקו מהשטח שממילא הוא בוער ועלול לגרום לקורבנות. גם חיי החיילים לא יכולים להיות הפקר בידי מיעוט פנאטי, קיצוני, בתוך חברון.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

— — —

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לחבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת יורי שטרן יסיר את הצעתו של חבר הכנסת רן כהן, כך שיוכל להשיב לך.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד השר, הפקר חברון יצר מציאות קשה מאוד, שבירה מאוד, מסוכנת מאוד לתושבי העיר הזאת ולתהליך השלום כולו, ולכן אנחנו לא מתפלאים על שקורים דברים כאלה. הצבא משקיע מאמץ גדול, אבל התושבים היהודים התריעו פעמים מספר על כך שבעצם גם אותם תנאים שיש בהסכם חברון להגנתם לא מתקיימים במלואם. אין, בין היתר, אזורי חיץ, הצבא שומר סמוך לבתים ולא במעטפת וכדומה. H של אזור 2 –

הצעדים שננקטו באחרונה, בעקבות האירוע שבנס לא נגמר באסון, הצעדים האלה הם מהצעדים שהתושבים היהודים ביקשו מזמן. מה שאני מבקש – להתייחס ביתר רצינות לבקשותיהם ולהפצרותיהם של התושבים היהודים בחברון. הרי הם מכירים את השטח, הם מכירים את המציאות, הדברים שהם מבקשים, לרבות כל הסיידורים ברחוב השוהדא, הם דברים שבסוף הצבא נאלץ לעשות אחרי שקורה משהו. אני מציע לעשות זאת מראש, ולא אחרי אסונות, גם אם בנס לא קרו אסונות.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת יורי שטרן. וכעת חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה יסיר את הצעתו של חבר הכנסת חנן פורת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר הביטחון, אני גם מצטרף לקריאה שלך לרגיעה וליצירת מערכת חיים שתאפשר לכולם לחיות. אבל, בינתיים המתנחלים הקיצונים גוררים את הצבא ואת מערכת הביטחון כולה לפרובוקציות שיוצרים המתנחלים.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתה אומר, תן דוגמה אחת, אתה סתם מדבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כל ההתנכלויות של המתנחלים נגד הפלסטינים, שגררו את הצבא וזרועות הביטחון לנקוט צעדים שהם נגד ההסכם.

קריאות:

— — —

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת, אנא תנו לחבר הכנסת דראושה להמשיך בדבריו. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני השר, הרי הוסכם בהסכם חברון שרחוב השוהדא ייפתח, ומשרד הביטחון מעכב את פתיחת הכביש הזה אף שהוסכם לגביו, בגלל פרובוקציות של המתנחלים. מתי המתנחלים לא ייתנו לכם הוראות איך לפעול? בינתיים מי ששולט שם הוא לא הצבא, לא זרועות הביטחון, אלא קומץ של מתנחלים פנאטים, שגוררים אתכם לפעולות כאלה.

אני מבקש שהצבא יפעל כצבא שמחליט, לפי הוראות של הממשלה, לפי הוראות של משרד הביטחון, ולא יפעל לפי הוראות של קומץ מתנחלים פנאטים, שרוצים להבעיר את כל האזור ולהבעיר את חברון.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. האם לכבוד השר יש עוד מה להוסיף?

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אפשר שאלה קצרה?

היו"ר י' לנקרי:

שאלה קצרה, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני השר, מחר, על-פי התאריך הלועזי, תמלא שנה להסכם חברון. איזה ציון אתה נותן להסכם?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, גם אני רוצה שאלה קצרה.

היו"ר י' לנקרי:

בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אילו היו המתנחלים מוצאים מחברון, המצב לא היה טוב יותר?

היו"ר י' לנקרי:

עד כאן, חברי הכנסת. אני מבקש משר הביטחון להשיב את התשובה המשלימה, ואחר כך נעבור להצבעה.

שר הביטחון י' מרדכי:

על-פי תפיסתי, יהודים ופלסטינים יצטרכו להמשיך לחיות בחברון. יהודים יחיו בחברון, ומערת-המכפלה תמשיך להיות מקום קדוש, שבו היהודים והמוסלמים יוכלו להתפלל.

אני חושב, אדוני חבר הכנסת בני אלון, שהלכנו להסכם חברון מתוך הכרה שיש לקיים הסכמים, לנקוט צעדים שיאפשרו חיים ליהודים ופלסטינים בחברון. וכשאני משווה בחודשים האחרונים את מצב הביטחון בחברון לתקופות אחרות בעבר, אין לי ספק שלא הורע מצב הביטחון בחברון. צה"ל וזרועות הביטחון עושים מאמצים גדולים מאוד ובהיקפי כוחות ומשאבים שאין להם אח ורע לא במקום

אחר ולא בתקופות אחרות בחברון, בשטח יחסי קטן אל מול אוכלוסייה שהיקפה – האוכלוסייה היהודית – קטן, לצערי הרב. אנחנו עושים זאת בתנאים מאוד מאוד מורכבים ומסובכים, כאשר מערכות החיים משולבות. נוסעים באותם צירים וקונים באותם שווקים ומתחככים זה בזה. מוטב כי נצא כולנו מנקודת הנחה, כי יחיו יהודים ופלסטינים יחדיו בעיר האבות בחברון. זה יכול להיות דגם חיובי, חיוני לקיום מערכות חיים משולבות בחברון כמו במקומות אחרים.

עם זאת, אני מגנה בכל תוקף פעולות טרור של אנשים בני בליעל אשר זורקים מטענים ומבצעים פעולות ירי נגד אזרחים ונגד ילדים ונגד אנשים חפים מפשע. אין אנחנו יכולים לקבל תופעה מהסוג הזה, ולכן אנחנו נוקטים את הצעדים שמתחייבים.

חברי חברי הכנסת, מה שמכתיב את המדיניות שלנו הוא לאפשר חיים של כבוד לכלל הגורמים שחיים שם, ואין זה נכון שגורם זה או אחר מכתוב לצה"ל ולזרועות הביטחון איזה צעדים לנקוט כדי לאפשר חיים פתוחים ככל שניתן בחברון. כל מי שיפר אותו או חלק מאלה שיפירו את החוק ייעצרו או נעצרו על-ידי המשטרה, ולגבי חלקם הוגשו גם תלונות בדרך המקובלת. אינני יכול לקבל, שתושב או אזרח כלשהו יפר את החוק בחברון או באיזה מקום אחר.

מהבית הזה אני יוצא בקריאה נוספת לתושבי חברון, למנהיגות, לבית הזה, שכל אחד יעשה את המירב שהוא יכול כדי שיהיה ניתן לקיים חיים משותפים בחברון ובמקומות אחרים בכבוד, ביחס הוגן של איש לזולתו, ותוך שמירת הערכים והביטחון. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

אני רוצה להודות לכם, רבותי.

רחבעם זאבי (מולדת):

עם כל הכבוד לצה"ל, ויש לי כבוד לצה"ל, כי יש לי שם מניית יסוד, אתם פועלים בחברון בדרך עקומה, כי אתם מחזיקים את העמדות של צה"ל מאחורי המתיישבים, במקום שתלכו קדימה לתוך הקסבה, כפי שהסכם חברון מאפשר. כאשר פועלים כך, אין פלא שיורים שם כל לילה, לא רק פעמיים כפי שאתה ציינת. יורים שם כל לילה, זורקים מטענים, זורקים בקבוקים, זורקים אבנים. שלחתי לך מכתב ולא נענית, שלחתי לך מכתב שני ולא נענית, והעובדות הן שכל יום יורים שם, ולא רק פעמיים כפי שאתה ציינת.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני מדווח, אדוני חבר הכנסת זאבי, על כל אירוע, והרשה לי, מטעמי כבוד והערכה, שלא לתת דוגמאות מתקופות אחרות מחברון, עיר האבות, וממצבים ביטחוניים מורכבים ומסובכים אלפי מונים. אני לא מתגעגע לימים האלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה רוצה לתת דוגמאות, תביא אותן, אבל – – –

שר הביטחון י' מרדכי:

אנחנו פועלים נכון מאוד. אני מגבה את צה"ל ורוחש לו כבוד בדרך שהוא נוהג שם על בסיס החוקים, הפקודות וההנחיות שניתנות לו. גם אתה, אדוני, שהיית אלוף פיקוד – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

ההנחיות לא נכונות. אי-אפשר לחזור לימי "הנודדת". אנחנו רצים קדימה למגר את האויב ולא – – –

רן כהן (מרצ):

הוא לא מקצועי, הוא רוצה שהחיילים – – –

שר הביטחון י' מרדכי:

אנחנו פועלים בדרך הנכונה, והדרך הזאת אף מוכיחה את עצמה, בהשוואה לכל תקופה אחרת. גם אני הייתי רוצה שלא יהיו אף מטען, אף מקרה ירי ואף אבן. שנינו מכירים את המצב המסובך והמורכב. אם אני צריך לשקלל את מצב הביטחון מאז האירועים החמורים שהיו שם והתערבנו בהם, לרבות עם הרשות הפלסטינית ולרבות עד הבאת המצב לסף פיצוץ, אני חושב שמצב הביטחון בחודשים האחרונים בחברון טוב יחסית – יחסית לחברון, לא יחסית למקומות אחרים. צה"ל וזרועות הביטחון פועלים היטב, והם ראויים להערכה שלי ושלך על כל מה שהם עושים כדי שיהיה אפשר לקיים חיים בחברון. אילולא פעולתם הגלויה והמוסווית, ואילולא הצעדים שננקטים שם בהסתר ובגלוי, אני מסופק אם אלה היו איכויות החיים בעיר חברון. לכן, אינני רוצה, חלילה, למתוח מכאן ביקורת. אני רוצה מכאן להביע הערכה רבה לאותם חיילים ומפקדים, אלמונים וידועים, על מה שהם עושים לקיום הביטחון והחיים בחברון.

היו"ר י' לנקרי:

בזאת הסתיים הדיון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

למה לא פותחים את כביש השוהדא?

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת דראושה, סיימנו את הדיון.

אני מבקש כעת לשאול את חברי הכנסת המציעים, האם הם מסכימים להצעתו של שר הביטחון, דהיינו להעביר את הצעתם לדיון בוועדת החוץ והביטחון. אני מתחיל בכך, חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מבקש, ואני מקווה שגם השר יסכים, שזה יהיה דיון במליאה.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רחבעם זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

דיון במליאה.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת פורת?

חנן פורת (מפד"ל):

להעביר לוועדת החוץ והביטחון, אבל אני מבקש בהקדם כי – – –

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רן כהן?

רן כהן (מרצ):

אם השר מסכים, דיון במליאה, אם לא – אני מוכן שזה יהיה בוועדה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני בעד שהדיון יהיה בוועדת החוץ והביטחון. ועדת החוץ והביטחון מספיקה, חבריה מבקרים במקום ואפשר לקיים שם דיון. חבל להעמיס ולהעסיק את המליאה כשוועדת החוץ והביטחון תעשה זאת היטב היטב.

היו"ר י' לנקרי:

ובכן, אנחנו ניגשים להצבעה על העברת הנושא לוועדה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מסכים להעברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

אברהם פורז (מרצ):

מי שרוצה שהנושא יועבר לוועדה יצביע בעד.

היו"ר י' לנקרי:

בוודאי. אנחנו ניגשים להצבעה בעד העברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 14

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

רוב של 14 בעד, שני מתנגדים, אין נמנעים. הצעותיהם של חברי הכנסת דהמאשה, זאבי, פורת ורן כהן עוברות לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

הצעה לסדר-היום הודעת שר הביטחון על תמיכתו ביישום החלטה 425 של האו"ם

היו"ר י' לנקרי:

אדוני שר הביטחון, יש לנו הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת חיים רמון, ואולי נשמע אותה קודם להתייחסותך. חבר הכנסת חיים רמון יעלה את הצעתו, הצעה לסדר-היום מס' 3599, בנושא: הודעת שר הביטחון על תמיכתו ביישום החלטה 425 של האו"ם. בבקשה, עשר דקות לרשותך.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הרשה לי, אדוני היושב-ראש, להשתתף בצערך על פטירת אמך. אני מקווה שלא תדע עוד מכאוב וצער.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך.

חיים רמון (העבודה):

חברי הכנסת, מדי פעם נוסע שר הביטחון לסיורים בלבנון. הוא עושה זאת לעתים די קרובות, למען האמת, והדבר הזה בהחלט חשוב. הוא נוהג לשאול את החיילים מה דעתם, האם אנחנו צריכים לצאת מדרום-לבנון או להישאר שם. מדי פעם הוא גם מביא לנו, כפי שהיה בהצעות לסדר בעבר, את תשובות החיילים, את תשובות המפקדים. זמן רב היתה לי תחושה לא נוחה בעניין הזה. חשבתי ששר הביטחון איננו נוהג כשורה בעניין הזה, ואמרתי לעצמי שיום אחד יקום בוודאי חוצפן – בצבאו

יש, ברוך השם, למזלנו, גם כאלה – ויאמר לו בתשובה על השאלה, שצריך לצאת חד-צדדית מלבנון. לא הייתי בטוח אם את התשובה הזאת יביא שר הביטחון למליאה, ולכן אני הבאתי אותה.

אבל, אני מציע לשר הביטחון שבנושא טעון כל כך, שמתנהל עליו ויכוח ציבורי – גם בצבא, דרך אגב – ויכוח ציבורי פוליטי, שלא חוצה מחנות לפי הקווים הרגילים, לא ראוי, אדוני שר הביטחון, שתיכנס לוויכוח מן הסוג הזה בתוך הצבא; ודאי לא בפומבי, עם חיילים מן השטח. מן הראוי לקיים דיונים רציניים על שהותנו בדרום-לבנון, אני תובע לעשות זאת, אבל אני חושב, שבסיוורים, בעיקר פומביים, מתקשרים, שנמצאים בהם חיילים, והשאלה הזאת נשאלת, כאשר אנחנו יודעים מה עמדתו של שר הביטחון, לא טוב לעשות כך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת רמון, שר הביטחון הוא לא ראש האופוזיציה, שיושב ושותק כשחיילים בצבא-הגנה לישראל שואלים את שר הביטחון שאלה נוכח פני האומה. זאת מלוא הדמוקרטיה.

חיים רמון (העבודה):

"הנאשם" זה ביום שבת, זה לא היום. אני מבקש לא לעשות חזרות עלי, כאן ועכשיו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

onissue וחלילה. האיש שעומד כאן לדיון הוא

חיים רמון (העבודה):

בהחלט, אני מכבד מאוד את שר הביטחון ואת עמדתו, אף שאני לא מסכים לה. אבל אני חושב, שלא נכון להופיע לפני פלוגה או קבוצה גדולה של חיילים ובפומבי לשאול את דעתם בנושא הנתון בוויכוח פוליטי קשה, בוויכוח ציבורי. בעיקר כשדועה עמדתו של שר הביטחון, ובצדק היא ידועה. אוי ואבוי אם היא לא היתה ידועה, לא דבר זה אני מבקר, חס וחלילה. לכן אני מציע לך, אדוני שר הביטחון, לא לעשות כן, ודאי לאחר הניסיון האחרון, כי עכשיו אתה כבר לא יודע מה יהיה, כי יכולים להיות עוד כמה חיילים כאלה.

אדוני שר הביטחון, אני מדבר עם לא מעט חיילים שנמצאים בדרום-לבנון, הם שואלים אותי, למה אנחנו לא עושים מספיק בשביל שצה"ל ייערך מחדש על קו הגבול הבין-לאומי. אני אומר זאת פה כהערה כמעט חברית: זה לא טוב לצבא, זה גם לא טוב לך, בעיקר כשמקבלים לפעמים גם תשובה כפי שענה לך אותו סג"מ שגיא דגן, תשובה שלא מצפים לה, ואני מניח שזה די מפתיע, ואחר כך כל החיילים אומרים: הוא היה לנו לפה. אני לא יודע אם זה נכון, אני לא יודע אם זה לא נכון, אבל כך היה כתוב בעיתון. אני בטוח שהיתה בכך הגזמה, אבל לא חשוב. תעזוב את העניין הזה.

שר הביטחון י' מרדכי:

חיים רמון (העבודה):

לא, אני מעלה זאת מכיוון שעברתי על נאומיך בכנסת, אדוני שר הביטחון, וכמעט לא היה נאום שלך בכנסת שבו לא באת לכאן וציטטת – לרבות תשובתך על הצעה לסדר-היום שלי מ-9 ביולי 1997, שבה ציטטת מ"פ, מג"ד ומח"ט. אמרת ששאלת אותם והבאת את תשובתם. אני העליתי זאת, כדי שאתה לא תעלה את הדבר הזה בעקבות עוד סיור. היום לא היית שם, היית בגולני, אני מניח שלא זה היה העניין. אז אני מציע בהחלט שלא להעלות זאת עוד כארגומנט, לא כאן, לא בציבור. בואו נוציא את הצבא מהמחלוקת הזאת ברמה הפוליטית. לא להיעזר בצבא משום בחינה שהיא. בואו נעשה זאת. כשאתה עושה זאת בכיוון אחד, אני נעזר בראש מטה פיקוד צפון, ואם אני לא יכול להיעזר באלוף פיקוד צפון, אני עלול להיעזר באשתו. חבל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא אומר לך טול קורה מבין עיניך, אבל שחבריי ייטלו קורה מבין עיניהם כאשר – – –

חיים רמון (העבודה):

ולכן אני מאוד מבקש, אדוני שר הביטחון, אם אפשר, לנהוג כך.

באותה הצעה שהזכרתי, מ-9 ביולי 1997, קראתי לך, אדוני שר הביטחון – זאת לא היתה הפעם הראשונה – לאמץ, זאת אומרת, שהממשלה תאמץ את ההחלטה 425 של מועצת הביטחון בנושא הנסיגה מלבנון. הבקשה הזאת נדחתה, לצערי, תקופה ארוכה, ולא זכתה לשום התייחסות. חזרתי עליה לא פעם, לא פעמיים ולא שלוש, אלא הרבה יותר, גם בוועדת החוץ והביטחון, ובדרך כלל היתה התחמקות.

והנה, להפתעתי, אנחנו קוראים בשבוע שעבר, ששר הביטחון אומר לכתבת השבועון "אל-ואטאן אל-ערבי" היוצא בפריס: "ייתכן שיש לך כאן סקופ עיתונאי. ישראל מוכנה לבצע את החלטת מועצת הביטחון 425 והיתה מוכנה לעשות זאת בעבר". אז לגבי העבר אני מודיע לך, אדוני שר הביטחון, שממשלת ישראל לדורותיה, לרבות הממשלה שאני הייתי חבר בה, התנגדה לבצע את 425, והייתי במיעוט בממשלה. אני אחראי קולקטיבית, ואני רואה לאחרונה שגם אתה במיעוט בממשלת ישראל, ואתה אומר אפילו אומר דברים ברורים, ואני שמח עליהם. אבל כל הממשלות, מ-1978 עד היום, בטעות, בטעות גדולה, לא קיבלו, לצערי, את החלטת 425. אני חושב שזו היתה טעות אז. לכן ממשלת ישראל לא קיבלה מעולם את ההחלטה 425. היא התנגדה, ובכל הפורומים הבין-לאומיים שבהם התקבלו החלטות שצריך לבצע את החלטה 425 ממשלת ישראל הצביעה נגד – נציגיה, כמובן.

אבל בהחלט שמחתי כששר הביטחון אמר – לא לגבי העבר, יכול להיות שהוא טעה – שישראל מוכנה לבצע. שמחתי. אמרתי לעצמי: סוף-סוף, אחרי תקופה ארוכה, אולי הצלחתי לשכנע את שר הביטחון לרגע, לשנייה, לחצי דקה. אבל השמחה שלי היתה, כנראה, מוקדמת מדי, כי מאז נאמרה ההצהרה הזאת טרח שר הביטחון להצהיר שוב ושוב שלא חל שינוי בעמדתו, ועל כך אני באמת מצטער. אני מנסה לשכנע אותך, אדוני שר הביטחון: החלטה 425 היא ביטוי אמיתי לעמדה שאתה, אדוני השר, אומר לא פעם ולא פעמיים. כי מה אומרת החלטה 425? ישראל נסוגה לקו הגבול הבין-לאומי, וממשלת לבנון צריכה לשקם – אני כמעט מצטט; אם תרצה, אני אצטט מהנוסח האנגלי – את ריבונותה עד הגבול.

שר הביטחון י' מרדכי:

את שליטתה.

חיים רמון (העבודה):

את שליטתה וריבונותה.

היו"ר י' לנקרי:

וגם סוריה צריכה לסגת לאותה נקודה.

חיים רמון (העבודה):

לא, לא כתוב. זה היה הטיעון שלנו. רואים שיושב-ראש הישיבה היה שגריר.

היו"ר י' לנקרי:

נכון.

חיים רמון (העבודה):

איך אני יודע שהוא היה שגריר? לא משום שאני מכיר אותו, אלא מה אמרנו? למה ישראל לא קיבלה את 425? מכיוון שאמרנו: אנחנו לא נבצע את 425 עד שכל הכוחות הזרים, קרי: סוריה, יצאו מלבנון. וזאת היתה העילה לאי-ביצוענו את ההחלטה עד היום, דבר שלא צריך לעניין אותנו, ואת העמדה הזאת זנחנו מזמן, מזמן היא לא אקטואלית, וגם שר הביטחון לא אומר אותה. כל מה שאומר שר

הביטחון זה דבר פשוט: אם לבנון תוכיח שהיא יכולה לשלוט עד קו הגבול הבין-לאומי, דייני. כלומר, נסוגונו, ובצדק, מהעמדה המסורתית, שהיתה הסיבה והעילה לכך שלא קיבלנו את 425.

עכשיו אני אומר לך, אדוני שר הביטחון: תילחם על העמדה הזאת. לך לממשלה, תעביר את ההחלטה הזאת, תשנה את מדיניותה של ממשלת ישראל בנקודה הזאת, תודיע שישראל מקבלת את החלטה 425, ונלך אנחנו – אנחנו, אדוני שר הביטחון – למועצת הביטחון ונאמר במועצת הביטחון: אנחנו דורשים את ביצוע ההחלטה.

באחת התשובות שלך – במקרה או שלא במקרה גם כן על הצעה לסדר-היום שאני העליתי – אמרת שיש שלוש דרכים לטפל בלבנון, ואחת מהן: לחץ על הקהילה הבין-לאומית, על המעצמות שיפעלו. זו בדיוק הדרך – לבוא לארצות-הברית, לבוא לרוסיה, לבוא לאירופים ולהגיד: אנחנו מקבלים את 425; אנחנו דורשים מכם שהיא תתבצע; אנחנו מודיעים שעד תאריך זה וזה אנחנו מתחילים לצאת אם לבנון, בתמיכתכם, תעשה זאת. מה אנחנו מפסידים?

אני כבר לא נכנס לכל הנקודות, ואתה רואה שאני לא נכנס לכל הנושאים של היערכות מחדש בקו הגבול הבין-לאומי, לכך שצריך להיערך אחרת, ואתן כאן רק נתון אחד שהדהים אותי, נתון שנמסר בוועדת החוץ והביטחון, ולא אכנס לפרטים, שלפיו עלות המיגון שלנו בדרום-לבנון – – –

היו"ר י' לנקרי:

כמה משפטים לסיכום, חבר הכנסת רמון.

חיים רמון (העבודה):

כמה. חיכיתי כל כך הרבה זמן, מגיע לי.

– – – עלות המיגון של צה"ל בדרום-לבנון היא כמו העלות של הקמת גדר המערכת היקרה והטובה ביותר, ואפשר לעשות זאת לאט. אני כבר לא נכנס לכל העניינים האלה, שניתן וצריך לעשות אותם. ואני לא נכנס לכל הדוגמאות על מה שהיה עם ה"חזבאללה", אני לא רוצה להיכנס לוויכוח הזה היום. אני רק רוצה ממך, אדוני, שתדבק במה שאמרת לאותה כתבת. למה היא כן, ואנחנו לא? תבוא לממשלה, תציע הצעת החלטה: מהרגע הזה כל עמדתנו המדינית הבין-לאומית בנושא דרום-לבנון משתנה לחלוטין. אלה לא אמירות שאין להן שום ביצוע, שאין להן שום אחיזה, אלא החלטת ממשלה. אתה נלך לכל מקום, בכל דרך, נפעל, ויהיה לנו בסיס אמיתי, וזאת תהיה ההוכחה שבאמת אנחנו מוכנים לצאת, ולא מחכים לאיזה הסכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סוריה היא לא פקטור.

חיים רמון (העבודה):

סוריה היא פקטור. היא פקטור תמיד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים רמון (העבודה):

אדוני חבר הכנסת ריבלין, סוריה היא פקטור, אבל למה שלא נעמיד את סוריה ואת המעצמות ואת האו"ם בעמדה שהם בבעיה ולא אנחנו?

הרי אני מציע משהו שבו אין לך מה להפסיד; אולי תרוויח. כי אם לא הצלחתי לשכנע את שר הביטחון בנאומים חוצבי להבות בוועדת החוץ והביטחון להיערכות חד-צדדית לאורך קו הגבול הבין-לאומי, אני מניח שבמליאה קשה עוד יותר לשכנע אותו, אבל אני אומר: עזוב את זה, בוא נלך למהלך — — —

היו"ר י' לנקרי:

נא לסיים, חבר הכנסת רמון.

חיים רמון (העבודה):

אני מסיים.

בוא נלך למהלך מדיני, שאין מה להפסיד בו, אפשר רק להרוויח: ללכת לממשלה ולהודיע שקיבלנו את 425, ועם זה ללכת ולפעול בזירה הבין-לאומית על בסיס אמיתי. אני שואל אותך, חבר הכנסת ריבלין, מה אנחנו מפסידים? זה לא יצליח? נחזור לוויכוח על הנסיגה החד-צדדית, על ההיערכות החד-צדדית, נחזור לוויכוחים האלה. אבל אני עוזב אותם לצורך הוויכוח היום. אין לנו מה להפסיד, יש לנו מה להרוויח, וכששר הביטחון אומר שהוא מוכן — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים רמון (העבודה):

אני לא מדבר על טקטיקה.

כששר הביטחון אומר שהוא מוכן לעשות כל דבר ולמצות את הסיכוי הכי קטן שיש, את הדבר הקל הזה – שאין בו שום הפסד, ואולי יש בו רווח, אפילו קטן – חובתנו לעשות, בעיקר על-פי דבריו. איך אומר שר הביטחון? שהוא מנסה למצוא כל סדק, כל חריץ, אני מצטט פחות או יותר במדויק, כדי להגיע לפתרון ולהוציא את צה"ל מלבנון. אז את זה לא לעשות?

היו"ר י' לנקרי:

סיימנו, חבר הכנסת רמון. אני מודה לך מאוד.

חיים רמון (העבודה):

תודה רבה, אדוני.

היו"ר י' לנקרי:

שר הביטחון משיב. בבקשה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת חיים רמון, אמרתי מבמה זו ואמרתי גם באותו יום לחיילים המשרתים בדרום-לבנון, כי בכל ביקורי כאלוף הפיקוד וכשר הביטחון, עם כל קבוצת חיילים, נוסף על שאלות בתחום הפעילות המבצעית ובתחום תנאי השירות שאלתי גם תמיד האם הם מבינים – – – לשרת בדרום-לבנון ולהגן על הצפון. וזה לא מקרי שכך התווינו במשך שנים כמטרה לשהותנו בדרום-לבנון את ההגנה על גבול הצפון, או ההגנה על הצפון.

בכל הפעמים וגם באותו יום, רובם המכריע של הקצינים ושל הלוחמים שדיברו באותו מעמד, למעט סג"מ שגיא – כפי שמצלמת טלוויזיה קלטה היתה קבוצה גדולה מאוד של קצינים וחיילים שמשרתים שם, והיתה קבוצה אחרת שדיברתי אתם באותו יום. קמו חיילים וקצינים ואמרו לי עוד דבר: למה כמה אישים בכנסת ישראל ולמה כמה אמהות מחלישים את עמידתנו, אחיזתנו ולחמתנו? אמרתי להם: אנחנו במדינה דמוקרטית, ואני מכבד כל חבר כנסת וכל אם, ודאי אם שדואגת לגורלם, לשלמותם ולבריאותם של בניה המשרתים בדרום-לבנון.

לכן, אני מסביר לאלה וגם לאלה את הצורך הביטחוני, את הצורך המבצעי להיות בדרום-לבנון ולהילחם משם כדי להבטיח את גבולנו הצפוני.

עם זאת, אני אומר להם מה שאמרתי מבמה זו, בוועדת החוץ והביטחון, בממשלה ובמקומות אחרים, כי אעשה כמיטב יכולתי כדי למצוא דרך מדינית שתוכל לתת פתרון אשר מהותו תהיה שלבנון נושאת באחריות ישירה ובשליטה על מה שקורה בלבנון, תוך פריסת כוחות ונקיטת צעדים נגד הטרוריסטים הקיימים על אדמת לבנון ומניעת פגיעה בתושבי הצפון ובחיילי צה"ל, באזרחים ובלוחמי צד"ל.

הדברים מובאים בתמצית גם בעיתון "אל-ואטאן אל-ערבי", ואני אדאג להעביר אליך את תוכן הדברים בצורה מדויקת בערבית ומתורגמים לעברית.

החלטה 425, על-פי הפרשנות שאני ביקשתי – וכפי שאתה יודע ומכיר אותי, אני עושה עבודה יסודית ולא שולף תשובות מן המותן – ואני קורא לך, אדוני: כמו כן נתבקשתי לבחון את מרכיבי ההחלטה בהקשר של הסדר ביטחוני אפשרי. מי שהתבקשה חוות דעתו הוא עורך-דין שהוא גם יועץ משפטי של משרד החוץ, ואקרא לך מה הוא אומר בהבהרותיו: ההחלטה משנת 1978 בחלקה הראשון אכן קוראת להפסקת הפעילות הצבאית הישראלית כנגד שלמותה הטרטוריאלי של לבנון ולנסיגה מיידי של כוחות צה"ל מכל שטח לבנון. כמו כן קוראת ההחלטה לכיבוד ריבונותה, עצמאותה הפוליטית ושלמותה הטרטוריאלי של לבנון בתוך גבולותיה המוכרים בין-לאומית.

בסעיף הבא: במקביל לאמור לעיל, בחלק השני של ההחלטה, לאחר הקריאות במרכאות שבחלק הראשון ובעקבותיהן המועצה מחליטה כפעולה המתבקשת מהקריאה לכוון במקרה הזה כוח יוניפי"ל בדרום-לבנון למטרות האלה: א. למטרת אישור הנסיגה של כוחות צה"ל; ב. למטרת החזרת השלום והביטחון הבין-לאומיים וכן למטרת מתן סיוע לממשלת לבנון בהבטחת החזרת שלטונה היעיל בשטח.

פניתי לגורמים בין-לאומיים לחזק את ממשלת לבנון ואת צבא לבנון כדי שיקיימו את שליטתם על לבנון, לרבות דרום-לבנון. אמרתי לך בוועדת החוץ והביטחון – גם בהיותי אלוף פיקוד צפון, לפני מבצע דין-וחשבון, שמעת אותי כשהצגתי את דין-וחשבון, תוך כדי ואחרי דין-וחשבון, קורא לצבא לבנון ולממשלת לבנון לפרוס את כוחותיה בדרום ולשאת באחריות. התקדמה פלוגה אחת כמה קילומטרים, נעצרה שם בהוראה הסורית, ומאז לא פעלה אף להזיז גרגר חול ממקום למקום.

מטרות אלה אינן חלופיות אלא מצטלבות ומשתלבות, וניתן לפרשן כך שבלי החזרת השלום והביטחון הבין-לאומי וכלי החזרת שלטון יעיל של ממשלת לבנון לשטח אין, לכאורה, אפשרות או היגיון בביצוע חד-צדדי של הנסיגה של כוחות צה"ל, שאם תתבצע תפר, מן הסתם, את האיזון שבחלק השני של ההחלטה.

אני יכול להמשיך ולפרט לך – – –

חיים רמון (העבודה):

אם ההחלטה טובה כל כך, למה הממשלה לא מקבלת אותה?

שר הביטחון י' מרדכי:

אני אומר זאת כשר ביטחון, ואני אומר זאת כפרשנות שלי וכפרשנות משפטית המונחת לפני ולאחר שנעשו הבדיקות האלה על-ידי גופים מוסמכים בתוך מערכת הביטחון ומחוצה להן.

אם ממשלת לבנון תקיים את החלק השני, קרי, תקיים את שליטתה בדרום-לבנון, למשל, חלק משליטתה היום הוא בשטחים שנמצאים באחריות היום, תמנע פעילות טרוריסטית משם כנגד אזרחי דרום-לבנון ונגד צה"ל, אם היא תפרוס את צבאה, אם היא תבצע את הפעולות – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

או התנגדות לכיבוש.

שר הביטחון י' מרדכי:

אם היא תבצע את הפעולות הנדרשות, אני אמרתי גם מבמה זו וגם בממשלה, אני מוכן להגיע להסכם צבאי עם לבנון שבו היא תפרוס את כוחותיה, תישא באחריות למה שקורה בדרום-לבנון ותיתן את זכויותיהם הלגיטימיות של צבא דרום-לבנון ושל אזרחי – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מעמיד תנאים שלא יתקבלו על-ידי ממשלת לבנון.

שר הביטחון י' מרדכי:

אלה תנאים בסיסיים לקיים שליטה וריבונות על שטח של ממשלה ריבונית. אני קראתי לממשלות בין-לאומיות וקראתי לממשלות שיש להן מערכת יחסים ידידותית עם ישראל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה אומר דברים והיפוכם.

שר הביטחון י' מרדכי:

אלה אינם דברים והיפוכם אלא דבר אחד מושלם, והשלמות של העניין הזה היא שכוחות בין-לאומיים או ממשלות יכולים לאמץ ולחזק את ממשלת לבנון שתישא באחריותה הלגיטימית לפריסת צבאה – שנים אפשרנו לו לגדול ולהתקיים, ויש מדינות שמסייעות בידה.

אני יודע שממשלת לבנון רוצה בכך, אבל יש גורמים שאינם מאפשרים לה זאת. מה שהיא צריכה לעשות הוא להתחיל בצורה שיטתית לפרוס את כוחותיה, לשאת באחריות של שליטתה וריבונותה בלבנון כולה, ולא לפגוע, כמובן, בזכויותיהם של לוחמים ואזרחים בדרום-לבנון.

חיים רמון (העבודה):

על-פי החלטה 425.

שר הביטחון י' מרדכי:

על-פי החלטה 425 בפרשנות שלנו.

חיים רמון (העבודה):

אבל ממשלת ישראל לא קיבלה את ההחלטה גם בפרשנות שלך. תציע זאת לממשלה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני כשר הביטחון אומר לך, שאם ממשלת לבנון תקיים את הדברים שאני אומר, אין לי ספק שממשלת ישראל תקבל את ההחלטה.

יתירה מכך, אדוני חבר הכנסת רמון, אני אומר לך שהיום לבנון נחשפת לאמת המרה שהיא איננה עצמאית לקבל החלטות בסיסיות שמשרתות את האינטרסים שלה. היום לבנון – וכך היה גם בפגישה האחרונה שהיתה לשר החוץ הצרפתי בלבנון, הוא אומר לנו: ראו את התהליכים החיוביים, מדוע אינכם נוקטים צעדים?

חיים רמון (העבודה):

זה 20 שנה כבר.

שר הביטחון י' מרדכי:

וממשלת לבנון איננה יכולה, כנראה, ואם היא איננה יכולה לעשות את המהלך הבסיסי, להגיע להסכמי שלום עם ישראל – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אולי הכי טוב אם היית אומר לחבר הכנסת רמון שממשלת לבנון יושבת בדמשק.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני יכול להגיד לחבר הכנסת רמון דבר אחר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ממשלת ישראל יושבת בירושלים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, עוד מעט יש לך הצעה אחרת.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני רוצה להגיד לכם, חבר הכנסת חיים רמון וחבר הכנסת דראושה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ש' וייס:

בואו נסכם את הפרק הזה.

קריאות:

— — —

שר הביטחון י' מרדכי:

אני רוצה להגיד לכם, חבר הכנסת רמון וחבר הכנסת דראושה — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, תן לי רגע להרגיע אותם. חבר הכנסת ריבלין, נא להירגע.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני חבר הכנסת רמון, מכובדי חבר הכנסת דראושה, טוב תעשו אם תפעילו בצורה ישירה או עקיפה את השפעתכם על לבנון ועל אלה שתומכים בלבנון — — —

חיים רמון (העבודה):

אין לי שום השפעה, עם כל הכבוד. ההשפעה היחידה שיש לי היא עליך, שתסביר למה אתה לא מקבל את 425. למה אתה אומר שהיא החלטה נפלאה, החלטה טובה, וממשלת ישראל לא מקבלת אותה?

שר הביטחון י' מרדכי:

אתה צועק ואתה לא מקשיב. אמרתי לך, שעל-פי ההסברים שלנו, על-פי ההסברים המשפטיים ועל-פי ההצעות שהצעתי, לרבות בכתב יד ערבי, אנחנו מוכנים לקבל, ואני מתחייב להעביר את ההצעה הזאת, אם אכן יהיה פרטנר בצד השני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — אותה מהתחלה.

שר הביטחון י' מרדכי:

להעביר אותה? אתה שמעת את התגובות שיש מן הצד השני על ההצעה הזאת?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני לא אוכל לתת לך הצעה אחרת.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, קורה דבר מוזר מאוד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת דראושה, אני לא אוכל לתת לך הצעה אחרת.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, אני יותר מאשר מופתע — —

היו"ר ש' וייס:

אני אפשר בינך לבין – – –

שר הביטחון י' מרדכי:

– – – אני יותר מאשר מופתע – במקום שידידי חברי הכנסת יברכו ויטו יד להשפיע על הצד השני שיקבל את ההחלטה, שבאה לשרת את מטרות כל הצדדים, במקום שיהיו לפה למדינות העולם – –

חיים רמון (העבודה):

נדמה לי ששר הביטחון מתבלבל. אני חבר כנסת בישראל, לא בביירות.

שר הביטחון י' מרדכי:

– – – אשר באות לכבד את ההחלטה שהם שותפים לה, הם באים עכשיו ומסלפים או אינם רוצים לקבל את הפרשנות האמיתית של ההחלטה, כפי שאני מסביר אותה.

חיים רמון (העבודה):

אני מקבל. אתה לא מקבל. ממשלת ישראל מתנגדת ל-425.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רמון, אנא. אמרו לי שאתה דיברת 17 דקות. תן גם לשר להתבטא.

שר הביטחון י' מרדכי:

ממשלת ישראל – ראש ממשלת ישראל הצהיר גם כאשר היתה התדיינות על ההצעה הזאת, שהוא מקבל אותה כפי שאני מסביר אותה וכפי שאני – – –

חיים רמון (העבודה):

לא נכון.

שר הביטחון י' מרדכי:

כן נכון.

חיים רמון (העבודה):

לא נכון.

שר הביטחון י' מרדכי:

אז אני אומר לך כן נכון. אנחנו לא מדברים על נסיגה חד-צדדית, אנחנו מדברים על נסיגה – – –

חיים רמון (העבודה):

אני לא דיברתי על נסיגה חד-צדדית.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רמון.

חיים רמון (העבודה):

425 בפרשנות שלך לא מקובלת על ממשלת ישראל.

שר הביטחון י' מרדכי:

אתה פשוט טועה. הפרשנות שלי ל-425, אם יהיה פרטנר רציני בצד השני – – –

חיים רמון (העבודה):

מה זה אם יהיה? זה טוב לנו.

שר הביטחון י' מרדכי:

מה זה טוב לנו? אני מדבר בשם ממשלת ישראל פה, אינני מדבר בשם עצמי. אני שר הביטחון בממשלה.

חיים רמון (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רמון, אנחנו מפסיקים להבין מה שמתרחש פה. אנא, אתה מיצית את הנושא, והשר עונה.

חיים רמון (העבודה):

אני לא מבין זאת.

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שאני מזהה את האי-הבנה פה, אם אתה תרשה לי.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני באמת תוהה בקול רם, אדוני היושב-ראש. חבר הכנסת חיים רמון, בהיותו שר בממשלת ישראל — —

היו"ר ש' וייס:

לשעבר.

שר הביטחון י' מרדכי:

— — בממשלת המערך — —

אברהם פורז (מרצ):

העבודה.

שר הביטחון י' מרדכי:

העבודה עם השותפים שלה, לא הצליח להביא אפילו לדין רציני את ההחלטה ששר הביטחון הישראלי מקבל אותה. על מה הוא מתפלמס עכשיו?

חיים רמון (העבודה):

— — —

שר הביטחון י' מרדכי:

במקום לשכנע את ידידיו ואת בעלי השפעתו שיצטרפו לפרשנות שלי על 425 — —

חיים רמון (העבודה):

אני מסכים אתך.

שר הביטחון י' מרדכי:

— — וביחד נעשה שני דברים: נביא ביטחון לצפון ונביא לידי כך שלא נצטרך להילחם, אלא מישהו אחר ימלא את התפקיד הזה ויקיים את השליטה ואת הריבונות שלו על לבנון, כפי שמתחייב.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר הביטחון, מה הצעתך לגבי ההצעה הזאת, להעביר אותה לוועדת החוץ והביטחון?

שר הביטחון י' מרדכי:

הצעתי להוריד אותה מסדר-היום. אני חושב שעניתי באריכות.

היו"ר ש' וייס:

אם כך, יש הצעה אחרת של חבר הכנסת – – – תודה רבה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני חושב שעניתי לך.

חיים רמון (העבודה):

לא ענית לי. פעם ראשונה התחמקת מתשובה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רמון, אנחנו לא יכולים לחזור על כך.

שר הביטחון י' מרדכי:

עניתי לך בצורה פרטנית.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, כבר ענית לו. בואו נעבור להצבעה.

שר הביטחון י' מרדכי:

עניתי לך בצורה פרטנית ועשיתי את מה שאתה לא הצלחת לעשות בעבר, ובמקום ללכת ולשכנע את אלה שיצטרפו בצד השני לתהליך עצמו, אתה בא ודורש דבר שאין בו שום טעם, כי אני מדבר בשם ממשלת ישראל ומוכן לעשות זאת, ובצד השני דוחים זאת.

חיים רמון (העבודה):

ממשלת ישראל לא – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רמון, השר ממליץ שאנחנו נסיר את ההצעה.

יש לנו שתי הצעות אחרות. אדוני השר, אתה תצטרך לשבת כי אתה תצטרך להצביע, אחרת לא יהיה רוב כדי להוריד. אתה מוזמן בחזרה אל שולחן הממשלה.

חבר הכנסת דראושה הציע להסיר, אבל השר בעצמו הציע להסיר. חבר הכנסת גדעון עזרא רשום להעביר לוועדה, אלא אם כן חבר הכנסת גדעון עזרא מוותר ונעבור להצבעה – מה שאתם רוצים. חבר הכנסת גדעון עזרא מציע להעביר לוועדה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני שר הביטחון, אני חושב שכל יום שעובר אנחנו לומדים שיעור חדש על לבנון, ולפי דעתי בזמן האחרון היו שתי פעולות. אני רוצה לברך את החיילים שיחלימו מפצעייהם. אני מוכרח לומר, שחובתנו לתת מענה הולם ליריב, מצד אחד, ולא ראיתי את הדברים האלה בימים האחרונים, ומצד שני לתת דין-וחשבון לעצמנו באיזו מידה אנחנו פועלים נכון.

מאחר שאני חושב שהדיון הזה לא צריך להיות פומבי, מאחר שאני חושב שצריך לדון על כך בכובד ראש ומאחר שאני חושב שזה המקום היחיד שאנחנו סופגים בו אבדות כל הזמן, מן הראוי שמי שמנהל את המשא-ומתן המדיני, נדע מי הוא ומה הוא עושה. דבר נוסף, שבועדת המשנה של ועדת החוץ והביטחון נשב ביחד, ופעם אחת ישמעו אותנו כמו שצריך. תודה.

שר הביטחון י' מרדכי:

פעם אחת?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר את הדברים הללו, אני לא בהכרח מסכים – – –

היו"ר ש' וייס:

יש לנו שתי הצעות. יש לנו הצעה אחת של השר להסיר, ויש כמובן ההצעה של חבר הכנסת עזרא להעביר לוועדה. אני לא יכול לתת לחבר הכנסת דראושה, כי הוא ביקש להסיר ואתה ביקשת להסיר. לפי התקנון, אני לא יכול לתת לו רשות דיבור, אף שהוא השמיע את הערותיו במשך הערב. פשוט אני רוצה ולא יכול.

אנחנו נעשה זאת כך: אני כמובן צריך לשאול את חבר הכנסת חיים רמון אם אתה מסכים לוועדה.

חיים רמון (העבודה):

מליאה.

היו"ר ש' וייס:

אם כך, אנחנו נקיים קודם הצבעה אם להסיר.

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עושים זאת כך: מליאה או נגד. אם תתקבל מליאה, אנחנו נעשה אחר כך עוד הצבעה על מליאה וועדה.

חברים, הרי יש כאן רצון גם לוועדה. אני יודע, היה לנו גם ויכוח כשהייתי יושב-ראש. חברים, מי שבעד כרגע, אלא אם כן אתה תסכים לוועדה – – –

קריאה:

מליאה.

היו"ר ש' וייס:

מי שבעד, זה מליאה. מי שנגד, הוא נגד – להסיר. אם יוסר, אין בעיה. אם זה יהיה במליאה, אני אקיים שוב הצבעה, מליאה או ועדה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 5

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חמישה בעד, שישה נגד, אין נמנעים. הסימפוזיון ביני לבין סגנית המזכיר הסתיים. יש לנו ויכוח ידידותי מתמשך. הוסר.

הצעה לסדר-היום

כבישים עוקפים בדרום-לבנון

היו"ר ש' וייס:

עכשיו אני מזמין את חבר הכנסת פורז, הצעה לסדר-היום מס' 3671. אדוני השר, לחבר הכנסת פורז יש הצעה הפוכה. הוא רוצה שאנחנו נעשה כבישים עוקפים בדרום-לבנון. בבקשה, כבודו. אתה רואה כמה שהאופוזיציה מגוונת?

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, בוויכוח האם צריך לסגת באופן חד-צדדי מדרום-לבנון אני נמנה עם אלה שחושבים שלא צריך לעזוב באופן חד-צדדי. אפשר לעזוב את דרום-לבנון רק במסגרת הסדר כזה או אחר, לאו דווקא הסדר שלום, אבל הסדר כלשהו.

אני חושב, שאם אנחנו ניסוג באופן חד-צדדי, אנחנו נעביר את המלחמה אל הגדר ובסופו של דבר נצטרך להיכנס מחדש בתנאים גרועים הרבה יותר. גם בהיותי יונה אני חושב, שישראל אף פעם איננה צריכה לעזוב כשמזנבים בה. אנחנו אף פעם לא צריכים לסגת אלא בהסדר. אני לא חושב שהשכנים שלנו צריכים ללמוד על סיטואציה שבה מזנבים בנו ולכן אנחנו עוזבים, אבל אני עובר לקטע אחר.

אדוני השר, אומנם זה לא דבר חדש, ואתה בוודאי יודע זאת הרבה יותר ממני – בכתבת הטלוויזיה ששודרה בשבוע שעבר בעקבות פציעתם של שלושת החיילים וצלם הטלוויזיה, אני לא יודע אם ראית אותה, המצלמה המשיכה לעבוד והיא הראתה דבר ידוע, בעצם, שהפיגוע הזה קרה בתוך אחד הכפרים בדרום-לבנון, הייתי אומר באחת הסמטאות בדרום-לבנון, ואנחנו רואים את שיירת צה"ל עוברת בין הבתים. אין כמעט, הייתי אומר, דבר קל מאשר להניח שם מטען.

אני יודע שאנחנו סוללים דרכים עוקפות ביהודה ושומרון. אנחנו סוללים דרכים עוקפות על מנת להבטיח את ביטחון המתנחלים. אנחנו לא רוצים שהם יהיו נתונים – אפילו לא לזריקת אבנים, ומוצאים דרך שבה הם לא יצטרכו לעבור בתוך הכפרים.

נכון שלכאורה האוכלוסייה של דרום-לבנון אמורה להיות אוכלוסייה אוהדת. לכאורה, השיירות של צה"ל, שעוברות בדרום-לבנון, היו צריכות להתקבל בפרחים. הרי מדובר באנשים שאוהבים אותנו. אבל כשעוברים בסמטאות האלה קל מאוד להניח את המטענים.

אני יודע שסלילת כבישים היא דבר יקר. אני יודע שצה"ל עשה בעבר ניסיונות למנוע ולצמצם את המעבר. אסון המסוקים, בין היתר, נבע מזה שניסו לא לעבור דרך הכפרים ודרך הסמטאות.

אני שואל, אדוני השר, בהתחשב בכך שאנשים שיש להם ילדים בלבנון מודאגים, ובהתחשב בכך שאחת המטרות החשובות ביותר לכולנו, גם לך, בוודאי, היא לשמור על ביטחון החיילים שלנו, האם אנחנו לא עושים עוול בכך שאנחנו מאפשרים את מעבר השיירות של צה"ל בסמטאות של כפרי דרום-לבנון? והאם לא מן הראוי, עם כל ההוצאה שכרוכה בזה, לסלול שם איזו מערכת של כבישים עוקפים על מנת להבטיח את ביטחון החיילים? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת פורז. אדוני שר הביטחון, בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

חבר הכנסת פורז, אין כוונה להישאר בדרום-לבנון לעולמי עד. ביש"ע – – –

היו"ר ש' וייס:

הוא מציע כבישי כורכר, לא מזפת.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת פורז, כוחות צה"ל בדרום-לבנון פועלים בשיתוף פעולה עם כוחות צבא דרום-לבנון והאוכלוסייה המקומית מאינטרס משותף.

המסר הנובע משיתוף פעולה זה חשוב ביותר לחוסן ולחוזק של צד"ל ושל האוכלוסייה הלבנונית החיה ברצועת הביטחון, והוא גם אחד הגורמים המרכזיים לשיתוף הפעולה. בסוגריים אומר לך, ששיתוף הפעולה הזה ומערכת היחסים הקיימת בין תושבי אזור דרום-לבנון לבין צה"ל וצד"ל הם המאפשרים פעילות רצופה באזור הביטחון עם סיכונים קטנים, יחסית, בתוך הכפרים ובסביבתם.

אחד המרכיבים החשובים בשיתוף פעולה זה הוא התנגדותם של תושבי דרום-לבנון ל"חיזבאללה" ולארגוני הטרור. דבר זה מונע, בדרך כלל, מארגונים אלה לפעול בתוך רצועת הביטחון בכלל ובתוך הכפרים בפרט.

מספר המטענים שהופעלו נגד כוחות צה"ל על הצירים בדרום-לבנון בתוך הכפרים קטן משמעותית מאלה שהופעלו בדרכים הפתוחות. באותו ציר נסעתי יומיים לפני כן, בדיוק לביקור שצוין כאן, לביקור אצל חיילי צה"ל בכפר עין-עבל שבו הופעל המטען.

דווקא דרכים עוקפות עלולות ליצור לא רק נתק בין האוכלוסייה לכוחות צה"ל, אלא גם לתת ל"חיזבאללה" אפשרות טובה יותר לאתר את פעילות צה"ל ולפגוע בחיילינו. בכפרים עצמם יש, בדרך כלל, פעילות אזרחית, וחיילי צבא דרום-לבנון ואנשי מנגנוני הביטחון של דרום-לבנון חיים בהם, ובמידה רבה הם גם נותנים ביטחון שבמקומות האלה היכולת להפעיל מטענים תהיה קטנה יותר.

באותם מקומות שבהם העריך צה"ל שיש חשיבות מבצעית לפריצת דרכים נוספות, הוא עושה זאת וימשיך לעשות זאת בכל עת שהמצב יחייב. ואכן נפרצו עשרות קילומטרים צירים עוקפים לחיילי צה"ל, ומאות קילומטרים במשך השנים לחיילי צה"ל וצד"ל כדי שיוכלו לנוע בחופשיות באזור הביטחון.

עיקר הפעילות נגד המטענים נוגעת למיגון האנשים והרכבים כדי שהצבא יוכל לנוע בכל דרך שיש צורך לנוע בה עם סיכון, יחסית, קטן יותר. ואכן, אנחנו משקיעים כספים רבים למיגון האישי של

חיילי צה"ל, למיגון הרכבים, כלי הרכב המשוריינים והטנקים שנעים שם, כדי להקטין את הסכנה מהמטענים.

עם זאת, קרה בעבר ומדי פעם קורה שיש שיתוף פעולה של איש זה או אחר מתוך הכפרים, או מנצלים מצבים בתוך הכפרים להנחת מטענים. בעבר היו מכוניות תופת מתוך הכפרים. אני מקווה שדברים כאלה לא יקרו.

אין ביכולתם של הצירים העוקפים לנטרל את האפשרות הזאת, כי לא כל הצירים יכולים להיות בשליטה רצופה, וזאת מסיבות שונות. בין היתר, למשל, גם מזג אוויר. אחת הסיבות, להערכתי, שהניחו את המטען בסמוך ובתוך הכפר, היתה הראות כתוצאה ממזג האוויר והיכולת להגיע עד פאתי הכפר גם כשאנשים חיים בו ואנשי צד"ל מפטרלים באותו מקום.

לכן, במקומות שיש צורך נפרצים צירים, יש דרכים עוקפות ויש צירים למוצבים ולפעילות צה"ל שאינם עוברים בתוך הכפרים. יש מקומות שיש צורך ונכון לעבור בתוך הכפרים, כי בכך הסכנה קטנה ולא גדולה יותר.

היו"ר ש' וייס:

לפיכך מה הצעתך, אדוני שר הביטחון?

שר הביטחון י' מרדכי:

להוריד.

היו"ר ש' וייס:

להסתפק אולי בתשובתך.

אתה מסתפק בתשובה? הגענו בנושא זה להסכמה לאומית רחבה. אם כן, אנחנו לא מצביעים אפילו.

חברים יקרים, אני רוצה למסור לכם משהו. קודם היה לי סימפוזיון זוטא עם סגנית מזכיר הכנסת לגבי צורת ההצבעה. בעיון שני ובשיחה קלה בינינו מסתבר שגברת שושנה כרם צודקת, כמעט כמו תמיד. יש הסבר בתקנון מדוע היא צודקת, אבל ההסבר שלה בעל-פה טוב יותר מזה שבתקנון, אז אני לא אקרא את ההסבר בתקנון.

אם יש שלוש הצעות – מליאה, ועדה ולהסיר – עושים הצבעה אחת בעצם בעד ונגד. בעד זה בכל זאת מליאה ולא ועדה, כי הרצון המקורי של בעל ההצעה הוא מליאה. זה ההסבר. פה יש הסבר מפולפל, וההסבר שלה בעל-פה היה משכנע יותר. תודה רבה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

עוד הפעם היא צודקת?

היו"ר ש' וייס:

כן. צדק צדק תרדוף שושנה, אין מה לעשות.

כן, חברים, הודעה. הישיבה הבאה של המליאה היא ביום שני, כ"א בטבת התשנ"ח, 19 בינואר 1998, ב-16:00.

אני מודה לכם מאוד. סיימנו עוד שבוע של עבודה פרלמנטרית אינטנסיבית. שלום לכם, לילה טוב.

הישיבה ננעלה בשעה 18:38.